

Univerzita Palackého v Olomouci  
Filozofická fakulta  
Katedra bohemistiky  
Česká filologie se zaměřením na editorskou práci ve  
sdělovacích prostředcích

## **Dopisy Jakuba Demla Timotheu Vodičkovi**

*Bakalářská diplomová práce*

## **Jakub Deml's Letters for Timotheus Vodička**

*The Bachelor Diploma Thesis*

Autor práce: Kateřina Ševčíková

Vedoucí práce: Mgr. Petr Komenda, Ph.D.

**Olomouc 2010**

*Prohlašuji, že jsem bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně  
s využitím uvedených pramenů a literatury. Tato bakalářská práce obsahuje 344 062  
znaků (včetně korespondence).*

*V Olomouci dne 7. května 2010*

.....

*Děkuji Mgr. Petru Komendovi, Ph.D. za jeho cenné rady, Veronice Jankové a Janě Kuběnové za pomoc s latinskými překlady, své rodině (zejména rodičům) a příteli za všestrannou podporu a pomoc.*

## **OBSAH**

|                                                  |     |
|--------------------------------------------------|-----|
| O dopisech Jakuba Demla Timotheu Vodičkovi ..... | 5   |
| Korespondenční soubor .....                      | 10  |
| Ediční komentář .....                            | 150 |
| Anotace .....                                    | 158 |
| Prameny .....                                    | 159 |
| Literatura.....                                  | 162 |

## O DOPISECH JAKUBA DEMLA TIMOTHEU VODIČKOVÍ

Edice dopisů Jakuba Demla Timotheu Vodičkovi je svědectví přátelství dvou mužů, básníka Jakuba Demla (1878–1961) a literárního kritika a editora Timothea Vodičky (1910–1967). Přátelství začalo roku 1943 Vodičkovým pozdravným článkem k Demlovým šedesátým pátým narozeninám ve věstníku *O knihách*<sup>1</sup> a pokračovalo až do Demlovy smrti v roce 1961. Během těchto téměř dvaceti let se Vodička stal Demlovým blízkým spolupracovníkem – ve třech poválečných letech sestavoval program tasovského nakladatelství, stal se editorem Demlova díla a víceméně vedl jednání o nich s nakladatelstvím Vyšehrad. Roku 1956 se oženil s člověkem Demlovi v té době nejbližším – jeho přítelkyní a spolupracovnicí Marií Rosou Junovou.

Jakub Deml se narodil roku 1878 v Tasově do druhého otcova manželství, které však skončilo roku 1890 smrtí Demlovy matky. Během studií na třebíčském gymnáziu se seznámil s Otokarem Březinou (1868–1929), na jehož popud se rozhodl vstoupit do brněnského kněžského semináře, jak po něm vyžadovala i jeho rodina. Vysvěcen byl roku 1902 a přátelství s básníkem v mnohém ovlivnilo Demlův život. Díky Březinovi se seznámil s dílem výtvarníka Františka Bílka, se kterým se v roce 1903 také osobně setkal a jenž později výtvarně upravil několik Demlových knih. Jako farář prošel Deml několika působišti (Lesonice, Babice u Moravských Budějovic, Martínkov, Třešť, Bystrc u Brna) a v letech 1904–1911 působil jako spolupracovník Josefa Floriana ve Staré Říši, kde se podílel na překládání a vydávání knih a sborníku *Dobré dílo*. Kvůli stupňujícím se rozporům s brněnskou konzistoří a biskupem Huynem, byl Jakub Deml od roku 1909 postaven mimo duchovní správu. Období neplacené dovolené, během které střídavě pobýval u známých a přátel, skončilo roku 1912, kdy byl Deml oficiálně poslán do penze a na příkaz konzistoře se musel odstěhovat do Prahy. Tohoto roku vstupuje do jeho života Eliška Wiesembergerová (1869–1918), k níž si vytvoří silný přátelský a citový vztah, jež je ukončen zásahem Eliščiny rodiny a jejím umístěním do ústavu pro duševně nemocné. Během těchto dramatických let Deml neúnavně tvoří – vznikají díla jako *Hrad smrti* (1912), *Tanec smrti* (1914), *Moji přátelé* (1913), *Miriam* (1916), *Domů* (1913), *Rosnička* (1912), *Pro budoucí poutníky a poutnice* (1913) a od roku 1917 otiskuje první *Šlépěje*, jejichž vydávání potrvá až do roku 1941. V roce 1918, kdy umírá Eliška Wiesembergerová, potkává Deml Pavlu Kytlicovou (1874–1932),

spisovatelku a pozdější vydavatelku jeho knih. Po devíti měsících strávených společně v Lubochni u Topolčianek, kde měl Deml přislíbeno místo správce zámeckých sbírek, se vrací do Čech a roku 1921 začínají stavbu domu v jeho rodném Tasově. Zvrat v životě pro Demla znamená úmrtí Otokara Březiny v březnu roku 1929 a ostrá kritika jeho knihy *Mé svědectví o Otokaru Březinovi* (1931), za niž jej odsoudilo mnoho přátel a známých (F. X. Šalda, Jaroslav Durych nebo Pavel Eisner). Po smrti Pavly Kytlicové (1932), která pro Demla znamenala další těžkou ránu v osobním životě, přijímá pozvání hraběte Sporcka k návštěvě Kuksu. Zde se setkává se ženou, která jej inspirovala k sepsání německých veršů a básnických próz *Zapomenuté světlo* (1934), *Princezna* (1935) a *Jugo* (1936), Kateřinou Sweerts-Sporckovou. Po ukončení jejich kontaktu podniká Deml cesty do Jugoslávie a Německa a poté se vrací do Tasova, kde na místo Pavly Kytlicové usedla Marie Rosa Junová (1917–2001), která se od roku 1935 věnovala vydávání jeho nových i dříve publikovaných knih. Po vyhlášení druhé světové války vydává Deml ještě poslední, šestadvacátý svazek *Šlépějí* (1941) a několik drobných textů během roku 1942 (*K narození Panny Marie*, *Jméno Ježíš* a *Svatý Josef*), poté je však i on umlčen nacistickou cenzurou. Během zbývajících let Protektorátu vzniká jen několik dalších rukopisů (soubor básní v próze *Cena skutečnosti* a několik esejí) a v roce 1944 vychází esej *Jan Konůpek*, jež je kvůli cenzuře antidatován do roku 1934. V tomto období dochází k navázání kontaktů s olomouckým rodákem Timotheem Vodičkou.<sup>2</sup>

Budoucí spisovatel, literární kritik a překladatel Timotheus Vodička se narodil 16. září 1910 v Olomouci. Po maturitě, kterou složil v Olomouci roku 1929 studoval rok na filozofické fakultě brněnské univerzity dějiny filozofie a dějiny světových literatur, poté na filozofické fakultě Univerzity Karlovy srovnávací dějiny literatur u prof. Václava Tilleho. Ovlivněn studiem spisů sv. Tomáše Akvinského konvertoval ve svých čtyřadvaceti letech od původního českobratrského evangelického vyznání ke katolické církvi. Jako relativně čerstvý konvertita se roku 1937 rozhodl ke vstupu do benediktinského kláštera v Břevnově, kde přijal řádové jméno Vavřinec. Započal také studium bohosloví na teologické fakultě Karlovy univerzity, jež bylo přerušeno uzavřením vysokých škol roku 1939, proto poté pokračoval na arcibiskupském učilišti v Praze. V roce 1941 vystupuje z kláštera, odůvodňuje povinností hmotně zajistit svou matku.

---

<sup>1</sup> Olič, Jiří: *Čtení o Jakubu Demlovi*. Votobia. 1993. s. 144.

<sup>2</sup> Biografické údaje týkající se Jakuba Demla pochází z těchto zdrojů: Olič, J.: *Čtení o Jakubu Demlovi*. Votobia. Olomouc 1993, Binar, V.: *Čína a slovo. Kniha o Jakubu Demlovi*. Triáda. Praha 2010, *Slovník české literatury po roce 1945* ([www.slovníkeskeliteratury.cz](http://www.slovníkeskeliteratury.cz)).

Po návratu do rodné Olomouce pracuje jako vedoucí redaktor nakladatelství Velehrad (v letech 1941–1944), následně jako překladatel a spisovatel pro různá nakladatelství a od roku 1946 do roku 1953 působí jako odborný lektor a redaktor nakladatelství Universum. Od roku 1953 zůstal v invalidním důchodu a zemřel 12. května 1967 v Olomouci.

Z mnoha periodik, do kterých Vodička přispíval, jmenujme *Index*, *Rozpravy Aventina* (1929–1930), *Literární rozhledy* (1933–1935), *Řád*, *Akord* (1931–1948), *Proporce* (1938 – 1940), *Na hlubinu*, *Našinec*. Redigoval nakladatelský list *Velehrad*, edici Brněnské tiskárny *Kritickou knihovnu*, řadu *Patristická knihovna* v olomouckém nakladatelství Dominikánská edice Krystal, *Přátele boží* a sborník *Chléb a slovo*. Na překladatelském poli se soustřeďoval především na anglickou a americkou literaturu (Chesterton, Dickens, Stevenson, Defoe a další), překládal ale také z latinské patristické literatury.

Edičně připravil a vydal například *Povídky a črty* F. Stránecké, *Kytku básníků* K. Vinařického nebo vybrané spisy sv. Ambrože a sv. Augustina.<sup>3</sup>

Vodičkovým největším editorským počinem však měla být příprava souborného vydání díla Jakuba Demla. Redaktorem svého díla ustanovil Deml Vodičku 31. října 1947. Autorova smlouva s nakladatelstvím *Vyšehrad* uzavřená 21. listopadu 1947 obsahuje plán vydávání *Díla Jakuba Demla* rozvrženého do jedenácti svazků. Z Vodičkova plánu vyšel pouze první svazek *Mohyla* (1948), po komunistickém převratu bylo vydávání zastaveno. Řada dopisů obsahuje poznámky o přípravě prvního svazku a o jednáních s *Vyšehradem*.

Na obsahu korespondenčního souboru se odrazila i další vzájemná spolupráce, a to vydávání Vodičkových spisů (*Vítr a voda*, *Krůpěje*, *Stavitelé věží*, *Kronika o Sv. Johance z Arku* a jiné) a sborníku *Chléb a slovo*, jehož dva svazky vyšly roku 1948 ještě před tím, než byla začátkem následujícího roku jejich činnost zastavena úředním zákazem soukromých vydavatelství. Deml Vodičku zahrnuje praktickými informacemi o jednáních s tiskaři, formátech papíru, překladech a korekturách textů apod.

Smyslem korespondence však nebyla práce na edici Demlova díla či Vodičkových knih. Tím, že Deml postupně ztrácel možnost veřejně publikovat, přejímají jeho dopisy dosavadní funkci jeho deníkových próz, zejména *Šlépějí*. Na stránkách své korespondence reaguje Deml na novinové články, projevuje v nich své

---

<sup>3</sup> Informace o životě a díle T. Vodičky pochází ze zdrojů: Hanuš, J.: *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století*. CDK. Brno 2005, Trávníček, M.: *Timotheus Vodička*. Proglas r. 6 (1995), č. 6/7,

názory, komentuje soudobé dění. Dopisy mu mimo jiné poskytují možnost hájit se proti obviněním z kolaborace, jež se na jeho hlavu snesla v roce 1946.

Důvodem bylo jeho působení ve Veřejné osvětové službě v letech 1943 až 1944. Soustavné útoky proti Demlově osobě trvaly až do počátku roku 1948 a kromě jeho aktivit ve VOS si braly na paškál antisemitské výroky z *Mého svědectví o Otokaru Březinovi* a pětadvacátých *Šlépějích* z roku 1941. Timotheus Vodička se svými články na stránkách revue *Na hlubinu* a *Akordu* staví na Demlovu obhajobu. Konec útokům učinil až osvobozující rozsudek Lidového soudu ve Velkém Meziříčí. K řízení, jež se konalo 24. září 1948, dorazil jako svědek obhajoby Vítězslav Nezval, šéf filmového odboru na ministerstvu informací, jehož podpora měla na závěrečný verdikt rozhodující vliv.

I přes Nezvalovy sympatie neuniklo nakladatelství Marie Rosy Junové zákazu soukromých nakladatelství uvedenému v platnost počátkem roku 1949. Deml přichází o možnost jakékoli publikační činnosti, Nezvalovu snahu o přidělení čestné penze od ministerstva kultury odmítá.

Následující roky přinášejí kromě zákazu tasovského nakladatelství další dramatické změny zapříčiněné potíráním představitelů katolické církve a později i katolických spisovatelů a intelektuálů. Většina spolupracovníků nakladatelství *Vyšehrad* byla zatčena jako skupina zrádců ve službě Vatikánu. Jako „vatikánští agenti“ byli označeni Bedřich Fučík, Jan Zahradníček, Zdeněk Kalista, nakladatel Ladislav Kuncíř, Josef Voříšek, Josef Knap, František Křelina nebo Václav Prokůpek. „*To byly celé někdejší Akord, Tvar, Obnova, Sever a Východ, celá naše kulturní pravice v úplném slova smyslu, všechno, co v ní mělo páteř,*“ shrnuje ve svých Pamětech Václav Černý.<sup>4</sup> Vězení neunikli ani katoličtí básníci Josef Kostohryz a Václav Renč.

Vinou politických změn se tak Deml ocitá zbaven všech možností publikovat a jedinou cestou k sebevyjádření se stává korespondence. V ní se Deml vyslovuje o prožívaných krizích způsobem, který se spíš než korespondenčnímu žánru blíží stylu deníků. Nezachovává dialogický charakter textu, pro dopis tak typický. Řadu z nich tvoří jednolitý monolog. Rozsáhlé dopisy o několika listech, v nichž vypráví a vzpomíná a jakoby pozapomíná na adresáta Vodičku, ke kterému se vrací jen v závěrečných osloveních, by obstály i jako samostatné texty. Mnohdy totiž připomínají spíše prozaické texty než dopisy. Skutečnost, že tyto texty jsou

---

s. 58–61.

<sup>4</sup> Černý, Václav. *Paměti III (1945–1972)*. Atlantis. Brno 1992, s. 340.

směřovány i širší čtenářské obci, si uvědomoval i sám Deml, když o své korespondenci v jednom ze svých dopisů Romanu Jakobsonovi napsal: „*To jsou teď moje Šlépěje!*“<sup>5</sup>

Demlovy dopisy se vyznačují mozaikovitostí, asociativností vyprávění, uhýbáním a opětovným vrácením se k tématu. Právě v této metodě psaní můžeme spatřit souvztažnost mezi korespondencí z konce čtyřicátých a počátku padesátých let a dřívejšími Demlovými díly jako *Můj očištec* nebo *Zapomenuté světlo*, z něhož ostatně v jednom z dopisů explicitně cituje. Stejným způsobem je vytvořen i Demlův poslední větší prozaický text *Podzimní sen*, který sepsal na konci roku 1951 (poprvé vyšel časopisecky roku 1984 v časopise *Rozmluvy* v Londýně a knižně až roku 1992). Impulzem pro jeho sepsání byla návštěva kněžského soustředění na Moravci., kam bylo po zrušení klášterů v dubnu 1950 převezeno několik stovek řeholníků. V rámci tak zvané Akce K bylo tehdy na různá místa republiky svezeno na deset tisíc řádových sester a dva tisíce mnichů. O návštěvě, která Demla hluboce zasáhla, vypovídají kromě *Podzimního snu* i dopisy z přelomu let 1951 a 1952, v nichž se o setkání s uvězněnými mnichy zešíroka rozepisuje v dlouhém detailním vyprávění.

Navzdory tomu, že v korespondenci Timotheu Vodičkovi jsou zastoupena témata ryze osobního charakteru – od anekdotických vsuvek o Tasově a okolí přes poznámky o zdravotním stavu až po detaily z chodu Demlovy domácnosti, dochází v mnoha dopisech k odsunování Vodičky jako adresáta do pozadí. Důvěrný přátelský vztah, který Deml s Vodičkou navázal, umožnil básníkovi rozvinout svoji potřebu psaní na stránkách těchto dopisů. Staly se tak prostorem pro sebevyjádření, ve kterém navázal na svá předchozí díla.

Z daného korespondenčního souboru byla zatím publikována jen část dopisů, a to ve výboru Demlovy korespondence z let 1940–1961 *Píšu to při světle nočním*<sup>6</sup>, jež byl uspořádán editory Jiřím Oličem a Markem Nekulou, kteří do něj zařadili deset dopisů z let 1946–1955 adresovaných Timotheu Vodičkovi. Čtyři z nich spadají do obsahu této práce. Jsou to dopisy z 8. prosince 1946 (č. 19), z 23. února 1947 (č. 29), z 15. ledna 1952 (č. 69) a 7. září 1952 (č. 81). Předkládaný korespondenční soubor obsahuje osmdesát osm korespondenčních jednotek, což je jen část celkového počtu dvě stě dvou dopisů uložených ve Fondu Timothea Vodičky v olomoucké pobočce Zemské archivu v Opavě.

---

<sup>5</sup> Deml, Jakub. *Píšu to při světle nočním: výbor z korespondence z let 1940–1961*. Torst. Praha 1998, s. 337.

<sup>6</sup> Deml, Jakub. *Píšu to při světle nočním: výbor z korespondence z let 1940–1961*. Torst. Praha 1998.

1.

9. VI. 1944

Drahý pane Timothei,

včera na církevní svátek Božího těla sloužily se v naší domácí kapli tři mše svaté, z nichž jedna byla zpívaná a sloužil ji P. Kvardián O[rdo] F[ratrum] M[inorum] Cap[utinatorum] z Třebíče, P. Jiří; druhou P. Evarist z téhož konventu.

Koupili jsme totiž harmonium (stálo na 12 000 K), hrál na ně P. Evarist – kapličku do posledního místečka zaplnili farníci (malí i velcí, těchto víc) a radovali se, že mohou zpívat. P. Kvardián i kázal, po mši sv[até] bylo požehnání a na konec Te Deum...

Také jsme opatřili do kaple čtyři nové, modřínové lavice s klekátky – podle nákresu téhož P. Kvardiána, jenž má odbornou stolařskou školu...

A dostali jsme z Bystřice pod Host[ýnem] vagon bukových drtin pro pilinová kamna (darem, jako Vás) etc. etc.

Na další novinky musíte se přijít osobně – persönlích podívat. Děkujeme Vám za to *Dobro smrti* a těšíme se z Vaší vysoké přízně téměř neomalov(a)ně.

Vám věru oddaný Jakub Deml v sanskrtu

---

zkratka **OFM Cap.** – Ordo Fratrum Minorum Capucinatorum (lat.), zkratka OFM Cap., řád menších bratří kapucínů.

**Te Deum** – Bože, chválíme Tebe (lat.); liturgický zpěv

**persönlích** – osobně (něm.)

**Dobro smrti** – nepodařilo se dohledat

2.

23. II. 1945

Drahý pane Timothee,

velmi rádi převezmeme do úschovy všechny Vaše poklady a statky, v té naději, že zde budou uloženy bezpečněji, poněvadž dům a co je v něm svěřujeme ochraně svatého Josefa, a kdyby tento protektorát zklamal, bylo by to zřejmě jen pro naše hříchy, které zvláště v době postní, jakou je tato válka, musíme „brát v úvahu“.

Mnohem milejší by nám arciť bylo, kdybyste své prsteny, náušnice, rukopisy, brilanty a šperky přivezl k nám osobně. Není-li to možno, pošlete všecko ihned poštou, třeba v několika balících.

Je vždycky dobře, když se člověk člověku občas nějak ukáže, tím se obnovuje sebezpoznaní a vděčnost, slovem dlužnost.

Z Prahy ani Konstantin CSsR, ani Junovi nám dosud o tom náletu nenapsali ani slova, z čehož by se mohlo soudit, že to bombardování bylo slabé.

Předseda pavlády Dr. Bienert třikrát jménem národa a Evropy se ptá: Proč? Proč? Proč se bombarduje Praha, caput Regni, máti měst? Proč tolik škod a mrtvých? Odpovězte. Když na výsluní plody zčervenaly, trhejte a jezte, a k otázkám tak záhadným ve jménu bratří odpovězte: ve dnech svatováclavského milénia vlál nad hradem pražským prapor s červeným husitským kalichem, prezident Masaryk se ani neukázal, vláda, Sokoli a kantoři, akademie a všechno ostatní zednářstvo české svatého Václava ignorovali.

Otokar Březina mi řekl, že po světové válce konaly se v Římě slavnostní bohoslužby na poděkování za dosažené vítězství a že se těch bohoslužeb zúčastnili diplomaté a reprezentanti všech vítězných států, jenom prý Dr. Eduard Beneš tam scházel; zase někdo opraví *Mé svědectví*...

Praha, máti měst, tleskala ke stržení vítězného sloupu Panny Marie na Staroměstském náměstí a velmi rouhavě dovolila, aby se tam Matce Boží posmívala socha kacíře: on tedy na dvacet let zvítězil tento Šaloun nad Pannou Marií, až... Na vlastní oči v roce 1920 jsem viděl v Praze na popelářských místech a vozech kříže, obrazy a sochy svatých, které ze škol a z privátních, *pro válku naprosto nedůležitých* budov odváželi za město ku kremaci s hadry, scíplými krysami, psy, a pravděpodobně i věcmi, o nichž se křesťanu nesluší mluvit...

A zapomněl pan předseda Bienert, jak po převratě mluvila v parlamentě ČSR o Marii Panně poslankyně Fráňa Zemínová? A tak...

Každé *proto* má své *proč*.

Jest nám žasnouti, že bronz Mistra Jana z Husince jest pro válku méně potřebný než všechny posvěcené zvony katolických chrámů. Do vysokých předmětů rády bijí blesky. Domine, salva nos, perimus.

J. D.

V Tasově 23. II. 45

---

**svatý Josef** – patron katolické církve, zvláště řádu karmelitánů; manželů a křesťanských rodin, dětí, mládeže, sirotků; těch kdo žijí v panenství, řemeslníků, tesařů, truhlářů, dřevorubců, kolářů, inženýrů, hrobníků, vychovatelů, cestujících; vyhnanců, umírajících a patron dobré smrti.

**CSsR** – zkratka mužského řádu redemtoristů, plným názvem Kongregace Nejsvětějšího Vykupitele (lat. Congregatio Sanctissimi Redemptoris); uvádí se za jménem.

**P. Josef Konstantin Miklík** (1885–1966) – kněz z řádu redemtoristů, učitel filozofie. Vystudoval teologii na řádovém učilišti v Obořišti a filozofii na Filozofické fakultě UK v Praze. Na kněze byl vysvěcen roku 1920. Přispíval do katolických časopisů *Přehled*, *Řád*, *Akord*, *Filozofická revue*, *Výhledy* aj. Knižně vydal práce *Pekařův sv. Jan Nepomucký* (1930), *K svobodě bádání* (1932), *K přesnosti myšlení* (1934), *Čtení knih z hlediska morálního a kanonického* (1948). Společně s Timotheem Vodičkou sepsal publikaci *Klíč k dobré literatuře...* (1937), která byla přijata jako kontroverzní dílo, doporučuje totiž některá antisemitská díla (*Protokoly sionských mudrců*). Roku 1950 odešel do exilu. S Demlem se seznámil roku 1929.

**Junovi** – Rodina Marie Rosy Junové žijící v Praze.

Dopis je psán několik dní po bombardování Prahy Američany, které proběhlo na Popeleční středu roku 1945 (dne 14. února) a při kterém zahynulo 701 osob a dalších 1184 bylo zraněno. Pumpy zasáhly obytné čtvrti a část historického centra (poničen byl klášter na Slovanech, Faustův dům a blízké okolí Karlova náměstí). Při příležitosti smuteční slavnosti za oběti náletu, uskutečněné pár dní po bombardování, odsoudil předseda protektorátní vlády Richard Bienert (viz níže) tento útok a využil projevu k vyjádření loajality k Říši.

**Richard Bienert** (1881–1949) – poslední protektorátní premiér, po skončení války byl v červenci 1946 za svoji účast v protektorátní vládě odsouzen ke třem letům vězení, roku 1947 byl z vězení propuštěn.

**caput Regni** – „hlavu království“ (lat.)

**Mé svědectví o Otokaru Březinovi** – Demlovy vzpomínky na Otokara Březinu, které roku 1931 vydal Rudolf Škeřík. Pro vypjatý subjektivismus byla práce ostře odsouzena bezmála celou českou kulturní veřejností.

**Sloup Panny Marie Neposkvrněné** byl na Staroměstském náměstí postaven po skončení třicetileté války za pomoc v boji proti Švédům. Po vzniku Československé republiky byl roku 1918 stržen jako symbol habsburské nadvlády. V jeho blízkosti byl v roce 1915 dokončen pomník Jana Husa od sochaře **Ladislava Šalouna** (1870–1946).

**Fráňa Zemínová** (1882–1962) – česká politička, v letech 1918–1938 poslankyně československého parlamentu za Národně socialistickou stranu. Na podzim roku 1949 byla zatčena a odsouzena k dvaceti letům vězení v procesu s Miladou

Horákovou. Po patnácti letech vězení byla propuštěna na amnestii prezidenta Novotného.

**Domine, salva nos, perimus** – „Pane, zachraň nás, hyneme!“ (lat.); verš z Matoušova evangelia (Mt 8,25).

3.

[pohlednice]

26. III. 1945

Dobrý pane Timothee,

Vaše rukopisy správně přišly (i ten dodatečný), a uschovali jsme je. Předpokládaje Vaše dovolení, už jsem mnoho z Vašich původních prací přečetl a zaradoval jsem se z toho i napřímil v duchu. Bude-li Vám souzeno či dovoleno prchat, prchejte k nám. Máme v naší obci asi sto „národních hostů“ von Litzmannstadt apod. A v sobotu přišli do Tasova i partyzáni a vybrali poštu a četnickou stanici, jak učinili už v celém okolí, u nás se to dalo bez krve. V lihovarech vypustili několik set hektolitrů líhu do kanálů a potoků, mluvíce rusky. Xristos voskres!

Váš Jakub Deml

---

**von Litzmannstadt** – „z Litzmannstadtu“ (něm.); jde o židovské ghetto v polské Lodži, souvislost s Tasovem se nepodařilo dohledat

**Xristos voskres!** – „Kristus vstal z mrtvých!“ (rus.)

4.

[pohlednice]

15. VII. 1945

Pro potěšení přijměte tento obrázek, a lepší pozdrav!

V pondělí budeme v Praze.

Váš Jakub Deml

Mamince díky (za semínka, milý list) – a pozdrav!

5.

[pohlednice]

12. XI. 1945

Za tu encykliku o sv. Václavu pěkně děkujem. Čas nestojí, víno v sudech také pracuje. *Inclinavit ex hoc in hunc, faex tamen ejus non est exinanita*. Ted' čtu Vašeho Vinařického, snad odtud to víno...

Váš Jakub Deml

---

**Encyklika o sv. Václavu** – Vodičkův překlad apoštolského listu papeže Pia XI. *K miléníu sv. Václava*. Vyšla roku 1945 v Olomouci v dominikánské edici Krystal.

***Inclinavit ex hoc in hunc, faex tamen ejus non est exinanita***. – „Z něho (kalichu) nalévá a vypíjí je i s kaly“ (lat.); část biblického verše z knihy Žalmů (Ž 75,9).

**Karel Alois Vinařický** (1803–1869) – český vlastenecký kněz, básník, spisovatel a překladatel. Timotheus Vodička uspořádal a vydal jeho sbírku *Kytka básniček*, která vyšla roku 1942.

6.

21. I. 1946

Milý pane Timothee,

Bylo by záhodno, kdybyste zde ve čtvrtek byl. To budou Vaše jmeniny. A zítra sem přijede pan Dr. Miklík. Mlle Rosa se mne ptá, cože znamená Vaše křestní jméno. Já říkám, že Bohabojný. Co ještě přáti bohabojnému?

Ve čtvrtek tedy opět vzpomeneme na Vás *coram S[ancti]s[i]mo* v té dobré vůli, abychom občerstvili Vaše dobré úmysly.

Novinky se říkají lépe ústně. Aspoň o těchto se zmiňujem: Konečně jsme dostali zprávu z Antverp od Van den Endenů, že válku přečkali živi. Jejich dopis k nám šel šest měsíců. 5. XII. jsem mluvil s P. Braitem v Jihlavě a na jeho dotaz, co u nás nového, mezi jiným jsem mu řekl, že sl. Junová vydá P. Kubeše SJ knihu *exerciční tu a tu*. Braito dostal hysterický záchvat a řval, že Kubeše vydat nemůže a nesmí, protože to za nic nestojí, že jsou v něm i bludy a: „on šťve proti mně na kazatelně i ve zpovědnici!“ Otec Braito vsutku se necítil. Když jsem sl. Rose toto zvěstoval, napsala mu, co Vám ve věrném opisu přikládám. Výsledek jest, že Braito po Vánocích do Tasova nepřišel, jak byl přislíbil, ba sl. Rose ani k Vánocům, ani k

Novému roku negratuloval, jen mně poslal dva pohlednicové blahopřejné lístky, jeden ze Šumavy, druhý ze Sv. Hostýna a na obou sl. Rosu ignoroval. Vidíte tedy, milý Timothee, že Vaše společné úsilí o to, abych se s Otcem Braitem v Tasově zase pozdravil, ať nedím objal, přece jen bylo iluzorní, t. j. zbytečné. Čert ješitnosti toho člověka už nepustí. Pýcha nahání hrůzu, je to vlastnost ďábelská, kdežto ješitník je komický, jede „v neckách na hlubinu“ a pod každou svou větu píše „Brait“, a všechny ozvěny volají „Brait“.

Jak jsem byl napaden 13. ledna v brněnském *Činu*, orgánu soc[iální] dem[okracie], to už jistě víte, mělo to tučný nápis: *Básník a gestapácká bota*. Pisatel, nějaký Hrdlička, přímo tam šťve proti mně lidový soud a z XXV. *Šlépěj* demagogicky dovozuje, že lížu gestapáckou botu. Řekněte to, prosím, p. Dr. Šimánkovi, ač-li to neví. V těchto levicových výpadech vidím záměr a systém, v mém případě jsou za tím Židi, je to až okaté.

Jen vy jste tak infelix, že nejste dnes lapidibus obrutus jako Váš svatý ochránce, anebo už to máte za sebou jednou provždy, což bych Vám přál. A tak intercessio beati Timothei Martyris atque Pontificis nos protegat.

Vaše články v *Hlubině*, původní i přeložené, čtu vždy s jistou vášní. Asi proto, že nejsou vášnivé na povrchu.

Ostatní tedy, Deo dante, až ústně.

Jakub Deml

---

**Jméno Timotheus** pochází z řečtiny, znamená uctívající Boha, bojící se Boha.

**Mlle** – Mademoiselle (fr.)

**coram Sanctissimo** – „před Nejsvětějším“ (lat.)

**P. Josef Silvestr Maria Brait** (1898–1962) – dominikán, teolog, esejista, literární kritik, překladatel (přeložil celý třetí díl *Theologické Sumy* Tomáše Akvinského). V letech 1930–1950 přednášel teologickou estetiku a mystiku na řádovém učilišti v Olomouci. V letech 1926–1948 byl vedoucím redaktorem olomoucké revue *Na hlubinu* (založena roku 1926), kulturní revue *Výhledy* (od roku 1939) a edice dominikánského řádu Krystal, při jejíž přípravě spolupracoval s překladatelem Timotheem Vodičkou, který později řídil Patristickou knihovnu. V této edici vyšlo více než sto knih, jako jedna z posledních např. Škrabalův překlad Nového zákona. Stýkal se s Františkem Halasem, Janem Čepem, spolu s Demlem podnikl pouť do Říma (17.–30. dubna 1929). V březnu 1950 byl Brait zatčen a souzen v tzv. Procesech s vatikánskými agenty, za údajnou velezradu a špionáž je odsouzen na

patnáct let vězení. Většinu doby svého uvěznění strávil v Leopoldově, byl propuštěn na amnestii roku 1960.

**P. Konrád M. Kubeš** (1890–1967) – kněz, jezuita, spisovatel. Působil jako profesor jezuitského gymnázia na Velehradě. Některé jeho exercicie vyšly knižně: *Za pravdou Kristovou* (1938), *Pod korouhví Kristovou* (1947), *Poutník* (1941), *V záhonech Mariiných* (1947, Marie Rosa Junová v Tasově); mezi dalšími díly převažují homiletické a teologické texty. Po převratu byl internován na řeholním soustředišti na Moravci, kde jej několikrát navštívil i Jakub Deml. Své návštěvy na Moravci líčí Deml v dopisech z 22. listopadu 1951 a z 15. ledna 1952 (dopisy č. 65 a 69.). Setkání s vězněnými řeholníky byly inspirací pro prózu ***Podzimní sen***, jejíž rukopis dopsal 13. prosince 1951 (vydána byla poprvé v časopise *Rozmluvy* v Londýně roku 1984, knižně vyšla poprvé v roce 1992). V hlavních postavách *Podzimního snu* lze rozpoznat Demlovy přátele P. Loulu CšR, P. Ovečku a další).

**SJ** – zkratka pro členy jezuitského řádu (lat. Societas Iesu – Tovaryšstvo Ježíšovo).

**Čin** – deník, který v letech 1945 – 1948 vydávala Československá sociální demokracie.

**„Jak jsem byl napaden...“** – Brněnský *Čin*, zemský orgán Československé sociální demokracie na Moravě, uveřejnil 13. ledna 1946 článek *Básník a gestapákova bota*, ve kterém autor Hrdlička vytýká Demlovi protižidovské citáty a postoje – konkrétně se zaměřuje na Demlovy XXV. *Šlépěje* (roku 1940 vydala v Tasově M. R. Junová). Svůj text Hrdlička zakončuje: „Nechce se nám věřit, že tak hluboko, do takového hnojiště nacistického myšlení, klesl jeden z velkých našich básníků předválečné doby. Byl to vůbec kdy básník? Nevíme. Musíme to teprve zkoumat. Ale rozhodně to byl jeden z největších duchovních kolaborantů. Největší a nejponíženější, až psovsky olizující blýskavou holinku okupantské boty.“ (*Básník a gestapákova bota*. Čin r. II. (1946), č. 11., s. 6)

Po celý rok 1946 se vedou v denním tisku i v kulturních revuích polemické spory o Demlově kolaboraci. K obvinění přispělo jeho členství ve **Veřejné osvětové službě** (VOS). Tato aktivistická organizace, která vznikla v roce 1943 na popud protektorátního ministra školství a lidové osvěty **Emanuela Moravce** (1893–1945), měla za cíl získávat sympatie českého lidu vůči nacistické ideologii a k německému lidu vůbec.

Deml se za okupace stal zástupcem okresního vedoucího VOS a v rámci této funkce přednesl dvě přednášky. Roku 1944 byl dokonce navržen na předsedu okresního VOS. Odmítl a rezignoval na svoji stávající funkci.

Polemikám v tisku předcházel Demlův spor se Syndikátem českých spisovatelů a jeho následné vystoupení z této organizace. V červnu 1945 dostal Deml od Místního národního výboru v Tasově obsílku, aby nechal Syndikátem českých spisovatelů (SČS), prošetřit svou činnost za okupace.

Dne 12. června odjíždí Deml spolu s Konstantinem Miklíkem a Marií Rosou Junovou do Prahy za tehdejším předsedou SČS, Františkem Halasem, s žádostí o potvrzení o bezúhonnosti pro tasovský MNV. Halas Demlovi sdělil, že jeho případ bude postoupen tzv. očistné komisi, které předsedal Václav Černý a jejímž sekretářem byl Karel Scheinpflug. Komise zasedala „v týdenních nebo i delších lhůtách od 17. května do 7. října 1945“, jak se dozvídáme z *Pamětí Václava Černého*, který Demlovu návštěvu u Syndikátu také popisuje. (Černý 1992: 57) Černý Demlovi vysvětluje, že potvrzení o bezúhonnosti mu vydat nemůže, protože očistná komise se jeho případem dosud nezabývala. „Na Demlovu denunciační námitku, jak k tomu on, Deml, přijde – odpovídat se očistné komisi, když se jí dosud neodpovídal Jaroslav Durych, odpověděl jsem, že se Durychem očistná komise nebude zabývat vůbec, neboť Durych *není* členem Syndikátu: ctní hosté zdáli se vyvozovat letem nějakou vlastní konkluzi a opustili mne kvapem.“ (Černý 1992: 60) Deml s přáteli následně navštívil ještě dr. Karla Scheinpfluga, od kterého se znovu pokusil získat potvrzení o bezúhonnosti, a po odmítnutí ze Syndikátu vystoupil.

Dne 15. května 1945 otiskuje *Svobodné slovo* prohlášení, ve kterém Syndikát oznamuje, že „spisovatel Jakub Deml předešel výrok očistné komise Syndikátu tím, že vystoupil ze Syndikátu.“

Dne 6. července zasílá Deml SČS dopis, ve kterém se hájí: „Jelikož toto tvrzení neodpovídá pravdě, nýbrž naopak moje vystoupení bylo motivováno tím, že komise podle sdělení tajemníka syndikátu dr. Scheinpfluga nechtěla převzít moje ospravedlnění, žádám Syndikát, aby uvedenou zprávu v plném rozsahu a veřejně odvolal.“

Celá situace byla vylíčena v lednu 1948 v Akordu v článku *Proč vystoupil Jakub Deml ze Syndikátu českých spisovatelů* (r. XIV, č. 5 (leden 1948), s. 187–190), který obsahoval zápis o jednání Demla se Syndikátem.

Deml je obviněn v rámci tzv. malého dekretu a celý rok 1946 se na Demla snáší útoky z denního tisku a kulturních revuí (viz dopisy 11 ze dne 12. října 1946 nebo 15 ze dne 18. listopadu 1946). Deml celou aféru chápe jako „pomstu židovské žurnalistiky za své *Svědectví o Otokaru Březinovi* z léta 1931“ za protižidovské výroky, především ze *Šlépějí XXV.* (1940).

Kromě Demla jsou napadáni i Jan Zahradníček, Jaroslav Durych a Jan Čep. Sérii článků (uveřejňovaných především v Kulturní politice E. F. Buriana) obviňujících tyto katolické autory z kolaborace a požadující jejich exkomunikaci z literárního života zahájil Václav Běhounek články *Co hledají v české kultuře?* (Kulturní politika r. 1 (1945/46), č. 8, s. 1 a 4) a *Kolaborant před kolaboranty* (KP r. 1 (1945/46), č. 12, s. 4). Přispěl do ní také K. J. Beneš článkem *A také odhmyzit* (KP r. 1 (1945/46), č. 14, s. 4) a dále v ní pokračovali opět V. Běhounek glosou *Koho budeme vydávat?* (KP r. 1 (1945/46), č. 17, s. 3), Josef Brambora článkem „*Nepochopitelný*“ *klíč* (KP r. 2 (1946/47), č. 4, s. 8), jak se dozvíme z listu Jakuba Demla ze dne 12. října 1946 (11.).

**infelix** – „nešťastný“ (lat.)

**Lapidibus obrutus necabitur quia voluit te abstrahere a Domino Deo tuo qui eduxit te de terra Aegypti de domo servitutis** – „Budeš ho kamenovat, dokud nezemře, protože tě usiloval odvést od Hospodina, tvého Boha, který tě vyvedl z egyptské země, z domu otroctví“, verš z páté knihy Mojžíšovy (Dt 13,10).

**Intercessio beati Timothei Martyris atque Pontificis nos protegat** – „Slavná přímluva blahoslaveného Timothea, mučedníka a biskupa, kéž nás chrání“ (lat.)

**Deo dante** – „Dá-li Bůh“ (lat.)

7.

25. II. 1946

Co jste to vyvedl! Jaký jste to filozof, že posíláte peníze na procházku!

Či mně bylo třeba takového poučení? Jak vidím, málo mne znáte, když Vás vůbec napadlo, že jsem si ho zasloužil. Anebo já vidím, jak Vás málo znám, když jsem se odvážil Vám přijít na oči s tím Zlámalem. A znám-li Vás přece (jak si troufám minit), tedy jistě neznám Vaše postavení v Olomouci. To bychom nebyli sobě navzájem tak příliš odlišni. Já odstaven a Vy jen postaven. A já myslil, že skrz Braita, když ne právem jinak, jistě v univerzitním městě l'homme populaire – Mně hlupci a tupci nenapadlo, kdyby tomu bylo tak, že byste o Tasově nevěděl.

Dostal jste mne do pěkné pasti, milý Timothee, a vidíte, jak blbě se v ní motám. Ten Amerikán věru za to nestál. Když už jsem Vám ty „žebravé“ listy byl odeslal, četl jsem v novinách, že Msgre Zlámál věnoval teď větší obnos – Ústřední matici školské...

To vědět zavčas, byl bych se nepokusil navázat s ním dávno přerušené styky. Ta

Amerika, nic platno, přece jenom je na jiném světě... A já chtěl Zlámalovi dát příležitost, aby – nu, aby si do toho Clevelandu odvezl radost, že, že, že – doplňte si to jak chcete. Jisto je, že jsem – zeskromněl a že se z toho už nedostanu.

Vám však musím přece ještě slovíčko povědět, milý pane Timothee.

a) co jsem psal, bylo Vám jen adresováno, ne však psáno, neb jsem předpokládal, že Msgre Z. do Olomouce přijede a že mu budou vítány informace „z druhé strany“, i nediňte se, že jsem pro tuto funkci volil Vás a nikoli Dr. Habáně nebo preláta Světlíka...

b) urážel bych těžce některého světce, ne-li Boha, kdybych řekl, že se mi někdy něčeho nedostávalo, že jsem měl bídu apod. Kvůli sobě nebo kvůli slečně M. R. J. jsem amerického strýčka nehledal, testis Deus.

Ale i kdybyste byl mým zpovědníkem, zase byste nic nevěděl, nesměl. Možná, že Vám nikdy ani nenapadlo, že je to se mnou tak dobře...

\*

Dnes jsem byl u p. Muchy a on byl na rozpacích, co má dělat s těmi iniciálami pí Gruberové, že jsou nestejně veliké. Chtěl jsem ho z rozpaků vymotat, ale poznal jsem, že nejsem s to. I rozhodl se p. Mucha, že to dá rozřešit autorce, pí Gertrudě. Nebýt této okolnosti, už by se Vaše kniha sázela. Musíte rozhodnout sám. Pro sebe myslím, že nevadí, jsou-li v knize iniciály různé velikosti. Ale já do těch voleb nepůjdu.

Váš J. D.

---

**l'homme populaire** – „lidový, populární muž“ (fr.)

**Msgre Oldřich Zlámal** (1879–1955) – katolický kněz, farář českých a slovenských osad v USA v Clevelandu. Stál v čele českého katolického hnutí ve Spojených státech, byl členem Českého národního sdružení v USA. Za druhé světové války přispěl ke vzniku fondu Pomocná akce, který finančně podporoval české emigranty. Po skončení války navštívil Zlámal Československo a nadále se snažil zajišťovat hmotnou pomoc ve spolupráci se Svazem katolické charity v Praze.

**Ústřední matice školská** – soukromá nadace založena roku 1880 z podnětu Spolku učitelských jednot v Čechách. Na základě soukromých darů a sbírek podporovala zejména nižší české školství v tzv. jazykově smíšených oblastech. Působila do roku 1948.

**P. ThDr. Metoděj Petr Habán** (1899–1984) – teolog, psycholog, publicista, dominikán. Od roku 1928 vyučoval na řádovém učilišti v Olomouci. V letech 1919–

1941 a 1945–1948 šéfredaktor *Filosofické revue*. Ve 30. letech se podílel na překladu *Teologické sumy* Tomáše Akvinského. Za komunistického režimu byl vězněn a působil v duchovní správě. Z jeho prací: *Sexuální problém* (1931), *Psychologie* (1937), *Přirozená ethika* (1944), *Filosofická antropologie* (1981).

**P. František Světlík** (1875–1949) – kněz, církevní hodnostář, politik, novinář. Zastánce katolického modernismu a křesťanského socialismu. Od roku 1923 sídelní kanovník a prelát v Olomouci. Vůdčí postava Katolické moderny, redaktor modernistického časopisu *Bílý prapor*. Jeden ze zakladatelů Křesťansko-sociální strany na Moravě. Od roku 1905 vedoucí redaktor olomouckého časopisu *Našinec*. Po vzniku Československé republiky byl šéfredaktorem pražských *Lidových listů* (1922–1923). Zasloužil se o sjednocení katolických politických stran v ČSR, v letech 1925–1939 poslancem Národního sněmu, člen zahraničního výboru parlamentu. Autor publikace *Politika katolických poslanců na sněmu moravském* (1912). Za protektorátu byl vězněn. Na počátku roku 1948 podpořil Národní frontu a podlehl iluzím o pozitivní roli SSSR v poválečné éře.

**Testis Deus** – „Bůh je mi svědkem“ (lat.)

**Gertruda Gruberová-Göpfertová** (1924) – výtvarnice, básnířka a prozaička. V roce 1949 emigrovala do Francie, v roce 1952 odešla do Mnichova, kde její manžel Leo Gruber pracoval jako redaktor v Rádiu Svobodná Evropa. Od roku 1979 žije v Rosenheimu. Ve spolupráci s nakladatelstvím Marie Rosy Junové graficky upravila například *Vítr a vodu* Timothea Vodičky (1946), *Manželství Panny Marie* Konstantina Miklíka (1946) nebo sbírku básní-modliteb *Svatý Floriane*, do které přispěl Jakub Deml, Konstantin Miklík a Konstantin Jun (1946).

**Jan Mucha** – tiskař z Velkého Meziříčí

## 8.

[bez data]

Nějaký Tomáš Blaník (asi pseudonym z *Akordu*, soudí Rosa Junová) píše v *Národní obrodě* o Vašem letáku *Katolická akce* a tvrdí tam, že to není dobré, protože prý jste to napsal *příliš populárně!!* A tato jeho „kritika“ má a nese velký nápis: TIMOTHEUS VODIČKA.

Podotýká pak Tomáš Blaník, že ten leták není nijak a nikým podepsán, ale že jste jej napsal Vy. Proč a k čemu toto dešifrování anonyma? To bych rád věděl! A jak to

může vědět pan Blaník, kdo to psal?

S. Rosa má proti p. Dr. Miklíkovi to, že se zastává Zbořilů, jež z oltářů si postavili továrnu, vily, auta a báchory.

A jsem-li již nactiutřač: redaktor *Rozsévače* P. Pelikán děl o *Větru a vodě*, že to *nic není*! I pravil jsem referentovi, že Vít i Voda jsou proti choulostivé inzerci *Rozsévače*.

Rosa se se mnou pře říkájíc, že pes a kočka nerozeznávají barvy! Prosím Vás, napište o tom esej. Já bych to neřekl. Ale krocan a pan Kunc barvu rozeznávají!

Pan JUDr. Plichta mně radil, abych Okres[nímu] národ[nímu] výboru do Medřiče napsal žádost, abych před jejich ultimativním výrokem směl nahlédnout do těch listin udání. Neučinil jsem tak, jsa jak Oblomov a při tom si vědom, že se mi děje jen to, co Pán Bůh chce... a že to se mnou nikdy nebude lepší! Je to ale troufalost, že? A přece to není kismet, *laissez passer* – inu, jak o mně rozsoudil grafolog Dr. Habán: Vztekly aristokrat, po tasovsku: nechat sviňo sviňo, potkáš zase jinó.

---

Dopis zařazen podle zmiňovaného článku Tomáše Blánika, který vyšel dne 8. června 1946.

**Katolická akce** – sdružení katolických kněží a laiků. V červnu 1949 byla násilně rozpuštěna a její majetek byl předán organizaci, která byla založena na popud komunistické strany za účasti tzv. vlasteneckých kněží, a pro zmatení veřejnosti byla nazvána jako Katolická akce. Představitelé skutečné Katolické akce byli vystaveni těžkým perzekucím. O Hnutí vlasteneckých kněží se Deml dále zmiňuje 16. listopadu 1950 v dopise 62.

**Tomáš Blaník** – přispěvatel *Národní obrody*, autor recenzí na Vodičkova díla vydávaná roku 1946 v edici Krystal – *Co je filosofie* (Národní obroda r. 2 (1946), č. 124, s. 3.), *Sociální otázky a přirozená morálka* (Národní obroda r. 3 (1946), č. 130, s. 3). Deml píše o Blánikově článku *Timotheus Vodička: Katolická akce* (Národní obroda r. 2 (1946), č. 133, s. 3) ze dne 8. června 1946, který je recenzí na studijní arch vydaný nakladatelstvím ARKO v Olomouci v červnu 1946. Jedná se o pojednání o zapojování laiků do organizace Katolické akce. Blaník Vodičkovi vytýká, že „se na mnohých místech dovolává slov Písma sv., listu československých biskupů, sv. Otce a závěrem pak olomouckého arcibiskupa Prečana, aby takto podložil a zdůraznil své pojednání o Katolické akci, které je tentokrát psáno velice populárně, což je při tak závažném tematiku k velké škodě poslání tohoto archu, jenž má být přece v první řadě určen inteligenci!“ Dále pak vyčítá autorovi nejednotnost

v distribuci malého a velkého „a“ v názvu Katolická akce a spis charakterizuje jako stručný výťah informací, které už byly o Katolické akci sepsány.

**P. Adolf Pelikán** (1896–1969) – kněz, jezuita, spirituál kněžského semináře v Hradci Králové (1936–1938) a v Praze (1941–1943), exercitátor na Velehradě, redaktor časopisu *Velehradské zprávy* (1938–1941). Po druhé světové válce se stal redaktorem nově vzniklého náboženského časopisu *Rozsévač*. Časopis, který byl určen pro prostý věřící lid, vycházel v Olomouci v letech 1945–1948.

**Vítr a voda** – druhé scholium k filozofickému spisu *Řád života* vydané v roce 1946.

Dne 10. 9. 1946 advokát Dr. Veverka píše o výsledku, v jakém stadiu je u krajského soudu Demlův případ: „Při šetření o Vaší záležitosti, která zde byla zahájena před vyšetřující komisí pro MLS, jsem dnes zjistil, že veřejný žalobce řízení podle dekretu č. 16 zastavuje a věc postupuje ONV ve V. Meziříčí ku projednání podle Malého dekretu...“ (Olič 1993:148).

**Oblomov** – hlavní postava stejnojmenného románu (1858) ruského autora Ivana Alexandroviče Gončarova, je příkladem tzv. zbytečného člověka, líného a s pasivním přístupem k životu.

**laisser passer** – „nechat projít“ (fr.)

## 9.

V Tasově 8. VIII. 1946

Díky, pane Timothee, za Váš obšírný dopis. Učiníme a dílem již jsme i učinili, co radíte.

Národní soud, to je samec: už mně zastavili penzi, t. j. na prvního mně již nebyla vyplacena gáže (těch 884 Kč), ačkoli

a) žádný výměr o tom jsem nedostal, ačkoli

b) dosud jsem nebyl souzen.

Zítra odjedu na Sv. Hostýn a 12. i 13. srpna chci být na Velehradě, na cestu mně dá sv. Josef, doufám.

Váš Jakub Deml

10.

[pohlednice]

18. VIII. 1946

†

Drahý pane Timothee, všichni tři a každý sám pro sebe jsme si pochutnali na Vašich *Krůpějích* a tu výbornou chuť budeme cítit tak dlouho, dokud nepřijdou *Stavitelé věží*.

Já přijel z Velehradu přeunaven a přesto do půlnoci jsem čtl Vaše *Krůpěje*, až do  $\Omega$ . Moc nelidsky a příliš stručně řečeno: je to čtení znamenité! A to je, zase tak řečeno, ba žurnalisticky, ba táborově [obrázek srpu a kladiva]: je to přesvědčení nás všech!

Jakub

M. R. Junová

Vroucně Vás zdraví Dr. Krejsa!

---

***Krůpěje*** – publikace Timothea Vodičky, jde o poznámky k Vodičkově knize filozofických esejů *Řád života* (1944) vydané roku 1946.

***Stavitelé věží*** – Vodičkova kniha, vyšla roku 1947 v nakladatelství Marie Rosy Junové v Tasově. Věnuje se v ní nejvýznamnějším představitelům české meziválečné poezie a prózy.

**Dr. Krejsa** – nepodařilo se dohledat

11.

12. X. 1946

Milý pane Timothee,

Židům mé *Svědectví* nedá spát: v pátek 11. X. obul se do mne v *Kulturní politice* (vydává E. F. Burian) pseudonym Brambora kvůli Židovi Ledererovi a dovozuje, že se mi nesmí povolit psát a vydávat knihy, poněvadž jsem kolaborant ze školy Streicherovy a cizokrajné Bloyovy etc. Přečtěte si to! Já hned před rokem jsem řekl, že mne ženou k těm Lidovým soudům jen pro mé *Svědectví* a kvůli Židům – a ejhle, jak se mstí a jak teď vylézají na světlo Paul Eisnerové!

P. S. Že by se byl Otokar Březina „v posledních letech od Demla distancoval“, jak tvrdí Brambora (Paul Eisner či Paul Winter nebo Pick), je drzá lež: pravý opak je pravda! On se v posledních letech distancoval *od Židů*!

*Každý rok* od 1921 včetně až do své smrti byl u mne O. Březina v Tasově dva měsíce

na letním bytě – obyčejně v červenci a v září, jen jedinkrát v tom jednom červenci ke mně nepřišel, já mu nic neřekl, ale on sám se mi omluvil potom a řekl: „Nepřišel jsem k vám, protože přítel Bílek mi řekl, že je u Vás ten Žid Lessing a já jsem nechtěl maturovat znova z němčiny!“

*Fr. Bílkovi* na tom *záleželo*, aby Březina jezdil jen k němu – proto *nalhal* Březinovi, že je u mne na letním bytě Žid, ale ten Žid byl u mne jen dvacet čtyři hodin – Tedy jen *kvůli Židům* nebyl jednou B[řezina] u mne!

V městech velkými plakáty vyzývají Čechy, aby odgermanizovali svá příjmení – a jsem přesvědčen, že se to děje a usnadňuje jen kvůli Židům, aby se nevědělo, že ten Jiří Trnka je vlastně Max Afterduft...

A svátky katolické chtějí přeložit na soboty, aby katolíci museli se Židy slavit šábes. Inu, pěkné svobody se dočkal národ Bohu nevěrný. A my nemáme Štepinace...

*Katolík* před Vámi a před *Mariánským věstníkem svatohorským* (číslo říjnové viz) kapituluje!

Slečna Rosa jede na čtyři dni do Prahy (také Dr. Miklíka navštíví), tedy už zítra budu sám.

Váš Jakub D.

A když měl umřít O[tokar] B[řezina], prosil, abych k němu přijel! Právě v létě 1928, půl roku před svou smrtí, byl ke mně O[tokar] Březina zvláště důvěrný, tehdy jel od nás z Tasova se mnou do Žďárce k Anně Pammrové, od ní do Tišnova na dráhu, tam v Tišnově jsme spolu obědvali na nádraží v restauraci, on byl až důvěrně žertovný (posmíval se Pammrové a dával najevo, jak je rád, že jsme se od ní – téměř podfukem! – odpoutali) a potom jsme jeli dráhou do Brna na tu výstavu *Soudobé kultury*... ano, potom velký filosemit Dr. Bedřich Fučík a Miloš Dvořák profesor, O[tokara] Březinu přepadli, to už Březina začal churavět, a chtěli na něm (redaktoři *Tvaru*) úsudek o mé knize *Dílo Fel[ixe] Jeneweina* – a on je nějak zpražil, oni mně to jen naznačili, ale o tom Vám povím nebo napíši jindy, je to významné pro Fučíka!

---

**Kulturní politika** – kulturní a politický týdeník, který v letech 1945–1949 vydával Kruh přátel divadla E. F. Buriana. Šéfredaktorem byl E. F. Burian.

**„Pseudonym Brambora“** – Nejedná se o pseudonym, jde o skutečného literárního historika Josefa Bramboru, který vystupoval proti Demlovi po druhé světové válce. V *Kulturní politice* vystupuje proti Demlovi svým článkem *Nepochopitelný klíč – K Strakošovu mlčení před sv. Václavem*, který vyšel 11. X. 1946. Brambora zmiňuje Demlův článek, ve kterém básník zaútočil proti starému příteli židovského původu

Maxi Ledereru. Brambora cituje *Mé svědectví o Otokaru Březinovi*, kde Deml popisuje, že po příchodu do Jaroměřic mu byl Lederer „mnohem bližší než Březina“. Pozdější útočný článek si proto Brambora vysvětluje jako známku kolaborace a míní, že Deml se už nemůže vrátit do české literatury. Mimo jiné říká: „Otokar Březina věděl, proč se v svých posledních chvílích od Demla distancoval.“ (Brambora, J. *Nepochopitelný klíč*. Kulturní politika, r. 2 (1946), č. 4, s. 8.) Viz Demlova reakce v listu ze dne 8. XII. 1946 (číslo 17), v němž Deml popisuje poslední Březinovu návštěvu v Tasově.

**Julius Streicher** (1885–1946) – německý nacistický politik a vydavatel antisemitského listu *Der Stürmer* (1923–1945). V rámci Norimberského procesu byl roku 1946 odsouzen k trestu smrti a oběšen. Josef Brambora v *Nepochopitelném klíči* Demla se Streicherem srovnává.

**Léon Bloy** (1846–1917) – francouzský katolický spisovatel a esejista. Autor románů *Zoufalec* (1887; česky 1913) a *Chudá žena* (1897; česky 1908). Ve svém díle se dále zabýval životopisy světců a hrdinů (*Joanna d'Arc* (1915; česky 1925)), *Duše Napoleonova* (1912; česky 1918)), polemikami proti současným literárním idolům (*Obviňuju se* (1900; česky 1910 – E. Zola), vydal osm svazků deníků, seřazených chronologicky podle popisovaných let, dále knihy o mariánském zjevení v La Salletě (*Ta, která pláče* (1908; česky 1909) a *Úvahy La Saletské* (1925; česky 1933)). První překlad Bloyova díla – svazek *Zde se vraždí velcí lidé* – vyšel roku 1902 v nakladatelství Katolické moderny Nový život v překladu Josefa Floriana. Téměř celé jeho dílo vyšlo ve Florianových edicích ve Staré Říši v překladech samotného Floriana, Otto Alberta Tichého a Bohuslava Reynka. Jakub Deml od Bloye převzal přístup k dílu jako k „jediné knize“.

**Pavel Eisner** (1889–1958) – překladatel, literární vědec, lingvista a publicista židovského původu (redaktor pražského německého deníku *Prager Presse*). Přispíval do řady českých novin a časopisů: *Kmen*, *Panoráma*, *Almanach Kmene*, *Čin*, *ELK* (*Evropský literární klub*), *Kritický měsíčník*, *Kvart*, *Listy pro umění a kritiku*, *Literární noviny*, *Národní osvobození*, *Přítomnost*, *Rozpravy Aventina*, *Slovo a slovesnost*, po 1945 do *Časopisu pro moderní filologii*, *Hosta do domu*, *Hudebních rozhledů*, *Kytice*, *Lidové demokracie*, *Slovesné vědy*, *Světové literatury*. Používal pseudonymy Paul Eisner, Jan Ort, Vincy Schwarze (za okupace). Po vydání *Mého svědectví o Otokaru Březinovi* (1931) přerušil s Demlem styky.

**Paul Winter** – nepodařilo se dohledat

**Otto Pick** (1887–1940) – pražský německy píšící novinář, kritik, překladatel a

spisovatel židovského původu. Pracoval jako redaktor divadelní rubriky v *Prager Presse*, spolupracoval s Československým rozhlasem, byl členem výboru PEN klubu v Československu. V letech 1933–1934 vydával časopis *Die Welt im Wort – Wochenzeitung für Literatur, Kunst und Kultur*. Roku 1939 emigroval do Velké Británie, kde zemřel.

**František Bílek** (1872–1941) – český sochař, řezbář, grafik, architekt, autor užitého umění a symbolista období secese. Studoval reálné gymnázium v Táboře, malbu na AVU a sochařství na UPŠ v Praze, absolvoval studijní pobyt na Académie Calarossi v Paříži. Publikoval v *Novém životě* a *Meditacích*. V roce 1920 přistoupil do nově vzniklé Československé církve. Knižně vyšly jeho práce *Za pravdou* (1898), cyklus *Otčenáš* (1901), přednáška *Stavba budoucího chrámu v nás* (1908), meditace *Jak mi dřeva povídala* (1946) a korespondence s Juliem Zeyerem *Básník a sochař. Dopisy Julia Zeyera a Františka Bílky z let 1896–1901* (1948). Zemřel v Chýnově.

**Theodor Lessing** (1872–1933) – německý filosof, představitel německé protinacistické opozice. Deml v *IX. Šlépějích* (1925) uveřejňuje text o antisemitských útocích na Lessinga, ve kterém jej obhajuje.

**Jiří Trnka** (1912–1969) – výtvarník, ilustrátor, sochař a režisér animovaných filmů. Navrhoval a vytvářel kulisy pro divadlo J. Skupy v Plzni, později založil vlastní loutkové divadlo. Vytvořil postavu Hurvínka. Roku 1945 se stal spoluzakladatelem studia Bratři v triku. V roce 1967 byl jmenován profesorem na Vysoké škole uměleckoprůmyslové.

**Msgr. Alojzije Viktor Stepinac** (1898–1960) – chorvatský kardinál a arcibiskup záhřebský. V roce 1946 byl komunistickým režimem v čele s diktátorem Titem obviněn z kolaborace za vlády hnutí ustašovců. V inscenovaném procesu byl Stepinac odsouzen na šestnáct let, ačkoli jeho postoj k radikálně-nacionálním ustašovcům byl značně rezervovaný. Po pěti letech byl z vězení propuštěn a odsunut do rodné farnosti.

**Anna Pammrová** (1860–1946) – spisovatelka, teosofka, feministka. Ve svých pracích vycházela z dobových teosofických idejí a propagovala feminismus. Žila na samotě u Tišnova. Pammrová a Březina se poznali v Jinošově, kde Březina působil jako učitel. Od roku 1925 si často dopisovali. Pammrová navštívila Březinu při jeho jedné návštěvě u Demla v Tasově, také Březina podnikl dvakrát návštěvu na její samotě u Tišnova, při jedné z nich, v létě 1928, jej Deml doprovázel.

**Bedřich Fučík** (1900–1984) – literární kritik, historik, editor a překladatel. Po studiích v Praze se věnoval literární kritice a nakladatelské činnosti. Působil jako

ředitel nakladatelství *Melantrich* (1929–1939), šéfredaktor nakladatelství *J. R. Vilímek* (1939–1943), ředitel nakladatelství *Vyšehrad* a *Universum* (1945–1948), korektor *Vyšehradu* (1949–1950). Přispíval do *Hostu*, *Akordu*, *Rozprav Aventina*, *Evy*, *Naší doby*, *Orientace* aj. Redigoval časopisy *Tvar* (1927–1931; 1927 s Milošem Dvořákem a Jaroslavem Zatloukalem, 1928 s Milošem Dvořákem a Albertem Vyskočilem), *Listy pro umění a kritiku* (1933–1934). Pořádal knižnice *Poezie* (1933–1938), *Prameny* (1935–1938, s Emilem Fillou), *Tvar* (1940–1944, s Vilémem Závadou), *Verše* (1946–1948). V roce 1974 založil s Vladimírem Binarem samizdatovou edici *Rukopisy VBF*, v níž vycházely sebrané spisy Jakuba Demla, na kterých spolupracoval s Vladimírem Binarem (s edicí souvisí samizdatová *Zpráva o uspořádání Díla Jakuba Demla* roku 1981), Jana Čepa (ve spolupráci s Mojmírem Trávníčkem) a Jana Zahradníčka, na němž se podílel Mojmír Trávníček a Radovan Zejda. V samizdatu byl uveřejněn také soubor vzpomínkových esejí *Sedmero zastavení* (1977), který byl 1982 v *Krameriově expedici* rozšířen na *Osmero zastavení* a ve třetí verzi na *Čtrnáctero zastavení* (Rukopisy VBF 1984, Petlice 1985).

**Miloš Dvořák** (1901–1971) – literární kritik, esejista, překladatel. V letech 1927–1932 byl redaktorem časopisu *Tvar*, v letech 1939–1940 spoluredigoval časopis *Akord*. Publikoval v časopisech *Listy pro umění a kritiku*, *Akord*, *Obroda*, *Host do domu* aj. Knižně vydal esej *Tradice v díle Otokara Březiny* (1928), Po únoru 1948 publikoval v samizdatových edicích, jeho studie *Několik znamení času* (1993), *O Jakubu Demlovi* (uspořádal Ladislav Soldán, Cher, Praha 2007) nebo básnická skladba *Symfonie XX. století* vyšly až po roce 1989.

**Dílo Felixe Jeneweina** – kniha, která vyšla roku 1928 v *Umělecké besedě*, je věnována T. G. Masarykovi k desátému výročí Československé republiky. Začínají se zde výrazněji než kdy dříve projevovat Demlovy antisemitské názory. Kromě vícekrát opakovaného vulgárního výrazu „Židák“ cituje rasistický výrok Léona Bloy: „Milovati je (židy) jako bratry, toť požadavek, proti němuž se bouří příroda!“ (Deml 1928: 167)

12.

22. X. 1946

Říkal jsem, milý pane Timothee, panu Dr. Šimánkovi, aby Vás mým jménem

poprosil o nějakou dobrou francouzskou knihu, kterou by sl. Rosa Junová mohla překládat. Ona má na to talent i vtip a hlavně: ona by se duchem soustředila a soustředěním všestranně uklidnila. V poslední době velmi pilně kreslí, je proto klidnější, některé z těchto prací mají dobrou kvalitu, jako např. portrét nového generála S[ocietas] J[esu] nebo výzdoba některých textů, teď se cvičí v *Mých přátelích*, má již frontispice a titul s monstrancí... A tak prosím Vás, nějaký ten francouz[ský] text Rose pošlete se žádostí a výzvou, aby jej brzo přeložila (třeba zatím jen pro některý z našich katol[ických] časopisů) – Kéž byste za tím účelem našel nějakou dobrou knížku, která by stála za tu práci!

Dnes jsem byl v Třebíči a dověděl se, jak statečně v druhém č. *Akordu* Miloš Dvořák odpovídá *Vyšehradu* – Skoumalovi; kdyby něco takového byl napsal před rokem, seděl by dosud v kriminále, ač-li by dávno na Pankráci nevisel! Říkat dnes a tiskem, že celá „naše“ londýnská vláda měla být po svém návratu z „exilu“ národem souzena (My to už před rokem říkali, a Beneš už z Londýna hlásil, že se on a ti jeho po návratu dají soudit!) – nu, Miloši Dvořáku, nevím, jestli ti to tak jen projde!

Dr. Veverka z Jihlavy na můj dotaz neodpovídá – už před deseti dny jsem ho písemně prosil, aby vyšetřil, *kde nyní* akta mého procesu jsou, když v Medřiči dosud nejsou.

Rád bych s Vámi do Vánoc mluvil ústně a doufám, že k Vám do té doby zaletím, poněvadž Vy sotva se utrhnete od svého velitelského můstku. Pojal jsem úmysl, napsat řadu stran na téma: POTKÁVÁM OTOKARA BŘEZINU. Chci konfrontovat text Březinův s *jinými* texty, a tuto myšlenku jsem pojal „definitivně“ minulý pátek, rozjímaje Patera Fabera de S[anctis]s[i]mo Eucharistie S[acra]m[e]nto...

Byla by to jakási březinovská konkordance, slovník, jenže daleký od dnešní školy a všech jejích metod... bylo by to, ať dím s Holanem, *Záhřmotí Mého Svědectví*...

Až najdete prázdnější chvíli, zase nám napište slůvko.

Korekturu sv. Vincence fiksumfertyk jsem udělal sám a zrovna jsem s ní byl hotov, když tu Rosa přijela z Prahy a vidouc můj chlív (místo abych poklízal, já dělал korekturu), vyzdvihla všecka stavidla prokletí a pláče a přísah, že už víckrát nikam nepojede. A aby se dovršila míra mého prokletí, přicházela ke mně pí Knoppová, rozvedená dáma, která koupila (?) rodný domek Ot[okara] Březiny, bydlí v něm a dělá v něm a z něho muzeum a rejdí po ČSR po všech přátelích a známých Ot[okara] Březiny a mámí z nich, co se dá. Tato dáma je z „kruhu“ Anny Pammrové, Pavly Moudré, Blavatské a jiných posvátných krav, mně pak před rokem psala, že je členkou zednářské lóže – to mi neměla svěřovat. Letos už jednou byla v Tasově (já

na štěstí nebyl doma), Rosa ji uhostila, i nocleh dala, ale babě to nestačilo, chtěla si vynutit vidět i *mne*. Poslal jsem jí v ústrety psaníčko, že si nepřeji její návštěvy a že se dovtípí, proč. Ona mi odpověděla též psáním, které jsem hodil na oheň, ani ho neotevřev. Nepřišla a doufám, nepřijde už.

Váš J. D.

---

**generál S[ocietas] J[esu]** – generální představený Tovaryšstva Ježíšova, oficiální titul hlavy jezuitského řádu. Roku 1946 byl novým generálem SJ zvolen **Jean-Baptiste Janssens** (1889–1964).

**Akord** – katolicky a konzervativně orientovaná měsíční *Revue pro literaturu, umění a život*, která vycházela od roku 1928 (s přestávkou v období od června 1944 do října 1945, kdy byla protektorátními úřady pozastavena) do roku 1948, kdy bylo její vydávání komunistickým režimem zastaveno. Vůdčími osobnostmi *Akordu* byli Jaroslav Durych a Jan Zahradníček, mezi přispěvatele patřili Klement Bochořák, Jan Dokulil, Ladislav Novák, Vladimír Vokolek, Jakub Deml, Jan Čep, Miloš Dvořák, Timotheus Vodička, Bedřich Fučík nebo Oldřich Králík. Činnost *Akordu* byla obnovena na jaře 1989 Zdeňkem Rotreklem.

**Aloys Skoumal** (1904–1988) – překladatel, literární kritik, redaktor. V nakladatelství Vyšehrad pracoval již před druhou světovou válkou (1936–1944) a po válce působil jako literární ředitel.

Deml míní článek Miloše Dvořáka *Dozvuky soudu nad protektorátní vládou* (*Akord* r. XIII (1946/47), č. 2, s. 67–69).

**Moji přátelé** – Demlova báseň v próze poprvé vyšla roku 1913. Ve druhém vydání (v roce 1917) byla rozšířena, další změnou text sbírky prošel až v roce 1935 přiřazením skladby *Pupava* (vznikla za Demlova pobytu v Dalmácii) a později roku 1954, kdy Timotheus Vodička přidává navíc ještě *Koniklec*.

**Dr. R. Veverka** – advokát z Jihlavy, na kterého se Deml obrátil s prosbou, aby zjistil, jak pokračuje jeho případ u krajského soudu. Dr. Veverka odpověděl dopisem dne 10. září 1946: „Při šetření o Vaší záležitosti, která zde byla zahájena před vyšetřující komisí pro MLS jsem dnes zjistil, že veřejný žalobce řízení podle dekretu č. 16 zastavuje a věc postupuje ONV ve V. Meziříčí ku projednání podle Malého dekretu. (Tím je tedy nebezpečí, že by záležitost tato proti Vám zahájená, přišla před MLS, zažehnána) a u ONV bude pak možno věc vyšetřit s vyššího hlediska, tudíž že jste se touto Vaší literární činností nedopustil nějakého jednání, které by se dalo subsumovat jak pod pojem pohoršení a urážku národní cti...“ (Olič 1993: 148)

**de sanctissimo eucharistie sacramento** – „s nejsvětější svátostí oltářní“ (lat.), to znamená při adoraci.

**Sv. Vincenc Ferrerský** (kolem 1315–1419) – kněz a kazatel, člen dominikánského řádu. Je uctíván jako patron svého rodného města Valencie, pokrývačů, cihlářů, drvoštěpů, slévačů olovu; ochránce koní v Bretani a jako ochránce proti nemocem. Deml překládal z jeho spisů, např. *List sv. Vincence Ferrerského Benediktu XIII. o konci světa a příchodu Antikrista* (vydáno v Tasově roku 1928). **Ferrerského spis Duchovní život** v překladu Zdeňka Kašičky vydala M. R. Junová roku 1946.

**Anna Pammrová** – viz dopis 11.

13.

5. XI. 1946

Velký Inkvizitor. Jednou to říkají o Vodičkovi, podruhé o Braitovi. Proto – tak nevím.

Milý pane Timothee, na Vašich člancích v listopadovém čísle *Hlubiny* je patrný podzim, t. j. právě tento čas, kdy babí léto už nelítá, stromy opadaly a kontury jsou jasné. Mimoto: zajíci se nemají kam skrýt. Doba „odstřelu“ (žasněte, co všechno vím!), a Vy máte dobré oko, a ruce se Vám netřesou. Slovem: připravil jste nám Pulmentum, sicut velle me nosti – et benedicat Tibi anima mea.

Posílám vám provolání k jakési SSSR soutěži, kde se nabízí premií i Kuncův Slovník čes[kých] spisovatelů. Příkládám k tomu říjnové číslo *Mariánského věstníku* a nechte si je, prosím. Redaktor tohoto *Věstníku* nedávno mi psal, že ta moje práce je příliš dlouhá a že chce ode mne už jen něco kratšího. Má ješitnost Uražená je odhodlána do ročníku 1947 neposlat mu nic. Také možná, že v tomto *Věstníku* skončím nebo už dodělávám jak v *Hlubině* Anno D[omi]ni. Dnes jsem jim odeslal poslední rukopis *Pouti*, a aby se jim to do čísla vešlo, musil jsem tu věž (jsa taky stavitel) násilím zkrátit.

A když tak o tom uvažuji, „bylo by si přáti“, abyste vydával nějakou revui *sám*, poněvadž se Vašemu vedoucímu O[rdo] P[raedicatorum] jaksi pravidelně děje, o čem čteme v I. Reg[ius] XXI: Et immutavit os suum coram eis, et collabebatur portae, defluebantque salivae ejus in barbam (cf. o tom *Velkém inkvizitoru* etc.). Kdybyste to uskutečnil, snad by mne Váš „pracovní řád“ převzal, měl bych zaměstnání, byť v hodinu jedenáctou... a možná, že bych se i osvědčil – takto mám jen výčitky svědomí...

Sl. Rosa Junová mne prosí, abych Vám poděkoval za *Obraz, masku a pečeť*, že se jí to nesmírně líbí a že se jí Vaše dílo vůbec líbí čím dál víc. Svědčím, že to myslí upřímně. Já sám Vám za tu knihu také děkuji, ale dosud jsem ji nemohl číst, poněvadž zastupuji pana faráře, který si před týdnem natříštil nohu (padl mu na ni těžký betonový poklop od žumpy, když chtěl před svým psem zachránit svou kočku, bylo to všecko v letu: kočka, pes, parochus), má [ji] oteklou, musí ležet...

Ten Kajpr – „*Katolík*“ nechce a nehodlá toho Husa opustit, jak patrně i z posledního čísla, kde Růžena Vacková je *vášnivě* pro to, aby ten Šalounův *Idiot* na Staroměstském náměstí zůstal! Ostatně je tento Šaloun syrově demokraticko-demagogickou *kopíí* výtvarných koncepcí Františka Bílka! Na to by mohl poukázat Váš dvojník Inkvizitor, ale raději mu nic neříkejte, vytrhl by se ze svého vytržení z Hromádky Beneše...

Mám, či nemám já podat úřední hlášení o „dávce z majetku“, když všechen můj majetek mají dominikáni? Pan Dr. Šimánek mně v té věci slíbil poučení, ale mlčí, a lhůta k přiznání končí tento měsíc.

To by zatím bylo vše. Ano: před týdnem byl u mne Skautík (Amos Verner), byl tu přes noc. Je pastorem kdesi v horách nad Novým Městem, jeho žena byla letos dvakrát operována, teď ještě leží v pražské nemocnici.

Benedictio Dei Omnipotentis descendat super Te et maneat semper.

J. D.

---

**Inkvizitor** – Toto přízvisko si Vodička vysloužil za publikaci *Klíč k dobré literatuře* (1937), kterou sepsal spolu s Karlem Vachem a Konstantinem Miklíkem. Jde o doporučující seznam publikací určený například pro farní knihovníky.

V listopadovém čísle revue *Na hlubinu* (r. XX. (1946), č. 11) Vodičkovi vyšly články „*Katolík*“ a *koncil kostnický* (s. 304–307) a *Bohdan Chudoba a české dějiny* (s. 310–313).

**Pulmentum, sicut velle me nosti – et benedicat Tibi anima mea.** – připravil jste nám „pochoutku oblíbenou – a má duše Tě velebí“ (část verše z Gn 27,4 „Připrav mi mou oblíbenou pochoutku a přines mi ji, ať se najím, abych ti mohl požehnat, dříve než umřu.“)

**Anno Domini** – „léta Páně“ (lat.)

Demlova *Pout' na Svatou Horu* vycházela během roku 1946 v mariánském měsíčníku *Ave Maria*. Jde o vyprávění o pouti, kterou Deml v prosinci roku 1909 vykonal s Josefem Florianem a Ludvíkem Antonínem Střížem pěšky ze Staré Říše na Svatou Horu u Příbrami.

**O[rdo] P[raedicatorum]** – „řádu kazatelů“ (lat.), lidově dominikánů. Zmiňovaným olomouckým představeným řádu a současně šéfredaktorem revue *Na hlubinu* byl Silvestr Brait. Do časopisu, který vycházel v letech 1926–1948 a jež nesl podtitul *Revue pro vnitřní život*, přispívali kromě Jakuba Demla a Timothea Vodičky také Metoděj Habáň, Reginald Dacík, Dominik Pecka.

**Et immutavit os suum coram eis, et collabebatur portae, defluebantque salivae ejus in barbam** – „Proto před nimi změnil své chování, jednal v jejich rukou jako potřeštěný, dělal značky na vrata brány a pouštěl po bradě sliny.“ Deml uvádí, že jde o úryvek z 1. knihy Královské, daný citát ale pochází z první knihy Samuelovy (1. Sam 21,14[13]).

**Obraz, maska, pečeť** – kniha esejů o filozofii umění, vyšla v Brně roku 1946. Pojmy obraz – maska – pečeť jsou pro Vodičku vyjádřením nesnadno postižitelných subtilností, jimiž umění vytváří náznak plné reality života, kdy viditelná, smysly vnímatelná skutečnost je znakem nebo maskou skryté reality tajemství za věcmi.

**parochus** – „farář“ (lat.)

**„Tento Šaloun...“** – Deml má na mysli pomník Jana Husa na Staroměstském náměstí v Praze.

**Jan Amos Verner** (1909–1962) – „Skautík“, Demlův přítel (ve 30. letech jeden z nejdůvěrnějších); později farář českobratrské církve evangelické; jsou mu věnovány *Šlépěje XVII.* (1931) i druhé vydání *Slova k Otčenáši Františka Bílka*. Roku 1935 jej Deml jmenuje univerzálním dědicem, s Vořechem se stará o vydávání díla.

**Benedictio Dei Omnipotentis descendat super Te et maneat semper.** – „Požehnání všemohoucího Boha ať na tebe sestoupí a zůstane vždycky s tebou.“ (lat.)

14.

8. XI. 1946

Drahý pane Timothee,

byl bych „žebrákem nevďěčníkem“, kdybych Vám za *Obraz-masku-pečeť* neřekl zaplat' Pán Bůh a zároveň *Deo gratias*.

Vaše řeč je Ano, Ano, Ne, Ne. Jak to má být u zpovědi. U křesťana. U člověka – sicut in coelo...

Při čtení této knihy jsem si uvědomoval (pro mne to neznamena jen myšlenku, nýbrž

i „fyzickou proměnu“ bytosti), že pravda získaná bojem (virtute) nejen očišťuje (omývá), nýbrž i uzdravuje (konzervuje zdraví) a posilňuje (prodlužuje, dále produkuje zdraví)...

Myslím, že toto vše souvisí s Evangeliiem: Světlem těla tvého je oko tvé. Bude-li oko tvé prosté (beati pauperes spiritu), celé tělo tvé bude světlé; bude-li oko tvé nequam, celé tělo tvé bude tmavé. A Vám je dáno komentovati tento text, i závěr: Jestliže tedy světlo, které je v tobě, jest tmou, sama tma jak veliká bude!

Také objevujete Ameriku! Vskutku správně volil jste svůj epilog, celý ten článek. Vaší mocí zamiloval jsem si znova Hamleta – ale nikdy nebudu mít rád Saudky a Kafky. Ne z rasových „důvodů“, ale ti Židé příliš rychle chápou a příliš zručně všechno dělají, což znamená, že ve své duši mnoho přeskakují, jsou odzeměni, a podle všeho, i když trpí, sotva by se dovedli modlit: qui pro nobis cruce bajulavit, což se děje pomaleji...

Josefa Conrada poznávám teprve od Vás. A nejen jej...

Dnes mi D[omi]nus parochus ukázal svou zasádrovanou nohu s prosbou, abych jej po tři neděle zastupoval. – A tak? Deus providebit...”

Raduji se z nového pražského arcipastýře; i proto, že odjakživa až dodneška od nás „všecko bere“ a „ihned platí“.

Jinak se mocně trápím a proto mocně vás pozdravuji. Psal bych Vám rád mnohem víc, ale farářuji...

J.

---

**Deo gratias** – „díky Bohu“ (lat.)

**sicut in coelo** – část z modlitby Pater noster (Otče náš) – „Jako v nebi,“ (lat.)

**Světlem tvého těla je oko...** – verš z Lukášova evangelia (Lk 11,34).

**beati pauperes spiritu** – část novozákonního verše: „Beati pauperes spiritu, quoniam ipsorum est regnum caelorum“ – „Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich je království nebeské.“ (Luk 6,20).

**nequam** – „Ničemné, darebné“ (lat.)

**Qui pro nobis cruce bajulavit** – „Který pro nás nesl těžký kříž.“ (lat.); jedno z tajemství modlitby růžence.

**Dominus parochus** – „Pan farář“ (lat.)

**Deus providebit** – „Pán se postará“ (Gn 22,8)

V roce 1946 se novým pražským arcibiskupem stal **Josef Beran** (1888–1969).

Milý pane Timothee,

ten výstřížek z *Rovnosti* (z 5. XI.), kde mne nejsprostším a nejhulvátštějším způsobem napadli, jsem Vám 6. XI. poslal v dopise, sám vlastní rukou jsem ten dopis dal v Medřiči do pošto[vní] schránky na hlavní poště. Proto žasnu a obstupeskiju, že jste tento můj dopis nedostal! V té *Rovnosti*, v témž výstřížku, zavadili o mou nakladatelku, že vydala „ubohé Veršování Jak[uba] Demla o sv. Floriánovi“, a *Rovnost* žasne, jak to mohla vydat, když prý mám všechno spisování *zakázáno*, ale to prý jsem „pustil zkusný balonek“, čekaje, jak se na tuto mou drzost bude (ovšem úředně) reagovat... A také prý nelze pochopit, jak je možno, že se volně pohybuji, když prý přece mám být už dávno zavřen! Neboť prý jsem neslýchaným a hnusným způsobem ve *Šlépějích* urazil oba prezidenty, Msgra Šrámka (!!) a Dr. Stránského...

Z těch knížek francouz[ských], co jste Rose poslal, už se slečna do jedné pustila (P. Grou) a během dvou dní už pět kapitol dobře přeložila. Tento týden chce být s celou tou knížkou hotova a chce svůj překlad poslat do Brna k církev[nímu] Imprimatur. Je to ten spis o zbožnosti.

Tasov[ský] p. parochus má do 1. XII. „zdravotní dovolenou“ a já do té doby mám od Konsistoře všechna farářská „práva“.

A Vy nestonejte!

A *nevypadl* vám snad ten výstřížek *Rovnosti* z mého dopisu, když jste jej otevřel? Nemohu pochopit – že by i na mou korespondenci české rudé gestapo číhalo! Ale je prý to možno...

Váš J. D.

**Rovnost** (List komunistické strany Československa na Moravě) otiskla v úterý 5. listopadu krátký článek (*Jeden, který unikl spravedlnosti*) nazývající Demla fašistou. „Ve svých ‚Šlépějích‘ píše Deml o dílech našich, celým světem uznávaných autorů jako o humbuku a o obou našich presidentech, o Msgra Šrámkovi a dr. J. Stránském způsobem, který se svou sprostotou a lživostí vymyká rozumnému chápání. Jakub Deml měl být již dávno, jako fašista, spílající republikánskému řádu, zavřen.“ píše se v *Rovnosti*. (*Rovnost*, r. 71, č. 254, s. 3).

**Msgr Jan Šrámek** (1870-1956) – římskokatolický kněz a politik, zakladatel a dlouholetý předseda Československé strany lidové. V letech 1940-1945 byl

předsedou Londýnské exilové vlády. Po druhé světové válce se stal náměstkem předsedy vlády. V únoru 1948 rezignoval společně s demokratickými ministry a následně se neúspěšně pokusil o emigraci. Zbytek života strávil v nucené internaci.

**JUDr. Jaroslav Stránský** (1884-1973) – politik, novinář a právník. Spoluzakladatel Československé národní demokracie a Národní strany práce. Řídil vydavatelství *Lidových novin*. Vlastnil brněnskou tiskárnu Polygrafia a nakladatelství *Fr. Borový*. Za druhé světové války působil v exilové vládě a po válce vystřídal posty ministra spravedlnosti, náměstka předsedy vlády a ministra školství. Po únoru 1948 odešel do zahraničí a působil v Radě svobodného Československa a jiných exilových organizacích. Spolupracoval s československým vysíláním BBC a rozhlasu Svobodná Evropa.

**Jean Nicolas Grou** (1731–1803) – francouzský katolický mystik, jezuitský kněz. Marie Rosa Junová z francouzštiny přeložila jeho knihu *Les Caracteres de la Vraie Devotion* (1788). V češtině vyšla s názvem *Znaky pravé zbožnosti* na podzim roku 1947 (viz dopis 44.).

16.

21. XI. 1946

V tom Brně mohu být (nebudu-li za mřížemi) kterýkoliv den od 3.–6. decembru, a prosím Vás, abyste mi ještě oznámil, kdy tam určitě budete Vy – anebo si přijďte pro mne!

Ještě dělám malého faráře...

Pickwickovce máme též.

Toho Groua (*O pravé zbožnosti*) bude mít Mlle Rosa do týdne přeložena, má dělat už jen čtvrtinu, každý den mně další překlad předčítá a jen málokdy potřebuje mé rady – až se divím, jak to umí – a nadto pozoruji, že tato práce ovlivňuje i její vulkanickou náтуру až i k tolerování mých nectností!

Díky Vám i Grouovi!

Váš Jakub Deml

---

**Pickwickovci** – Dickensova *Kronika Pickwickova klubu* (1836, The Posthumous Papers of the Pickwick Club).

17.

[pohlednice]

22. XI. 1946

Pro *Stavitele věží* povolilo ministerstvo už i papír, pročez se dávají do tisku u Šašků.  
De Bene Notis Národ čile objednává *Vítr a Déšť* (sic) a My Fulgura et Tonitrua.

---

**Alois Šašek** – tiskař ve Velkém Meziříčí.

**de Bene Notis** – „z dobré známosti“ (lat.)

**Fulgura et Tonitrua** – „bouřka a hromobití“ (lat.)

18.

[pohlednice]

5. XII. 1946

Formát *Věží* bude týž jak Sv. *Vincence Ferrerského*, rovněž papír bude týž – a tak se může začít.

Na tu „Pilku“ proti Vašemu kašli, milý pane Timothee, budu se ptát ve všech dostupných (!) lékárnách, anť mně Vaše bronchie leží na srdci.

Další additamenta Vám vždy ihned pošlu, jakmile budou. Rádi bychom věděli, jak se líbí Sv. Vincenc R[everendi]ss[i]mo Braitto?

Váš Kolaborant

---

**„Formát „Věží“ bude týž jak sv. Vincence Ferrarského...”** – Deml má na mysli vydání překladu spisu *Duchovní život*, který v překladu Zdeňka Kašičky vydala M. R. Junová v Tasově roku 1946 (viz dopis 12).

**additamenta** – „přídavky“ (lat.)

**reverendissimo** – „nejdůstojnějšímu“ (lat.)

19.

8. XII. 1946

Jak se Otokar Březina ode mne „distancoval“, patrně i z toho, že rok co rok jezdíval

ke mně na léto do Tasova, od r. 1921 včetně, tehdy jsem začal stavět svůj dům, až do roku 1928 včetně, a přijížděl vždy dvakrát, na červenec a září – jenom jednou ten jeden měsíc vynechal, poněvadž mu sochař Bílek namluvil, že na letní byt přijel ke mně Žid Dr. Theodor Lessing z Hannoveru, Bílek myslil, že Březina místo do Tasova přijede na několik týdnů k němu do Chýnova, ale toto očekávání Bílkovo se nesplnilo. Březina sám mně to na Bílka prozradil a podotkl, že by s Lessingem musel mluvit německy: „Já nechtěl dělat maturitu z němčiny a mimo to takový člověk jako Lessing, žurnalista, potom píše, co se mluvilo, řekne to, udělá z mých výroků, co chce, a já se nemohu bránit...“

Březina tu měl na mysli zkušenost s dvěma pražskými žurnalisty, Židy, kteří (buď v *Prager Presse* nebo v *Tagblattu*, to se dá zjistit) z výroků jeho udělali *pravý opak*, aby dokázali, že Březina je *internacional* – tak mi to začerstva řekl Březina a rozhorleně pravil: „*Pravý opak* jsem řekl!“ A byli to Židé vědomí, tedy ne hloupí, ale mazaní – „oni všeho použijí na obranu nebo propagaci své rasy“, řekl Březina, který Židy dobře znal a považoval je za „smrtnou nemoc národa německého“ (jeho ipsissima verba), a tedy každého, jež pronikli...

V létě 1928, tedy několik měsíců před svou smrtí, byl Březina v Tasově naposledy a nikdy předtím nebyl tak bratrsky důvěrný, šťastný a veselý, a z Tasova na jeho výslovné přání doprovázel jsem ho do Žďárce k Anně Pammrové, s kterou polemizoval a kterou jemně ironizoval, když stále mluvila proti naší civilizaci a všem vymoženostem techniky: „Vždyť Vy na tom také máte podíl, tato kamna, tato pohovka a co tady jiného máte, to jsou také produkty civilizace...“

A když konečně se nám podařilo z doupěte této Valkýry se vyprostit (on ji tak nazval pro její stálé akcentování přírody a jen přírody) a my byli zase sami, Březina projevoval z tohoto osvobození a odpoutání takovou radost, že sršel humorem a byl až dovádivý. A když jsme potom spolu seděli v zahradní besídce na nádraží v Tišnově, projevoval takovou upřímnost, jako chlapec, kterému se podařilo utéct za školu...

Kromě nás dvou nikoho tu nebylo a ticho bylo dokola, byl to den sváteční a poledne, a vlaky v té době také neohrožovaly nádraží – Sluníčko, vrabci, mouchy, besídka.

Přišel číšník: Co si přejete, páni? Co máte? Pan Březina si vybral jen jakési neutrum, ač jsem ho z toho srážel, buď moučník, nebo příkrm – že mu to stačí. Neměl asi chuť a nedivil jsem se: u paní Pammrové vypil „značný“ hrnek jakési polévky z bylin, která se vyrobila cestou studenou, neboť pí Pammrová, masolasolanistka, byla tehdy Rohkötlerin. Ze zdvořilosti jsem ze svého hrnku také usrkl a nechal ostatek v hrnku.

Hostitelka se ptala: Nechutná vám to? Jářku: Nechutná. Ale Březina ze zdvořilosti vypil tu čarodějnickou bylinu do dna, a pije-li se přesmoc, potom není chuti na nic.

Číšník tady předložil Ot[okaru] Březinovi nějaké ty nudle nebo šklubánky a mně dal velký smažený řízek s bramborovým salátem. Bylo horko, dali jsem si plzeň. Březina se dívá na můj talíř a hned dal znát dokonalou lítost. Nemyslev na takovou pečení, neměl o ní představu, a teď vida ji a cítě nosem (básník musí mít a má dobrý nos) a Březinův nos nebyl nijak malicherný, ba divná věc, že Paul Eisner, Otto Pick a Otakar Fischer s Františkem Langrem skrze tento nos nepřířkli ho – jako Vrchlického a Julia Zeyera – rase semitské, nuže Březina, maje oči k vidění a nos k čichání, hledí na můj nenačatý talíř a kajícně dí: Dalo by se to jíst? Jistěže, povídám já, měl byste aspoň zkusit, a přistrčil jsem Mistru svůj talíř a on si kousek toho řízku ukrojil a předal na talíř svůj a ochutnal – „Vidíte, že jste chybil!“ směju se a zavolal jsem číšníka a objednal podobný řízek také pro Mistra.

Březina s humorem vyprázdnil talíř i číši a povídá: Mám tu v Tišnově spolužáka (jmenoval jej), ředitele měšťanky, přítele, zve mne k sobě, ale kdybych tam šel, budou mne zdržovat...

A tak jsme se zdrželi v besídce, a Březina byl veselý a důvěrný jak vlastní bratr. Na ten vlak jsme čekali nejméně dvě hodiny a potom jsme jeli do Brna na *Výstavu soudobé kultury*, kde měl hlavní slovo vševědoucí Dr. Absolon s instalovaným mamutem a řadou diagramů, které dokazovaly původ Dr. Absolona z opice. Březina byl touto expozicí do duše pobouřen. Však vedle pavilonu Absolonova byl veliký podnik pod velikým stanem a u vchodu veliký nápis: OPIČÍ RÁJ.

Z Tasova do Žďárce k Pammrové a od ní do Tišnova nás vezlo osobní auto.

V Brně na nádraží přivítal O[tokara] Březinu ředitel měšťanky (býval v Jaroměřicích) Moučka, který pod záminkou té halasné výstavy Březinu k sobě do Brna dostal. Na básníku rázu a druhu Březinova pozná se myšlenka nebo cit jak obloha na rybníce. Sotva jsme vystoupili z vlaku, sotva Moučka Březinu přivítal, v téže chvíli jako by Březina ztuhl. Zřetelně si nasadil krunýř a masku. „Smrtelně“ zvažněl. Tentam byl humor! Tato metamorfóza byla na Březinovi tak náhlá a tak nápadná, že mne přímo trkla. Byla přirozeně a vnějškově naprosto *nevysvětlitelná*. A trvalá...

Tady je mystérium Březinova kantorství. Jej nepokoušelo ani tělo, ani d'ábel, jeho jediným a mocným pokušitelem byl svět.

Toto všechno Vám píšu, pane Timothee, abyste věděl, kterak se Ot[okar] Březina ode mne „distancoval“ několik měsíců před svou smrtí. S Ot[okarem] Březinou

mluvil jsem toho roku ještě jednou, o prázdninách, když běželo o peněžitý dar čsl. vlády Březinovi k šedesátinám. Tehdy mne pozvalo (písemně) *ministerstvo školství*. Přijal mne tehdy v Praze minister[ský] rada Jindřich *Vodák*, týž, který o Březinovi svého času byl v kteréši *Naší době* nebo podobném „pokroku“ otiskl nejsurovější sprostoty (Březina mi to tehdy sám dal číst, slzy v očích, a řekl sniženým – dui legit intelligat – hlasem: Ale já se na Vodáka nezlobím). Začal in media res: „Pozvali jsme vás kvůli Březinovi. Bude mít šedesátku a vláda by mu k tomu jubileu darovala sto tisíc korun a nám se jedná o to, zdali by Březina ty peníze přijal: Vy jako jeho důvěrný přítel můžete to vědět. Tak co myslíte?“

Řekl jsem: „Na žádný způsob vám je nevrátí, i když by je nepřijal. On není schopen toho, aby vás urazil, rozhodně vám ten dar nevrátí. V nejhorším případě jej dá na nějaký dobrý účel.“ „*To nám stačí*,“ vece h.c. *Vodák* a propustil mne. Dali mně 500 Kč za tu cestu. Z Prahy jsem jel rovnou do Morav[ských] Budějovic za profesorem Jechem, podat o tom zprávu. Zaradoval se a povídá: „Ale my máme pro Březinu něco jiného a to by bylo lepší, pojď, zajdeme k panu hejtmanovi (byl to bratr Miloše Martena, dobře-li nepamatuji), tam se o tom poradíme.“

U pana hejtmána jsem zvěděl, že vdova po zvěrolékaři Pickovi v Jaroměřicích nabízí čsl. vládě za 300.000 Kč svou vilu se zahradou pro Ot[okara] Březinu k tomu jeho jubileu. A tak, obřemeněn tímto návrhem a poselstvím, jel jsem zase do Prahy a tam to přednáším s tendencí, aby svůj první návrh pozměnili. „To půjde těžko,“ povídá *Vodák*, „protože na to by bylo třeba souhlasu celé ministerské rady (t.j. všeministerské?) a páni jsou na prázdninách! V tomto případě mohl by to rozhodnout už jen ministr školství a nár[odní] osvěty s panem prezidentem – jděte s tím k panu Dr. Šípovi“ – i šel jsem k Dr. Šípovi, který, nemýlím-li se, byl tehdy gener[álním] tajemníkem ministra školství...

Dr. Šíp mne přijal po kamarádsku: „A co ta Židovka za to chce?“ Jářku 300.000. „Nechce na státě vydělat?“

Nebylo z toho ovšem nic, poněvadž 300.000 minus 100.000 je 200.000, které zůstaly státu v pokladně, ač se do toho říkalo, že v Polsku dávají básníkům zámky.

U nás také dávají zámky, na hubu. Zámky nebo Bramboru.

A když bylo po tom jubileu, zase jsem navštívil Ot[okara] Březinu a on mi řekl: „Dali mně sto tisíc, když už toho nepotřebuji. Však jsem je nechal ležet na poště a zavolať jsem si profesora Jecha, aby mně poradil, a on mně řekl: Dejte to Svatoboru! – A co to je? A Jech mně řekl, že neví, ale že se podívá do naučného slovníka. A tak jsem to dal Svatoboru pro vdovy a sirotky po spisovatelích. Kdybych to dal příteli

Bílkovi, jak mně také radili, řeklo by se, že to dávám příteli, bylo by to pro něho urážlivé a sto tisíc pro sochaře také nic není...”

A tak, milý pane Timothee, čtyři měsíce před jeho smrtí ještě jsem s Ot[okarem] Březinou mluvil, a on mi nikterak nedal znát, že mne od sebe „distancuje“, naopak, až do konce svěřoval mi víc než komukoli jinému, což není možno bez přízně a bez přátelství – a myslím jsem byl jediný, s nímž se sua sponte před smrtí rozloučil s políbením na ústa. O tom ostatně píšu v *Mém svědectví* – a okolnosti Březinovy smrti jsou „kapitolou pro sebe“ a chci se k ní jindy ještě vrátit. Tyto dnešní stránky, pane Timothee, máte „k dispozici“, můžete jich po své vůli použít na tu Bramborovou sezónu a pro Kuncův *Slovník spisovatelů*, aby tam měli o jednu mou „pomluvu“ víc.

Moučka i Jech ještě žijí – jen já jsem mrtev, jak vidíte.

Prof. Dr. Vajs poslal sl. Junové k vydání svůj překlad ze staroslov[ěňštiny] *Legenda o Sv. Borisu a Glebovi* s kritic[kými] poznámkami, už to [má] „konsistoř“ v Imprimatur. Ti výtvarníci grafici jsou k tomu nejistí, včetně Šindlera, barevná reprodukce Ikóny by s tiskem stála 4.000 Kč, a kde je vzít, když ani dominikáni nemají 7.000 na sv. Josefa – a tak to vypraví sl. Rosa asi sama, jak původně navrhoval i prof. Vašica, dokud ještě s náma mluvil, což je arci ante diluvium. Jak to řekl vážně (on málokdy mluvil méně vážně) Ot[okar] Březina: „Přátele rozvádí jenom žena.“ Stará vesta odřená a bez knoflíků: Cherchez...

Váš Jakub Nohsled

---

**ipsissima verba** – „nejvlastnější slova.“ (lat.)

**masolasolanistka** – Anna Pammrová byla vegetariánka, živila se výhradně rostlinnou stravou.

**Rohköstlerin** – „živící se syrovou stravou“ (něm.)

**Paul Eisner, Otto Pick** – viz dopis 11.

**Otakar Fischer** (1883–1938) – básník, esejista, překladatel (Schüller, Goethe) a filozof židovského původu. Angažoval se v protinacistickém hnutí.

**František Langer** (1888–1965) – dramatik, prozaik, literární a výtvarný kritik, publicista židovského původu. Společně s Jaroslavem Haškem a dalšími založil 1911 Stranu mírného pokroku v mezích zákona, přátelil se s bratry Čapkovými. Za první světové války sloužil v legiích v Rusku, za druhé světové války odešel do Francii, následně do Anglie a působil jako šéf zdravotnictví československé zahraniční armády. Po roce 1949, kdy odešel do důchodu, žil v ústraní.

**Dr. Karel Absolon** (1877–1960) – speleolog, profesor zeměpisu, paleoetnologie a zoogeografie na Karlově univerzitě. Zkoumal tábořiště lovců mamutů v Dolních Věstonicích. Díky jeho speleologickým průzkumům byly pro turisty zpřístupněny například Punkevní jeskyně či dno Macochy v Moravském krasu. V rámci *Výstavy soudobé kultury* v Brně (1928) připravil výstavu *O původu a vývoji člověka*, pro niž vytvořil rekonstrukci mamuta v životní velikosti.

**Jindřich Vodák** (1867–1940) – literární a divadelní kritik, redaktor a překladatel. Po vzniku Československa působil na ministerstvu školství a národní osvěty.

**Dui legit intelligat** – „Kdo čte, ať porozumí.“ (Mt 24,15)

**Miloš Marten** (1883–1917) – esejista, literární a výtvarný kritik a překladatel katolického zaměření.

**Svatobor** – spolek „k podpoře spisovatelů českých peněžními prostředky a k oslavení jejich památky“ vznikl roku 1862 a mezi jeho zakladatele patřil například František Palacký. Náplní spolku byla pomoc chudým spisovatelům a jejich rodinám. Svatoobor byl nucen ukončit svou činnost v padesátých letech 20. století. Po roce 1989 bylo na jeho činnost navázáno a Svatoobor se dnes podílí na uchovávání hmotných památek osobností české kultury.

**František Bílek** – viz dopis 11.

**sua sponte** – „Sám od sebe.“ (lat.)

**Josef Brambora** – literární kritik a novinář. Ještě před únorem 1948 se na stránkách komunistické *Kulturní politiky* stal iniciátorem akce zaměřené proti katolickým spisovatelům, především proti Jakubu Demlovi (viz dopis 11.).

**P. Josef Vajs** (1865–1959) – slavista, paleograf, profesor staroslověnštiny a slovanské liturgie na teologické fakultě UK v Praze (1919–1937). Z díla: *Sborník staroslověnských literárních památek o sv. Václavu a sv. Lidmile* (Praha 1929), *Rukověť hlaholské paleografie, uvedení do knižního písma hlaholského* (Praha 1932).

**Legenda o Sv. Borisu a Glebovi** – Vajsův překlad staroslovanské legendy o světcích žijících v 11. století na území Kyjevské Rusi, patronech Ruska, vydala M. R. Junová roku 1947 v Tasově.

**P. Josef Vašica** (1884–1968) – literární historik, filolog a překladatel. Ve svých pracích se zaměřoval na studium staroslověnského jazyka (*Staroslověnské evangeliáře*, 1931) a na literaturu baroka (*České literární baroko*, 1938).

**ante diluvium** – „před potopou.“ (lat.)

Zanedbal jsem, pane Timothee, přiložit k poslední své zásilce (či zásylce?) některé doklady, i posílám je tuto.

Sl. Rosa Junová zase zapoměla se Vás optat, kolik peněz stojí ta Stritzkova Věž, Vám je to snad známo? My nemáme Stritzkovu adresu, abychom se ho mohli zeptat. V nedělní literární *Anketě Lidových novin* kromě Otce Braita paráduje už jen ještě druhý katolík: *Michael Florian, malíř a spisovatel* – takto doslova se tam zove a slyšte: nejzajímavější z knih, které letos četl, jsou dvě knihy Egona Hostovského: *Listy z vyhnanství* a *Úkryt*! Vidíte, že Michael jde věrně ve stopách *Kulturní politiky* svého otce...

*Prelát Světlík*, také ještě katolík z *Lidovek*, doporučuje tam *Tomáše Vodičky Principy sociální ethiky*...

Nemáte-li tu *Anketu*, tak Vám ji pošlu.

Sl. Rosa Junová už se léta celá třese na toho sv. Ferdinanda III. Jedna věc je jistá: že to přeloží do čtyř neděl (jak znám její pracovní tempo), ne-li dřív. A jsem přesvědčen, že to udělá věrně. Jak překládá, vidíte z Gallottiho.

A tak: Zdrávi zůstávejte!

P. Jakub

10. XII. 46

De ascensione mentis ad Deum per scalas: zatím jsem si postavil první žebřík na stůl – přijďte se podívat!

**Otto Stritzko** (1908–1986) – malíř, grafik, ilustrátor, restaurátor. V letech 1938–1934 studoval na pražské UMPRUM. V roce 1938 se oženil s dcerou Josefa Floriana Marií. Díky Bedřichu Fučíkovi získal zakázky na výtvarnou úpravu knih a místo výtvarného redaktora nakladatelství Vyšehrad. Byl členem *Sdružení výtvarníků* a *Umělecké besedy*. Po roce 1945 žil ve Staré Říši, pracoval jako restaurátor a věnoval se vlastní tvorbě.

**Michael Florian** (1911–1984) – Dřevorytec a grafik, syn Josefa Floriana. Již v šestnácti letech ilustroval Schiedovu knihu *Dobrodružství v Argentině*. Tvořil grafiky, ex-libris. Michael Florian byl především dřevorytcem, občas tuto techniku vystřídal linorytem.

**prelát Světlík** – viz dopis 7.

**Principy sociální etiky** – dvojsvazkové dílo vydané roku 1945, ve kterém Vodička přibližuje sociální nauku církve z díla sv. Tomáše Akvinského a z projevů novodobých papežů.

**Jean Gallotti** (1881–1972) – francouzský spisovatel a historik. Jeho vánoční příběh *Čtvrtý mudrc* (*Le quatrieme Roi-Mage*, 1929) přeložila a vydala Marie Rosa Junová v Tasově roku 1946.

**De ascensione mentis ad Deum per scalas** – „O vystupování mysli k Bohu po žebřících věcí stvořených“ (lat.) Traktát Roberta Bellarmina, který vyšel roku 1948 nákladem Brněnské tiskárny v Brně v překladu Jakuba Demla, jenž jej opatřil i předmluvou.

## 21.

[pohlednice]

21. XII. 1946

Jsme, protože, byť jen tímto symbolem, Vám za každé slovo děkujem. P. Jelen vydržel u nás celý týden, teprve dnes odejel, nemohl jsem nic dělat – Váš článek o Durychovi chválíme a dober vánočních zajisté Vám přejeme.

Jakub D.

---

**P. Josef Jelen** (1921–2006) – kněz, básník, prozaik a dramatik. Publikoval v *Akordu*, *Tvorbě*, *Rudém právu*, *Květech*, *Literárním měsíčníku* aj. Z děl: *V tušení jitra* (1946), *Křížová zastavení* (1948), *Judit* (1956), *Nedozpívaná píseň* (1957), *Ďábelský hrad* (2000) nebo memoáry *Jeden z prokletých* (1998). Roku 1949 byl zatčen a do roku 1952 vězněn na Mírově. Po propuštění působil v duchovní správě, v letech 1963–1969 pracoval ve Správě kulturních zařízení ministerstva kultury. Byl redaktorem časopisu *Květy* (1969–1971), dramaturgem Československého rozhlasu (1970–1971) V sedmdesátých letech pak působil jako zástupce šéfredaktora *Scény* (1976–1977) a šéfredaktor *Nových knih* (1980–1983). Takto vzpomíná na Jelenovu osobu Bedřich Fučík: „Deset let, počínajících Jelenovým alumnátem, jsem odolával neomalenému dotírání, které mě mělo přesvědčit, že se dopouštím smrtelného hříchu, nevydávám-li jeho verše, a zneuznaný laureatus mi zmizel, vydávaje své plody vlastním nákladem, na čas z obzoru, na kterém se znenadání znovu vynořil ve věznici na Mírově, kde dosluhoval svá tři léta.“ (Fučík 1992: 112) Deml podle Fučíka Jelenovi radil: „Toho

psaní, Josefe, nechte, básník nejste.“ (Fučík 1992: 113).

**Článek o Durychovi** – nepodařilo se dohledat.

22.

13. I. 1947

Zelo zelavi audire per guttur et os, qualiter Tibi profuit prodestque PILKA. Certiorem me fac, donec vivam Lewis Carrol risu Nos affecit terribili. O Vévodkyně, ta bude divá!

U Borových už je vergriffen a Rosa by chtěla ještě dva ex[empláře]. Hic vides si fumus de Ittaca ascendit ad nubes semper id fieri propter retributionem. Constantinus episque Comes Provincialis Tasovium non venient, propter pemiriam calculorum calefacicutium.

Good bye. Čti po česku. Sentiment.

Tommy

---

**Zelo zelavi audire per guttur et os, qualiter Tibi profuit prodestque PILKA. Certiorem me fac, donec vivam Lewis Carrol risu Nos affecit terribili.** – „Miluji, miloval jsem sluchem, hlasem i ústy jak jsem mohl, jak Ti prospěla a prospívá PILKA? Učiň mě jistějším, dokud budu žít a dokud nám bude Lewis Carol k hroznému smíchu.“

**Lewis Carrol** (1832–1898) – anglický spisovatel, matematik, logik (vl. jménem Charles Lutwidge Dodson), autor knihy *Alenčina dobrodružství v podzemní říši* (*Alice's Adventures in Wonderland*, 1865). O knize se Deml zmiňuje v dopise 57.

**vergriffen** – „rozebraný“ (něm.)

**Hic vides si fumus de Ittaca ascendit ad nubes semper id fieri propter retributionem. Constantinus episque Comes Provincialis Tasovium non venient, propter penuriam calculorum calefacicutium.** – „Zde vidíš, jestli kouř z Ittaky stoupá k mrakům, vždy se to stane kvůli odplatě. Konstantin nepřichází do Tasova kvůli zánětu močového měchýře.“

Milý pane Timothee,

Váš dopis přišel včera, díky! Nejraději bych na něj odpovědět facie ad faciem. Letadlo nemám, ale Vy jste duch vnímavý a tak víte, co si právě myslím. Je toho, až se hrdlo stahuje.

Toho Bellarmina bych rád přeložil, ale kdyby to bylo možno někde v klášteře, třeba u jeptišek, v Tasově jsem zaměstnán mnoho jinak.

Tu konkordanci březinovskou si představuji tak, jak Vám tady posílám, takový slovník: Congregans congregabo. Co nejvíc materiálu, analogií – systém bude již v tom, formálně t. j. vědecky, literárně dá se potom (anebo současně) zpracovat. Ať jsou to jako křesací kamínky...

*Dnešek* vyjel tedy se Žižkovou vzbou. Peroutkovi už dávno jsem poslal, rekomando, naše dobré publikace, *Vítr a vodu*, *Krůpěje*, *Roothaana*, *Zgarbika*, nevím co ještě: ani jich nezaplatil, ani jich neuvedl v týdenním *Přehledu literatury*, jak uvádí všechno jiné. Prostě a sprostě nás ignoroval! Rosa ovšem o tom neví.

Zatím: Dominus Vobiscum.

Váš J. D.

P. S. Jeda tehdy do Brna, předpokládal jsem, že si promluvíme mezi čtyřma očima. Nu – kdo ví, nebylo-li to k dobrému.

Vy také nemyslíte, že je napomínání co platné? A myslíte, že mladí lidé mají dobrou vůli? Nejtěžší ze všeho je pro ně přece jen IV. přikázání. Když je mírnounce napomenete, myslí, že je chcete týrat. Nechápou, že svoboda není bez hranic, a tak se stále poraňují a kompromitují a tím více zuří a řadí... A ze vzdoru i na mši sv[atou] přestanou chodit, ale ten vzdor je pěkně vyšívaná podšívka pohodlí a lenosti. Nakonec, jako na počátku, mohou něco i dobrého udělat už jen hrr – hrrr. Soustavně, pomalu, rozvážně a zbožně už nic. Všecko dělají jen kvůli sobě. Starců se štítí, jestli se jim neposmívají. Ale posmívají se i tomu, čeho nikdy neviděli, je-li to posvátno starcům. Ale i v tom je podšívka: posmívají se proto, aby se nemuseli stydět. Bere to na sebe formu žárlivosti, ale to je podšívka: Lenost. Žárlí jen ten, kdo se nechce vyrovnat v kroku ... nakonec takoví lidé jsou sami. To je nejhorší úděl. Týrat kolem sebe člověka jen proto, aby ani on nemohl svou práci konat! „Žárlivosti“, jsi bez masky a masopust za dveřmi.

Znáte dílo Jiřího Trnky?

Skrze p. Dr. Miklíka nabídl nám vypravit graficky *Legendu o sv. Borisu a Glebovi*,

přeloženou prelátem Vajsem, ale Rosa tuto nabídku a limine odmítla, předstírajíc velké výlohy (ale tak to nebylo) a dala do brněnské Chemigrafie reprodukovat asi šest kreseb z ruského vydání téže legendy – jednobarevných – a úpravu jednak navrhne či navrhla sama, jednak ji ponechá (většinou) Muchovi. Sama chtěla také udělat k tomu tři iniciály v témž starém stylu, nevím, má-li je hotovy. Než by celou knihu svěřila jednomu umělci, látá to jak punčochu sama a nesnese poučení, leč snad od Vás, z Vás má respekt, a vskutku si vás váží! Ta Královna z Alenčiných *Dobrodružství* musila a chtěla mít vše *dvě vteřiny dřív než hned*, jinak usekla hlavu, a to je Rosa. Tato nemoc je tuším vyléčitelná až v záhrobí, abych mluvil jak *spiritist*. Tím jsem si *jist*. Obrátte list – *cela est juste* – inu, smějte se! Miluje jako slunce tropické, anebo sráží do horoucích pekel jako Michael – střední cesta jest jí neznáma.

#### *JSOU PRAVDY*

Zklamání tolik bolí, že i dobří lidé nejsou tak pravdiví, tak upřímní, tak poctiví, tak mužní, tak šlechetní, za jaké jsme je považovali. Důvěřujeme dál, poněvadž je nanejvýš smutné, nedůvěřovat, a tak raději důvěřujeme a necháváme se klamat, než bychom vůbec nedůvěřovali.

Nikdo není svému nejdražšímu příteli tím, čím skutečně jest. Dejme tomu, že je tu člověk, kterého milujeme a ctíme nad všechny jiné. A přece, jak málo o nás ví! Jak málo necháváme se mu znát! Jak mnoho dáváme mu na srozuměnou, co ve skutečnosti není pravda! My před ním hráme roli. Odvažujeme svá slova, přeháníme své sympatie, klademe své úsudky na váhu a ladíme svou duši podle té jeho. Za nic na světě bychom si nepřáli, aby věděl, co skutečně jsme. Celé strany v našem charakteru jsou jeho očím zastřeny, chráníme se, aby jich neviděl. Pozorujeme, kde jeho úsudek o nás je nespravedlivě příznivý, my však nemáme odvahy, jeho pohled napravit. Tváří v tvář své skutečné ničemnosti nemůžeme důvěřovat síle jeho lásky. Chvillemi sami se nenávidíme pro tuto svou nepoctivost; je tak nesnesitelné, býti milováni pro nějakou ctnost, zatímco ve skutečnosti jsme otroky opačné neřesti. Je-li tedy podle jakési mlčky vyjednané dohody, ba nevyhnutelně a beze vší hany neupřímně i samo přátelství, jak je tomu teprve s pouty společnosti méně posvěcenými? Odstraňte z družných styků falešnou chválu jiných a polovědomou samochválu, co potom ještě zbude? Nevraživý brak nelaskavých úsudků a nic víc. Slovem, kam se podíváme a na kterékoli straně zkoumáme, všechno kolem nás je lež, přetvářka a prázdné zdání. Vynucený soucit, nepravá pohnutí, domnělé zájmy, sympatie a antipatie, jak je přináší denní móda, pokrytecká nadšení, nakažlivá napodobování a celá spousta obecných rčení, jež nemají smyslu, který je v řeči,

uvažujeme-li jen podle gramatiky – to jsou součásti denního obcování lidí jemného vzdělání... (P. F. W. Faber, Betlem)

\*

Nepoznány se míjejí duše,  
Každá svou rozžatou svítilnu při setkání cloní,  
Nedůvěřivá,  
Jen dlouhé stíny vzpomínek táhnou se za nimi  
Přes celý obzor.  
(Otokar Březina, Němé setkání)

\*

Jsou pravdy, které mudřec všechněm lidem mluví,  
Jsou takové, jež šepce svému národu,  
Jsou takové, jež svěří přítelovi,  
Jsou takové, jichž nelze říci nikomu.  
(Mickiewicz)

---

**facie ad faciem** – „tváří v tvář“ (lat.)

Deml se zmiňuje o překladu spisu **sv. Roberta Bellarmína**, církevního učitele. Spis ***O vystupování mysli k Bohu po žebřících věcí stvořených*** v překladu Jakuba Demla vyšel roku 1948 v Brně v nakladatelství Brněnská tiskárna.

**congregans congregabo** – „shromáždím shromažďujíc“ – část verše ze Sofoniáše (Sf 1,2).

**Dnešek** – nezávislý týdeník vycházející od roku 1946 do roku 1948, řídil jej Ferdinand Peroutka. Na posledních stránkách časopisu uváděl Peroutka pravidelně typy na nově vydané knihy domácích i zahraničních autorů. V měsíční rubrice *Svět knih – Kulturní zpravodaj* informoval jednak o knižních novinkách, jednak o knihách, které vydavatelé zaslaly přímo do redakce *Dnešku*, jak to učinil i Jakub Deml v tomto případě. O problémech s ignorováním nakladatelství Marie Rosy Junové se Deml zmiňuje i v dopisech z 12. září 1947 (dopis 39.).

**Ferdinand Peroutka** (1895–1978) – publicista, politik, prozaik, dramatik. Působil jako redaktor deníku *Tribuna* (1919–23), šéfredaktor týdeníku *Přítomnost* a politický redaktor deníku *Lidové noviny* (1924–39). V letech 1933–35 redigoval v nakladatelství *F. Borového* „knihovnu nové Evropy“ *Nový svět*. Roku 1939 byl zatčen a až do konce druhé světové války vězněn v koncentračních táborech Dachau a Buchenwald. Poté Peroutka působil jako šéfredaktor deníku *Svobodné noviny*

(1945–48) a týdeníku *Dnešek* (1946–48). V letech 1945–46 byl členem Národního shromáždění. V dubnu 1948 Peroutka odešel do exilu.

**Krůpěje** – viz poznámka k dopisu ze dne 18. srpna 1946 (dopis 9.)

**John Roothaan** – *Okružní list o studiu a užívání duchovních cvičení*. Z latinského originálu přeložil, úvodem a poznámkami opatřil P. Josef Vondra. Vydala Marie Rosa Junová roku 1946 v Tasově.

**P. Antonín Zgarbík** (1913–1965) – kněz a jezuita, viceprovinciál české provincie Tovaryšstva Ježíšova. V březnu 1960 byl ve vykonstruovaném procesu s členy jezuitského řádu odsouzen k 16 letům těžkého žaláře. Byl vězněn v Mírově a Valdicích.

**Dominus Vobiscum** – „Pán s Vámi“ (lat.)

**Jiří Trnka** – viz dopis 11.

**a limine** – „od počátku“ (lat.)

**cela est juste** – „to je jen“ (fr.)

**P. Frederick William Faber** (1814–1863) – anglický básník, původně anglikánský kněz, který konvertoval ke katolické církvi a vstoupil do oratoria sv. Filipa Neri.

Se stejným úryvkem z **Mickiewicze** se setkáváme v Zapomenutém světle, kde Deml tato slova parafrázuje: „Jiná jest pravda jeptišky a jiná jest pravda hulánského rytmistra; jiná je pravda hraběnky a jiná jejího voláka, t. j. toho deputátníka, co jezdí s volima. Jiná jest pravda Silvestra M. Brait, jiná je pravda P. Emiliána Soukupa, jiná Josefa Floriana, jiná Jaroslava Durycha, jiná Otokara Březiny, jiná pana továrníka Sáblika, jiná hraběte Harracha, jiná pana děkana Richarda Tenory, který mně tyká jako cigánka tyká své vši – a nejsmutnější ze všech pravda Jakuba Demla.“ (Deml 1991: 73)

24.

18. I. 1947

Abyste měl radost ze své knihy o Františku Sušilovi, na to, milý Timothee, stačí chvála od Boha. Od nás čtenářů kněží z A[nno] D[omini] 1902–1944 můžete čekat jen ano a mea culpa a v tomto přitakání a sebeobviňování je snad i naše vděčnost. Já sám jsem Vám vděčný za ten citát z Miloslava Hýska, kterého sice Otokar Březina jak tak a jaksi vzal jednou coram me pod ochranu (myslím, že ironicky), ale který ve své podobě nejblbější je takto proti své vůli, ale vlastní zásluhou zvěčněn takměř ikonograficky.

Přečtl jsem tuto Vaši práci naráz. Tisíce myšlenek a vzpomínek se mi rozletělo z hlavy a ze srdce, jako když vítr foukne do odkvetlých pampelišek. Co Vám mám říkat? Co by bylo pravda? Závidím Sušilovi.

A Josef Florian mohl snad ze mne udělat víc, kdyby byl skrze mne nekšeftoval, kdyby mne byl nepodváděl – a já nebyl Antonín Ludvík Stříž, také ne Albert Otto Tichý, také ne Ludvík Vrána – a tak metoda Josefa Floriana projevila se skrze mne docela jinak. Ne, že by bylo na mé straně nebylo dobré vůle – ale i při svém talentu k pokoře já nesnášel „zákulisí“, tajemnůstkářství, chytráctví a hlavně to, aby se se mnou hrálo!

Od Floriana snesl jsem i pokoření, ale má kněžská hrdost nesnesla, abych je strpěl i od jeho mazané a omezené sestry. Její kozí pohled na kohokoliv a zvláště na kněze. Pobuřovalo mne a *definitivně* (po smrti Pavly Kytlicové) mne pobouřilo, že tohoto pometla *zneužíval* Josef Florian pro své, byť vysoké účely, přijmeme-li myšlenku, že všechny jeho účely byly vysoké.

Také bych tu mohl mluvit o Fr[antišku] Bílkovi, o Ot[okaru] Březinovi, o Bouškovi, Lutinovi, Bitnarovi etc. – neboť všech těchto lidí a „otázek“ krvavě se dotýká Vaše kniha o Sušilovi, nemluvě ani o našich duchovních „potomcích“, kterých na štěstí je „po čertech málo“, leda mezi Wolkry a Nezvaly a Durychy...

Milý Timothee, děkujte Bohu, že jste tam, kde jste a tím, kým jste. Tomu, co přecasto žiju, se mezi sprostáky říká „trpět nad své síly“. Tak se mi zdá, že přece jen milosrdenství Boží je na mé straně, neboť trpívám přecasto jako starý prašivý pes, ježž pro tu jeho prašivost a hluchotu a němotu ani v nejhorších mrazech neberou do tepla, a my, jak víte, maštal ani nemáme. Pan Dr. Miklík by „mému případu“ vůbec nerozuměl, on neví, co je „poesie“, t. j. prašivina – ale Vás to není tak daleko. – Huyn – Florian a Jakub Deml mezi nimi: vidíte nás? Já ještě šlapu hlínu země a jím chléb andělský et panem doloris cum cinere et „lacrymis“, kdybych byl schopen jak svatý Bellarmin gemitus columbae i navenek. Dar slzí je jistě veliká milost.

J. D.

---

**mea culpa** – „moje vina“ (lat.)

**Josef Florian** (1873–1941) – vydavatel a překladatel. V letech 1898–1900 působil v Náchodě jako středoškolský profesor. Po odchodu z učitelského místa rediguje s Karlem Dostálem Lutinovem časopis *Nový život*. Roku 1901 se seznámil s dílem Léona Bloye, jehož názory jej silně ovlivnily. V roce 1902 zakládá edici *Studium*, později přejmenovanou na *Dobré dílo*. Od roku 1913 působil ve Staré Říši, kde

se věnoval vydavatelské činnosti (edice *Studium*, *Nova et vetera*, *Kurs*, *Archy*, *Dobré dílo*). Ve Florianově vydavatelství byla překládána a vydávána díla autorů jako L. Bloy, R. M. Rilke, W. B. Yeats, G. K. Chesterton, Barbey d'Aurevilly, A. Jarry, G. Trakl, F. Kafky, J. Greena, S. Kierkegaard, ale také díla světců, mystiků a česká středověká a barokní literatura. Mezi spisovateli měl mnoho přátel (O. Březina, J. Zahradníček, F. Halas, V. Závada, J. Čapek, V. Holan ad.). Literární práce: *Okolo našich* (vzpomínky, 1945).

Kontakt Demla s Florianem vzniká v roce 1903, Deml se o své korespondenci s Florianem zmiňuje v listu Otokaru Březinovi ze dne 3. září 1903. Ve Staré Říši vydává Deml svá raná díla (*Slovo k Otčenáši Františka Bílka*, *Souborné práce Františka Bílka*) a stává se Florianovým pomocníkem. Deml pro *Studium* překládá, píše vlastní texty, má na starosti tisk, shání finanční prostředky. Sdílí s Florianem kritický postoj ke klerikalismu, společně se snaží rozšiřovat zprávy o zjevení Panny Marie v La Salettě. Roku 1908 se mezi Florianem a Demlem objevují neshody, Florian totiž kritizuje Demlův odchod z církevní správy, vyzývá Demla k poslušnosti církevním hodnostářům. Spolupráce s Florianem trvá do roku 1910, kdy se rozcházejí. Přátelství obnovují roku 1928, kdy Florian přijíždí na návštěvu do Tasova a Deml se stává mecenášem *Dobrého díla*. Další spory se objevují od roku 1937, Florian v textu *Protokol Deml* (v Arších č. 52, leden 1940) nazývá Demla odpadlíkem od církve, Deml odpovídá v následujících *Šlépějích*, Floriana komentuje jako sektáře. Florian v díle J. Demla: *Pout' na Svatou Horu* (1946) – vzpomínky na společné putování.

**Pavla Kytlicová** (1874–1932) – Demlova mecenáška a vydavatelka, spisovatelka (pentalogie *Rodiče a děti*, první díl vyšel roku 1927). S Jakubem Demlem se seznámila roku 1918 v Brně a ještě téhož roku jej pozvala k sobě a k svému muži, MUDr. Vladimíru Kytlicovi, do Šternberka. Od roku 1921 se s Demlem stěhuje do Tasova, kde začínají se stavbou vily. Zde Pavla Kytlicová s Demlem žije až do své smrti dne 29. ledna 1932.

**Sigismund Bouška** (1867–1942) – katolický kněz a řeholník-benediktin, básník, spisovatel, malíř, grafik, literární a výtvarný kritik, překladatel. Jeden z představitelů Katolické moderny. Z jeho díla: sbírky poezie *Pietas* (1897), *Duše v přírodě* (1904), *Legendy* (1904).

**Karel Dostál-Lutinov** (1871–1923) – kněz, spisovatel, básník, představitel Katolické moderny, farář v Prostějově. Z díla: *Sedmikrásky* (1895), *Království boží na zemi* (1900).

**Vilém Bitnar** (1874–1948) – literární a kulturní historik, spisovatel a publicista, představitel Katolické moderny. Založil týdeník *Nový věk* a literárně-filozofický časopis *Meditace*. Pracoval jako kulturní redaktor *Lidových listů*, *Dne* a *Archy*. Z díla: *Pout' za svatým Grálem* (1918), *O českém baroku slovesném* (1932), *Postavy a problémy českého baroku literárního* (1939).

S díly autorů **Katolické moderny** se Deml seznámil za doby studií bohosloví v Brně (1900–1905) a posléze začíná sám přispívat svými prvotinami do revue *Nový život*. Touto cestou se k Demlovi také poprvé dostalo dílo Františka Bílka a Felixe Jeneweina. Vodička je autorem monografie **František Sušil** (vyšla roku 1946 v nakladatelství Brněnské tiskárny).

Já ještě šlapu hlínu země a jím chléb andělský **et panem doloris cum cinere et „lacrymis“**, kdybych byl schopen jak svatý Bellarmin **gemitus columbae** i navenek. – Já ještě šlapu hlínu země a jím chléb andělský „i chléb bolesti s popelem a slzami“, kdybych byl schopen jak svatý Bellarmin být „v nářku holubice“ i navenek.

**Paul hrabě Huyn** (1868–1946) – biskup brněnský (1904–1916), arcibiskup pražský (1916–1919). Po vzniku Československa na svoji funkci rezignoval a do své smrti pobýval ve Švýcarsku, v Římě a naposled pak v tyrolském benediktinském klášteře v Griesu. Huynův vztah s Jakubem Demlem a Josefem Florianem byl napjatý. V roce 1907 odmítl biskup církevně schválit staroříšskou publikaci *Zjevení La Salettské*. Demlovi je konzistoří zakázáno redigovat *Studium* a roku 1919 je propuštěn z církevní správy na neomezenou zdravotní dovolenou, bez platu. Roku 1911 zakázal Huyn šíření *Studia* úplně.

25.

[pohlednice]

21. I. 1947

*Duchové bludní* stojí tu v plurále naproti *Duchu svatému*, jenž jest Duch pravdy a jeden, poněvadž i pravda jedna toliko jest, ježto bludů mnoho jest... (Sušil, I. Tim IV, 1) a nic není zavrhnutelné čehož se s díkami požívá (Ibid) proto zajisté se trudíme a plísňemi býváme, že máme naději v Boha živého (Ibid).

K Vaším ctěným jmeninám tria haec puncta considerandi salve... nepiján? nebitec?

---

**Haec puncta considerandi salve** – „Tyto body uchovej k promyšlení.“ (lat.)

26.

[korespondenční lístek]

22. I. 1947

P. Konstantin už nám poslal svůj překlad *Apokalypsy*, s komentářem a poznámkami. Prosím, porad'te, komu dát to upravit? Frintovi? Ale nemáme jeho adresu, prosím Vás o ni. Rosa úpravu podceňuje, i píše P. Konstantinovi, aby si tisk upravil sám! Toť nonsens. Jinak nihil novi sub sole.

P. Dr. Miklík je ve Slatiňanech u Chrudimi u Školských Sester sv. Františka. Škoda.

Váš Jakub

---

*Apokalypsu* (Zjevení svatého Jana) v překladu Konstantina Miklíka vydala Marie Rosa Junová v Tasově roku 1947.

**Emanuel Frinta** (1896–1970) – malíř, ilustrátor a grafik. Kromě malby se věnoval editorské a redaktorské práci, ilustroval knihy a navrhoval knižní vazby.

**Nihil novi sub sole** – „Nic nového pod sluncem“, část verše z knihy Kazatel (Kaz 1,9)

27.

[bez data]

Milý pane Timothee,

díky za radu: Albertu Vyskočilovi píšu, slečna Rosa však říká, že

a) pan Dr. Miklík si úpravu vyhradil pro sebe (dubito)

b) že u pana Vyskočila by to trvalo dlouho a vydání knihy by se tím zdrželo. Tuhle námitku neljubím, protože je potřeba šesti neděl, aby se vylíhlo štěně, a *Apokalypsa* že by takové lhůty nezasloužila? Člověk se ožení ajncvaj, zvláště je-li poněkud jednoduchý, ale potom vydržet s tou potvorou! Já bych se raději neviděl, než vidět tu knihu škaredou.

Přesto, že jste mi ještě neodpověděl, Vaši odpověď jsem dostal hned ten den, kdy jste četl mé řádky. Počasí se zlomilo, to je Vaše dílo, ale řekněme si podobenství: i když jsou hříchy odpuštěny, zbývají časné tresty. Já se zlomit nemohu, jsem na to také stár, leda bych uměl hrát komedii, ale na to už také mám léta, a tak, milá země, čekej svatého Matěje, který ledy láme, a svatého Josefa se špačky a skřivany, do té doby snášej a slušně mlč.

Co říci o Vašem *Tažení proti katolickým spisovatelům*, než že je to silný tah – rudé sukno Apisům v aréně...

„Ležím v trávě naslouchaje všechněm zvukům příjemným  
jak škubají trávu, jdouce v pořadí  
vidím plece, tuším objem, boky, bedra velebím,  
maso nad ohonem, jež se hromadí –  
sčítám bezvadné ty tlamy, zkoumám kůži líbeznou,  
a když jalovice (KP) hlavu pozvedne,  
hle hrud' rozvitou pod bradou malebnou,  
zrakem Junoniným všechno přehlédne!...“

Sami se smějíce, chtějí nám zkazit smích. Toho Bellarmina, prosím, pošlete.

Slečna Rosa s kterýmsi veledůstojným překladatelem překládá verše sv. Teresie Španělské, je do toho zažraná (a také do románů od svého otce i od Otce Braita), proto je často dožraná, a tak si někdy připadám jako kočka, která se připletla mezi nohy paničce odnášející z plotny hrnec vřelé vody na paření kohouta, ono to kopnutí a zamňouknutí má pak hlubší význam než by se Braitovi zdálo. Také je jisto, že se lidé valně klamou, zvláště mladí a zvláště v klášteřích (kde není klášter?), majíce za to (dafür halten!), že nemusejí vůbec nikoho poslouchat, že stačí, poslouchají-li Pána Boha, jež nevidí a jemuž ve zpovědnici ledaco namluví, zvláště je-li tvář pěkná: ale jen jim to naznačte, oni Vás zabijí a budou se domnívat, že by tím Bohu sloužili...

J. Moriturus

29. ledna úmrtní den Pavly Kytlicové.

P. S. Není třeba, abychom byli v Břevnově, stačí, když neseme břevno, které jsme vyvrhli z oka svého – a kde je opatská hůl živá, tam jsou i novicové...

Tuto sobotu dostanu nový zimník, což znamená, že budu způsobil[ý] k cestování, po této stránce, měsíční gáze padne na ten zimník a tak padnu já na tvář matky země a zůstanu doma.

Stavitelé věží už u Šaška *běží!* Čekejte korekturu.

---

Dopis není datován, ale z kontextu dopisu vyplývá, že pochází z doby těsně kolem 29. I. 1947.

**Albert Vyskočil** (1890–1966) – literární kritik, esejista (eseje o českém baroku a národním obrození), překladatel, editor (připravil výbory z Máchova díla, dílo J. V. Sládka), pedagog. Vystudoval Učitelský ústav (1908), v letech 1910–1914 studoval na Filozofické fakultě UK v Praze češtinu, angličtinu a němčinu. Do roku

pracoval jako učitel na obecné škole (V Břevnově a na Hradčanech). V letech 1942—1948 externí redaktor nakladatelství Vyšehrad, spolupráce s Pourovým nakladatelstvím. Autor knih: *Básníková cesta* (1927), *Básníkové slovo* (1933), *Básník* (1936), *Znamení u cest* (1947), beletrizovaný životopis *Kryštof Kolumbus* (1944). Edičně připravil sborník *Čtvrtstoletí Dobrého díla* (1927) a *Básnické dílo Josefa Václava Sládka* (1945–1947). Publikoval v časopisech *Rozmach*, *Řád*, *Listy pro umění a kritiku*, *Akord* aj. Posmrtně vyšel výbor *Kritikova cesta* (1998).

**dubito** – „být v rozpacích“ (lat.)

**Tažení proti katolickým spisovatelům** – Vodičkův článek uveřejněný v *Akordu* (r. 13, 1946/47, s. 177–185). Reaguje v něm na sérii článků publikovaných převážně v Kulturní politice E. F. Buriana, v nichž jejich pisatelé obviňují některé z katolických autorů (Demla, Zahradníčka) z kolaborace a požadují jejich exkomunikaci z literárního života. Vodička vystupuje na jejich obranu a ohrazuje se vůči článkům Václava Běhounka *Co hledají v české kultuře?* (*Kulturní politika*, r. 1 (1945/46), č. 8, s. 1 a 4) a *Kolaborant před kolaboranty* (*KP*, r. 1 (1945/46), č. 12, s. 4), K. J. Beneše *A také odhmyzit* (*KP*, r. 1 (1945/46), č. 14, s. 4), proti další glose V. Běhounka *Koho budeme vydávat?* (*KP*, r. 1 (1945/46), č. 17, s. 3). T. Vodička se ve své obhajobě dále dotýká článku Josefa Brambory „*Nepochopitelný*“ *klíč* (*KP*, r. 2 (1946/47), č. 4, s. 8).

Deml v této době připravuje svůj překlad traktátu **sv. Roberta Bellarmina** *O vystupování mysli k Bohu po žebřících věcí stvořených* (viz dopis 21).

**Sv. Terezie španělská** – Terezie od Ježíše, též zvaná Terezie z Ávily (1515 – 1582), španělská mystička a reformátorka karmelitánského řádu. K jejím nejvýznamnějším spisům patří *Cesta k dokonalosti* (*Camino de perfección*, před 1567) a *Hrad v nitru* (*El castillo interior*, před 1577). Je uctívána jako patronka Španělska, Ávily a karmelitánů.

**dafür halten** – „domnívat se, mít za to“ (něm).

**moriturus** – „na smrt jdoucí“ (lat.)

Timotheus Vodička je s Břevnovským klášterem osobně spjat. Po dokončení svého studia roku 1937 vstoupil do tamějšího benediktinského řádu a přijal řeholní jméno Vavřinec. V roce 1941 z řádu odchází zpět do rodné Olomouce, aby se postaral o svou matku.

Milý pane Timothee,

myslíte-li, že by to nebylo nevhodno a nezáhodno, hod'te připojený můj dopis do poštovní schránky. Chcete-li, můžete toho použít i v *Hlubině*, ale tam by se to asi nehodilo. Tažení P. Kajpra proti Integrálnímu katolíku Piu X. a obhajování, ba inscenování T. G. M., panečku, to už je víc než paradox!

Vašeho Bellarina jsem již dostal a děkuji. Už jsem ho začal dělat. Ale velmi byste mi pomohl in eruendo textu, kdybyste mi opatřil, o čem jsem se dočetl v *Čes[kém] slovníku bohovědném*:

P. Jakub Colens SJ Roberta Bellarina *NEBESKÝ ŽEBŘÍK*, vyšlo v Praze 1630. A *Blahověst* XIV, XVIII, XIX (1864, 1868, 1869) má téhož Bellarina překlady J. Dobicer. Tui necnon matris tuae memor sum ad altare.

Dnes jsme měli v Medřiči rekolekci. Byl jsem i u Šašků: dostanete už *celou* korekturu, ale čekají, jak upravíte obálku. Nebylo by dobře, aby byla jednou *zas barevná*? Oni by Vám poslali vzory, anebo Vy jim udejte nějaký barevný tón, anebo udělejte to s některým grafikem...

Do Medřiče přijel dnes kat, za jednu popravu dostane 4 000, zasedá tu zrovna Lidový soud. Kniha Tharaudova o Belu Kuhnovi, jaká to četba pro *Dnešek*!...

Váš J. D.

Ten můj text pro *Katolík*a můžete i pozměnit a znovu oklepat, i můj podpis...

Plesám nad vaším slovem v *Hlubině*!

**P. Adolf Kajpr** (1902—1959) – jezuita, katolický publicista, kazatel, exercitátor. Redigoval časopisy *Posel Božského srdce Ježíšova*, *Obrození*. Za druhé světové války byl vězněn v Mathausenu a Dachau. Po návratu do Prahy vydával *Dorost*, *týdeník pro mládež*, ujímá se také časopisu *Katolík*. V roce 1950 byl Kajpr zatčen a odsouzen na dvanáct let spolu se skupinou dalších řeholníků (v této skupině byl odsouzen také ThDr. Silvestr Brait). Zemřel na následky srdečního záchvatu v září roku 1959. Výběr jeho publicistiky vyšel pod názvem *Svědectví doby* (1993).

Deml se zmiňuje o Kajprově článku „*Integrální katolíci*“ (*Katolík* r. X (1947), č. 6, s. 2). U příležitosti 25. výročí úmrtí papeže Benedikta XV. vzpomíná na jeho boj proti tzv. integrálnímu katolicismu. Toto myšlenkové hnutí se v katolické církvi projevilo před první světovou válkou jako reakce na teologický modernismus (ovlivněný technickým pokrokem a německou „filozofií nepoznatelnosti duchových

věcí“, jak říká Kajpr). Jako protipól k modernistickým snahám v římskokatolické církvi vznikl integralismus. Jeho přívrženci považovali svůj tábor „za jediný, jenž je skutečně věren papeži, jenž jediný má celou, neporušenou ‚integrální‘ katolickou víru.“ Papeži Piu X., předchůdci Benedikta XV., pak Kajpr vyčítá, že se integrálními katolíky nechal ovlivňovat, a dále cituje z encykliky Benedikta XV. (z 1. listopadu 1914), která podle Kajprova mínění integralismus odsuzuje.

**Tui nec non matris tuae memor sum ad altare.** – „Tebe a matky Tvé jsem pamětliv u oltáře.“ (lat.)

**Alois Šašek** – tiskař ve Velkém Meziříčí (viz dopis 17).

**Jerome Tharaud** (1874–1953) – francouzský spisovatel, člen Francouzské akademie. Spolu s bratrem Jeanem (1877–1952) psali románové reportáže o svých cestách. Zaměřovali se hlavně na náboženské a politické otázky.

**Béla Kun** – maďarský politik, představitel maďarské republiky Rad (1919).

29.

23. II. 1947

*PRAMEN* Kulturní komise č[esko]sl[ovenské] strany národ[ně] social[ní]...

Tedy nikoli *Hudba Pramenů*. Nýbrž pramen močůvkový, i.e. povrchní, T.G.M. by řekl „odvozený“. Včera jsem si jej za 10 Kč koupil u tasov[ského] pekaře krupaře obršmelináře a šejdíře, falšovatele chleba, jehož filiu maturandus possidet aliisque condiscipulis ostendit imagines photographicas obscenissimas originales. Tento náš Marhoul prodává jen noviny a časopisy komunistické, a takto socialistické, sám milionář – obecně mu zde říkají žid. Lakomec je to klasický a jeho conjunx ještě víc. Tutěž literaturu fedruje i zdejší kupčák Filip Žák – a bez knihkupecké koncese, tedy bez extra zdanění, ale noviny a časopisy tzv. katolické neuvidíte ani u té naší holičky a kadeřnice Helenky, ač pro své čekatele na mydlení kupuje a vyloženy má noviny komunistické i *Dikobraz*.

Poslední číslo *Katolika* nás sice nejmenuje, ale kvituje Váš poslední článek z *Hlubiny* a mé pérové skizy Drafa, Alfreda Fuchsa. Je to dost divné, poněvadž v *době nejkritičtější rozrazil frontu strany lidové*, stav se beranem novopečené strany opoziční. Ať tedy nám *Katolík* vysvětlí tuto čuříkovskou záhadu, aspoň tuto fuchsovinu! A ať nám vysvětlí, proč týž Alfred Fuchs byl docela per tu s úředními zástupci bezbožeckých SSSR v Praze! Jednou mi navrhoval, abych na tu sovětskou recepci – večeri šel s ním, on že je pozván...

A proč mi řekl (já se ho neptal!), že od té doby, co je katolíkem, tím více se cítí židem? Či spočívalo celé jeho chestertonovství (mluvme s *Katolíkem*) v tom, že musel mít první zeleninu, první to i ono maso (Braitto toto ví specialiter, zeptejte se ho) a všechny jeho sotva malé příjmy prý padly na labužnictví, tak mi tvrdil Braitto. Proč mermomocí *Katolík* jej chce beatifikovat?

A proč *Katolík* i v posledním čísle zase chválí zednáře a tvrdí o nich, že jsou ctiteli ří[m]sko] katolické Církve? Když ďábli Krista chválili a nazývali jej Synem Božím, necitoval si jejich výroky jak *Katolík*, nýbrž poručil jim, aby mlčeli, a uděloval jim jedinou koncesi na jejich prosbu: aby vešli do prasat.

A což Jindřich Středa se nepočítá mezi Integrální katolíky? S prominutím taxy je mu to prominuto asi proto, že je členem Mariánské družiny S[ocietas] J[esu], že obrátil na čtyráku proti Francovi a hlavně: že píše do *Katolíka*.

Proč *Katolík* ani slovíčkem nezavádí o takový melantrišský *Pramen*, když už zarputile mlčí o Titu Brožovi a de facto nic nechce vědět o katolické kultuře.

Včera jsem ve Velkém Meziříčí viděl na zdi veliký plakát: Tělocvičná jednota ORLA pořádá března druhého (asi ke cti bl[ahoslavené] Anežky České) HUDEBNÍ a BÁSNICKÝ večer: a budou se tam recitovat verše těchto uvedených básníků: Jiří Matys, Vít Nezval, Petr Bezruč, Ivan Blatný a jednoho si nemohu vzpomenout. Toto tedy by byly naše katolické novinky. Orel vivat! KA pereat! Gabriel je Fortitudo Dei, tak vidíte, jak je a suis suiter uctíván. Kaiprové to dělají z psychologických důvodů.

---

**Světový pramen zábavy a poučení** – čtrnáctideník, který v letech 1945–1947 vydávala Kulturní komise československé strany národně socialistické v nakladatelství Melantrich. Po druhé světové válce plnilo toto vydavatelství úlohu stranického nakladatelství národních socialistů, hlavními akcionáři se totiž stali čelní představitelé předsednictva strany.

**Hudba pramenů** – sbírka esejů Otokara Březiny, které vyšly poprvé roku 1903.

**Filiu maturandus possidet aliisque condiscipulis ostendit imagines photographicas obscenissimas originales** – „Syn, který má maturovat, vlastní originály velmi obscénních fotografií a ukazuje je ostatním spolužákům.“ (lat.)

**Marhoul** – odkaz na postavu pekaře Marhoul z románové prvotiny Vladislava Vančury *Pekař Jan Marhoul* (1924).

**conjux** – „Manželka.“ (lat.)

**Alfred Fuchs** (1892–1941) – novinář a spisovatel, konvertita židovského původu. Šéfredaktor *Prager Abendblattu*, přispíval do revue *Přítomnost* aj., byl umučen

v Dachau. Z jeho děl: *Demokracie a encykliky* (1936), *Kurs křesťanské státovědy* (1938), *Křesťan a svět* (1948, výbor).

Deml se o Fuchsovi zmiňuje v souvislosti s krátkým článkem *Hezká charakteristika Alfréda Fuchse* (Katolík r. X (1947), č. 8, s. 4), který čtenáře odkazuje na Demlovu vzpomínku k výročí Fuchsova úmrtí v *Obzorech* (informace o tomto článku se nepodařilo dohledat).

**Jindřich Středa** – Pseudonym Karla Schwarzenberka (1911–1986), spisovatele a publicisty, specializujícího se na heraldiku, autora četných prací s historickými náměty.

**Jiří Matys** (1927) – hudebník, skladatel a hudební pedagog. Ve čtyřicátých letech studoval hru na varhany na brněnské konzervatoři. Ve své tvorbě se mimo jiné věnuje zhudebňování básnických textů (Violy Fišerové, Josefa Suchého, Jaroslava Seiferta, Františka Hrubína a jiných), většinou v úpravách pro sborový zpěv.

**Vítězslav Nezval** (1900–1958) – básník, prozaik, dramatik, esejista, překladatel (Poe, Rimbaude, Breton, Puškin), scénárista, autor literatury pro děti. V letech 1945–1951 řídil filmový odbor na ministerstvu informací a podílel se na činnosti spisovatelských a filmových institucí, kde prosazoval socialistickou orientaci tvorby. Z díla: *Pantomima* (1924), *Manifesty poetismu* (1928, s Karlem Teigem), *Edison* (1928), *Básně noci* (1930), drama *Milenci z kiosku* (1932), *Praha s prsty deště*, *Žena v množném čísle* (oboje 1936), *Absolutní hrobař* (1937), *Matka Naděje* (1938), *Pět minut za městem* (1940), *Stalin* (1949), *Zpěv míru* (1950), *Z mého života* (paměti 1959).

Nezval choval k Demlovi vřelý vztah již od roku 1919, kdy od Miloše Dvořáka dostal do rukou *Mé přátele* a *Miriam*. Nezval navštívil Demla několikrát (viz dopisy 55, 56 a 59).

**Petr Bezruč** (1867–1958) – básník, vlastním jménem Vladimír Vašek, autor sbírky *Slezské písně* (1909).

**Ivan Blatný** (1919–1990) – básník, člen skupiny 42. Z jeho sbírek: *Paní jitřenka* (1940), *Tento večer* (1945), *Stará bydliště* (1979) *Pomocná škola v Bixley* (1987). V roce 1948 emigroval do Londýna (viz dopis 56).

**Orel vivat! KA pereat!** – „Ať žije Orel! Ať zhyne KA!“ (lat.)

**KA** je zkratkou pro **Katolickou akci**, mezinárodní organizaci laiků, založenou roku 1922 z podnětu Pia XI. Deml její klerikarismus často ironicky komentoval.

Gabriel je **Fortitudo Dei** – Gabriel je „Síla Boží“ (Dn 10,19)

Jak je a **suis suiter** uctíván. – Jak je „od svých po svém“ uctíván.“ (lat.)

Svatý Bellarmin také mluví o tom, jak voda prosakuje. Cum primum incipit aqua Spiritus sancti in cor hominis instillari, continuo frigescere incipit amor carnalis. A me Horáci říkáme, že takové přívál, prutrž mračen a vubec prudké dyšč je málo platné, protože taková voda se po zemi jen smekne, voda vodteče a zem z toho nic nemá. Stavitelé věží nejsou přívál, zrovna cítím, jak se toto (a jiné) Vaše slovo vsakuje do „národa roli dědičné“. Pozoruji to i v tom našem Medřiči! Vy jdete jak mor, vidět Vás není a doktorská věda ještě na Vás nevynašla formulku, jen se cítí, že je to horší než „španělská chřipka“. Jak si věda oddychla, když tento termín našla! Vím to z vlastní zkušenosti, já tu chřipku taky měl, to bylo na konci první světové války. Vojáci, mladí kluci, přicházeli na urláb a náhle umírali. Lidé, i lékaři se děsili. Tehdy se často čtlo v novinách: Výstraha! Nepít alkohol! Sám jsem to četl. Nepít žádný alkohol! Já vykročil bystře z domu a bystře jsem stoupal ke kostelu tou lipovou jinošovskou alejí. Odsloužil jsem mši svatou a jdu domů. A jak se vracím, *najednou* jsem cítil, že nejsem pánem nad svýma nohama, ba vůbec nad celým tělem. Sotva jsem se dovlekl domů, padl na postel jak kláda a kromě pocitu tíhy neměl jsem žádného jiného pocitu, ani bolesti ne, ani horečku, ani zimnici, jen všeobecnou, naprostou skleslost a apatii, jak utržený, půl dne na prudkém slunci ležící lupen. A víte, co mně pomohlo? Alkohol! Lil jsem do sebe pivo, víno, koňak, všecko... Teprve moc a moc později kam man darauf, že je potřeba posilnit činnost *srdce*, rozproudit oběh krve, švihat herku bičem...

Jenže proti Vašemu vsakování a moru alkohol nestačí – tady, ano, Bellarminův recept jediný pomůže, Aqua Spiritus sancti. Vyženeme alkohol z Vítězslava Nezvala? A kolik vody by bylo třeba na jeho zředění, aby se účinky paralyzovaly? Ano, bylo by třeba, abyste Nás probral všechny, jednoho po druhém, jak říkají. Podle Březiny jsme ustavičně ve stadiu Posledního Soudu: muže soudí žena, ženu a muže soudí dítě – a Nescitis, quoniam Angelos judicabimus? Kde je život, tam je řád a tudíž i soud. Láska bez soudů a ortelů, bez autority a bez poslušnosti je vyhrazena jen opicím a prasatům.

V Třebíči byl chirurg (potom přešel do Bratislavy), který mohl operovat, jen když byl namazaný. Vy operujete bez tohoto dalekohledu, bez té „masáže“, není vám třeba brejlí a jak Eliáš docela v klidu a s humorem stavíte oltář a kladete na něj rozsekaného vola a – snad aby oheň „příští“, ignem incendendum, tak necítil, ještě

ho hojně poléváte studenou vodou. Na zdar!

*Stavitelé věží* – mohl by být podtitul: Quos ego! Moc dobře se to čte. Já tu knihu čtl už po třetí, byla to na sv. Anežku Českou (kdy zemřel arcibiskup Prečan) má nedělní četba.

*„Je možno být slepý beze lži, není však možno beze lži předstírat slepotu, jestliže jsme již jednou prozřeli.“*

To by mohlo být na všech sborovnách č[esko]sl[ovenských] škol od národních, obecních až přes fakulty a taky na všech Husových Sborech.

Takových aere perenniores momentů a monumentů jsem ve Vaší knize našel pro sebe více, jsou skryty v houští materiálu a pěkně se tam vyjímají, jen rozhrnout krajní větve.

„Rozvíruje“ v duchu mém kniha Vaše několik „otázek“ či představ, např.: Proč se nestal „Soudcem lidu“ takový F. X. Šalda? Proč jsme tak drahý drahý čas neměli Kritika? Ba, na to je odpověď stará jako věky: *Erraverunt ab utero: Locuti sunt falsa* (Ps 57,4).

Proto Vám je dáno tak klidně jíst a pít a spát, Domine mi Timothee. A psát i se smát, jenže Váš smích je tichý „jak řeka za horami klokotající“, a protože sedíte dosti vysoko (accessit homo ad cor altum), nemůže Váš pohled být mýlen ze strany...

Jak mohl být Šalda (Procházka, Karásek etc.) kritikem, když neměl kriteria? Pohnout zemí, nemaje punctum? Odešli a Viduae eorum non plorabantur... Je zoufalé i modlit se za ně.

\*

Rosa Junová si v *Katolíku* dala otisknout inzert a dostala za něj účet, maličkost, jen tisíc a padesát korun. Chestertonovsky-Fuchsovsky, že?

Rosa Junová v „litém boji“ skrze provinciála vld. P. Šilhána SJ na hlavu porazila P. Konráda Kubeše SJ – můžete to říct O. Braitovi, bude mít lítost nad jedním hříšníkem...

Dr. Banzetovi jsem odeslal první část překladu (čtvrtinu toho Bellarmina), ale smlouvu s nimi ještě nemám.

*Stavitelé věží* už jsou v národě, a mám představu, že jste touto knížkou podložil miny pod všechny Osvětové Rady a Knihovny. Dominus Deus noster reddat Tibi centies millies – a také za to Věnování!...

Váš Jakub Debitor

Rosa právě cituje: Je smažno... Lepě svihlí tlové se batoumají v dálnici: Jste zdrojem této nálady!

Že brněnská Konsistoř na Index dala Annu Kateřinu Emmerichovou, to už víte? Jak se starají tito diluviálně žoviální páni, aby nepohoršili d'ábla!

---

Dopis je nedatován, ale vzhledem k poznámce, že *Stavitele věží* četl Deml ve svátek sv. Anežky České a že se zároveň zmiňuje, že v ten den zemřel arcibiskup Prečan (2. března 1947), je dopis vřazen mezi dopisy z 23. února 1947 a 10. března 1947. Napovídá tomu i to, že inzert nakladatelství M. R. Junové, o které se Deml zmiňuje, byla otisknuta v Katolíku ze dne 23. února 1947 (Katolík r. X. (1947), č. 8., s. 3). Šlo o nabídku nově vyšlých publikací: T. J. Roothaana (*Okružní list o studiu a užívání duchovních cvičení*), V. Ferrerského (*Duchovní život*), T. Vodičky (*Krůpěje*) a J. Vajse (*Legenda o sv. Borisu a Glebovi*).

**Cum primum incipit aqua Spiritus sancti in cor hominis instillari, continuo frigescere incipit amor carnalis.** – „Když začala voda Ducha Svatého vtékat do srdce člověka, začala následně tělesná láska chladnout.“ (lat.)

„A me Horáci říkáme...“ – Deml ve svém projevu poměrně často využívá tzv. horáckého nářečí. Dialekt na Velkomeziříčsku spadá do západní středomoravské okrajové podskupiny, k typu kunštátsko-budějovickému.

**kam man darauf** – „se přišlo na to“ (něm.)

**Nescitis, quoniam Angelos judicabimus?** – „Nevíte, poněvadž budeme soudit anděly?“

**Ignem incendendum** – „Oheň, který má býti zapálen“ (lat.)

**Aqua Spiritus sancti** – „Voda Ducha svatého“ (lat.)

**Quos ego!** – „Vás já!“ (lat.)

**„Je možno být slepý beze lži, není však možno beze lži předstírat slepotu, jestliže jsme již jednou prozřeli“** – Jedná se o citát ze *Stavitelů věží* (Vodička 1947: 95).

Takových **aere perenniores** momentů – Takových „nesmazatelných momentů dávných věků“ (lat.)

**Erraverunt ab ufero: Locuti sunt falsa** – část biblického verše z knihy Žalmů „...jejichž zuby jsou kopí a šípy, jejichž jazyk je ostrý meč.“ (Ž 57,4.5)

**punctum** – „střed, bod“ (lat.)

**Domine mi Timothee** – „Můj pane Timothee“ (lat.)

**Accessit homo ad cor altum** – „Přišel člověk k vysokému srdci“ (lat.)

Odešli a **Viduae eorum non plorabantur.** – „jejich vdovy neplakaly“ (lat.)

Prostřednictvím dr. Banzeta jednal Deml s nakladatelstvím Brněnské tiskárny, ve kterém jeho překlad sv. Bellarmina roku 1948 vyšel.

**Dominus Deus noster reddat Tibi centies millies** – „Pán Bůh náš Ti dá statisíce“ (lat.)

**debitor** – „dlužník“ (lat.)

**Anna Kateřina Emmerichová** (1774–1824) – německá augustiniánská řeholnice, mystička a vizionářka. Už za svého života byla mnohými katolickými věřícími považována za světici, protože od dětství mívala náboženské vize a v roce 1813 se u ní objevila stigmata. Vidění Emmerichové zaznamenával od roku 1819 až do její smrti v roce 1824 básník Clemens Brentano. Tyto záznamy vyšly jako *Bolestné utrpení našeho Pána Ježíše Krista podle vidění Anny Kateřiny Emmerichové* (1833) a *Život Blahoslavené Panny Marie podle vidění Anny Kateřiny Emmerichové* (1852). Roku 2004 byla blahoslavena papežem Janem Pavlem II. Do češtiny spisy o jejím životě a viděních překládali Jakub Deml – *Hora prorokův. Z vidění ctihodné Anny Kateřiny Emmerichové* (1912), *Život ctihodné Anny Kateřiny Emmerichové* (1912, pod pseud. Vojtěch Běloch) a Jan Dokulil – *Hořké umučení Pána našeho Ježíše Krista* (1948).

31.

10. III. 1947

Pane Timothee,

jste jak Thaumaturgos – ten Váš Svatý Řehoř je – nu, co a kde a proč se mluví o dvouletce a stachanovštině? Předstihl jste nás všechny! A tolik jalových hub (Čechové říkají drštka) nadosmrti zacpal. Dlužno, oportet, debetur Vám děkovati denně, což také činím, more senectutis et vetustatis.

Tisková oprava: Marie Rosa Junová se narodila v roce 1917, avšak téhož dne v roce, kdy moje matka zemřela, t. j. 18. března.

A příkládám Vám několik dokladů o tom, jak se v národě přijímají *Stavitelé věží*; tyto doklady mi nevracejte!

A kterým reakcím (či kritikům) mohli bychom Vaše *Stavitele* poslat?

Knihkupectví U zlatého klasu žádá, aby sl. Junová byt' za nepatrnou provizi jim poslala větší počet Vašich *Stavitelů* za tím účelem, že by oni to rozeslali po všech (asi jen pražských) knihkupcích. Co tomu říkáte Vy? Sl. Rosa soudí, že to rozprodá lehko i bez nich! Těch tisíc exemplářů se rozejde!

P. Kubeš SJ se brání už jen jak lapený tchoř a způsobem katexochén neřádivým...

Zatím: Vivas!

J. D.

Ještě něco pro zasmání:

7. III. ráno potkám malou školačku, Mařenku Rousovu. Chlubí se mi, že bude ve škole říkat básničku na pana prezidenta, a že už ji umí. A spustila:

Tatíčku náš Masaryku,  
my děti ti slibujeme  
poslušnost a lásku.  
My si chceme hrát,  
my nechceme lhát,  
abys nás měl rád!

Polkla slinu. Měla v ručičce papírek a na něm to měla od p. řídícího Mejzlíka (jehož jest i výrok nad hrobem mé švagrové: Byla to žena pokroková!) napsáno. Já si při té deklamanci živě rozpomněl na verše ony, jež táž moje příbuzná měla vyšity na dečce na zdi současně se švarnou kuchařinkou v čepečku a s kouřícími hrnčky na plotně:

česky vař  
česky smaž  
a českého muže si važ!

---

**Thaumaturgos** – „divotvůrce“ (řeč.)

Vodičkův životopisný spis **Svatý Řehoř Veliký** vyšel roku 1946.

**oportet** – „sluší se to“ (lat.)

**debetur** – „je třeba“ (lat.)

**more senectutis et vetustatis.** – „dle stáří a zvyku“ (lat.)

**katexochén** – „především“

**Vivas!** – „Žiješ!“ (lat.)

32.

1. IV. 1947

Pane Timothee,

jedno naše poselství už jste tedy dostal. Dnes toto: M. R. Junová chce teď vydat *Moje přátelé*, už zažádala o povolení. To proto, aby prý ze mne honem měla také nějaký groš.

A Jan Pojer chce vydat mou *Miriam*, o kterou M. R. Junová v jakési posmrtné žárlivosti nikterak nestojí, podle ní je ta knížka nedůstojna mé důstojnosti. Pojer by rád vydal i ty *Moje přátele*, a dal by to vše upravit a vypravit grafiku Lacinovi, který dělá dřevorytiny.

Jak toto vše srovnat se *Soubornými spisy Jakuba Demla*? Či by to nevadilo?

První svazek svých *Soubor[ných] spisů* už chystám, je a musí to být *Mohyla*, rozmnožená o několik článků a sestavená tak, aby tam bylo všechno o našem rodě. To by byl jaksi základní kámen do celé stavby díla.

Protože kromě pasiv nemáme většího kapitálu, tiskl by to Šašek, ale on čeká na nové písmo, už je i objednal u fy Wimmer v Praze, má to přijít z Ameriky, ale ministerstvo či kdo zatím nechce povolit valuty... Ta fa jsou Bratří Geelové – Gutenbergův dům, odbor[ný] závod grafick[ého] průmyslu, Praha II, Václav[ské] nám[ěstí]. A běží o „matrice pro sázecí stroje“ z Ameriky.

Nevěděl by pan Dr. Šimánek, jak tuto Šaškovu objednávku posunout dopředu? Běží tu i o ostatní naše publikace.

A tak buďte nám zdráv!

Váš Jakub KIK

---

První svazek **souborných spisů** *Dílo Jakuba Demla*, nazvaný *Mohyla*, vyšel roku 1948 v nakladatelství Vyšehrad. Obsahuje *Mohylu*, která poprvé vyšla ve stejném nakladatelství v roce 1926, dále texty z let 1942 až 1947 *Bratr Josef*, *Bratr Antonín* a *Marta*.

Podle návrhu smlouvy o vydávání souborných spisů s nakladatelstvím Vyšehrad ze dne 31. října 1947 mělo ***Dílo Jakuba Demla*** vyjít v jedenácti svazcích. První svazek – *Mohyla*, který jediný se dočkal vydání – roku 1948, obsahoval texty *Mohyla*, *Bratr Josef*, *Bratr Antonín* a *Marta*. Svazek druhý, nazvaný *Můj očištec*, měly tvořit stejnojmenná kniha *Můj očištec*, vydaná prvně roku 1929, a *Matylka* (1937). Do svazku třetího měly patřit texty *První světla*, *Moji přátelé*, *Miriam*, *Dítě a král hadů*, *Věštec* a *Hlas mluví k slovu*. Do svazku čtvrtého, nazvaného *Verše*, měla být shrnuta sbírka *Verše české* spolu s básněmi, které Deml otiskl ve *Šlépějích* nebo jinde. Pátý a šestý svazek *Šlépěje* měl obsahovat výbor ze dvaceti šesti svazků *Šlépějí*, knihu *Ptačí budky* a výbor ze sborníků *Rosnička*, *Pro budoucí poutníky a poutnice*, *Auditur et altera pars* a jiné stati deníkového charakteru. *Krajiny a lidé* – takto pojmenovaný sedmý svazek měl zahrnout stati *Z mého okovu*, *Jugo*, *Cesta k jihu*, *Rodný kraj* a některé črty z cest obsažené ve *Šlépějích*. Osmý svazek *Katolický sen* měl

obsáhnout stejnojmennou knihu a studie podobného rázu. Doplněné vydání *Mého svědectví o Otokaru Březinovi* mělo být obsahem devátého a desátého svazku *Díla* a poslední jedenáctý svazek *Homilie* měl patřit duchovním úvahám a rozjímáním. Redaktorem souborných spisů určil Deml Timothea Vodičku.

Pozdější redaktoři Demlova díla Bedřich Fučík s Vladimírem Binarem se k zařazení *Mohyly* v sebraných spisech staví odlišně. Jednak dílo dělí do svazků čtrnácti, jednak *Mohyla* v jejich uspořádání tvoří svazek pátý. O Vodičkových editorských snahách hovoří Vladimír Binar ve *Zprávě o uspořádání Díla Jakuba Demla* (Revolver revue (2000), č. 42, s. 179–241) takto: „Povšechná a zevšeobecnující interpretace Demla jako básníka jakési předem dané a neměnné poklidné harmonie svedla Timothea Vodičku (viz doslov k *Mohyle*, Vyšehrad 1948) k tomu, že ve svém editorském členění Demlova díla eliminoval celé období *Zapomenutého světla*, i když nelze vyloučit ani důvody jiné, moralistní a ideologické, v umělecké tvorbě a zvláště u Demla zcela vedlejší či pomínutelné. Nicméně v obou případech je výsledek stejný: Demlovo celoživotní dílo takto pojaté a zredigované netvoří celek, jak vyšel z ruky autora, jestliže nemá onen závěr tragického vyznění – bez něho je ochuzené, zkomolené a kusé, bez něho jako nedílný celek postrádá svůj plný význam, smysl a tvůrčí klad.“ Dvojice Binar-Fučík postupovala při zpracovávání *Díla* s ohledem na horizontální – vývojovou linii Demlových děl: do prvního období, kterému předchází kniha *Notantur Lumina*, řadí *Hrad smrti*, *Tanec smrti*, *Moji přátelé* a *Miriam*, do druhého období spadají práce kolem *Mohyly* a období třetí pak směřuje k *Zapomenutému světlu*. Vodičkův návrh *Mohyly* jako prvního svazku tudíž narušuje kontinuitu vývoje Demlova díla jako „jediné knihy“. Ve svém rozdělení knih do svazků zachovávají Fučík s Binarem obsah *Mohyly* podle Vodičkova uspořádání z roku 1948, pouze mění vnitřní uspořádání děl a přidávají k nim text *Hlas mluví k slovu*.

33.

18. IV. 1947

Drahý pane Timothee,

zítra chci odjet z Tasova na Šumavu k P. Bernardovi Ord[o] Cist[ericiensis] do toho Horního Dvořiště (pošta loco). Zarmucuje mne, že churavíte, i navrhuji Vám a byl bych velmi rád, kdybyste mne v Tasově aspoň, aspoň čtrnáct dní „zastupoval“ (bojím se, že déle byste to nevydržel mimo Olomouc) a tím své srdce posilnil, svobodou, odpočinkem od práce a tasovskými lesy.

Před týdnem (už po třetí) jsem byl vyšetřován u trestní komise ONV a řeklo se mi (man sagte mir), že už volán nebudu a že rozhodnutí komise bude mi dáno písemně. Od četníků jsem byl dosud vyslýchán aspoň šestkrát v této nové svobodě. Tentokrát mne ONV velmi zevrubně vyslýchá o té „sokolské“ plaketě, kterou jsem za protektorátu nabídl na sbírku žlutých kovů: bylo to náramně směšné, neboť jednak to nebyla plaketa sokolská a jednak to trestní oznámení na mne učinil učitel Jos[ef] Palas, Sokol, který pro Hitlera ty žluté kovy po obci sbíral, a s kterým jsem dennodenně poslouchal londýnský rozhlas a na Hitlera nadával, on pan učitel Palas je krom toho evangelík, zloděj motorek a teď v pohraničí ředitel měšťanky.

Ještě to „bych chtěl“ (abych užil češtiny Dr. Ed[varda] Beneše) říci, že v posledním *Dobrému pastýři* ze seznamu katolických nakladatelství zase vypadla M. R. Junová, ač Stará Říše tam uvedena je. Napsal jsem P. Schikorovi, čeho je k tomu třeba, aby někdo byl puncován na katolického nakladatele. My máme samá Imprimatur církevní vrchnosti, a Stará Říše ne. Člověk by blil.

V Čechách chci dokončit překlad z Bellarmina.

Tasovský trafikant, staré Beránek děl ke knihaři Vodičkovi, když si u něho bral cigarety, toto proroctví: „Te Morave só v rámci Partyzánek!“ Smysl je jasný jak Lidový soud v rámci svém.

Braitu mi daroval bryérku a já se tedy vracím k užívání světa v rámci lulky. Co bude dál? Jak Pán Bůh dá a chce.

U toho ONV mne vyšetřoval komunista, prius Krejčí fušerák, ale všecka čest mu: *choval se ke mně kavalírsky*. Asi ze mne vycítil fušeráka spisovatele. Sehráli jsme to dobře.

Na Strahově jsem si vypůjčil český překlad *De ascensione mentis ad Deum* z roku 1630, ale běda: není mi vůbec platný, poněvadž jednak je otrocky doslovný a jednak roztomile neotrocký – čeština jeho vypadá jak ty řasnaté pláště zpěvákých bratrstev z A. D. MDCXXX... Bochořákovy *Tři slzy* jsou spíše tři láčky po štěněti.

Zahradníkův *Svatý Václav* je unavený, opakuje slova jak po nevyspání a učí se od Sokolů: Za tebou, za tebou, za tebou *vpřed!* Na to je vřed a měl to být Střed. Kde jsou *Korouhve!* Já myslím, že i ten Tiso při popravě spal.

Víte, jak se chytí štika? Nesmí se vyhodit z vody hned, ale musí se jí popouštět šňůra, povolovat zdánlivá svoboda, potom zase trochu přitáhnout, zase povolit, a když se to tak dělá půl hodinky nebo dvě leta, té štiny už na ničem nezáleží, je utahaná a nechá se pěkně vytáhnout na břeh. Ten náš každý svatý Václav je také utahaný, počínaje od prvního katechety a konče internunciem. Že by ne?

Nebo vezmňime iné príklad: dež sce hrozněš spolknót gazelo, nepřed jí srovná žebra (ne to je hulica) a potom jo celó voslentá protokolama a žornálama a rozhlasem a potom jo do sebe vsóká jako jedno fijalo.

Rotary mají právě světový slet v Plzni a Dr. Ed[vard] Beneš je čestným předsedou, Bloy říká Spiknutí pitomců, před deseti lety už měli odbočku v Dubrovníku a předsedou byl skutečný pitomec, jak mi řekli.

---

**Ordo Cisterciensis** – „cisterciácký řád“ (lat.)

**man sagte mir** – „bylo mi řečeno“ (něm.)

**prius** – „přední“ (lat.)

**Stanislav Vodička** (1910–1982) – knihař a spisovatel, přítel Jakuba Demla. V letech 1934–1951 žil a pracoval v Tasově. Je autorem vzpomínkové prózy *Básník Jakub Deml v Tasově* (poprvé vyšla roku 1978 v samizdatové edici Rukopisy VBF), souboru povídek *Umírající kolátora* (1980–81) nebo próz *Tam, kde usínají motýlové* (1978) a *Jepičí okamžiky* (1990).

Bochořákovu sbírku tří básní z let 1943–1944 *Tři slzy* vydala roku 1947 v Tasově M. R. Junová.

Básnická skladba *Svatý Václav* byla vydána roku 1946 (bibliofilsky už roku 1945). Za jedinou možnost k udržení národní svébytnosti v době války považuje Zahradníček návrat ke svatováclavskému kultu. Národ je chápán jako metafyzické společenství živých a mrtvých.

Sbírku hymnů k českým svatým *Korouhve* vydal Jan Zahradníček roku 1940.

**P. Jozef Tiso** (1887–1947) – slovenský římskokatolický kněz a politik (člen Slovenské ľudové strany a prezident Slovenské republiky v letech 1939–1945, kdy Slovensko bylo satelitním státem Německé říše. Po skončení druhé světové války byl odsouzen a popraven za válečné zločiny.

**Rotary club** je celosvětové mezinárodní sdružení organizací, důležitých podnikatelů a vůdčích osobností, kteří poskytují humanitární služby. Československé Rotary kluby vznikaly již krátce po první světové válce. Prvním čestným guvernérem čerstvě založeného československého distriktu se stal T. G. Masaryk. Později byla tato funkce předána jeho nástupci, dr. Eduardu Benešovi. **Distriktní konference v Plzni**, o které se zmiňuje Deml, se konala ve dnech 18. až 24. 4. 1947. Zúčastnil se jí prezident Rotary International Richard C. Hetke, českým distriktním guvernérem byl toho času MUDr František Král, který tuto funkci zastával i v předválečných letech.

20. V. 1947  
už v Tasově zas

*JAK psáti životy Svatých?* Jak je napsána *Kronika o svaté Johance z Arku*? Tuto Vaši knihu, pane Timothee, být ministrem Jaroslavem Stránským, zvláštním dekretem bych ustanovil za povinnou četbu na všech českých školách odzdola až nahoru. Také by nesměla chyběti ve všech obecních knihovnách... Vydali jsme kdysi knihu *Judit*, ale jak se ukázalo, národ už byl docela zralý pro Hitlera. A poněvadž žádný doktor Stránský neudělá, co tady navrhujeme, po čem žízňivě a horoucně toužíme, přejde naší zemí Johanka svatá panna rekovná, jak přešla Judit svatá neohrožená. Máme Internuncia a máme Interpresidenta, máme všecko Inter, čili jsme zrnko mezi dvěma mlýnskými, pěkně kulatými kameny, jsme Inter mezi východem a západem, protože jsme Inter mezi Bohem a Satanem. L'homme médiocre, nejneluznější potvora a v stvoření Božím.

Vaši *Svatou Johanku* dostávám teprve dnes, šla ke mně přes Horní Dvořiště, ale já ji četl hned ten den, kdy ji dostala Rosa Junová. To už jsem byl v Tasově. A musel jsem vyřídit mnoho pilných věcí. A Mlle už dávno spala a já Vaši *Kroniku* četl o půlnoci (pes už také spal a všichni psi spali) a četl až do konce, a v duchu čtu zas a zas, a kdybych si musel myslet, že čtu za celý národ (takové pokušení na mne pyšně naléhá), nechtěl bych být na světě.

Řekl-li by někdo, že ve Vaší kronice není nic *osobního* (maje za to, že Vás chválí), řekl bych, že se mýlí, neboť správně a spravedlivě v ní vystupuje a září osoba jedna – je tedy Vaše kniha katexochén *osobní*. Občerstvil jste můj oltář novým kvítím.

Jste ještě na vojně?

Kde jste a jak tam dlouho budete?

Pro kalendář *Moravan* (vydá jej Bochořák) poslal jsem *Bratra Josefa*, kteroužto práci považuji za svou zralou a nemyslím, že s ní nebudete spokojen.

Trpím co pes, až na to, že ten o tom nemá ponětí, proto zhyne duše s jeho tělem.

Váš Jakub Deml

Vodičkovu *Kroniku o Sv. Johance z Arku* vydaly Brněnské tiskárny roku 1947 v Brně.

*Jak psáti životy svatých* – Vodičkova stat' vydaná roku 1942.

*Judit* – nepodařilo se dohledat.

**l'homme médiocre** – „bídny člověk“ (fr.)

**Klement Bochořák** (1910–1981) – básník, prozaik a redaktor. Jeden z představitelů generace *Jarního almanachu básnického* (1940), redaktor kalendáře *Moravan* (1946), autor sbírek *Žluč a víno* (1938), *V druhé světlici* (1969).

**Bratr Josef** – Demlova stat', kterou dokončil 20. května 1947.

35.

10. VI. 1947

Už nepraží slunce, tudíž zdviháte kotvy pro Tasov. Ministerstvo informací dovoluje vydávati mé knihy sub conditione illa, když si podám žádost Syndikátu čes[kých] spisovatelů, abych byl zase přijat za člena; při tom ministerstvo informací předpokládá, že za člena Syndikátu přijat budu, jenže prý to jednání potrvá delší dobu. Já tu žádost ovšem nepodám, ale podle všeho Syndikát není spokojen s tím, že mne Malý dekret, Malého človíčka, politicky všemi hlasy ode všeho obvinění a trestu osvobodil (po dvou letech č[esko]s[lovenské] perzekuce), proto asi mne teď chtějí očist'ovat a soudit a trestat jako spisovatele... Rcete to Dr. Šimánkovi... Já v tom vidím halasovskou klukovinu.

Aby tasovští školáci nemohli uvítat sv. Vojtěcha, vedli je zdejší učitelé na státní silnici, aby vítala p. prezidenta Ed[varda] Beneše, který tudy projížděl na svůj zámek do Náměště n[ad]/Oslavou, a projížděl o hodinu dřív než sv. Vojtěch – čili strhl na sebe za humny kus svatozáře sv. Vojtěcha, ač mohl stát v záři jeho plné... Všichni Němci z celého okolí byli dva dni zavřeni v jedné tasovské stodole, aby nemohli panu prezidentovi něco udělat...

Tasovští a všichni vůkolní četníci obsadili všechny cesty...

---

**sub conditione illa** – „pod tou podmínkou“ (lat.)

**František Halas** (1901–1949) – básník. Vyučil se knihkupcem u F. Píši v Brně, pracoval jako příručí v knihkupectví (1919–1921), angažoval se v dělnickém hnutí. Prošel několika zaměstnáními, mimo jiné získal roku 1926 místo v pražském nakladatelství Orbis. Spoluredigoval první ročník devětsilské revue *Pásmo* (1924–1925, s Artušem Černíkem) a komunistický satirický časopis *Šlehy* (1926). Byl redaktorem nakladatelských časopisů *Rozhledy* (1935–1938) a *Čteme* (1938) a knižnic *Mys Dobré naděje* (1929–1935) nebo *První knížky* (1936–1942). Dále

publikoval například v *Rovnosti*, *Hostu*, *Disku*, *Kmenu*, *Tvorbě*, *Tvaru*, *Lidových novinách*, *Literárních rozhledech*, *Rozpravách Aventina* a mnoha dalších. Z díla: *Sépie* (1927), *Kohout plaší smrt* (1930), *Staré ženy* (1935), *Torzo naděje* (1938), *Naše paní Božena Němcová* (1940), *Já se tam vrátím* (1947). Za okupace se účastnil odboje v Národním revolučním výboru a po válce působil jako přednosta publikačního odboru ministerstva informací, byl členem prvního Národního shromáždění a předsedou Syndikátu českých spisovatelů.

36.

[korespondenční lístek]

7. VII. 1947

Mlle Rosa je dnes a zítra v Praze. Jsem v Medřiči a toho Vašeho *Ludvíka* dal jsem tisknout celkem tisíc kusů, neboť pět set výtisků čítá Šašek za 2.089 Kč a tisíc ex[emplářů] už jen za 2.574 Kč. Bude při tom krásná obálka. Marně hledám v seznamu telefonním dominikány – Olomouc!

Váš Jakub

---

Deml píše o Vodičkově překladu H. E. Edgewortha *Poslední chvíle Ludvíka XVI.*, který roku 1947 vydala Marie Rosa Junová.

37.

9. VII. 1947

Milý pane Timothee,

Prof. Vajs mi odpovídá, jak vidíte.

S. Rosa přijela včera z Prahy s perským kotětem, kterému říkáme Bertík, protože všecko bere. Je černý, vypadá jak čertík. Dnes skočilo na žhavou plotnu, jednu nožku si připražilo, trochu kulhá, ale nemyslí na to. Cítí se jako doma, takže v nestřežených chvilkách se mi vskutku zdá, že tento dům patří jemu a ne dominikánům. Však i Dr. Habáň patří více Titovi Brožovi než dominikánům, neboť v 5. čísle *Dopisů* na str. 71. neostyšně hlásá, že

1. v Jugoslávii 1947 není režim totalitní,
2. že je tam svoboda kritiky,

3. že se tam mládeži nevštěpuje nenávist k Bohu,
4. že tam není náboženského útlaku,
5. že tam proti kněžím nebylo nikde zavedeno perzekuční řízení,
6. že tam náboženské spolky mohou vydávat své náboženské publikace,
7. že katolíci mají v Zagrebu a Sarajevu velké nakladatelství. (Vyšehrad? Orbis?)
8. náboženství je tam „sice izolováno od vnitřního dění, ale je to na prospěch církvi, která se oprošťuje od nežádoucí politiky.“

Čili že Pius XII. je lhář a Stepinac že úřaduje...

Na poslední straně obálky téhož „katolického“ měsíčníku (vydává jej *Akademický týden*) čteme tento bibliografický vývratek:

*Timotheus Vodička: Kronika o Sv. Johance z Arku...* Další kniha velmi produktivního autora, která kromě potištěného papíru a několika laciných sensací nepřináší nic podstatného.

Dr. Habáň a Kajpr osculati sunt.

Co asi dostal, nebo dostati doufá Dr. Habáň za tento svůj chrchlík?

Žaloval bych jej u jeho provinciála, ale ten je knedla, což bych dokázal z malého katechismu. Žaloval bych jej u generála O. P., ale tam se poštou nesmí nic poslat.

Žaloval bych jej u litoměřického biskupa, ale žádného tam není, tak jako není arcibiskupa v Olomouci.

Žaloval bych jej u Dr. Braitu, ale ten je slaboučký i pro Jakuba Demla.

Podám tedy na něj žalobu u svatého Metoděje, jehož jméno przní.

\*

Té *Smrti Ludvíka XVI.* se už vytisklo tisíc kusů. Příští týden bude hotova i obálka.

Dnes nám pěkně napršelo.

Čibuk se osvědčuje.

V pondělí k nám přijede bratr sl. Rosy Ing. Konstantin Jun. Už je Ing.

V *Marginaliích* (které dostanete od p. Braunera z Dol[ních] Kounic) zle se na mne osopuje p. Lifka (podepsal se zbaběle jen zkratkou) a tvrdí, že prý mám být z české literatury distancován navěky! To je ten Lifka, kterého před lety žalovala sl. Rosa Junová pro urážku na cti (učinil ji na veřejném koresp[ondenčním] lístku z „lásky“ k p. Josefu Florianovi a jeho advokátu Dr. Reslerovi) a musel zaplatit soudní útraty a mimo to dát 300 Kč tasovskému chudinskému fondu... A když tedy máme tu demokracii a svobodu, oplatil nám svou tehdejší porážku – tak jako Vám Dr. Habáň.

Inu, svůj k svému.

Váš Jakub

---

Papež **Pius XII.** (1876–1958), vlastním jménem Maria Giuseppe Giovanni Eugenio Pacelli, stál v čele katolické církve od roku 1939 do své smrti v roce 1958. Po skončení druhé světové války zastával odmítavý postoj vůči komunismu – roku 1949 potvrdil dekret Svatého oficia, kterým exkomunikoval z katolické církve členy komunistických stran. Stejně tak měl být exkomunikován každý, kdo do komunistické strany vstoupí nebo ji bude podporovat.

Chorvatský kardinál a zábřežský biskup **Stepinac** (1898–1960) byl za Titovy vlády odsouzen v inscenovaném procesu k šestnácti letům vězení (viz dopis 11. ze dne 12. října 1946).

Vodičkovu ***Kroniku o Sv. Johance z Arku*** vydaly Brněnské tiskárny roku 1947 v Brně (viz dopis 34).

Čtrnáctideník ***Dopisy – Časopis mladých*** (vydával spolek Akademický týden v Praze a jedním z redaktorů byl Metoděj Habáň) otiskl v čísle 4–5 recenzi na Vodičkovu *Kroniku o Sv. Johance z Arku*. Popisuje ji jako „další knihu velmi produktivního autora, která kromě potištěného papíru a několika laciných sensací nepřináší nic podstatného.“ (Dopisy r. II. (1947), č. 4–5, s. 4). Začátkem roku 1948 pak v tomtéž periodiku, patrně kvůli reakci Demla a Junové (viz následující dopis 38. ze dne 21. července), vychází omluva redakce: „Omlouváme se panu Timotheovi Vodičkovi za recenzi jeho knihy Kronika o Sv. Johance z Arku. Mrzí nás to. Toto nedopatření by se však dalo vysvětlit pouze ústně.“ (Dopisy r. III. (1948), č. 1., s. 18).

**osculanti sunt** – „políbení jsou“ (lat.)

***Marginalie*** – sborník vydávaný Spolkem českých bibliofilů (založen roku 1908).

**38.**

21. VII. 1947

Vážený pane doktore,

posílám stovku *Ludvíčků*, vyšla toho tisícovka. Přála bych si, abyste byl s obálkou spokojen, je trochu provokativní, ale nezdá se mi tak špatná. Pan rada si nepřál, aby zmenšení bylo větší.

Já jsem ve věci Dopisů podnikla první krok, že jsem totiž zaplatila šest zaslaných čísel s prosbou, aby mi tento „málo seriózní“ časopis dále neposílali. Zato se obořuje jakýsi p. Kulíšek na mou „směšnou ráznost“ s podotknutím, že dosud tento časopis

„vypovídali jen ti, kteří měli strach, že se posvítí na jejich svinstva, kterými zavinili dnešní stav mládeže“. Protože si nemyslím, že bych kdy byla nějakou mládež zkazila a protože kromě jedné dívky s mládeží se málo stýkám (ta dívka konvertovala ke katolicismu), je mi tento rozhněvaný mladistvý Joviš k smíchu, neboť v něm vidím věrnou podobu Habáňovy hysterie, která je mi méně k smíchu, protože mne nikdy netěší, když se říká, že ten a ten páter je „šús“.

Ostatní, ohledně edice vyšehradské, která mne soukromě rozjařuje, Vám doplní pan rada, on má více času. Ludvíčka budu prodávat za 7,50/5,- Kčs.

Uctivě zdraví M. R. Junová

„On má víc času“! Bozi, jak jsme ubozí!

V sobotu jsem zašel v hospodě do kuchyně paní Liškové, má na prodej čerstvé párky. Madame tam seděla a vedle ní cosi kuchtila jakási paní plukovníková. Já řku: Paní Lišková, máte párky? – Máme. – Mohl bych nějaký dostat? – „Máme je jenom pro Sokoly!“ A tak tedy jsem odešel s dlouhým *nosem*.

Ohledně těch Habáňových *Dopisů* 4–5 poslali jsme arcibiskupu Dr. Beranovi Memorandum, sestavivše je v Tasově za přítomnosti a spolupráce Jana Zahradníčka, Jana Dokulila, P. Ondř[eje] Damborského, Konstantina Juna, všichni jsme se podepsali a originál odvezl p. Jun p. Dr. Konst[antinu] Miklíkovi, aby jej podpisem svým (resp. i jiným) doplnil a na „příslušné místo“ bezpečně dopravil.

Na *Moje přátele* dostala sl. Rosa ministerské povolení, ale je ochotna předat je p. Dr. Fučíkovi, tedy Vyšehradu. Rozhodujet' o této její a mé ochotě nervus rerum, po česku: kdo rychle dá, dvakrát dá, a kdo více dá, má rozum.

Dr. Fučík prý je teď na Moravě.

My s Dr. Miklíkem „plánujeme“ cestu po Slovensku, možná, že za týden už se stane, povozí nás americkou značkou milý p. Alois Venhoda.

Jan Dokulil nám dal *Tváří v tvář* jakoby pár facek, neboť tato jeho knížka „vykazuje patrný úpadek“ – bezostyšné *Rekviem* a *Před západem slunce!* Západ inspirace. Jen *Píseň ženichova* zdá se mně být dobrá. Anebo stárnu a přestávají mne těšit zájmy předčasných papírů, nu – satis.

Jak se Vám líbí úprava Vašeho *Ludvíka XVI.*? Ten královský znak jsme schválně dali tak veliký, místo nápisů...

Pozdrav mamince!

Váš Jakub Deml

M. R. Junová

V balíku jsou „krutí brky“. To „povolení předat“ ochotna nejsem, a to z toho důvodu, že je třeba, abych vydala nějakého Demla, protože jistá serie lidí má moc „chucpe“.

---

**„Posílám stovku Ludvíčků...“** – Marie Rosa Junová a následně i Jakub Deml se zmiňují o Vodičkově překladu H. E. Edgewortha *Poslední chvíle Ludvíka XVI.* (1947).

**nervus rerum** – „nerv věcí, to hlavní“ (lat.)

**satis** – „dost“ (lat.)

**P. Jan Dokulil** (1910–1974) – kněz, básník, překladatel. V době protikatolických represí roku 1950 musel uprchnout před zatčením a skrývat se. Roku 1957 však byl zatčen a odsouzen ke dvanácti letům vězení. Pro zdravotní problémy byl v roce 1965 propuštěn a roku 1967 rehabilitován. Patřil k okruhu autorů katolické revue *Akord*. Je autorem sbírek *Lidský život* (1940), *Tváří v tvář* (1947), v devadesátých letech vyšly *Verše z pozůstalosti* (1994). V překladech se zaměřoval na duchovní literaturu: J. H. Newman: *Maria v litaniích. Rozjímání o Panně Marii* (1939), *Starokřesťanské hymny* (1937), K. Emmerichová: *Hořké umučení Pána našeho Ježíše Krista* (1948).

39.

[lístek]

12. IX. 1947

V posledním čísle *Dobrého pastýře* (příloha o knihách, str. 462) v doplněném a opraveném seznamu katolických nakladatelů zase vynechali M. R. Junovou, ač uvádějí i Starou Říši! Když jsem to P. Schikorovi před několika měsíci vytkl, omluvil se tím, že mu sl. Junová neposílá své publikace. I poslala mu všecky a také o některých referovali – a zase ji *vylučují* z katolíků, asi proto, že nevydala Schulze a Boh[umila] Brodského... Jak jinak to vysvětlit?

Co má Ústřední list českých obchodníků s T. G. M. a Otokarem Fischerem?

Zázraky nevymřely: hospodyně, držící farní úřad tasovský, chodí repente dennodenně k stolu Páně, ač dosud chodila nanejvýš třikrát do roka.

Váš J.

Dilectissime D[omi]ne Timothee, vroucí díky za tu lulku, jaké slasti v jejím důlku, na konci je baňatá, div že nemá štěňatá; vypila mně všečen koňak přesně podle návodu, teď budu dojistá stonat, jak zdolat tu nehodu?

II. švejcarská *Die Tat* je zajisté orgán židovský i zednářský, čili unabhängig, jak se tomu rozumí i v ČSR, kde je ministrem spravedlnosti Pavel Svatý, proto kanonizuje Mistra Jana Husa, jako *Die Tat* kanonizuje Sáru Bernardovou.

III. Dostal jste, prosím, můj komentář k masarykovskému *Bílému Prstu*, jenž se zdvih`? A každý kantor je tich! A s ním celá třída toto ticho střídá, když ten Prst se zdvih`, aby si vyhradil právo veškeré, které dosud měl *Digitus Paternae dexterae*. A tak kromě mučedníka národního Husa ještě jeden podařený vyznavač podle noty klusá, neklusá už, sladce zdřím, v žaloudku mu trčí Řím. Trčí, trčí, trčit nepřestane, dědictví otců zachovej nám, Pane!

Váš Jakub Deml

Včera jsem si ukrajoval původního salámu a hle, nůž zavadil o kovový předmět: byl to neporušený náboj do revolveru 9mm ráže – střílím i z buřtu!

[lístek]

BRAMBORA AUSSRSICH

Všemohoucím byste tak trochu byl,  
dokud v Kultuře má slovo politika,  
ale z Kastalského pramene jste cosi pil,  
po čem smrtelník jen vrávorá a hýká.

[lístek]

Taková je má odpověď jednou provždy Bramborovi.

\*

P. Schikora se mi omlouvá tím, že to spletli sazeči. Troufám si myslit, že *Kulturní politika* má svého obřezaného šotka i v *Dobrému pastýři*!

---

***Dobry pastyr*** – týdeník katolických kněží, který v letech 1945–1949 vydával Exerciční dům v Českém Těšíně.

**Karel Schulz** (1899–1943) – spisovatel, divadelní a filmový kritik *Lidových novin* (1927–1930), parlamentní zpravodaj *Lidových listů* (1930–35) a vedoucím redaktorem *Národní politiky* (1935–42). Jeho nejvýznamnějším dílem je historický román *Kámen a bolest* (1942). Proti tomuto Schulzovu románu vedl Timotheus Vodička spolu s dominikány Braitem a Dacíkem dlouhodobou polemiku (viz poznámky k dopisu č. 40.).

**Bohumil Zahradník-Brodský** (1862–1939) – kněz, autor více než stovky titulů lehkého lidového čtení.

**repente** – „najednou“ (lat.)

**dilectissime Domine** – „nejdražší Pane“ (lat.)

**unabhängig** – „nezávislý“ (něm.)

**Pavel Svatý** – pseudonym **Prokopa Drtiny** (1900–1980), právníka a politika, který za první republiky působil jako tajemník prezidenta Beneše. Pod pseudonymem Pavel Svatý spolupracoval jako komentátor s českým vysíláním londýnského rozhlasu. Po roce 1945 nastoupil na post ministra spravedlnosti a byl jedním z demokratických ministrů, kteří podali v únoru 1948 demisi.

Deml naráží na báseň Otokara Fischera k úmrtí T. G. Masaryka *Ten štíhlý, bílý prst se náhle zdvih.*

**digitus Paternae dexteræ** – „prst Otcovy pravice“ (lat.)

Lístky „BRAMBORA AUSSRSICH“ a „Taková je má odpověď jednou provždy Bramborovi“ nejsou označeny datem. Byly patrně přiloženy k listu z 12. září 1947, nasvědčuje tomu jednak stejný inkoust a použitý papír, jednak tematicky doplňují předchozí text.

Deml reaguje na článek Josefa Brambory *Vynucená polemika*, uveřejněný dne 12. září 1947 v *Kulturní politice* (Kulturní politika r. II. (1947), č. 52, s. 3). Brambora v něm odpovídá na Vodičkovy příspěvky *Tažení proti katolickým spisovatelům* (Akord r. XIII. (1946/47), s. 177–185) a *Mlčení o katolických spisovatelích*. Vodička reaguje v říjnovém čísle Akordu článkem *Pan Brambora odpovídá* (Akord r. XIV (1947/48), č. 2, s. 71–73) a následně v lednu 1948 článkem *Pan Brambora neodpovídá* (Akord r. XIV (1947/48), č. 5, s. 186).

Glosa Brambora Aussrsich byla otištěna v říjnovém čísle Akordu s názvem *Kdo se to ščuří?* (Akord r. XIV. (1947/48), č. 2, s. 71).

**aussrsich** – zkomolenina z německého „aussersich“ – „mimo sebe“

40.

22. IX. 1947

Milý pane Timothee,

v předposledním čísle *DOBRÉHO PASTÝŘE* byl *Doplněný a opravený seznam katolických nakladatelů a knihkupců*, ve kterém už podruhé je vynechána M. R. Junová. Když se to stalo ponejprv, šetrně jsem to P. Schikovi vytkl a on se

omluvil tím, že sl. M. R. Junová redakci *Dobr[ého] past[ýře]* asi neposílá své publikace. Tedy jich tam poslala balík a *Dobrý pastýř* svůj seznam potom jménem M. R. Junové doplnil. Od té doby posílá M. R. Junová své publikace *Dobr[ému] pastýři* pravidelně, a přesto ji vyloučili se seznamu *katolických nakladatelů*. Upozornil jsem na to i tentokrát P. Schikoru, žádaje za vysvětlení, a *on mi vůbec neodpověděl*. Jářku, M. R. Junová měla vydat *Paní komisarku nebo Kámen a bolest* a nemusela být vyloučena ze Seznamu katol[ických] nakladatelů. Ještě jedna zajímavost: v *Dobrému pastýři* zřetelně propagují Starou Říši a harcuje proti těm, kteří něco měli nebo mají proti Josefu Florianovi. (Sedmý referát *Dobr[ého] pastýře* (číslo poslední) o posledním *Deníku* Léona Bloy.) Že proti „Tasovu“ se zdvihají huby ze Staré Říše, z pí Bílkové, z rodiny Chudobovy, patmo je i z přiložené *Kulturní politiky*: pan Brambora zřejmě čerpá z pramenů klepařských, z týchž, z nichž 1915 vyvěřelo mé „kolaborantství“. Co mně zbývá, T. G. M., jsem-li špatný co kněz, co křesťan, co člověk? A jaký tribunál erteplový vynesl tento přesmutný ortel! Ano, přece jest azyl a refugium pro takovéto vyvrhely: ten Brambora nedoslýchá, že Vám odpovídá tak pozdě! Dostal-li jste mou exegezi veršů Fischerových, neptal jsem se jen tak! Chci totiž vědět, zdali Vám na poště dopisy nekradou! Vy jste mi neodpověděl na ten dotaz, „tak nevím“, udržují-li svině na olomoucké poště své smradlavé pozice, když je to taková kalamita Bramborová! – V sobotu k nám na pár dní přijede Braitó. Vaše lulka bááá Vám vstříc libý dým!

Váš Jakub Vyvrhel

---

***Paní komisarka*** – román Jindřicha Š. Baara (1869–1925) vydaný poprvé roku 1923. Jde o první díl románové trilogie, která měla být součástí širšího cyklu, popisujícího situaci na chodském venkově před rokem 1848 a v jeho průběhu. Román je věnován Boženě Němcové.

***Kámen a bolest*** – román Karla Schulze (1899–1943), který poprvé vyšel roku 1942. Ohlas Schulzova díla *Kámen a bolest* (vyšel roku 1942, krátce před autorovou smrtí) byl veskrze kladný. Proti románu Karla Schulze *Kámen a bolest* vystoupil Timotheus Vodička spolu se svými spolupracovníky z revue *Na hlubinu* po prvním vydání románu roku 1942. Polemika se protáhla až do roku 1948, kdy Vodička, podnícen opětovným vydáním románu, zaútočil proti Schulzovi v článcích v revue *Na hlubině* a také ve sborníku *Chléb a slovo* vydaném roku 1948 v Tasově.

Jako první zareagoval na Schulzův román dominikán Silvestr M. Braitó, jež proti Schulzovi vystoupil v článcích *Karel Schulz: Kámen a bolest* (*Na hlubinu* XVIII

(1943), č. 4, s. 255) a *Morálka a umění* (Na hlubinu XVIII (1943), č. 5, s. 311–315). Posléze se krom Vodičky do polemiky zapojil i Braitův spolubratr Reginald M. Dacík v článcích nazvaných *Katolický spisovatel píše o Církvi* (Na hlubinu XVIII (1943), č. 6, s. 372–374) a *Pohoršení oprávněné* (Na hlubinu XXII (1948), č. 1, s. 17–18).

Sám Vodička se do kritiky zapojil v květnovém čísle revue *Na hlubinu* – jeho příspěvek „*Pravda umělecká*“ a *pravda obecná* následoval ihned za Braitovou polemikou *Morálka a umění* a byl pouhým úvodem k sérii Vodičkových úvah na téma vztahu morálky a umění.

Zatímco většina odpůrců kritizovala Schulzův román za to, že líčením renesančního papežství škodí katolické církvi a víře, Timotheus Vodička vznesl kritiku Schulzovy estetiky. V říjnu 1943 vyšla jeho rozsáhlá recenze *Historický román Karla Schulze* (Na hlubinu roč. XVIII (1943), č. 8, s. 497–504). Schulzovi vytýká líčení renesanční krize římskokatolické církve. Reginald Dacík v článku *Katolický spisovatel píše o Církvi* vyslovuje myšlenku, že katolický spisovatel nejenže se má neřesti vyvarovat (jako každý správný katolík), ale je současně nepřístojné vyprávět skrze své umění o neřesti a hříchu druhým.

Podnětem k pokračování kritiky se stalo první poválečné vydání románu *Kámen a bolest* (roku 1948 v nakladatelství Vyšehrad) s předmluvou Aloyse Skoumala. Vodička odpověděl vydáním dříve zveřejněných polemických textů do souboru *Řád morální a řád umělecký* (1948) v nakladatelství Marie Rosy Junové a následovným zařazením textu do souboru *Stavitelé věží* (1948). V recenzi nového vydání Vodička opakuje své hlavní protiargumenty uveřejněné už v kritikách z let 1943 a 1944, nově pak útočí na Aloyse Skoumala jako autora předmluvy (*Kámen a bolest podruhé*. Na hlubinu XXII (1948), č. 1, s. 25). Popis papeže Sixta IV. a jeho podporu Pazziů ve spiknutí proti Medicejským považuje za antihistorickou. Aby potvrdil „obhajobu“ papeže Sixta, do sborníku *Chléb a slovo I* vydaného v Tasově zařadil Plavcův překlad *Spiknutí Pazziů 1478* z Pastorových *Dějin papežů* (viz dopis č. 46).

Výsledkem veškerých polemik vedených olomouckou revue *Na hlubinu* bylo nedoporučení díla věřícím římskokatolické církve v několika diecézích a prosazení románu na arcibiskupský index, z něhož dodnes nebylo vyňato.

**Bohdan Chudoba** (1909–1982) – historik, překladatel a publicista. Přispíval do *Akordu*, *Řádu*, *Vyšehradu*, *Lidové demokracie*, *Obzorů*, je autorem historických studií, jako například *Španělé na Bílé Hoře* (1945), a statí *Humanismus a dějiny* (1946) a *Humanismus a společnost* (1946). Po roce 1945 byl členem Československé

strany lidové, za kterou byl v květnu 1946 zvolen do parlamentu, jako poslanec působil ve výboru pro věci zahraniční a ve výboru pro školství a vzdělávání. V roce 1948 odešel do exilu, žil ve Španělsku. Jako profesor historie a politologie přednášel na univerzitách v Madridu a v USA.

**refugium** – „útočiště“ (lat.)

41.

12. X. 1947

Milý pane Timothei,

s tím Šaškem jsme to přece za Vaší přítomnosti a Vaším přičiněním odborným pevně ujednali, jak má *Apokalypsu* sázet, a jeho faktor teď dělá, že neví, jak do toho, že si to nepamatuje, a chce ty poznámky sázet jako zvláštní text pohromadě až za text buď celé kapitoly, nebo dokonce celé knihy, ale já se pamatuji, že jste mu to určil jinak, t.j. aby každá ta poznámka byla na téže stránce, na které je příslušný verš. Prosím, zakročte, aby se dodrželo, co jste určil! Mám dojem a jistotu, že milý Šašek nás jen oddaluje, aby rychleji vyhověl pražským velkonakladatelům pro trh vánoční. Za mé přítomnosti telefonoval s *Elkem*.

II.

Kajprův *Katolík* chce mermomocí sv. Václava vědecky oženit! Proto si zakryl obě své koňské oči, aby neviděl pádnou odpověď Dr. Miklíka!

III.

Doufám, že promluvíte s prelátem Dr. Grivcem, je právě v Olomouci (Žerotínovo 2) a 15. X. miní odjet do Bratislavy, psal mi ohledně Březiny, a Vy byste mu mohl říci, co pro krátkost času odpovědět na jeho otázky nemohu; posílám mu teď do Olomouce Miklíkovu studii o té ženatosti sv. Václava a také *Stavitele věží*, aby si od nás něco odnesl. Já se s ním znám od r. 1901 – měl byste s ním přijet do Tasova!

IV.

Od Dr. Fučíka dosud nic, eo minus nervus rerum. V této jediné příčině oplývám až po krk vodami.

V.

Byla teď u nás pí Jarmila Otradovicová, spisovatelka (napsalať knížku i o Durychovi), zaměstnaná v ministerstvu informací, kde totéž dělá její manžel Karel Bodlák, dříve učitel. Ona dělá silnou katoličku, čemuž její knížka pro děti (*Přátelé*) naprosto nenásvědčuje – a u Kuncíře vydala jakési eseje, v nichž tvrdí, že Dr. Ed. Beneš je genius,

jako Stalin, a poněvadž genius, tedy prý zároveň Básník a Filosof. Myslím, že její návštěva Tasova těsně souvisí jednak s mými *Sebranými spisy* (ona si s Holanem, Halasem etc. tyká) a s mou oprátkou. Důvěrně se zná i s Milošem Dvořákem a jeho ženou. Jde se v mých *Šlépějích...* Dvořák ovšem nic zlého netuší...

Váš taky Black

Pro ministerstvo informací dělá Jarmila Otradovicová antologii z české poesie *katolické*, oni to vydají!

---

**Alois Šašek** – tiskař z Velkého Meziříčí.

**ELK** – Evropský literární klub vznikl v roce 1935 z iniciativy nakladatele Bohumila Jandy (1900–1982) a jeho bratra Ladislava Jandy (1898–1984). Obnoven byl roku 1997. „Kajprův ‚Katolík‘ chce mermomocí sv. Václava vědecky oženit!“ – Deml naráží na článek Josefa Hájka *Byl sv. Václav ženat?* (Katolík, r. X. (1947), č. 41, s. 3), ve kterém Hájek cituje historické prameny, jež napovídají tomu, že sv. Václav byl ženatý. Debatu o možnosti Václavova sňatku rozpoutala přednáška na toto téma přednesená v Českém rozhlasu dne 28. září 1947.

Konstantin Miklík odpovídá publikací *Byl svatý Václav ženat?*, kterou vydala M. R. Junová roku (1947). Miklík považuje tuto diskuzi za otázku, která vznikla „ne z vědecké potřeby, nýbrž z chtivosti novot, svrbění módy a nálady doby.“ (Miklík 1947: 1).

**František X. Grivec** (1878–1963) – slovinský teolog a badatel v oboru pravoslaví, autor knihy Sv. Cyríl a Metoděj (1927).

**Eo minus nervus rerum** – „Nerv věcí je menší než on“ (lat.)

**Jarmila Otradovicová** (1908–1996) – básnířka, redaktorka, autorka knih pro děti. Spolu se svým manželem, esejistou Karlem Bodlákem, vydávala revui *Strom* (1940), za války působili oba v odboji, kde se spřátelila s Františkem Halasem. Po roce 1945 pracovala jako externí literární lektorka ministerstva informací a Svazu československých spisovatelů, působila také v literárním odboru Umělecké besedy. Přispívala do *Lidové kultury*, *Nového života*, *Tvorby*, *Literárního měsíčníku*, redigovala *Zpravodaj Umělecké besedy* (1947–48), dětskou přílohu *Zemědělských novin Sluníčko* (1955–59) a dětskou přílohu *Květi Kvítek* (1958). V 50. letech se věnovala žurnalistice a literární tvorbě a od roku 1953 spolupracovala také s Československým rozhlasem. Knížkou o Durychovi, o které se Deml zmiňuje, je studie *Básnický profil Jaroslava Durycha* (1943), knihou pro děti pak *Přátele* (1946), dále je autorkou statí o kultuře *Otevřené listy* (1946) a aforismů *Slov a svět* (1946).

Milý pane Timothee, v sobotu jsem mluvil s Dr. Fučíkem v Praze, nemohav se dočkati peněz. On mi zase nic nedal, řka, že jste mu nasadil do hlavy brouka, když jste se ho optal, ví-li o jeho jednání se mnou správní rada *Vyšehradu*, a on tedy teprve po tomto Vašem dotazu té správní radě věc (písemně?) předložil a dosud nedostal odpovědi. Kdyby prý od Vás mu byla nepřišla ta otázka, že by byl jednal sám a tudíž prý by celá záležitost byla už vyřízena (to tedy znamená, že bych byl od Dr. Fučíka dostal tu zálohu?? Podle všeho ne, vždyť jednal-li sám, už dávno mně mohl zálohu dát). – Já mu řekl: „Nemůžete-li mně zálohu dát, od koho si mám vypůjčit?“ On mi na to: „Nevypůjčujte si od nikoho, protože do týdne jistě už budu mít od ministra Hály odpověď a potom hned peníze dostanete!“

Já doufal, že mi na ten týden nabídne půjčku sám, když přece to má tak jisté... Ale podle všeho to nemá tak jisté, ač mi tvrdil, že o celé věci rozhoduje de facto jen ministr Hála a ten prý to podepíše, protože prý ničemu nerozumí; druhým faktorem prý je ministr Procházka, ale o jeho přízni k dílu Jakuba Demla prý není nejmenší pochybnosti (já to soudím už z toho, že za posledních padesát let si ode mne nekoupil ani jedinou moji knížku). Já na to: „A co Jílovský?“ On na to: „Ten podepíše všechno, co podepsal Hála!“

Potom mně pan Dr. Fučík předložil náš obchodní spis, Vámi koncipovaný, a děl, že Vám – mně navrhl několik změn a čeká na Vaše schválení. Mne tyto protinávry netangovaly, jsouce malicherné do té míry, že Dr. Fučíka podezřívám z taktiky protahovací, potažmo průtažné... Ačkoli je prapodivné, že za dvě knihy našeho programu stanoví Fučík můj honorář jen na 10 či na 12 %, protože prý to nejsou knihy básnické. Ale odjinud vím, že Durych si diktuje 16 % honoráře za jakoukoli svou knihu!

Nejvíce mne překvapilo, jak „samozřejmě“ mně Fučík oznámil, že ta záloha pro mne bude 10 000, ačkoli od Vás vím, že jste ujednal 25 000.

Podavač cihel, zednický nádeník má měsíčně 4 000–6 000. Cesta do Prahy mne stála 1 000 K, a to jsem si nesměl koupit jedinou knihu...

Já na těch Fučíkových 10 000 jsem nemrkl brvou, čekaje Vaší zprávy, jak to ujednal s Vámi. Je mně hanba. Našemu rozhovoru byl přítomen PhC Josífek Suchý, básník *Akordu*, on Vám potvrdí, jak Fučík odůvodnil (čekaje podle všeho mou námitku) těch svých 10 000: „Kdybychom Vám dali víc, Vy to také hned utratíte, tak je to

jedno – a dostanete-li menší zálohu, aspoň budete brát větší honoráře z knih.“

Míním, že Dr. Fučíkovi nemá být nic do toho, co já s penězi dělám! Ústně bych Vám řekl víc. Těch 1 000 K na cestu do Prahy jsem si musel vypůjčit. Jsem dlužen krejčímu za novou kleriku a za svrchník pro P. Ludvíka Vránu. Jsem dlužen za deset metrů uhlí, koupených na černo po 269 K plus dovoz. Čili těch 10 000 padne na akutní dluhy a nemám zase co do huby. Nejde-li to z Fučíkovy vlastní kapsy, proč dělá ty drahoty? Jak to chápat?

Váš Jakub Deml

Tento dopis zakázala mi M. R. J. odeslat, jsouc do krve pobouřena jednáním Fučíkovým a mým postavením žebráka.

Ona považuje Fučíka za koňského handlíře a ponižuje ji, že jednám právě s Fučíkem, s nímž máme tak ponižující zkušenosti (tehdy v *Melantrichu* nás dal *odbyt portýrem*, když se jednalo o mé *Dílo*, a odepřel s námi mluvit... Tehdy byl na vrcholu moci...). Ale M. R. J. *neví a nesmí* zvědět, že jsem dlužen 6 000 Kč na směnku, 1 000 Kč obchodníku Švestkovi – a ještě kdesi po stovkách... Tajně to budu splácet, až budu nad vodou... Prosím, reagujte jen na to, co by tento můj list neprozradilo, padl by na mou hlavu oheň se sírou... a *není vyloučeno*, že by M. R. ten „Vyšehrad“ mi prostě *zakázala*!

Vskutku, pane Timothee, jest *velmi možno*, že odmítnu smlouvu podepsat a s *Vyšehradem* navždy přeruším styky! Nedostanu-li do týdne 25 000. Neboť 10 000 není pro Nás v této situaci nic. Muchovi jsme dlužni 12 000 na *starý* dluh a teď dotiskuje *Moje přátelé* (2 000 ex[emplářů]), což bude *nový* dluh, jistě 20 000, neb tisk je trojbarevný...

Mám-li žebrat, rozhodně půjdu žebrat ke dveřím, kde nebudu tak sprostě urážen jak mne uráží *Vyšehrad*.

Fučík má něco za lubem!

V Praze jsem se setkal s p. arcibiskupem a mluvil s Dr. F. X. Grivcem...

---

Deml s Fučíkem jednal o první knize *Sebraných spisů Jakuba Demla* – **Mohyla** vyšla v nakladatelství Vyšehrad roku 1948.

**Josef Suchý** (1923–2003) – básník, prozaik a překladatel (z němčiny a lužické srbštiny), zástupce katolicky orientovaných autorů (vliv na jeho tvorbu mělo přátelství s Jakubem Demlem a Janem Zahradníčkem). Přispíval do *Vyšehradu*, *Hostu do domu*, *Tvorby*, *Kmene*, *Literárního měsíčníku* aj. Z díla: sbírka *Jitřenka v uchu jehly* (1966), lyrizované prózy *Eliášovo světlo* (1971), *Dům u jitřního proutí* (1983).

Fidelissime,

včera nám přišlo až k domu deset metrů černého uhlí z Třebíče od pana Aloisa Venhody, a ti dva lidé, co to doprovázeli, nám řekli, že pan Venhoda leží už čtrnáct dní v Českém Brodě v nemocnici, kde mu pochrámané nohy spravuje prof. Zahradníček z Prahy. Pan Venhoda jel se svým autem do Prahy a cestou v noci jelo proti němu s plnými světly jiné auto, oslepilo jej, i vyhnul se rychle na druhou stranu a tam vrazil do jiného, neosvětleného auta, o němž neměl tušení. Svě auto docela rozbil, totéž auto, jímž nás byl vezl do Bratislavy. V nemocnici prý si poleží ještě aspoň dalších čtrnáct dní. Vám připomínám, že poslechnuv Vaší rady a ježe se v duchu hanbou chudého, jsem asi před měsícem nebo později p. Venhodovi napsal, že ho „nechci těžce urazit“ a že mu tedy oznamuji, že potřebujeme uhlí etc. Na to mi neodpověděl slova, až skutkem, a rád bych věděl, zdali mu jej připomněla teprve havárie. „Co jsem za to uhlí dlužen?“ ptám se, a vedoucí pan Procházka (přijel nejen s tím uhlím, nýbrž i se dvěma syny) děl: „Nebudete platit nic, pan šéf řekl, že nesmíme přijat nic, že je to vyrovnáno!“ Prý i do budoucnosti máme od p. Venh[ody] o uhlí postaráno. A horlivě nám týž pan vedoucí radil, abychom si zřídili ústřední topení, že nám přivezou 25 q koksu etc. Quod erat dicendum.

Na můj přímý dotaz, co soudí o manželství sv. Václava, řekl Grivec: „To je těžká otázka. To je těžká otázka.“ Při tom klopil zrak. On totiž už četl odpověď Konstantina Miklíka, a již byl mluvil s Vašicou. Odpověděl mi tedy hůř než Pythia z trojnožky. Konstantin dosti prudce *odmítl* mou žádost, aby šel se mnou na přednášku Grivcovu.

Tu Bramboru jste uvařil na měkko. M. R. J. praví: *Rozvařil*.

V témž *Akordu* Nás silněji zaujal Cyril Vochoza. To je sotva homo novus, či že tak mladý už by byl mistr? Vám nebylo dáno s Grivcem mluvit? Ani jej slyšet? Tu jeho studii o Březinovi z 1901–1902 chceme vydat tiskem, hledáme překladatele ze slovinštiny, věděl byste někoho? Grivec chce k tomu napsat předmluvu.

Dnes se položil základní kámen k tasovským školám. Vylákali mně případné verše, jež přednesla školačka, ale na tu slavnost mne nepozvali, za to (či protože) pozvali prof. Loubala ze ZNV, inspektory, poslance šrámkovského učitele Charváta apod. Brambora tedy byl přítomen ideologicky.

Na Vše svaté čekáme Braitu a Timothea Vodičku. Snad i pětadvacet z *Vyšehradu*.

M. R. J. dostala z Občanky honorář za Groua, takže u Muchy visíme jen se 7 000.

Deo gratias, už je dýchatelněji.

Vášim Saleským konejšíme mecenáše.

Jeden z našich Slováků, Slza, je také zajištěn. Ještě že to není životní pojištění!

Hájkovo oženění sv. Václava v *Katolíku* je odpověď Konstantinu Miklíkovi, jak jsem zjistil v Praze.

*Moji Přátelé* budou hotovi tento týden.

Sufficit?

Váš J. D.

M. R. J. si troufá soudit, že Jindřich Plavec není daleko od Krameriovy 12. M. R. J: statečně pokračuje v latině.

---

**Fidelissime** – „Nejvěrnější“ (lat.)

**Prof. MUDr. Jan Zahradníček** (1882–1958) – významný český chirurg a ortoped, profesor na Karlově univerzitě, příbuzný básníka Jana Zahradníčka.

**Quod erat dicendum.** – „Co mělo být řečeno.“ (lat.)

**Pythia** – mytická věstkyně z Apollónova chrámu v Delfách.

**Cyril Vochoza** – jedná se o pseudonym **Rudolfa Černého** (1905–1979), spisovatele, literárního kritika, pedagoga, překladatele, esejisty. Za studentských let se na jaře 1925 seznámil s Bedřichem Fučíkem a Aloysem Skoumalem, později i s Milošem Dvořákem. Stál u zrodu revui *Tvar*, kde v roce 1928 vyšla jeho studie o denících Jakuba Demla, s nímž se osobně poznal v Praze kolem roku 1929. Černý publikoval v *Tvaru*, *Listech pro umění a kritiku*, *Akordu*, *Vyšehradu*, po roce 1945 do *Lidové demokracie*. Některé prózy psal pod pseudonymem Cyril Vochoza (*Akord*), některé texty psal horáckým nářečím, jež Deml, jako krajan, také často využíval.

**homo novus** – „nový člověk“ (lat.)

**Deo gratias** – „díky Bohu“ (lat.)

**Občanka** – Občanská tiskárna v Brně, v této době však již přejmenovaná na Brněnskou tiskárnu – Deml pravidelně používá starý název (viz následující dopis).

**P. Jean Nicolas Grou** (1731–1803) – francouzský kněz a autor náboženské literatury. Marie Rosa Junová přeložila jeho *Znaky pravé zbožnosti* (roku 1947 vydala Brněnská tiskárna), viz dopis č. 44.

**Sufficit?** – „Stačí?“ (lat.)

Pane Timothee, v *Našinci* jste nyní mohl čísti poctivý referát o P. Grouovi v překladu M. R. J.

Referát K. Bochořáka z *Národní obrody* o téže knize Vám posílám; měl byste na toto šíšlání „navázat“. M. R. J. p. Bochořákovi odmítla vydat knížku veršů, Občanka rovněž, i odnesl to P. Grou.

Fučík ukazuje se býti špatným prorokem, nercili mendácem: slíbil mi coram testibus poslat deset tisíc do týdne, v sobotu uplynul týden druhý, a neposlal nic. P. Hála asi stále „není doma“. A asi nebude. Vám také nic neříká? Čekám od Vás v té věci zprávu ještě zítra. Nepřijde-li ani pozítřku, postavím se na vlastní nohy, hodiv *Vyšehrad* do Vltavy.

Za týden budu hotov s celým Bellarminem.

V *Hlubině* kouzelnickým způsobem při referátě o *Stavitelích věží* zmizelo místo vydání a rovněž takovým trikem vypadla *jména* Stavitelů. To není jen tak! Opatrnosti nezbývá. Jeden neví...

Dnes je úmrtní den Léona Bloy. Asi ve dvě hodiny po půlnoci některá Dušička na mne dvakrát silně zaklepala; a bylo to jako klepání na všechny stěny zároveň! Procítl jsem. A také se mi potom zdálo o p. prof. Konst[antinu] Junovi. Stáli jsme spolu sami před jakýmsi činžákem v pusté tmavé noci – nebylo totiž hvězd – už jsme se rozcházeli, děsivé ticho prázdna, v tom zdálky z tmavého lesa na mírné stráni bylo slyšet kroky zřejmě jako toho Dlouhého z pohádky – a ty kroky jakoby šly k nám v povětří a přece pod nimi duněla zem. Prof. Jun jen řekl: *Počkat!* a obrátil v tu stranu sluch. Já tedy ještě počkal chvilku a v duchu jsem již odcházel do toho studeného a nevlídně cizího domu.

Váš Jakub Deml

Jádro věci mně vypadlo z pera. Když totiž prof. Jun řekl „Počkat!“ (což znamenalo: Bud’me zticha), ještě – zjistiv věc – dodal: *To je literát!*

Bojím se, že jste můj poslední dopis nedostal: o tom Dr. Grivcovi, jemuž [otázka] manželství Sv. Václava je *těžká*?

Jsem upozorňován, že Vám mám vrátit návrh smlouvy čili dohody s *Vyšehradem*. Vracím jej tedy „k dalšímu řízení“. Snad tedy jsem zavinil ty průtahy já sám, tento Návrh Vám nevrátím? V tom případě ty „vlastní nohy“ odkládám ještě do kouta.

Za týden chce sl. Rosa do Prahy; Dr. Bohumil Novák jí vzkázal, aby tam ohledně toho *Sborníku* přišla osobně! Non olet.

---

**P. Jean Nicolas Grou** (1731–1803) – viz dopis č. 43.

Deník Československé strany lidové **Našinec** uveřejnil 31. října 1947 v rubrice *Náboženské zprávy* krátký článek o nově vydaném překladu traktátu J. Groua *Znaky pravé zbožnosti* (přeložila M. R. Junové, vydala Brněnská tiskárna). Hodnocení je kladné: „...není to knížka, určená ke zběžné četbě, nýbrž spíše k vyvolávání a vážnému zpracování vlastních myšlenek, aby přešly [...] v pravou zbožnost.“ (Našinec r. LXXX. (1947), č. 253, s. 3).

Dalším, kdo hodnotí Junové překlad Groua, je **Klement Bochořák** v **Národní obrodě**. Svůj referát o knize nazvaný *Z duchovní četby* shrnuje Bochořák konstatováním: „Celkem je to traktát, jakých je v náboženské literatuře mnoho [...]. Ve vydávání traktátů bychom měli být opatrní a šetrní a více dbát na knihy o přesných náboženských pojmech, jimiž by se v dobách zmatků utvrdil správný pohled na život.“ (Národní obroda r. III. (1947), č. 254, s. 5).

**Občanka** – Občanská tiskárna v Brně.

**coram testibus** – „tváří v tvář svědkům“ (lat.)

**non olet** – „nesmrdí“ (lat.)

Podle návrhu smlouvy o vydávání souborných spisů s nakladatelstvím Vyšehrad ze dne 31. X. 1947 mělo **Dílo Jakuba Demla** vyjít v jedenácti svazcích. První svazek – *Mohyla*, který jediný se dočkal vydání – roku 1948, obsahoval texty *Mohyla*, *Bratr Josef*, *Bratr Antonín* a *Marta*.

Marie Rosa Junová začíná jednat o vydání dvousvazkového „sborníku pro katolickou kulturu“ **Chléb a slovo** (1948). Sborník, který obsahuje převážně Vodičkovy texty a překlady, měl navazovat na Demlovy *Šlépěje* a Florianovy sborníky vydávané ve Staré Říši.

45.

5. XI. 1947

Milý pane Timothee,

dnes dostala sl. Rosa list od p. arcibiskupa Berana vlastní rukou psaný, takovýto:

Vážená, byl jsem velmi potěšen vzácným Vaším knižním darem. Považuji překlad knihy Grouovy za jeden z velmi vhodných prostředků uvést trochu jasna do chaosu názorů běžných na zbožnost. Nechť Vám Bůh štědře odplatí vše, čím k poznání jeho dobroty a lásky přispějete. Žehná Josef arcibiskup.

„Pádná“ odpověď Klementům Bochořákům.

Co říkáte *Mým přátelům*? To úvodní motto jste našel nejvhodněji.

Manželka zdejšího ředitele měšťanky, učitelka, pravila tyto dni cum maximo affectu dětem ve škole: „Děti, modlete se za pana prezidenta, hodně se za něj modlete, aby neumřel! Neboť, když umře, bude zle!“ Docela podle Groua, že?

Ten Fučík! Z něho fučí ministr obchodu...

Váš J. D.

---

**cum maximo affectu** – „s největší náklonností“ (lat.)

46.

15. XI. 1947

Tisíc díky za ty Chestertony. Žiju s nimi v půlnocích, tak jako s tím *Králem Learem*.

Sl. Rosa je od pondělka v Praze a u P. Ovečky v Děčíně. Vráť se zítra.

Dokončuji Bellarmina. S neděle jej odevzdám osobně Dr. Banzetovi, a dá-li mně zálohu, podívám se za Vámi do Olomouce.

Pro ten *Sborník* toho Schulze pošlete!

Pan arcibiskup Beran mi vlastní rukou děkuje za *Moje přátele*, pěkně, a dává mi titul Příteli.

Quotidie memor sum Tui ad altare.

J. D.

Zdá se mi, že dnes začínají Biskupské konference v Praze.

Generál Redemptoristů nedostal vízum od polských úřadů, nesmí do Polska, vrací se do Švýcar[ské] demokracie.

Mám návštěvu, proto nepíšu víc. Středa mluví vedle.

---

Vodička se zabýval dílem anglického spisovatele, křesťanského myslitele a zastánce katolicismu **Gilberta Keithe Chestertona** (1874–1936), jehož považoval za svůj duchovní vzor a který ovlivnil Vodičkovu filozofickou koncepci (viz *Chesterton čili Filozofie zdravého rozumu* z roku 1939, publikováno pod jménem Vavřinec Vodička). Věnoval se také překladům Chestertonových děl: *Sv. Tomáš Akvinský* (1946), *Orthodoxie* (1947), *Heretikové* (1948). Deml míní Vodičkovy překlady *Orthodoxie* a jedné z Chestertonových detektivek, jak se dozvídáme z následujícího dopisu.

**Quotidie memor sum Tui ad altare.** – „Každý den na Tebe pamatuji u oltáře.“ (lat.) Sborníkem má Deml na mysli *Chléb a slovo: sborník pro katolickou kulturu*, jehož první svazek vyšel v březnu 1948 a který uspořádal právě Vodička. Obsahoval Demlův text *Chléb a slovo, Příčiny, které každého věrného k vykořenění bludných kněh pohnouti mají* od Antonína Koniáše, *Filosofii deštníku* R. L. Stevensona, *Spiknutí Pazziů 1478* Ludwiga Pastora a jako příloha sborníku vyšel Vodičkův *Řád morální a řád umělecký*. V tomto souboru filozofických a literárně-teoretických statí shrnul své úvahy o systému moralistní literární kritiky, jež byla namířena zejména proti románu Karla Schulze *Kámen a bolest*. *Řád morální a řád umělecký* je sestaven z dříve již vydaných polemik s Schulzovým románem a následně byl zařazen i do *Stavitelů věží*. Ke *Kameni a bolesti*, jehož vydání v té době připravovalo nakladatelství Vyšehrad a jež vyšel roku 1948, odkazuje i zmiňovaný Plavcův překlad kapitoly z Pastorových *Dějin papežů (Geschichte der Päpste seit dem Ausgang des Mittelalters)* *Spiknutí Pazziů 1478*, kterého Vodička využívá jako protikladu k Schulzovu líčení této události v *Kameni a bolesti* a jako obhajoby papeže Sixta IV. Původně Vodička zamýšlel otisknout ve sborníku úplně nový text namířený proti Schulzovi, jak vyplývá z jeho dopisu Demlovi ze dne 9. listopadu 1947: „Co se týče sborníku, co myslíte, neměla by se přidat ještě nějaká dokumentární filipika o Schulzovi? Právě bylo totiž vydání Schulzovo ohlášeno. A když by sborník vyšel až po Novém roce, bylo by času dost ještě něco vyrobit.“ Změnu svého záměru vysvětluje později v dopise Marii Rose Junové ze dne 27. listopadu 1947: „Chtěl jsem o Schulzovi napsat do tohoto čísla, ale ježto v lednovém čísle Hlubiny bude koncentrovaný výstřel ze všech děl, ponechám si to, co bude patřit do sborníku, na druhé číslo.“ Oním „výstřelem“ je míněna recenze nového vydání Schulzova románu nazvaná *Kámen a bolest podruhé*, jež vyšla v prvním čísle revui Na hlubinu v lednu 1948 (r. XXII (1948), č. 1, s. 25).

Druhý svazek sborníku vyšel v červnu 1948.

Generálním představeným řádu redemptoristů byl roku 1947 zvolen **Fr. Leonard Buijs**, o jeho cestě do Polska se nepodařilo dohledat další informace.

47.

[pohlednice]

16. XI. 1947

Carissime, Váš poslední návrh smlouvy posílám dnes Dr. Fučíkovi, že s ním souhlasím. Sl. Rosa Vám děkuje za oba Chestertony – *Otce Browna* četla už v Praze *hladově*, zrovna tak její otec, nyní si pochutnává na Orthodoxii a už mi z toho cituje... Včera přijela z Prahy, Bohumil Novák byl přechoťný, povolil *Sborníky* – tisknout je bude Mucha, sl. Rosa za tím účelem Vás prosí o rukopis o tom Schulzovi....

Tento čtvrtek budeme v Brně, přijedem tam o tři čtvrtě na deset. Odevzdám tam zbytek Bellarina – bylo by dobře, kdybyste tam přijel i Vy!

Váš Jakub D.

Domluvili bychom ten *Sborník*.

---

**Carissime** – „Nejdražší“ (lat.)

**Otec Brown** – patrně nejznámější Chestertonova literární postava – jde o kněze, který je hlavním aktérem jeho detektivních povídek.

**Orthodoxie** – dílo G. K. Chestertona (viz předchozí dopis).

**Jan Mucha** – tiskař z Velkého Meziříčí (viz dopis č. 7).

48.

[pohlednice]

24. XI. 1947

De conventu oblatorum CSsR Tassovii 24. XI. 47. Předpokládal jsem, mylně, že tento lístek půjde k Vám otevřený. Otevřeně tudíž říkám, že ty kartáčky na čištění čibuku dosud z Olomouce nepřišly; zato marně sem chodí všechny kartáčky na čištění naší pověsti. Tedy máme všechny důvody k tomu, abychom se smáli a Vás srdečně pozdravovali.

Jakub D.

Blíží se večer a večery tasovské jsou tak krásné – přejměte proto tichou vzpomínku.

P Josef Jelen

---

**De conventu oblatorum CSsR Tassovii** – „Z konventu oblátů CSsR v Tasově.“ (lat.)

Drahý pane Timothee,

Dr. Václav Černý vůbec mi neodpověděl. Kritický jeho *Měsíčník snad* tedy otiskne tu Opravu podle zákona. Ale Dr. Plichta advokát mi řekl, že ta naše Oprava neodpovídá zákonnému předpisu, podle něhož stylizace jest: Není pravda, že... ale je pravda, že...

Tohoto předpisu se možná přidrží i Dr. Černý a neotiskne vůbec nic. Čili: musíme podat žalobu. Dosud nevím advokáta, Gruber i Miklík mlčí.

V neděli jsme byli v Brně při otevření a svěcení kaple biskup[ského] gymnázia a mluvili jsme tam s jezuity otci a se Zahradníčkem.

*Sborník* už se sází.

M. R. Junová už před třemi týdny objednala u vydavatele Alberta Vaše oba Chestertony, ale vůbec jí neodpověděl a nic neposlal. Chtěli jsme aspoň dva ex[empláře] darovat k Vánocům. A před třemi měsíci Sv. Tomáše v *Atlasu* už *podruhé*, t. j. reklamací – a nic!

Věrně na Vás pamatujeme.

Vyšehrad poslal už celou zálohu, naši věřitelé poskočili.

Váš Jakub

**JUDr. Alois Plichta** (1905–1993) – právník, publicista, historik, spoluzakladatel časopisu *Tvar*.

**Václav Černý** (1905–1987) – literární kritik, historik a esejista. Publikoval v *Hostu*, *Časopisu pro moderní filologii*, *Kvartu*, *Rozprav Aventina*, *Literárních novin*, *Činu*, *Rozhledech po literatuře a umění*, v *Listech pro umění a kritiku*, *Tvorbě* a mnoha dalších. Založil a řídil *Kritický měsíčník* (1938–1942, 1945–1948), řídil také *Host* (1928–1929), *Literární pondělí* (literární přílohu *Lidových novin*, 1936–1938). Během 70. let a na počátku let 80. publikoval v samizdatových a exilových nakladatelstvích (68 Publishers, Edice Expedice, Kvart, Petlice). Z díla: studie *Ideové kořeny současného umění* (1929), *Osobnost tvorba a boj* (1947), *Co je kritika, co není a k čemu je na světě* (1968), *První a druhý sešit o existencialismu* (1992), *Paměti* (původně rozvržené do čtyř svazků 1982–1983 v Torontu, jako třísvazkové 1992–1994).

Za druhé světové války byl Václav Černý činný v protinacistickém odboji, od konce 1944 vězněn. Po osvobození předsedal tzn. očistné komisi Syndikátu českých spisovatelů.

Roku 1952 byl vězněn a souzen za protistátní činnost, pro nedostatek důkazů byl

brzy propuštěn. V 70. letech mu byla znemožněna pedagogická, kritická i ediční činnost.

Nakladatel **Julius Albert** (1898–1974) vydal Vodičkovy překlady G. K. Chestertona *Orthodoxie* (1947) a *Heretikové* (1948).

50.

[pohlednice]

22. XII. 1947

Milý pane Timothee, v našem anglickém klubu dávno se už proklubala skromně řečeno živá, řekněme vzpomínka na Vás, před Štědrým dnem tím živější, a Vaše přítomnost byla by tu za těchto okolností tím žádoucnější.

Jakub Deml

Pozdravuje Vás Dr. Bohuslav Krula.

Habesne Vocabularium Oxoniense in duobus voluminibus?

---

**Dr. Bohuslav Krula** (1903–?) – jaroměřický rodák a Demlův přítel, soudce ve Valašských Kloboukách. Spolu se svou sestrou Drahomírou Krulovou pomáhal Demlovi po smrti Pavly Kytlicové se správou domu i vydáváním. Překládal z angličtiny (G. K. Chesterton), jeho práce zůstaly v rukopisech.

**Habesne Vocabularium Oxoniense in duobus voluminibus?** – „Nemáš slovník Oxonský ve dvou svazcích?“ (lat.)

51.

27. II. 1948

†

Přečetl jsem Váš *Úvod k sebraným spisům Jakuba Demla*. (Jsou, jak vidíte, stále Sebrané). Jsem Vám „z mnoha důvodů“ vděčen, jak může – jak se může v – in loco peregrinationis nostrae. Sestoupil jste po tolika schodech, kde je příjemné ticho. Schody se obracejí, je z nich Scalae mentis ad Deum a – ještě větší ticho.

Když nemůžeme dělat, trpíme. Zdá se nám, že nic neděláme, ale je to horší a přece také práce. Můžeme to říct i tak: In carcere eram et visitastis me. V žaláři pořád ještě možno dělati, jen v noci už ne. Co nás může víc potěšit?

Otevřel jste v zakletém zámku dveře, kterých se každý bál. Usekl jste medvědovi hlavu (on o to prosil), a jaký princ tu stál!

Napsal jsem už i ten *Úvod k Rodičům a dětem* Pavly Kytlicové. Ale nezakážou i to? S vydáním tasovských děl vždycky se otálí, vždycky „do toho něco vleze“. To už je ve „smyslu“ mého díla.

Nechci sahat do Božích plánů, ale tak mi připadá, dobrý pane Timothee, že jste napsal můj nekrolog.

---

**in loco peregrinationis nostrae** – „v místě naší pouti“ (lat.)

**Scalae mentis ad Deum** – „schody mysli k Bohu“ (lat.)

**In carcere eram et visitastis me** – „Byl jsem ve vězení a navštívili jste mě.“ (lat.), část verše z Matoušova evangelia (Mt 25,36).

**Úvod k Rodičům a dětem Pavly Kytlicové** – třetí vydání knihy pamětí Pavly Kytlicové vyšlo s předmluvou Jakuba Demla roku 1948 v Brněnské tiskárně v Brně.

**coram me** – „adresováno mně“ (lat.)

52.

4. III. 1948

Dilectissime,

u nás nastalo uklidnění, *Sborník* je v suchu, po vyloučení zápalných látek; není tedy obav.

Zítřka, t. j. 5. III., jedu do Prahy, uvidím tam tedy i Braitu, můžete ho na to připravit. Zprávy další Vám podám.

Tiskárna Muchova a Šaškova znárodněny *nejsou*.

Sl. Rosa posílá na P. Kubeše žalobu do Říma generálu SJ (francouzsky).

Také v Tasově máme novou vládu; živly lidové a národněsocialistické jsou odstraněny z MNV i ze škol. Sluníčko pěkně svítí, skřivani pějí, Blaničtí rytíři Šrámek i Hála konečně procitli, aby zase ihned a navěky usnuli. Dej jim Pán Bůh dobrou noc! I s Kajprem. – Dominus Tecum!

V. J. D.

---

**Dilectissime** – „Nejmilejší“ (lat.)

**P. Konrád M. Kubeš SJ** – jezuita, exercitátor, kazatel a duchovní spisovatel (viz dopis č. 6). Vydal „apologetický slovník“ *Se štítem pravdy* (1948), jehož některá

hesla jsou bojovně namířena proti dominikánskému řádu a jeho českým představitelům.

**P. Jan Šrámek** (1870–1956) – římskokatolický kněz a politik, zakladatel a předseda Československé strany lidové. Druhou světovou válku strávil v Londýně, kde působil jako předseda exilové vlády. V roce 1945 nastoupil do funkce náměstka předsedy vlády, kde setrval do února 1947, kdy rezignoval na svůj post společně s demokratickými ministry.

**P. František Hála** (1893–1952) – římskokatolický kněz a politik (představitel Československé strany lidové), blízký spolupracovník Jana Šrámka. V březnu 1948 se spolu neúspěšně pokusili uprchnout z Československa. Poté byli do konce života internováni v Nové Říši, v Brně, Valdicích a Roželově.

**Dominus Tecum** – „Pán s Tebou“ (lat.)

53.

15. III. 1948

Šťastně jsem zas doma, ač značně uježděn a uchoděn a ubděn.

Na ten pětatřicetikorunový inzert přišlo jen dnes najednou ze všech konců ČSR třicet tři objednávek na *Stavitele věží!* i po více ex[emplářích]. A také něco na jiné publikace. Takže i zítra musíme na tu expedici zjednat trakač. A dnes se ta expedice (*Chléb a slovo*) na trakač ani nevešla, museli jsme přidat ještě velký uzel. *Svatý Josef* zřejmě potřebuje zavazadel.

Včera v Brně jsem potkal Bochořáka a navštívil Banzeta, který přijel z ministerstva informací a dělal se napřímeným. Žádal mne, abych v tom Bellarminovi a v předmluvě k *Rodičům a dětem* své jméno zkrátil na J. D., což jsem zpupně (s „cynickým úsměvem“) odmítl.

U kapucínů se na mne vrhl P. Strnad třikrát podivuhodný a chválil Marxův *Kapitál* a Kanta a Hegela a posmíval se vskutku cynicky sv. Tomáši Akvinskému, dovolávající se P. Vykopala, jenž prý v listopadu prchl za hranice. *ARKA* nám nic neposílá. Sedláci (Akční?) v Budišově procházeli včera baronskými hvozdy s flintami na ramenech.

V. J. D.

---

**ARKA** (ARKO) – olomoucké vydavatelství, které se spolu s nakladatelstvím Dominikánská edice Krystal podílelo na vydávání edice tzv. studijních archů.

54.

[lístek]

17. III. 1948

Quid dicendum? Tempus tacendi, tempus ridenti, dicit Salomon, recte Sapiens.

Jacopone da T.

Jest se těšiti, že brzo zde budeš mezi námi, abys nám řekl, máme-li žádat o znovupřijetí do SČS! J. Z.

Já bech to podpořil! J. D.

Josef [nečitelné slovo]

M. R. Junová

---

**Quid dicendum? Tempus tacendi, tempus ridenti, dicit Salomon, recte Sapiens.**

– „Co má být řečeno? Čas mlčeti, čas smát se, řekl Šalamoun, přímé myslí.“ (lat.), parafráze biblického verše z knihy Kazatel (Kaz 3,1–8).

**J. Z.** – Jan Zahradníček byl ze Syndikátu českých spisovatelů vyloučen dne 26. února 1948. Společně se Zahradníčkem byli vyloučeni také Bedřich Fučík, Václav Černý nebo Zdeněk Rotrekl.

55.

[lístek]

Velký pátek 1948

Carissime, byl předevčírem u nás Vítězslav Nezval a přijede k nám zase tuto středu, t. j. 31. III. Mohl byste se tudíž dostavit na tuto konferenci? Volno máte, cestu znáte. V poledne vyjíždí autobus z Třebíče (náměstí) a přijede do Tasova o půl druhé. Z Vel[kého] Meziříčí odjíždí autobus o půl dvanácté. do Tasova – a večer o čtvrt na šest, ač v Medřiči dostanete i taxíka. Aleluja!

Váš Bjáša

---

Lístek nebyl přesně datován, ale z věty: „...přijede k nám zase tuto středu, t. j. 31. III.“ vyplývá, že Velký pátek vychází na 26. března 1948.

**Vítězslav Nezval** (1900–1958) – básník, prozaik, dramatik, esejista, překladatel (Poe, Rimbaude, Breton, Puškin), scénárista, autor literatury pro děti. V letech 1945–

1951 řídil filmový odbor na ministerstvu informací a podílel se na činnosti spisovatelských a filmových institucí, kde prosazoval socialistickou orientaci tvorby. Z díla: *Pantomima* (1924), *Manifesty poetismu* (1928, s Karlem Teigem), *Edison* (1928), *Básně noci* (1930), drama *Milenci z kiosku* (1932), *Praha s prsty deště*, *Žena v množném čísle* (oboje 1936), *Absolutní hrobař* (1937), *Matka Naděje* (1938), *Pět minut za městem* (1940), *Stalin* (1949), *Zpěv míru* (1950), *Z mého života* (paměti 1959).

Nezval choval k Demlovi vřelý vztah již od roku 1919, kdy od Miloše Dvořáka dostal do rukou *Mé přátele* a *Miriam*. Nezval navštívil Demla několikrát (viz dopisy 56 a 59).

Nezvalova častá přítomnost v Tasově se dokonce odrazila v kádrovém posudku na Demla z roku 1948, který byl zaslán lidovému soudu ve Velkém Meziříčí: „Podle zpráv dojíždí k němu šéf ministerstva informací pan Nezval jako přítel a též dříve pan Píšek, nynější vyslanec ve Varšavě.“

Nezval byl přítomen Demlově oslavě sedmdesátých narozenin, kde mu věnoval a zarecitoval svou báseň *Prokletému básníkovi k sedmdesátinám* (byla publikována v roce 1949 ve *Velkém orloji*). Právě na této oslavě přislíbil Demlovi, (který o obžalobě, jež mu byla zaslána v den jeho jubilea, ještě nevěděl), že se k soudu dostaví jako svědek. Tento slib dodržel (viz dopis 6).

„Přestože si Deml a Nezval v rovině občansky racionálních idejí neměli mnoho co říci, v oblasti poezie stáli těsně vedle sebe a Nezval, vědom si této sounáležitosti, se v každé situaci k Demlovi hlásil a věrně při něm stál, zvláště v roce 1948, kdy jediný z ‚povolených‘ básníků k němu o sedmdesátinách přišel s překrásnou jubilejní básní,“ vzpomíná na vzájemný vztah Demla a Nezvala Bedřich Fučík (Fučík 1992: 178).

Carissime D[omi]ne Timothee,

středa je dle všeho dnem Vítězslava Nezvala. Přijel k nám včera se svou paní i se svou kočkou, již je jméno a titul Šmudla. S ním přijel i jeho milý akad[emický] malíř Fiala, Moravan, jehož tématem je olej. A současně s Nezvalem přijelo druhé elegantní auto a v něm předseda ZNV pan Píšek se svou paní Ninou Balcarovou. A krátce před nimi zavítali k nám dva filozofové, Josef Suchý a jeho přítel Novák. Čekali jsme dva a přišlo jich sedm, ale sl. Rosa problém obědu velmi vhodně, ne-li výborně zdolala.

A prvním i nejožehavějším bodem rozprávky byl Ivan Blatný, jež Vítězslav Nezval, vyloučiv z toho Jana Čepa i Fr[antiška] Langra, jménem Syndikátu čes[kých] spisovatelů poslal do Londýna, a on ten Blatný se ukázal zrádcem Syndikátu, ČSR i národa, an do londýnského rozhlasu prohlásil různé lži, hrůzné nepravdy, jako např., že ČSR je policejní stát, v němž je odstraněna svoboda slova, svoboda skutku, ba i svoboda myšlení etc. etc. Mme Balcarová měla tyto lži stenografovány a přečtla nám je, a hrůzou nám vstávaly vlasy (já jich na štěstí mnoho nemám), že může být někdo tak zvrhlý a podlý a sprostý a – zbabělý. Kdyby aspoň ten Ivan Blatný vůbec něco znamenal!

Všichni zajisté jsme tuto nízkost odsoudili a nejvíc se rozhořčovala Mme Balcarová a také ovšem Vít Nezval, jehož jsem chlácholil řka, že ohřívá hada na svých prsou. Nejméně mluvil pan velvyslanec ČSR pro Polsko, t. j. pan Píšek, a paní Nezvalová. Vlastně jen tito dva zachovali klid a rozvahu. Já ovšem žasl a dával jsem tomu průchod.

Teprve k páté hodině odpolední odjížděla obě auta od nás, a to vám říkám, udělala v Tasově největší senzaci. Podrobnosti Vám povím ústně, je jich značně. Oba filozofové zůstali u nás do rána a také i dnes do rána zůstanou. I oni Vám mohou poslat zprávu o této události, o které říkáme ne my, nýbrž osoby kompetentní, že vejde do dějin. Vás ovšem může zajímat to, že *Mohyla* i ostatní mé *Souborné spisy* vycházet budou a ještě tento týden i Nezval i Píšek u ministra Kopeckého v můj prospěch, t. j. aby *Vyšehrad* vydání mého díla nezdržoval, jak dosud činí, účinně zasáhnou. Blíží se půlnoc, ale dnes odpoledne a v noci kromě těch dvou filozofů byli u nás ještě jiní dva páni (oba komunisté, ba partyzáni), a mnoho jsme se potěšili, a díky bohu, i značně mnoho na zdraví pana velvyslance Píška vypili. Brait se ke mně chová urážlivě, ale ať si dá pozor, já mám *dlouhé ruce* (jak říká pan Vítěz z Přerova).

Pozvalť jsem Braitu telegraficky k nám na tyto svátky, ale on psal jen sl. Rose a *mne ignoruje!* Ať si vzpomene na Ivana Blatného, hada! Etc.

V. J.

P. S.

I. Ipsissima verba šestasedmdesátiletého Zemana, obecního tajemníka v Tasově, v březnu t. r., když ze strany Národ[ně] soc[ialistické] vstoupil i se svou ženou do strany komunistické: „Národní výbor, Akční výbor, béci – a všechno je to dohromady *staré Řid'a!*“

II. Na Bílou sobotu vyrukoval ve dvoustupu od naší školy obecné zástup dětí a za nimi dva P. T. učitelé a mezi nimi uprostřed pí ředitelka Jílková, a já udiven se ptám: Co to? Máte vyučování? A pí ředitelová dí hrdě a štafť: „Dvě minuty ticha – jdeme k pomníku!“ T. j. k pomníku padlých. Je to tatáž pí ředitelová, co tenkrát šla s velikým hrncem a s žákyněmi, a já se jí před Vámi ptal: To budete zabíjet prase?

A vstoupil jsem do krámku k Filipovi a objednávám něco do kuchyně, a on mne nechal stát a vyběhl ještě s jiným kunšaftem ven, že budou stát dvě minuty ticha. I vyšel jsem taky ven, a hle: hasič zatroubil u pomníku padlých signál a všichni lidé tu chvíli na ulici se zastavili a smekli a zůstali smeknutí stát a mlčeli, až hasič ty dvě minuty odtroubil... Jedno jsem najisto viděl: kdybych byl já v těchto dvou minutách nesmekl a nezůstal stát: byl bych udělal pohoršení, které by pro mne mělo dalekosáhlé následky... A zároveň jsem si uvědomil, jaký je propastný rozdíl mezi státem a Pánem Bohem. Když totiž jdu s Pánem Bohem, nikdo dnes nezůstane stát, málokdo smekne a smekne-li, tedy jen ledabylo, tak trochu, a vůbec nikdo už neklekne – a za toto rouhání vůbec nikdo se nestydí a co je hlavního: *žádný se nebojí*, – ale státu, t. j. rozkazu z rozhlasu a z novin, každý, i nejlepší katolík smrtelně se bojí! A bojí se až tak, že je *schopen* a *ochoten* každého udat, kdo by v tom státu neposlechl... Lid zná už jenom toto pohoršení!

III. Mé pozvání do Tasova jste zatím nepřijal – a bylo to dobře – ale teď už není překážek a tak se uvidíme s Vámi v nejbližší době buď v Brně, anebo v Tasově! Na to se tedy musíme teď domluvit, třeba telegraficky.

Váš Týž

---

**Carissime Domine** – „Nejdražší Pane“ (lat.)

**Josef Fiala** (1882–1963) – akademický malíř, původem z Prahy, mnoho maleb však vytvořil na Vysočině, jejíž krajina a obyvatelé jsou tématem mnoha jeho maleb.

**Ivan Blatný** (1919–1990) – básník, člen skupiny 42. Z jeho sbírek: *Paní jitřenka*

(1940), *Tento večer* (1945), *Stará bydliště* (1979) *Pomocná škola v Bixley* (1987). V roce 1948 odjel jako člen delegace Syndikátu českých spisovatelů do Londýna, odkud se odmítl vrátit zpět do Československa. V exilu spolupracoval s BBC a Svobodnou Evropou, v roce 1954 však u něj byla diagnostikována paranoidní schizofrenie a Blatný byl umístěn do psychiatrické léčebny.

**Václav Kopecký** (1897–1961) – český novinář a politik, ministr informací v letech 1945–1953. Po převratu v roce 1948 patřil mezi nejvlivnější představitele KSČ a účastnil se přípravy a propagandy politických procesů v padesátých letech. Po zrušení ministerstva informací v roce 1953 převzal post ministra kultury, svého vlivu na kulturní dění ve státě využíval k šíření socialistického realismu.

**ipsissima verba** – „jeho nejvlastnější slova“ (lat.)

57.

5. IV. 1948

Carissime,

spojení mezi náma je hodně zdoluhavé. Včera jsem dočtl *Malou Doritku*, i toužím, aby v Tasově vyšla ve dvou svazcích na india papíru ve Vašem překladu. Co říkáte? Máme povolení na druhý svazek *Sborníku*, i myslím, že bychom jej měli vydat, byť bez těch látek explozivních, materiálu by bylo dosti, co říkáte?

Dnes v noci i mně, i sl. Rose se živě zdálo o Jaroslavu Vrchlickém, a poněvadž my jsme celkem cizí v literární historii, mohl byste nám toto datum vysvětlit? Vrchlický v tom snu byl ke mně velmi přátelský: čekal mne, a *proto* měl nové šaty, téměř elegantní, zdá se mi anglického střihu, a byl oholen a měl nový klobouk, inu byl nastrojen a vypadal jako nanejvýš čtyřicetiletý, měl *mladou* plet' – a řekl mi, že překládám Bellarmina, a on, Vrchlický že vydá almanach *Moravan* a že v něm budu zastoupen. Sl. Rose zvláště akcentoval francouzskou, západní kulturu. Mne to zajímá čím dál více, že *současně se mnou* se jí zdálo o Vrchlickém... Co udělá?

V tom Brně bychom se s Vámi mohli setkat, až tam bude křest té sl. Jarmily Zindulkové, při němž sl. Rosa bude kmotrou a já svědkem při té konverzi. Nevím, jak dlouho ten obřad trvá (bude to u sv. Jakuba), ale čekáme na rozkaz v nejbližších dnech. Mně by bylo milejší, kdybyste přijel do Tasova, kde se dá lépe mluvit, ale Vy jste otrok času, tak nevím.

V týdnu pašijovém jsem čtl knihu Dr. Jiř[ího] M. Veselého OP o italském odboji (vládním vojsku) a musím říci, že tento autor umí psát, má vkus, je statečný a mluví

i jedná jako katolický kněz. Také je *pokorný*, což je vzácnost u „učených dominikánů“.

Doufám, že jste uslyšel můj smích, když jsem Vám psal, ať si dá Braitto přede mnou pozor.

Váš Rigam Blandois

Když jsem Josefu Palasovi se pochlubil, že byli u nás Nezval s Píškem, řekl směje se: Kdopak si to u koho pigluje?

*Alenčina dobrodružství* ležela na mém okně, když panstvo přijelo...

Na doverské silnici stojí milníky. Podejte mi ho, já ho vyhodím oknem! Paní Píšková (Nina Balcarová) listovala v *Dobrodružstvích Alenky* a zjistivši, že jsou tam mé marginalie, listovala chtivě a podrobně – a já tam mám takovéto marginalie: Lidový soud, ZNV, MNV – ale ona dělala, že to nevidí...

---

Druhý svazek sborníku ***Chléb a slovo*** (viz dopisy 46 a 58) vyšel v červnu 1948.

Román ***Malá Doritka*** (*Little Dorrit*) Charlese Dickense (1812–1870) vycházel v Anglii poprvé v letech 1855 – 1857.

**Jiří Maria Veselý OP** (1908–2004) – dominikánský kněz, archeolog. Za jeho studií na Angelicu v Římě vypukla druhá světová válka, Veselý se zapojil do odboje. V roce 1946 se stal převorem pražského dominikánského kláštera u kostela sv. Jiljí, roku 1950 byl s ostatními spolubratry internován v klášteře v Želivi na Pelhřimovsku. Po zrušení tohoto internačního tábora pracoval na archeologických vykopávkách na Velehradě.

***Alenčina dobrodružství: v říši divů a za zrcadlem*** – kniha Lewise Carrola (1832–1898) vyšla v češtině poprvé roku 1931 v překladu Jaroslava Císaře (1894–1983). Její druhé vydání pochází z roku 1947.

58.

8. IV. 1948

Carissime,

dnes jsou natalita Pavly Kytlicové. Tedy ve středu Vás naurčito budeme čekat v Brně. Mnoho na srdci. Známý dobrácký tiskař nám nabízí nejen práci, nýbrž i asi tisíc archů ručního a tisíc pět set archů similibianu. Na *Sborník* je toho škoda. On to má ze starých zásob. Slečna Rosa má u Muchy *Modlitbu Otčenáš* od sv. Cypriana (přeložil P. Tadeáš OF. M z Hájku), mimoto má povolení tzn. ministerstva na ten

II. díl *Sborníku* a na knihu P. Ovečky SJ o sv. Juanu de Cruce. Ten tiskař s ručními papíry přijede k nám tuto neděli na domluvu. Je tak ochotný jako Mucha, jenže agilnější. Dobrák.

Váš Artur Clennam vulgo Asinus Communis

Utrhněte se tuto sobotu do Tasova, nechte lívanců!

---

**Jan Mucha** – tiskař z Velkého Meziříčí (viz dopisy č. 7 a 47).

Spis *O modlitbě Páně* od svatého Cypriána v překladu P. Tadeáše Šťastného vydala M. R. Junová v Tasově roku 1948.

**P. Ovečka SJ o sv. Juanu de Cruce** – jezuita Jaroslav Ovečka (1882–1953) překládal a komentoval dílo sv. Jana od Kříže (vycházelo v olomoucké edici Krystal).

**vulgo Asinus Communis** – „obecně řečeno osel obecný“ (lat.)

59.

18. VI. 1948

Dilectissime,

když už můj lístek k Vám z Tasova poštou ujížděl, přijel k nám Vítězslav Nezval. Tak vidíte, jak jsem mu v duchu křivdil! „Konec vše napravil“. Docela napravil.

Řekl mi, že v Syndikátě mé protivníky zdolal, v ministerstvu pro *Mohylu* papír vymohl a také pro jiné mé knihy povolení. Dosud však neposlal mi *Vyšehrad* ani jedinou korekturu.

Od loňska nám uschlo přes osmdesát smrků, borovic a bříz. Ovoce letos žádné, ale našli jsme Váš pytlíkovětyčkový patent a jím Rosa ve výšinách té velké (velké) třešně urvala větvím těch patnáct sladkých plodů. V zahradě nespátřuju ani špačků, ani kavek, ani žlův, ani vrabců: není co zobat!

Je to správné, když v tom Bellarminovi slovo *essentia* překládám *bytnost*, jak mi nakázal Dr. Miklík? Mám to zrovna v korektuře. Já měl někdy *podstata*.

Váš beze zbytku jinak Podbytečný

R. J. mnoho ví, méně uvažuje, bystro bystro.

[pohlednice stejného data]

A co Vám psát? Musel jsem složit tři básničky dětské pro instanci našeho parocha, tedy pro 20. VI. 48. Marně Vás zveme.

Že jsem ztratil volební právo, je i v *Úředním listě*, orgánu to SNB, Národních výborů, škol etc. Nový ředitel tasov[ské] měšťanky už tuto mou klatbu pilně šušká po Tasově. Zahradníček to má jistě také tak. – Jednu z těch básniček Vám posílám, ty druhé jsou jen in manuscripto.

Váš Jakub Ztracený a Zatra

---

**dilectissime** – „nejdražší“ (lat.)

**in manuscripto** – „v rukopise“ (lat.)

60.

Tasovii 19. VII. 1948

Dilectissime,

Vaše návrhy (laskavé), jsem ve *Vyšehradě uplatnil* (Vy jim tu korekturu nevracejte!) v *plném znění*, nebijte se!

Ted' čekám *zlomenou* korekturu celé *Mohyly*, kterou jsem doplnil reprodukcí podobizny faráře Fr[antiška] Floriana (*jenž je hlavní persona dramatis této knihy*) – a byli bychom velice rádi, kdybyste přijel na více dní! Čekáme Vás tedy tento týden, a nemůžete-li si urvat více dní, upozorňuji Vás na tu milou okolnost, že 25. VII. slavím jmeniny a čekáme na pevno už v sobotu Jana Zahradníčka. Rakija be bela. Že beste teda te Sve dva dni určil na to soboto a nedělo, to besme prosili, esli nemůžete brigádit o nás dýl. Máme moc na srdci!

A ta *Mohyla* bude má nélepšší kniha, uvidíte!

Vester NeYester Minimus J.

---

**P. František Florian** (1842–1920) – kněz a spisovatel působil v letech 1873–1895 jako farář a děkan v Tasově. Problematický vztah a mnohaleté spory faráře Floriana a svého otce promítl Deml v knize *Mohyla*. V prvním svazku Demlových sebraných spisů *Mohyla* (1948) je Florianovi věnována próza *Velebný pán*. Kromě tohoto textu měla být na závěr 23. kapitoly prvního svazku připojena i próza *O Františku Florianovi*, ale nakonec do knihy zařazena nebyla.

**Vester NeYester Minimus J.** – „Váš NeYester nejmenší J.“ (lat.); označení NeYester může být výrazem distancování se od protektorátního ministra školství a lidové osvěty Emanuela Moravce (1893–1945), který používal pseudonym Stanislav Yester a jenž se po válce stal symbolem kolaborace.

61.

25. VII. 1949

Milý pane Timothee,

víte, že kolem Brna není mezí a Vy jste si přál pobesedovat s námi někde mezi, proto mne dosti mrzí, že jste se ani dnes, ani nudiustercius neukázal v Tasově, kde je mezí neomezeně. Totéž silně vyčítám Janu Hortulanovi!

Co si počnem? Zklamání už se událo, byli jsme s tím sv. Jakubem letos sami. Musíme to nějak napravit v srpnu.

Dnes mi přišla gratulace i od J. E. pana biskupa Karla. Poděkoval jsem mu. Videbis archiv. Možná, že Vám zítra i zatelefonuji – odjedut' na jižní Moravu, na pár dní...

Rukopis sv. Bernarda jsem od Vás dobře dostal. Díky!

J. D.

---

J. E. pana biskupa Karla – Jeho Excelence prof. **Msgre. ThDr. Karel Skoupý** (1886–1972) – teolog, církevní hodnostář, brněnský biskup v letech 1946–1972. V době komunistické diktatury mu bylo znemožněno vykonávat aktivně biskupský úřad, z něhož byl úplně vyřazen v letech 1953–1968 (nejprve byl internován ve své rezidenci (1950–1953), pak v Mukařově u Prahy (1953–1963) a nakonec u řádových sester v Žernůvce u Tišnova (1963–1968)

**videbis** – „uvidíš“ (lat.)

62.

7. II. 1950

Carissime,

teď čtu Vilinského *Duch ruské církve*. Vnáší mně to mnoho světla do situace.

To jen mimochodem. Ale všiml jste si v krajině, když tak jdete, že najednou jakoby Vás zaplavilo jiné ovzduší? Jak v moři, tak i ve vzduchu jsou samostatné proudy. A také v krajině duší.

Myslím, že jsme po Vánocích, ne-li dřív, byli oba ve stejném ovzduší. Nic se nehýbalo, nic se neozývalo, vzduch strnul. Askéti říkají „duševní vypráhlost“, „tma“. Obětovat (offere) svou smrt je známkou síly a tedy života, ne smrti. Já jsem byl méně silný, u mne z toho klíčí buď zuřivost, nebo stoicismus, a ve stadiu příznivějším pasivní ironie. Když je to ironie aktivní, to už je hej! – Vy nežijete na venkově, přece však jste mohl někdy pozorovat vzteklého formana, jak bije spřežení. Je ovšem

zaslepen vztekem, protože řízne jednoho koně bičem a kuň vyrazí, kdežto ten druhý stojí; řízne druhého, a stojí zas ten první; mlátí oba dva a ten jeden cásne a ten druhý čeká, jakoby zkoumal, čeho vlastně si ten kočí přeje. A tak se to casnuje a bije a vůz ne z místa... Anebo jak to bylo tenkrát s Napoleonem: má bitevní plán, pustí se do boje a jeden generál se svým oddílem se nedostaví, zůstane vzadu a bitva je prohrána. Zbabělost je kladná forma lhostejnosti, nebo zištnosti. Zbabělost nedovede nic obětovat, tím méně svou smrt (pýcha je také zištnost).

Pavla Kytlicová poučovala, doufám úspěšně (neb mám za sebou fyziku) mou nepatrnost o tom, jak se topí v kamnech; když už to hoří, tak se hodně naloží; a když už je všecko uhlí rozžhaveno a nekouří se z něho, tak teprve se zavře popelník i dvířka nad ním. Docela zavře.

Kdo tomu nerozumí, má prostě poslechnout toho, kdo tomu rozumí. Když nerozumí a neposlechne, nechá dvířka otevřená a na to řěavé uhlí pořád ještě přikládá, pořád ještě přitápí, nikterak nechápaje, že ty tepelné kalorie letí jen do komína, poněvadž ten šramot nebo litina jsou už teplem nasyceny a více tepla přijat nemohou...

Myslím, že právě na tento způsob vzniká v dokonalých, Bohem nasycených duších ona vypráhlost, pocit neživota, dojem strnutí a prázdna. Ano, i to je možno a třeba obětovat, náleží to k ofertoriu. Nejsme žel ani andělé, ani vrány, ani orli: když tito ptáci vysoko nad zemí u samého nebe trčí a vůbec nepohybují křídly, trvají i dále při vědomí letu, neboť nehybnost jejich křídel jest jen fingovaná, je to nejvyšší stav jejich umění. Jezdit na bruslích nebo na bicyklu rychle je mnohem menším uměním než jezdit pomalu a zůstat v rovnováze na čtverečném decimetru... To je náš „úkol, směr a cíl“ (abychom mluvili podle Tyrše), ale kdo to dovede? Kdo dokonale a všestranně uváží všechny příčiny a okolnosti OSAMOCENÍ? Jediná při tom útěcha: že přece ještě je někde někdo, kdo je v téže situaci...

J. D.

---

Soubor statí ***Duch ruské církve Valerije S. Vilinského*** (1903–1955) vyšel v Edici Akord roku 1930. Po druhé světové válce spolupracoval Vilinský s StB jako tajný agent. Využíval svých styků v demokratické, lidové a národněsocialistické straně a stal se tak jedním z hlavních informátorů Klementa Gottwalda před převratem v únoru 1948.

**ofertorium** – obětování, část katolické mše.

**Miroslav Tyrš** (1832–1884) – český kritik, historik umění, estetik, profesor dějin na UK a na ČVUT v Praze, zakladatel české tělovýchovné organizace Sokol.

Pokud dnes, milý pane Timothei, možno psát, nese tento papír, a ještě jenom ždibec... Vaše postřehy na mém Fl[orianovi] osvěžily mého ducha, asi podle slov *Genua debilia roborate* – *Genua* – kdo si „všímá úkazů“ (jak říkal náš profesor fyziky Černý, vulgo Buřt), ví, že i to stéblo má kolena, jinak by neobstálo v té výšce, a suky u stromů jsou přece taky kolena – a už Jobovi povídá jeden přítel *Genua tremmentia confortasti*, jakože kolena třesoucí se slabotou umocňoval, on ten Eliphas Themanites to řekl, jen aby příteli přitůžil – o těchto kolenech a o jejich morální a hospodářské, jakož i kanonické funkci a důležitosti jsem to jednou citoval našemu panu biskupovi, když mně řekli, že je slabý v kolenách – smysl všeho toho je, že Vám děkuji za pozornost, kterou jste upřel na mou skicu zašlých dob, a ve všem s Vámi souhlasím. Je to jako při akvarelu, musí se chvátat, aby barva neuschla, čas velmi vysušuje, zvláště za let-ních veder, také vědomí, že léta naše jako pavučina počtena jsou, v mém věku je příčinou, že *calamus meus* je *calamus velociter scribens*, takže už při psaní tu a tam silněji vím, že jsem nepřesný, ale i přesto chvátám dál, nechtěje se zdržovat dokumenty, které utonuly v mých papírech, nebo dokonce v plamenech, když jsem pátil všechny mosty – jedno však mně i druhým musí zatím stačit: *caritas veritatis*, vůle k spravedlnosti. Pravda nemůže ublížit Josefu Florianovi.

Moje smlouva s nakladatelstvím byla prohlášena za neplatnou. Ale, *risum teneas*, nesmí prý se o tom mluvit! Bůh chrání mou svobodu opravdu božsky, t. j. zázračně. Hnutí vlasteneckých kněží, rybník bravnný pohnul se ve svých mělčinách a děl: Nejsi ani studený, ani horký, proto tě začnu vyvrhovati ze svých a svého H[nutí].

*Quoniam confortavit seras portarum tuarum. Deo gratias!*

---

***Genua debilia roborate*** – „Posilujte klesající kolena“ (lat.); část biblického verše z knihy Izaiáš (Iz 35,3).

***Genua tremmentia confortasti*** – „Posilujte třesoucí se kolena“ (lat); část biblického verše z knihy Job (Jb 4,4).

**Eliphas Themanites** – jeden z Jobových přátel, v ekumenickém překladu je uváděn jako Elífaz Témanský (Jb 4, 1).

***Calamus meus* je *calamus velociter scribens*** – „Moje pero“ je „rychle píšící pero“. (lat.)

**caritas veritatis** – „láska pravdy“ (lat.)

**risum teneas** – „směj se“ (alt.)

**Hnutí vlasteneckých kněží** – šlo o „katolickou“ organizaci, která vznikla za účasti komunistických orgánů; komunističtí činitelé nazývali „vlasteneckými“ kněze, kteří byli ochotni spolupracovat s režimem (Josef Plojhar). Podobnými organizacemi byly například Mírové hnutí katolického duchovenstva a Sdružení katolických duchovních Pacem in Terris, jejich členové byli z církve zpravidla exkomunikováni.

**Quoniam confortavit seras portarum tuarum. Deo gratias!** – „On upevnil závory v tvých branách. Bohu díky!“ (lat.), část biblického verše z knihy žalmů (Ž 147,13).

64.

19. XII. 1950

Milý pane Timothee,

pozdrav vánoční a díky pro omnibus beneficiis...

Čtu teď od Papiniho Sv. *Augustina*. Delikátní prsty nemá. Sám říká: „Člověk jižní je člověkem tržiště a náměstí, či jinými slovy, člověkem davu, slova, řečnictví, vnějšku.“

Místo *slova* mohl říci *mluvení*. Básníkem tedy není.

Ale ať čtu, vidím, slyším cokoliv, stále chodím s Otokarem Březinou, Josefem Florianem a Jakubem Demlem.

Cesta těžká, krajina hotová jak na těch českých Betlémech: každá palma, každá ovečka, pejsek, hvězda, figurka je na svém místě. Nedá se už nic dělat, skály se jiskří slídou, mech je chlácholí, světlo ohraničuje tvrdě všechny věci, protože už nic se nehýbá. Všecko je hotovo, a po Epifanii se to sklídí...

Pax hominibus bonae voluntatis terra. Podle toho bych neměl dosti dobré vůle. Čert mi nedá pokoje a přepadá mne, když se toho nejméně nadám. Vyplazuje na mne jazyk a chechtá se, aby strhl mou pozornost na sebe, neb je pyšný, také žárlí a závidí. *On* má být pánem mého času, bdění, spánku, zdraví, jediným předmětem mého ducha, když nemůže být modlou mého srdce. Mstí se. Číhá v záloze, aby mne srazil z žebříku Jakubova. Aspoň jím třese a já musím čekat, až to přestane. Takové jsou obyčejně mé sváteční hody.

On dobře ví, že tím pro sebe nic nezíská (jeho jméno je Věčná Ztráta), ale činí se tento potkán na sýru a marcipánu...

On ví, že každá stížnost z mé strany komukoliv je ztráta *má*.

„A co my ti, chudí, dáme, darovati nic nemáme...“

Výrok Fr[antiška] Bílka „Stavba budoucího chrámu v nás“ vlastně neznamená Korea mezi námi...

Rukopis i J[osefa] F[loriana] Vám pošlu, až to bude celek – a potom si o tom i porozmlouváme...

Nezapomínám na Vás ani ve dnech radosti, jako jsou Vánoce...

Váš J. D.

Jinošovský farář P. Moučka si šel k ONV pro poukaz na benzín do auta; tam mu páni řekli, že Kristus chodil pěšky, že má taky chodit pěšky. P. Moučka povídá: To se mejlíte, Pán Ježíš jezdil na oslátku, tak mně dejte nějakýho vosla, máte jich tady dost! I *dali* mu lístek na benzín.

To nám řekl jinošovský kaplan. Každou chvíli totiž k nám někdo přichází. Tuhle byl u nás také pan Penka, ředitel cukrovaru od Přerova, přivezl nám 5 kg cukru, byla s ním jeho paní...

A hle, panu Pojerovi nakladatelství nezrušili, nýbrž ponechali mu je (pod jakousi stříškou) jakožto bibliofilovi; bude ovšem mravně i fyzicky nucen vydat jednou do roka *Orbis Pictus* a pětkrát *Reportáž na oprátce*.

A tak jsem Vám, na palách krátkých, pověděl celkem všechno...

Že se lidé, někdy i dobří přátelé, dnes (jako včera a zítra) nemodlí, v tom máte asi pravdu; modlit se znamená „být v přítomnosti Boží“, necítit se nikdy odloučeným od Boha; i když nohy jdou kamkoliv a ruce se pohybují jako oči a jazyk jakkoliv: za tím vším musí být viděn, byť jen chtěním, Bůh. Základem hudby je ticho. Základem modlitby Bůh, jako základem každého obrazu je tma. To věděl Rembrandt, to věděl Aeropagita.

Otvírá se jaro, otvírá se práce v zahradách.

Moje dolní zahrada, ta u potoka, měří 0,6 ha. Když se teď dělalo to sčítání lidu, hlásil jsem se také o ten zemědělský dotazník, abych jej vyplnil, ale předseda komise sčítací, Vala, předseda MNV tasov[ského], mi odpověděl, že to není moje, že je to dominikánů... Co mohu dělat? Dominikáni se mnou vůbec nemluví, a na ně je ta parcela skutečně připsána: a MNV se zde usnesl, že z ní udělají hřiště... (protože to mají už oploceno!)

Inu, opatruj Vás Terror daemonum.

J. D.

S. Rosa už dávno psala do Paříže o autorizaci pro *Augustina*, ale nikdo neodpověděl.

O tom jinošovském p. faráři prý to s tím oslem není pravda. Ten jeho kaplan tu

legendu popřel. Ale pravda je, že P. Moučka je legendami opředen, tvoří je o něm lid, a lid zpívá to, co sám si přeje. P. Moučka – mluveno textilně – je trdlo velmi vhodné, neboť 1. za protektorátu byl v koncentráku, 2. je nadprůměrně vysoký, takže se musí skládat jak tesařský „centimetr“, 3. je nadprůměrně prostoduchý, proto ho ještě nezavřeli; 4. je pomalu tak starý jako já.

---

„...díky **pro omnibus beneficiis**“ – díky „za všechna dobrodiní“ (lat.)

**Svatý Augustin Giovanniho Papiniho** (1881–1956) vyšel v Praze roku 1947 u B. Ruppá.

**Epifanie** – Slavnost Zjevení Páně v křesťanské liturgii – Svátek Tří králů.

**Pax hominibus bonae voluntatis terra** - „Pokoj lidem dobré vůle na zemi.“ (lat.), verš Lukášova evangelia (Lk 2,14).

**Stavba budoucího chrámu v nás** – tištěná přednáška Františka Bílka z roku 1908. Bílek zde vyjadřuje své chápání vesmíru jako Bohem stvořeného chrámu, plného skrytých náповědí a významů, k nimž umění tvoří „předsín chrámovou“ pro ty, kteří chtějí být „zasvěceni“, tj. připraveni k pochopení své duchovní podstaty a posléze k mystickému splynutí s universem.

**Jan V. Pojer** (1900–1984) – vydavatel a zakladatel edice krásných knih Atlantis.

**Sv. Dionýsos Aeropagita** – narozen zřejmě na přelomu 4. a 5. století našeho letopočtu v oblasti dnešní Sýrie. Odmítl řadu novoplatonských idejí a položil základy pozdějších teologických teorií západní mystiky.

**Stanislav Vala** – předseda MNV v Tasově po převratu roku 1948, zasloužil se vystěhování několika kulackých rodin z Tasova, při Demlově procesu u lidového soudu roku 1948 napsal na Demla nelichotivý posudek, později usiloval o Demlovo vystěhování z vily v Bosně, aby zde mohla být zbudována mateřská školka nebo ozdravovna.

**na palách krátkých** – na „hromadách krátkých“ (pol.).

**Terror daemonum** – doslovně „hrůza démonů“, „odpůrce zlých duchů“ (lat.), takto bývá podle katolické tradice označován sv. Josef.

65.

22. XI. 1951

Carissime,

bylo mi hned nápadné, že ty *Snoby* posíláte doporučeně a s tak vysokou cenou, ale

řekl jsem srdci svému: Co tě nepálí, nehas. Včera večer přišel Váš dopis, i nesvítla elektrika, sl. Rosa si jej přečtla při svíčce a neviděla nic; potom jsem přišel já a ihned pochopil, pročej jsem děl: Strhněte obal! A hle, Snob vydal tajemství své, a Mlle rázem změnila svůj poměr k světu, k Bertíkovi, k Bačovi, k Štefince i k panu radovi, ba i k těm čadícím svíčkám. I pravil jsem, že jeden z darů Ducha sv[atého] je interpretatio sermonum, a že jej měl Josef Egyptský a že během věků přišel až ke mně. Inu, byla radost a hned se vařila turska kafa...

Tuto chvíli už jste odveden, kam chce Prozřetelnost, ráno jsem na ten úmysl sloužil mši svatou.

Už myslím po třicet let se stává (v posledních letech „bije to“ do očí), že na každý svátek Knížat apoštolských přichází ke mně veliká pomoc – Pavla K. má na tom podíl? – a 17. XI. také jsem ji sl. Rose ohlásil! – a 18. XI. byla Dedicatio basilicae SS. Petri et Pauli – a neukázalo se nic. Bylo mi to *divné* – a hle, Knížata dodržela „slovo“, a bylo skryté našim očím. Deo gratias.

Tento měsíc jsme zaplatili za elektrický proud přes 900 Kčs, ale co bych Vám rozváděl takové události, mnoho je jich, jak ví Vaše vlastní zkušenost a[nno] D[omini] 1951.

Hlavní událostí bylo skácení těch tří stromů na našem dvorku. Sousedka Konečná už tři leta mne trápila, abych ten topol skátil, že jí mele chalupou, zvláště když je vítr. Tentokrát mi dala ultimatum. Sileat cor, když to není kor – nic platny. Už tedy leží ten obr, má dole skoro metr v průměru, a celé tři dni na něm pracovali tři muži (první den dokonce pět!) a dnes ještě dva dělají otýpky z jeho ratolestí, ve kterých zpívali ptáci nebeští, žluvy na nich byly skoro denně – a těch otýpek je už dvacet... Sic transit gloria mundi.

Kácení topolu byla práce nebezpečná chalupě pí Konečné, elektrickým drátům a také životům lidí. Paní Rousová pomáhala a stála u spodu stromiska právě když padal...

Vytrpěli jsme úzkosti smrtelné, ale díky bohu, odstonalo to jen osm křídlic na střeše pí Konečné...

Ted' máme otevřený pohled na obec, ba i na ty lesíky za Tasovem – jak to bylo před čtvrt stoletím... A také ty lesíky a obec mají otevřený pohled na průčelí našeho domu, od Východu...

V úterý jsem byl na Moravci (20 km od Medřiče na sever) na pohřbu faráře P. Stanislava Svobody, a při té příležitosti jsem navštívil své známé kněze v tamějším soustředění: P. Ovečku SJ, P. Otu Loulu CSsR, rektora, P. Schikoru, pana opata ze Starého Brna, pana opata z Rajhradu, dva premonstráty, ale pro krátkost času nemohl jsem mluvit s P. Škarkem SJ a s jinými třiceti; je v tom klášteříku málo místa, i bydlí v cele po dvou.

Jinak nic nového u nás.

Četl jsem z Gogola *Listy přátelům*, a teď Vašeho Stiftra. Také už jsem dočetl Sc. Augustina *De civitate Dei*. Ten Mathias Claudius je veleučený a pozoruhodný, musel jsem se při něm často zasmát, ač mne svým věděním zahanboval. Toho Maxe Kemmericha jsem po prvních stránkách odhodil, a na obálku těchto idiotství jsem napsal: „Proč musel být Mnichov rozbit!“ Vyšlo to v Mnichově...

Váš J. D.

[M. R. Junová] Pan rada se chlubil, že je Sherlock Holmes, já jsem se chlubila, že jsem nezištná, „čili hloupá“, děl pan rada. Srdečné a věru vděčné díky!

---

**Snobi** – nepodařilo se dohledat; patrně jde o nějaké dílo.

**interpretatio sermonum** – „výklad kázání“ (lat.)

V roce 1948 byla Demlovi ku příležitosti jeho 70. narozenin udělena hodnost „rady“, která se udílela starým a zasloužilým kněžím; od té doby byl Deml osločován tasovskými občany a některými přáteli (včetně Marie Rosy Junové) „pane rado“.

**Dedicatio basilicae SS. Petri et Pauli** – „Svátek založení baziliky sv. Petra a Pavla v Římě“ (lat.); svatí Petr a Pavel jsou v katolické tradici označováni jako Knížata apoštolská; Petr je uctíván jako patron papežů, biskupů, rybářů, lodníků a Pavel jako patron teologů, lanařů, tkalců a katolického tisku.

**Sileat cor** – „Ať se ztiší srdce“ (lat.)

**Sic transit gloria mundi** – „Tak přechází sláva světská“ (lat.)

**Na Moravci** bylo v této době zřízeno internační středisko pro staré a nemocné řeholníky. Návštěva u příležitosti pohřbu P. Svobody, zmíněná v dopisu ze dne 22. listopadu 1951, byla Demlovou první návštěvou internačního zařízení na Moravci.

Deml miní **Gogolova** *Vybraná místa z korespondence s přáteli* (*Выбранные места из переписки с друзьями*, 1847), publicistická práce.

**Adalbert Stifter** (1805–1868) – rakouský spisovatel, narozen na Šumavě, k níž si po celý živo zachoval vřelý vztah.

**Sv. Augustin** – *De civitate Dei* (*O obci Boží*), Augustin zde vyslovuje názor o historii jako o neustálém souboji časné obce pozemské a věčné obci nebeské.

**Mathias Claudius** (1740–1815) – německý básník a novinář.

**Max Kemmerich** (1876–1932) – německý historik, ve svém díle *Das Kausalgesetz der Weltgeschichte* (1913–14) se věnoval filosofii osudu a pokusil se o nastínění nové etiky i náboženství.

66.

[lístek]

Vánoce 1951

Milý pane Timothee,

v těchto dnech Vám pošlu dlouhanácký dopis.

Přijměte zádkem toho velblouda – vypůjčili jsme si ho od Vás... (z těch *Legend*)

Pozdrav mamince!

Váš J.

[lístek stejného data]

Timotheus – Theotimus – jak se může člověk splést a nesplést?

Sláva na Výsostech Bohu!

Jakub Deml

M. R. Junová

---

První lístek má na přední straně rytinu jednoho ze tří králů jedoucího na velbloudovi – odtud Demlova poznámka „přijměte zádkem toho velblouda“.

**Theotimus** – „Ten, který se bojí Boha; Bohabojný“ (lat.), vlastní jméno.

67.

[pohlednice]

Ležím na klinice Prof. Zahradníčka, budou mi amputovat Digitum malleum II. na pravé noze. Zůstanu zde ještě deset dní. Přijdete-li, má adresa: Jiří Blažek, Karlovo nám. 9, Praha II. To tedy byly a jsou mé Svátky...

---

Datum na poštovním razítku je částečně nečitelné. Pohlednice pochází buď ze 30. 12., nebo 30. 11. 1951. V textu se Deml zmiňuje o „Svátcích“, kterými patrně myslí Vánoce. Proto je dopis zařazen za list z Vánoc 1951.

**Prof. MUDr. Jan Zahradníček** (1882–1958) – chirurg a ortoped, příbuzný Jana Zahradníčka (viz dopis č. 42).

**digitus malleum II** – deformita druhého prstu

Dilectissime Domine,

i když nám Bůh odpustil hříchy, ještě toužíme, aby nám je odpustil některý člověk. Tento aforismus mně napadl, když jsem si sedl, abych Vám napsal toto dnešní blahopřání. 24. ledna máte svátek a dnes je sv. Anežky. Často se zarážím při verši: *Frater non redimit, redimet homo*. Frater je praesens, homo je futurum. Hřích (a někdo by tomu ani nevěřil!) je – jako ďábel – tak subtilní, že jej může postihnout a vymazat (výstižné slovo pro zamazané!) jen Nejsubtilnější.

„Sestro! Bratře! Děkuji Vám pro věky za Vaše požehnání v zkázu. *Vám by bylo marno, jíti ještě dál.*“

To je poslední věta z *Miriam*. Takto tedy podvědomě jsem anticipoval verš: *Frater non redimit*. To byli mé krví nejbližší, nejbližší mé krvi. Matylka a Antonín, nejdál ponoření v tajemství našeho rodu, v mlčení. Jejich oči se nezavíraly, také spali jen jako zajíc. Bratr Josef jen cosi tušil, také se díval jen jako opilec a hmatal kolem sebe jako somnambul. Posléze (nemohu říct konečně, v tom je rozdíl) vím už dávno, co jsem nevěděl, snad i proto, že jsem nechtěl na to uklidnit. Nu, nechme to a – gratulujeme! Také, pokud možno, sobě. Deo gratias. A sileamus modo alio.

V těchto dnech jsem potkal jinošovského pana faráře, řekl jsem mu, že jsem byl zase na Moravci a že mu dávám za pravdu, když mi tehdy řekl, že ti řeholníci tam jsou zpustlí. Čekal jsem, že se zaraďuje z mého poznání, že se vztýčí k novému ortelu damnationis, ale on přitlumeným, mírným, odpouštějícím hlasem řekl: „*Jsou otrávení!*“ Dal jim tedy absoluci tento kněžský primitiv, jež biskupská konzistoř považovala za nejzpůsobilejšího kandidáta, když ho jmenovala farářem v Jinošově, protože byli ještě dva jiní: ten ožrala a ten, co měl rád žabí stehýnka. Ale to všechno už znáte.

Jsou otrávení. Kdyby každý měl svou zvláštní celu! Ale jsou aspoň dva pohro-madě. Pohroma madescens quia madescibilis. Všechny formy se rozplývají a je z toho břečka. Naschvál je nepopravují v jejich formě, to by bylo martyrium evidens, i nechají je zaživa zhnít. Po kozácku ve dvou. Je to ďábelská parafráze textu: Misit illos binos ante faciem suam... Tato filantropie tady ještě nebyla...

Toho Matthia Claudia si ještě nechávám, jeho styl je mi hodně blízký – je to jako nevinná, zasněžená rovina Ohňové země, jak ji líčí Byrd, rovina mlčenlivá, šíroširá, ale zatraceně poťouchlá: člověk najednou někam šlápne a už letí tisíc metrů níž... Dobrou noc!

Včera jsem se začtl do korespondence Antonína Slavička, příbuzného TGM a generála Medka. Nebyl to mělký člověk, měl však mělké prostředí: Goll, Herben, Jirásek, Drtina, Masaryk – patlá se v Českých bratřích, v Chelčickém, Husovi, podstrčili mu i Carleyla a Multatuliho (!) – Goll o něm říká, že dobře znal staré české dějiny, a on chudák vážně říká, že bl. Anežka Česká byla dcerou Václava IV., syna Karla IV.... Mne zajímá, jak mluví o svém kumštu a o těch lidech v Kamenických, kolem Hlinska, a je mi sympatický, že tak miluje nejchudší lidi a nejchudší krajinu. Takový člověk se nemá ženit, leda by se oženil jak Josef Florian... A tu sebevraždu nevnukl mu Masarykův Selbstmord?

Nebyl on snad protestant? Či nestal se jím? Tak by se mohlo zdát – Latinsky umí! – Non est bonum esse hominem solum, to platí navěky, i záleží na tom, koho Slavičkové potkají. Misit illos binos...

Váš J. D.

*Post Scriptum.*

Tento měsíc nedostal jsem z *Vyšehradu* dosud nic. Mlle je z toho nervózní. To znamená náladová. Není to idyla. Škoda, že s Vámi nemohu mluvit, psát se to nedá a je toho, že to schraňuji pro Vás od července. Nemohu to ani naznačit, protože bych se o tom musel – rozšířit. Raději počkám na příležitost.

Ještě toto: Bratr sl. Rosy, Ing. Konstantin Jun má syna. Vzal si, jak víte, rozvedenou, a s ní má toho syna. Oznámili to Mlle telegraficky jako *radostnou novinu*.

Naše Štefinka měla tři koťata, ale všechny v útlém a radostném mládí scípily. Bača je čím dál mohutnější a moudrý jako pes, podle přísloví: Jaký pán, takový krám.

Ten Féval je sice katolický, ale zdá se mi trochu povídavý a nedemokratický. Třetinu Rosa už z něho přeložila, jde jí to jak na másle. Bodejť: Saleský a – Féval!

---

**Svátek Tří králů** připadá na 6. ledna.

**Frater non redimit, redimet homo** – „Bratr nevykupuje, vykoupí člověk.“ (Ž 49,8).

Básně v próze *Miriam* inspirované vizí Demlovy mrtvé sestry Matylky vyšly poprvé roku 1916 nákladem autora v Jinošově na Moravě.

**Deo gratias. A sileamus modo alio** – „Bohu díky. Z tichajen jinam“ (lat.)

**damnationis** – „zatracení“ (lat.)

**Pohroma madescens quia madescibilis** – „Pohroma mokvající ježto vlhne“ (lat.)

**martyrium evidens** – „Očividné mučednictví.“ (lat.)

**Misit illos binos ante faciem suam** – „Poslal je před sebou po dvou“ (Lk 10,1)

**Matthias Claudius** (1740–1815) – německý spisovatel.

**Richard Evelyn Byrd** (1888–1957) – americký polární badatel a letec (dosáhl jako první v letadle severního pólu). Své expedice do Antarktidy popsal v knihách *S Byrdem na jižní točnu* (1930, v češtině 1931) a *Sám a sám v ledových pustinách jižní točny* (1938, v češtině 1941).

**Antonín Slaviček** (1870–1910) – český malíř. Jeho zetěm byl Rudolf Medek. Po záchvatu mrtvice spáchal roku 1910 sebevraždu. Jeho žena Bohumila se po Slavičkově smrti znovu provdala za malíře Herberta Masaryka, syna prezidenta T. G. Masaryka.

**Rudolf Medek** (1890–1940) – český spisovatel a legionář. Z díla: básnická sbírka *Lví srdce* (1919), legionářská próza *Anabáze* (1927).

**Carley** – nepodařilo se dohledat.

**Multatuli** – pseudonym nizozemského autora **Eduarda Douwese Dekkera** (1820–1887), který ve své knize *Max Havelaar* kritizoval koloniální politiku své rodné země. Kvůli svým politickým názorům musel opustit Nizozemí a až do své smrti žít v exilu.

**Selbstmord** – „Sebevražda“ (něm.)

Deml míní habilitační práci T. G. Masaryka *Sebevražda hromadným jevem společenským moderní osvěty* (*Der Selbstmord als sociale Massenerscheinung der modernen Civilisation*, 1879).

**Non est bonum esse hominem solum** – „Není dobré býti sám“ (lat.)

**Misit illos binos** – „Poslal je po dvou“ (lat.), Deml znovu opakuje část verše z Lukášova evangelia (Lk 10,1).

**Paul Féval** (1816–1887) – francouzský prozaik a dramatik. Z jeho děl: romány *Tajnosti Londýna* (*Les Mystères de Londres*, 1844), *Ďáblův syn* (*Le Fils du diable*, 1846), *Železný muž* (*L'Homme de fer*, 1856), románový cyklus *Černé hábity* (*Les Habits noirs*, 1863–1875) nebo *Hrbáč* (*Le Bossu*, 1857).

Návštěva kláštera na Moravci, o níž se Deml znovu zmiňuje, podnítila Demla k sepsání jeho posledního velkého textu. *Podzimní sen* byl dokončen 13. prosince 1951 a v jeho hlavních postavách mlžeme rozeznat Demlovy přátele, o nichž se zmiňuje i v následujícím dopise ze dne 15. ledna 1952 (č. 69), P. Loulu ČSSR nebo P. Ovečku.

Usmívám se z několika příčin a důvodů. Říkají tomu úsměv šibalský. To je řečeno mírumilovně, chlácholivě, důvěrně a lichotivě, neboť jinak by se muselo říci: šejdířsky. Usmívám se tedy. A usmívám se jako pán, který po honě (parforsním, zajisté), nebo večer při zabíjačce u venkovského boháče. A[nno] D[omini] 1930 v rozjařeném (jaro!) stavu padl do hnojníka, hovna z něho splývají a celá i všecka společnost se mu směje. Šibalsky se usmívám, protože dříve než Vy bude tyto řádky čísti Státní bezpečnost, čili to čtyřicetileté embryo homunkula. Usmívám se šibalsky, protože nedávno jsem Vám poslal sedmdesátistránkový dopis a Vy mi na něj odpovídáte sedmi řádky minus pět. Šibalsky se usmívám, protože kdykoli Vám chci něco napsat, už Vám to napsala Mlle R., a já potom nevím, čím, co jsem. Tady se přesvědčujete, že kromě jiných neřestí *sžír*á mne i žárlivost, a jestli i přesto tloustnu, zaviňují to jen ty kolemvánoční prasečí zabíjačky. A teď, po tomto tragicky vážném úvodu, přistupmež k něčemu veselejšímu, pojedeme s kopce, přehodíme rychlost.

Byl jsem tedy zase v tom soustředěném útulku Religiosorum na Moravci. Byl bych tam ani nejel, ale dostal jsem psaní od P. Lohelia Volmana O. Præm, že má pro mne Bílkův originál mého portrétu z 1905, a má-li mně jej poslat poštou, či zda si pro něj přijedu. Sebral jsem tedy Jiřího Blažka a jeli jsme tam.

Ctihodná představená v přihlašovací kanceláři (sic) přikázala ctihodné sestře a ta nás vzhůru a skrz zasklenou verandu, která je teď společným salonem a „hallou” (asi s jedním l) a částečně prádelnou – jedna ctihodná sestra tam cosi zapírala, a předposledně i teď jsme tam zahlédli jakési obšusty v placatých i jinakých čepicích, ani kouřili z fajek a pobíhali od konce do konce, aby se zahřáli, a dělali to přihrbeně a s očima plachýma jak zloději, anebo jako šakali v kleci, kteří sní o palmě svatého Pavla poustevníka (pustit, opustit, poušt') – nu, skrz tuto zasklenou verandu, k jihu obrácenou, jak se sluší na místnost v podstřeší, kde se slunívali tuberkulozní anebo sádelnatější rekonvalescenti, zírající na blízký rybník a na vzdálenější smrkové lesy, jářku skrze tuto skleněnou verandu, po které jsme přeběhli jak kluci po prvním tenoučkém ledě, svedla nás ctihodná sestra dolů do temné chodby před dveře, na nichž byl lístek: P. Lohelius Volman, plus ještě jedno jméno, zaklepala a ihned odkvačila v neznámo.

V této cellule byly dvě postele, dvě židle, jeden stůl, dvě (ne-li jedna) skříně a na zdi kříž a obrázky. P. Lohelius byl mile překvapen. Překvapen jsem byl také já,

poněvadž podle dřívější a první návštěvy jsem si ho představoval o dvacet let mladšího. Tehdy totiž vyletěl z té cely jako mladík, a poněvadž chodbička je tmavá, anebo poněvadž jeho obličej se tehdy vrátil o dvacet let nazpátek a poněvadž jsem jej spatřil jen na půl minuty, zdál se mi tak mlád. A teprve teď jsem viděl, že má už krk kolem čtyřicítky, ale sám řekl, že je ze všech těchto osazenců (on toho slova neužil) nejmladším, a opravdu, jeho oči, gesta i řeč byly bystré, takže se příznivě odrážely od tak těsného prostoru. Myslím, že byl v bílém rouchu své řehole, které činí člověka tělnatějším, než je, živost pohybů také to přemáhá, ale jeho kolega byl jistě hubený, a to ze dvou příčin: měl sice též kolárek s bílou náprsenkou, ale jinak byl v černém, a za druhé: pohyboval se a mluvil úsečně, prudce, až i vztekle, tedy méně pobožně než ten apoštol, co vyzýval Mistra, aby na tu Samarii poslal oheň a síru (mýlím-li se, je to jen ze sympatie k sv. Petru), vždyť i řekl: „Hodil bych, být to v mé moci, na to atomovou pumu! Ten lump Mára se nestyděl přijít sem mezi nás, naparoval se a choval se k nám jako pán ke svým sluhům, darebák, dal si nás svolat a měl řeč, nestyda, a tady tak staří a zasloužilí řeholníci, kteří celý svůj život tak obětavě pracovali na misiích a v exerciciích, ve zpovědnici a na kazatelně, takový osmdesátiletý P. Škarek (jmenoval i jiné), a ten kluk se postaví před nás a nemá ani tolik odvahy, aby se podíval do očí, lump jeden, a na konec těch frází a toho žvanění ještě řekl to tak dojemným, nižším hlasem, pokrytec: Také jsem vám každému přinesl malý dárek – svinák jeden – a jaký to byl dárek? Každý jsme na Štědrý den dostali jednu láhev vína! Lumpi zatracení, seberou nám miliardy a potom nám milostivě dávají láhev vína! Mně vydrancovali celý byt, ukradli celou knihovnu, mnichovský porculán, všechnen nábytek, všechno prádlo a šatstvo, všecinko, ba i ten zlatý prsten s briliantem, který jsem dostal od císaře, když jsem byl promován sub auspiciis – všechno mně uloupili, a já sem směl vzít jen kufříček s nejnnutnějšími, hrom do toho!”

Rudl, koulel a blýskal očima a byl by jistě běhal sem i tam, nebýt ten pokojík k tomu tak nezpůsobilý! Nabízali nám židle, sami že postojí, a konečně jsme si my tři, t. j. Jiří, já a P. Lohelius, sedli na postel a židle zůstaly prázdné, poněvadž ani pan doktor si nesesl, raději čekaje, až vyletí z kůže. Byl totiž, myslím, děkanem v Žatci.

P. Lohelius vyndal odkudsi zpodpostelí ten můj portrét a řekl, že mi jej posílá paní Zacharová z Žebráka, švagrová paní Elišky Wiesenbergové, že jej našla v bedně po své švagrové, že se asi v jejím muži přece hnulo svědomí, on prý se znovu oženil (vzal si svou sestřenici), továrnu mu vzali, on umřel, a celá ta rodina přišla na mizinu, oba syni i dcera, co si vzala toho velkomlynáře Trnku u Karlova mostu – všichni jsou žebráci (co může pojit z Žebráka) a ti syni ještě míň...

O Vánocích dostali ti řeholníci na Moravci třídní dovolenou, ale prý jen málokterí použili této milosti, mezi nimi i P. Lohelius, který má v Žebráce sestru, a ta prý se stýká s pí Zacharovou. Rodiče P. Lohelia měli v Žebráce také jakousi továrnu, a tehdy se sjížděla k Wiesenbergerům vysoká společnost, hlavně z Prahy: Vilímek, Otto, Mojmir Urbánek, továrníci, plutokrati, Národní divadlo a – sic transit gloria mundi, seu Vaniti Fair...

Vyzýval jsem P. Loulu CSsR., který mně denně posílá požehnání, aby z těchto čtyřiceti koncentrovaných řeholníků vytvořil novou Kralickou společnost, t. j. aby přeložili některé dílo svatých Otců, nebo sv. Bernarda, a on mi řekl, že je to nemožné, P. Schickora že píše kázání, ale že byl odvolán kamsi na Ostravsko do duchovní správy, a jeden prý překládá kterousi knihu švýcarského Dr. Foerstra, a ti ostatní prý nedělají nic, buď prý nikdy neměli pero v ruce, jsou tedy neschopni, a ti druzí buď nemají pomůcky, anebo jim na tom nezáleží... Tak mi odpověděl, když jsem ty překlady navrhoval a když jsem se ho ptal, mají-li společný chór, společná rozjímání, adorace a jak se vůbec zaměstnávají. Nemodlí se hodinky společně, nic společného jako kněží nemají, jenom si každý odslouží „tu“ mši svatou a potom je celý den volný... Podobně mi také odpověděl také P. Lohelius (já stále říkám Anhelius).

A tak jsem si odvezl tu svou podobiznu... A když jsme tam chtěli jet, tasovský autobus přibyl do Medřiče později a ten moravecký už byl pryč. I řekl jsem: Jiříku, půjdeme pěšky, je to sice 20 km, ale snad cestou nějaké auto potkáme. Takto jsme přišli za městem k jednomu rozcestí, a hle, něco jelo. Jiřík si stoupl na to rozcestí a já stanul kousek napravo dál. Bylo to auto nákladní. Jiřík mával rukou, aby zastavili, ale ti odmítli a také mávli rukou. Jeli směrem ke mně a ihned zastavili a otevřeli dvířka a zvali mne dovnitř, že jedou do Nového Města, a tedy přes Moravec. Jiřík přeběhl za mnou, jestli by ho také svezli, oni řekli, že už není místa, já řekl, aby ho vzali nahoru, že jede se mnou. Leda aby prý si vlezl nahoru. Byli šoféři dva. I ptali se mne, kdo ten Jiřík je. Já že můj přítel. A oni řekli, že mysleli, že je to nějaký závodní komisař, nějaký rudý funkcionář, protože má červené rukavice, proto prý ho nechtěli vzít. Oni že jsou bývalí četníci a zaměstnaní teď v Masně, že rozvážejí maso z Kostelce. A kde prý já jsem farářem? Já, že jsem už v penzi. A kolik té penze prý dostávám? – Když jsme přijeli na Moravec, chtěl jsem platit, oni rozhodně odmítli, dali mně turistický salám, nenačatý, už než jsme zastavili, a Jiříkovi kus tlačanky, jedli jsme to tři dni, ba čtyři.

Tady je tedy pro Vás ten dopis, milý pane Timothei – a prosím: hned mi jej kvitujte,

třeba jen slovem: Vidi!

Váš Nevímjak

Mlle R. Překládá Févala. Jednu povídku už má.

---

**parforsní hon** – předem připravení štvance na koních

„Byl jsem tedy zase v tom soustředěném útulku **Religiosorum...**” – útulku „posvátném” (lat.)

**P. Lohelia Volmana OPræm** – nepodařilo se dohledat, více se o něm Deml zmiňuje v dopise 73.

**Jiří Blažek** (1922) – grafik a ilustrátor. Po dokončení studia na Vysoké škole uměleckoprůmyslové působil od roku 1964 jako výtvarný redaktor ve *Státním nakladatelství dětské knihy*, později *Albatrosu*. Po roce 1989 spolupracuje s nakladatelstvími *Vyšehrad* a *Zvon*.

**v této cellule** – v této „buňce” (lat.)

promován **sub auspiciis** – „promován *pod záštitou...*” (lat.)

**Eliška Wiesenbergová** (1869–1918) – básníková přítelkyně a mecenáška. Stala se obětí rodinného komplotu, byla dána pod kuratelu a internována v sanatoriu pro duševně choré, kde zemřela.

**Sic transit gloria mundi, seu Vaniti Fair.** – „Tak pomíjí světská sláva aneb Trh marnosti.” (lat., angl.)

**P. Otto Loula CSsR** (1883–1953) – působil jako rektor na Svaté Hoře a ve Staré Boleslavi. Mimo jiné ve 30. letech sestavil *Svatováclavský zpěvník: kostelní písně a modlitby*. Zemřel v kněžském soustředění na Moravci.

**Josef Richard Vilímek** (1860–1938) – vydavatel a majitel pražského nakladatelství J. R. Vilímek. Během druhé světové války řídil toto nakladatelství Bedřich Fučík, po roce 1948 bylo znárodněno a uzavřeno.

**Jan Otto** (1841–1916) – nakladatel a vydavatel Ottova slovníku naučného (1888–1908).

**Mojmír Urbánek** (1873–1919) – majitel hudebního nakladatelství.

**Dr. Foerstr** – nepodařilo se dohledat

**Vidi!** – „Viděl jsem!” (lat.)

V rámci korespondence Demla Vodičkovi jde o nejobsáhlejší vyprávění o řeholním shromaždišti na Moravci. Demlovy pocity z této návštěvy se kromě korespondence odráží v próze *Podzimní sen* z konce roku 1951. Stejně jako v dopisech upozorňuje na mravní úpadek internovaných řeholníků. Text *Podzimního snu* je tvořen

tematickými odbočkami, zamlouváním a navracením se, podobně jako předchozí Demlova díla *Zapomenuté světlo* či *Můj očištec*.

70.

[korespondenční lístek]

18. I. 1952

Díky za Váš dnešní list, který mne potěšil, že jste se vůbec ozval, ale zároveň zarmoutil, protože pojednává o tuctu Vašich neduhů a nemocí. Co jsem Vám psal já o tom svém sedmdesáti stránkovém dopise, byl jen vtip, to víte, že takových výkonů nejsem schopen.

29. ledna bude dvacáté výročí smrti Pavly Kytlicové. Nesmíte stonat!

Váš J. D.

71.

[pohlednice]

24. I. 1952

Drahý Timothee,

Vzpomínali jsme na Tebe dneska v tasovské kapličce a teď jaksí světskou část té reminiscence vzdělávám v Meziříčí u Pavelků, pozdvihující na Tvé zdraví poháry.

Tvůj Albert

Ano, šli jsme v závějích pěšky do Jabloňova k autobusu a celou cestou jsme Vás pomlouvali majíce na zřeteli Vaše dnešní jmeniny... Jakub D.

Uctivě a oddaně zdraví M. R. Junová

---

Tvůj Albert – Jde o **Alberta Vyskočila** (viz dopi 27).

Milý pane Timothei, nulla dies sine spe. Či risu? Když se podojí, možno obojí. Jiří Blažek chtěl také uctít dvacáté výročí smrti Pavly Kytlicové, i přinesl nám stoček své kresby: tasovský kostel, a nad ním stojí sv. Terezička. Ten kostel je dělán z paměti, proto věž je přisedlá etc. A přijel s tím o půlnoci 28. ledna, takže jsme toho už nemohli použít; ostatně, já kresby nemiluji, jen rytiny, jako je ta Svatá Rodina od Michaela Floriana. Jiří Blažek odjede zítra.

Má vlastní sestra Františka (Kryštofová) v Jinošově je na smrt nemocná. Vzkázala mi, že mne prosí, abych ji navštívil. Jel jsem za ní minulý pátek večer, Albert Vyskočil mne doprovázel, jenže jen do Náměště, protože čas mu nestačil. V Medřiči a v Náměšti jsme si prohlédli na nádraží nový, velký, barevný plakát, na kterém je s Trumanem, Titem a španělským diktátorem a j[inými] karikatura Pia XII. jako vraha či bandity. Albert odjel rychlíkem a já čekal skoro tři hodiny v Náměšti u Stloukalů v hospodě na autobus k Jinošovu. Chtěl jsem čekat v Náměšti na faře, zvonil jsem tam, velký pes tak zuřivě se rozštěkal, že se otřásla celá fara i s kostelem až přes řeku Oslavu k podzámčí, ale nikdo mi neotevřel. Potom jsem zvěděl, že pan farář byl v hospodě vedlejší, jak obvykle, snad i na tarokovou partii. Bylo půl deváté a tu každá duše už se odstrájí do stájí. Do Jinošova jsem přijel v devět, ale do Kryštofovy hospody jsem se nemohl dostat, ač jsem k tomu použil své pastýřské hole s hákem a mlátil do dveří tak surově, že všichni psi se rozštěkali a po pravici na hřbitově mrtví zvedali hlavy. Naproti v hospodě se otevřelo okno, a vlídný hlas vystrčil hlavu a pravil: „To jste Vy, strejčku? Nemůžete se tam dostat? Počkejte, já půjdu s Vámi!“ Byla to neteř mého † [zemřelého] švagra Jana Kryštofa, ta mne poznala. A potom jsem se dověděl, proč mně v hospodě neotevřeli: můj synovec Boreček Kryštof, majitel hospody, byl na c moll opilý, takže jsem ho měl a mohl spatřit až ráno. Vzal si rozvedenou ženu a má s ní čtyři děti, velmi neukázněné.

Konečně přišla i ta paní neteř mého švagra, s baterkou a zadním vchodem přivedla mne po schodech nahoru do kuchyňky, kde ležela v tísní všelikého harampádí má sestra Františka. Neviděl jsem ji přes deset let... Pan farář už ji byl zaopatřil svátostmi a na nočním stolku u hlavy jí ležel růženec. Měla radost, když jsem přišel. Nohy a život má nateklé. Hlava je kost a kůže, modré žilky vyvstávají. Zuby, pokud zbyly, špatné. Duch daleko není nemocen.

Sama si vaří... Prý skoro nespí. Většinou sedí v židli u okna. Lapá dech. Stále kašle,

průdušky k tomu nutí. Navrhovala mi, abych spal vedle v pokoji. Bylo tam zima, ale pan farář mi vzkázal, abych noclehoval u něho, že už mne čeká, že je všechno připraveno. Šel jsem tedy na faru, a seděli jsme s p. farářem až do půlnoci při domácí slivovici. Pan farář se zmínil, že je v Jinošově už třicet let. Opravil jsem ho: kromě toho, co jste byl za Hitlera v koncentráku! – Jako by ho to nikdy nezabolelo, neřekl na to nic. Tehdy, před třiceti lety byl v Jinošově pastýř krav, a obec jej chtěla i s rodinou vypovědět, protože vypršela lhůta jeho desetiletého pobytu v obci, a kdyby v obci zůstal dál, byl by tam nabyt domovského práva. Pan farář (P. Moučka) vzal milého pastejře i s rodinou do fary a tak ho zachránil od exilu. Dcerku toho pastejře dal na tři měsíce do starobrněnského kláštera do kuchyně, aby se tam naučila vařit. Ta je u něho dosud a drží faru v čistotě a pořádku. Nedělá dámu, tak jako pan farář nedělá pána, obléká se jako sedlák před půl stoletím (cucky, štrápe, díra), ale je neselsky štedrý a velkodušný, ať nedím, jako kavalír. Než měl tuto svou hospodyň, chodil do stravy k mé sestře, a když i třeba čtrnáct dní nepřišel jíst do hospody, plně zaplatil i těchto čtrnáct dní. To mně řekla teď sestra, která jinak dosud je pohoršena, že si p. farář vzal za hospodyň dceru – pastejřovu.

Ráno jsem celebroidal v kostele místo p. faráře, který musel v Jasenici konat pohřeb. Ministrant odpovídal přesně z knížky, a jen asi dvakrát latinu zkomolil – a říkal vše pomalu, což je jistě dobré znamení pro p. faráře v Zapadákově... Po mši svaté jsem přinesl sestře tělo Páně, kostelník šel se mnou. Chtěl jsem u sestry posedět v klidu, ale běda, vrazili k ní vnukové kloučci a dělali tam takový špektákl, že je musela vyhánět, ale nedali se, také se prali, asi proto, aby ukázali strýcovi, jakou z něho mají radost... „Copak nemáte dnes školu?“ ptám se. Oni do školy nešli, protože tam zaskočila jejich matka, a řekla p. řídícímu, že jsem přišel – a p. řídící milerád jim kvůli mně dal dovolenou. On mne zná z první světové války, chodil tehdy ke Kryštofům také do stravy, a mnoho jsem se s ním v té hospodě nahulákal...

Abych se kluků zbavil, sešel jsem dolů na ulici, pod záminkou, že odcházím na faru, ale vrátil jsem se postranní, vchodem po těch schodech zase k sestře, a půlhodinky jsme měli pokoj... V tom přišla Horničkovka a přinesla mé sestře košík dříví, a kluci zas přirajtovali s ní. Horničkovka je má neteř, už je babičkou, má bílé vlasy, ale nepozbývá krásy, která žije z mírnosti, počestného života, z ustavičné práce a z vytrvalé víry... Horničkovka odešla a přišel pan Tomek z Náměště, míval pojištění a přišel sestře poradit, aby dala jakési pojištění ještě k těm osmi stům invalidního (po manželovi). Tento pan Tomek chodí vzpřímen a bystře, a v celém kraji je pověstný, že vypravuje dětem pohádky, rádi ho poslouchají i dospělější. Sotva se objevil, už

kluci křičeli: Pane Tomek, vepravujte nám pohádko!

Když jsem se kvičerou loučil na faře, dal mi pan farář na cestu litr slivovice – a sestra mi dala všecku zrnkovou kávu, vysypala ji ze dvou sáčků a z jedné plechůvky, že prý to nesmí pít – a ještě přidala deset deka hovězího, co měla za oknem, že to fasuje na lístky, a že to nemůže spotřebovat... Borka jsem na minutu zahlídl ráno, už byl v rychtiku, je urostlý, netlustý, má fousky osmahlý – připomíná svého otce, a ani byste nehádal, že alkohol je jeho největším nepřítelem, takže je pronásleduje a ničí neúnavně za každým krokem...

Tu sobotu zabíjel u hajného, takže jsem ho už nespatriil, ale jeho žena mi z té zabíjačky také dala na cestu kus vepřového. Sestra mi z litrové láhve nalévala do hrbičku víno, že jí je donesl pan farář, a ona že to nesmí pít...

Z Jinošova jsem jel autobusem do Bíteše. Vedle mne seděl mladý muž, a když se nad myslivnou (Anny Pammrové olim) vyhrnulo asi dvacet děvčat, ptal jsem se ho, jaká je to škola. On mi povídá, že jsou to fabrická děvčata, že chodí do Náměště do Krasu, což je továrna na šití šatů. A ten pán byl pesimista a povídá mi důvěrně, jaká je to dneska spoušť mezi mládeží, že se chtějí jenom bavit, že neberou nic vážně, že jsou odtrženi od země a že nemají žádný základ, že jsou jen jako v povětří, že jsou v ustavičném pohybu a vzruchu – na to jsem mu řekl: „Tady se konečně uskutečnilo a naplnilo heslo Tyršovo: Věčný ruch a věčná nespokojenost.“ A ten mladý muž podle všeho „byl dotčen“ ve svých sokolských citech, protože se na mne podíval divně a zkoumal, jestli se mu nesměju... Naštěstí jsme už přijeli do Bíteše, kde jsem měl čekat dvě a půl hodiny na autobus k Medřiči. Chtěl jsem tam jít do hotelu Robotka, ale přichvátal ke mně bývalý tasovský poštovní, div mne láskou nesnědl, byl to poštovní secundum cor meum, a povídá: „Robotka už tam není – nechtěl říci, že to smrdí kriminálem – a abych prý šel do restaurace k Raušům, tam že je teplo atd. Já nechtěl jít k Raušům, protože právě tam se zastavuje na svých kulturních výpravách Vítězslav Nezval a Marie Majerová atd. – i bloudím mezi Robotkou (dej mu Pán Bůh nebe) a tím Roušem a zastaví mne jedna paní v šátku (klobouky zmizely), když se doví, co hledám a kdo jsem, je celá bez sebe radostí, že cítí Pavlu Kytlicovou atd. a že je švagrovou P. Chladíma a neteří toho kněze z Patrova, co je odsouzen a v koncentráku, dostal několik let – ten P. Chladím byl Feldkurát za světové války a zemřel v pověsti dokonalého kněze – i šel jsem, ač nerad, k těm Raušům, kde mne dobře znají – všechny stoly obsazeny, jen u prostředního seděli dva *typičtí dělníci*, i dovolil jsem si přisednout k nim, ač nerad, protože svou podobou a vzezřením nebudili důvěru – více méně začernění a nevlídní. Pan Rauš

mne vítal kamarádsky a slyše mou situaci, povídá: „Co byste tady čekal tak dlouho? Každou chvíli tady něco jede k Medřiči – a kam Vy jedete, pánové?“ povídá těm zachmuřeným šoférům. Oni že jedou na Jihlavu. Jářku, že musejí přes Medřič, že by se mně to hodilo. A oni, že mě tedy veznou do Medřiče. Vypil jsem turka (tureckou kávu) a už jsme jeli. Za dvacet minut jsme byli v Medřiči. Chtěl jsem jim zaplatit útratu u Raušů, odmítli, chtěl jsem jim dát občerstvení v Medřiči, odmítli, a cestou mi povídali, že vezou železo z Blanska až za Tábor – že neradi někoho svezou, ale mne že vezou rádi... To „mne“ jsem správně pochopil jako „kněze“...

Abych nezapomněl: Vantůs.

Plenitudo temporis. Každý člověk to má. Nevím, co napřed. Vy to máte asi jinak.

Na té mši svaté v Jinošově byl kostelník, dva ministranti a pět starých žen. Jedna z nich byla u stolu Páně, a když jsem jí podával, slzy jí tekly po obličejí.

Ta mše svatá byla o sedmi ráno, a v osm začíná škola. Ani jediný školák nebyl na mši svaté...

Dnes dostávám telegram, že má sestra Františka je v Brně v nemocnici u sv. Anny č. 31.

Nemohu tam jet, mám z té cesty chřipku, ale už se mi to lepší.

Od 28. ledna je u nás Jiří Blažek, přinesl stoček své kresby, otisk Vám posílám. Podle mého je to slabé a naštěstí to přišlo pozdě.

Ti šoféři jeli z Blanska do Sezimova Ústí.

Dovídám se, že biskupovi Gojdičovi byla udělena stigmata... Prý na svátek sv. Petra v okovech všechny dveře jeho žaláře se otevřely.

Zatím tedy aspoň tolik. To hlavní mám ukryto v srdci. Až jindy...

Váš Nescioquis

1. II. 52

*Vantůs* je v Paříži skleněná baňka proti *chřipce*! Jiří Blažek mně to popisuje. Chcete-li, řeknu Vám to.

---

„Milý pane Timothei, **nulla dies sine spe. Či risu?**“ – „...není dne bez naděje. Či smíchu?“ (lat.)

**Františka Kryštofová, rozená Demlová** (1880–1952) – sestra Jakuba Demla provdaná do Jinošova za tamějšího hostinského a řezníka Jana Kryštofa (1880–1916). Františka se stejně jako Jakub Deml narodila do druhého manželství jejich otce. U její rodiny strávil Deml dobu první světové války. O jejím zdravotním stavu se Deml zmiňuje ještě v dopise č. 73 ze dne 4. února 1952 a v květnu 1952,

oznamuje Vodičkovi zprávu o jejím úmrtí a popisuje sestřin pohřeb (viz dopis č. 79).

Anny Pammrové **olim** – „kdysi” Anny Pammrové (lat.)

**secundum cor meum** – „podle mého srdce” (lat.)

**plenitudo temporis** – „stanovený čas” (lat.), část verše Galaťanům (Gal 4,4).

**Pavol Peter Gojdič** (1888–1960) – řeckokatolický řeholník, eparcha (biskup) prešovský. Za druhé světové války kritizoval tažení proti židům a Tisovu režimu. Po únoru 1948 se postavil proti rozhodnutí KSČ spojit řeckokatolickou církev s pravoslavnou. V roce 1950 byla řeckokatolická církev v Československu oficiálně zrušena a biskup Gojdič byl zatčen. Následujícího roku byl ve vykonstruovaném procesu odsouzen za velezradu a špionáž k doživotnímu vězení. Zemřel na následky mučení ve věznici Leopoldov. V roce 2001 byl prohlášen za blahoslaveného.

**Nescioquis** – „Nevímco” (lat.)

73.

4. II. 1952

Jak vím, ten P. Lohel Volman Vás zajímá. Albert Vyskočil ho dávno zná a nedávno mi tady o něm řekl, že je mu padesát sedm let a že vystudoval na inženýra a také tu praxi nějakou dobu provozoval, potom však studoval teologii, vstoupil k premonstrátům, byl vysvěcen na kněze a za Protektorátu, pět let byl farářem ve svém rodišti Žebráce, ačkoli ta fara není premonstrátská...

Možná, že jsem se ani nezmínil, když jsem Vám napsal, že mu hádám čtyřicet, neboť jeho silnější krk, mřížkovaný jak u šedesátníků, svědčil sice o vyšším věku, ale jeho bystré oči a živě mladé pohyby sváděly k odhadu nižšímu, bylo vidět, že je v něm, qui laetificat juventutem ejus...

\*

Jan Jelínek, profesor ve Frenštátě p[od]/Rad[hoštěm], poslal mi balík knížek a excerpt z různých časopisů a almanachů, i novin, kdekoli se jakkoliv octlo moje jméno, s prostou a jako samodostatečnou žádostí, abych mu to všecko podepsal. Dnes mu to beze slova všecko vracím, také samo-zřejmě, a podepsal jsem mu jen ty knížky, ač to i nevolky. Ty knížky si koupil u knihkupců – a jsou to publikace tasovské... Jen jsem si pomyslel: Dimitte mortuos sepelire mortuos suos.

Hrobaři mně byli odjakživa protivní a všichni funébrí, to byli také jediní lidé, kteří rušili svatý pohřeb Pavly Kytlicové, ale o tom snad ještě jindy, snad až bude v té věci

zmínka o posledních dvou brněn[ských] biskupech, jeden tedy ještě dýchá, ač suspensus... A jsem-li již zde, na našem letošním direktáři docela zmizelo jméno biskupa a není ozdoben ani křížem, natož biskupským znakem: taktéž docela zmizela jména kněží v roce 1951 zemřelých, snad i proto, že při nich vždy bylo uvedeno i místo úmrtí... Některá jména těchto zemřelých kněží byla vždy označena hvězdičkou, což znamenalo, že byli členy spolku Pro mutua celebratione missae, a že každý živý člen téhož spolku je povinen odsloužit za každého z nich mši svatou. Takto tedy jsou oloupeni i ti mrtví.

\*

28. ledna přišel k nám o půlnoci Jiří Blažek a přivezl tu svou kresbu i s hotovým štočkem, kterého jsme ovšem nepoužili, a nejen proto, že přibyl pozdě, nýbrž proto, že byl skrz naskrz nepodařený, a já měl o té nepodařenosti k autorovi dlouhou rozpravu, a Jiřík ji uznal. Budete-li si přát, pane Timothee, povím své námitky i Vám.

Jiřík zůstal u nás celý týden. Ale já z té jinošovské pouti ulovil chřipku, tedy kašel, horečky a slabost a teprve dnes jsem opustil lůžko – a už na tom mém posledním listě, kde Vám popisuji ten Jinošov, mohl jste i na mém rukopise poznat, že jsem nesvůj...

V sobotu jsem dostal depeši, že mou sestru Františku Kryštofovou odvezli do Brna do zem[ské] nemocnice u sv. Anny. Vidím v tom přímý zásah p. primáře Šádka, kterému jsem se v dopise zmínil o jejím zdravotním stavu, když jsem mu posílal ten obrázek k dvacátému výročí smrti Pavly Kytlicové.

\*

Ztratil jsem docela chuť k jídlu, i myslím na O[tokara] Březinu, který několik dní před svou smrtí nemohl jíst ani vidět! Ještě kašlu, ale horečky odešly a už nejsem tak malátný – spíš jen jako stavení po vyhoření...

Včera večer jsem si přečetl další překlad Sl. Rosy z toho Févala: *Ďáblův syn*, jsou v tom barvy středověku, víra, zázrak, rytířkost, hrůza, sláva a vítězství spravedlnosti. I ta německá holba a fajfka, a bezmocnost knížat v židovských prackách... Táhne se to ke *Kupci Benátskému*, k Rotschildům, Hitler se toho objetí chtěl vyprostit násilím, zburcoval celý národ, ale všecy je rozpíchala Norimberská panna i s ostatní Evropou. Dávno před r. 1939 řekl Březina: Německo má v sobě jednu smrtelnou nemoc, a to je židovstvo... (jako živel rozkladu...).

\*

Byli u mne dva kněží z různých míst, jeden řeholní, seděli zde několik hodin a

vypravovalo se. Jednoho tam na místě titulují profesorem, je jak živé stříbro – mezi jinými jsem se zeptal, znají-li P. Lebedu, a oba bez průťahu zvolali: Ten je skrzaskrz exkomunikován!

Ta chřipka oslabila i mou paměť, už si nic nedovedu pamatovat z hovorů, také asi proto, že sejkorka ani si nevšimne slupky z burského oříšku, hledá jen tuk – a toho je dnes málo, mák už také není a slunečnice už jsou dávno vyzobány... Vidíte, to bych Vám byl zapomněl říci: Když se zvolalo: „Ten je skrzaskrz exkomunikován“, hned na to se zvolalo: „Ale také skrzaskrz Inultus a Impoenabilis, protože všechny exkomunikace byly u nás státem zrušeny, tak široce už je u nás církev svobodná!“ Nato jsme unisono zvolali: „Sláva Plojharovi!“ – Tito dva kněží přišli vlastně jen uctít hrob Pavly Kytlicové a při té příležitosti navštívili i světnici, ve které před dvaceti lety umřela...

\*

Je půl třetí odpoledne. Právě jsem poobědval: talíř oukropu a bramborovou kaši s naloženou paprikou. Musím si zase lehnout. Dnes v noci od dvou hodin už jsem nemohl spát: kašel mne budil, obkladek na prsou překážel –a tak jsem musel na mnohé věci zas a zas myslit...

Píšu jen po jedné straně, protože nechci čekat, až mi písmo uschne, a pijavého papíru zásadně neužívám: dobře víte, proč! Protože nechci zeslabovat ani to, co jsem ve slabosti napsal.

\*

K Vánocům jsem dostal z Bučovic z Ústavu slepců slepeckým tiskem napsanou prosbu, abych těm slepcům napsal nějakou homilii. Vzal jsem to vážně a několik stránek jsem jim poslal. Úřední, ústavní adresa na tom jejich tlustém psaní nebyla, jen na zadní straně obálky četlo se jméno odesílatele, ale bez udání funkce nebo jak se říká charakteru. Před deseti dny jsem od téhož slepce dostal poděkování, které poněkud překvapilo, poněvadž na mé otázky nic neodpověděl, jen zase žádal homilii a dále cituje Bohdana Chudoby, je to tedy člověk (ten slepec), který pozbyl zraku, jak myslím jen následkem četby z Bohdana Chudoby, dělal tedy nějak do historie, a poněvadž přes mé otázky ani slovem se nezmiňuje ani o své slepotě, *ani o těch ostatních slepcích*, jak jsem si přál, už mu vůbec nehodlám odpovědět. Chtělť jsem vědět, kolik je tam asi slepců, z jakých vrstev, jakého věku nebo pohlaví, abych dle toho nařídil konkrétněji svou další homilii. Přece nepřednáším filozofii dějin, ani národní hospodářství, noviny nečtu, rozhlas neposlouchám, jsem tedy jako stvořen právě pro slepce, abych jim psal homilie, a oni zatím jsou tam každý sám pro sebe,

netvoří po křesťanskou společnost, a každý pěstuje toho svého brouka v hlavě. Divná to společnost...

A přece mi na jednu otázku odpověděl: Že je tam kněz (asi farář), P. Arnold Šnajdr (od r. 1947), „stížený neznámou vnitřní chorobou“ – patrně tedy o slepce nemnoho dbá....

Tedy čtu dopis toho slepce zas, a pomalu, a přistihuji se v omylu, že fakto čtu jej ponejprv a zjišťuji, že mi mnoho píše o sobě i o těch druhých a že opravdu touží po slově Božím. Na některé otázky mi *slepec* odpovědět *nemohl*, ale v podstatě řekl mi všechno. Je slepým od narození a touží po knihách, v kterých je nadpřirozené světlo. Je i jinak velmi churav. Až mu „odpovím“, jeho dopis Vám pošlu. Zná i edici Florianovu... Potřebují duchovního otce neslepého...

To je tedy sociální ústav pro slepce v Nových Hvězdlicích u Bučovic. Adresa mého pisatele: Otakar Čipera, Zaopatřovací ústav pro slepé, Nové Hvězdlice.

Vám budiž známo, že tyto Nové Hvězdlice se mnou souvisejí už od roku 1902–1904, kdy tam byl farářem slepec P. Jan Kyjánek, rodák z Vel[kého] Meziříčí. Měl mne velmi rád a ten také mu dopomohl z Kučerova. Nosil paruku, už zelenavou, a v neděli přicházel pěšky do Bohdalic, makaje hůlčičkou, a panské kasino jím obživovalo. Ten asi chce (už je dávno prach), abych si na jeho duši vzpomněl. Tehdy byl u něho kaplanem P. Dohnal (*Archa*) – etc. etc.

Listonoška přichází, musím pro dnešek skončit. Bůh Vás opatruj.

Škoda Scioquis

---

**Qui laetificat juventutem ejus** – „Ten, který obšťastňuje jeho mládí“ (lat.)

**Jan Jelínek** (1910–1969) – středoškolský učitel přírodopisu. Vydal několik halasovských bibliofilů, později založil edici Halasiana a dal základ halasovské bibliografii.

**Dimitte mortuos sepelire mortuos suos.** – „Nech mrtvé, ať pochovávají své mrtvé“ (lat.), část biblického verše z Matoušova evangelia (Mt 8,22).

**suspensus** – „visící“ (lat.)

**Pro mutua celebratione missae** – „za společné slavení mše“ (lat.)

**Paul Féval** (1816–1887) – francouzský prozaik a dramatik. Z jeho děl: romány *Tajnosti Londýna* (Les Mystères de Londres, 1844), *Ďáblův syn* (Le Fils du diable, 1846), *Železný muž* (L'Homme de fer, 1856), románový cyklus *Černé hábity* (Les Habits noirs, 1863–1875) nebo *Hrbáč* (Le Bossu, 1857).

Hlavní postavou Shakespearovy komedie **Kupec benátský** (napsána mezi lety 1896–

1598) je lakomý židovský lichvář Shylock. Deml hru uvádí ve spojitosti s **Rotschildy**, německou, původem židovskou dynastií, která proslula činností v bankovníctví.

**Inultus a Impoenabilis** – „Nepomstěný a Necítící bolest” (lat.)

**Scioquis** – „Vímco” (lat.)

74.

12. II. 1952

Kvitujeme s povděkem Vaše poslední rekomando, kde to sedmnácti měsíční devčátko křičí: „Potvoro, jedeš, já tě hodím do kotla!” A kde pravíte, co se Vám zdá: že nejtěžší ze všech zkoušek na zemi je překonat hořkost nad všemi těmi příležitostmi k dobrému dílu, které byly zmařeny hloupostí nebo pýchou lidí, „kteří to dobře mysleli“. Potichu jsem dodal: Sami se sebou. Usmívaje se říkám: Přijme Bůh i takovou oběť, když ustupujeme lidem hloupým a pyšným, nikoli ze slabosti, ale že se s nimi ani po dobrém, ani po zlém nic nespraví? Jsou ovšem takové případy, že svěťice vyšly z rodiny i přes těla svých dětí, anebo že synové prchali z domu tajně přes klády a trní čtvrtého Božího přikázání, jak jim je pedagogicky do cesty naházeli... Anebo slíbil kdosi poslušnost biskupovi a potkal Josefa Floriana, a tu se stalo, co udělal ten poustevník Corentin v *Legendě o městu Ys*: vylovil v lesní studánce rybku, roztrhl ji vejpl, jednu půlku hodil do koše pro hladového Gradlona (panečku, to se to vydávala, a bylo mléka) a druhou hodil nazpět do studánky, a rybka tam sebou mrskala jako předtím, nepozbyla ani života, ani váhy... Panečku, tady je Rhodus. A přijde ještě spousta analogií a křížů. Frater non redimit...

Posílám Vám dopis Samuelův – vracet mně ho nemusíte – je tam o Chrysostomu M. a také o básníku Šrámkovi. Také nemusíte vracet lístek P. Ondřeje z Říma. Lituji, že P. Škrabal a P. Petrů nemohli k svému vydání *Nového Zákona* použít už *hotového* překladu *Evangelii a Skutků apoštol[ských]*, který dělali Dr. Vašica a Konstantin Miklík – nu, aspoň jim teď dobře poslouží *Apokalypsa*, jejíž autor jednak byl vařen v oleji na Pathmu a jednak chodí se sv. Rosou v Limě. Ale už tisíckrát jsem si myslel, proč ti naši arcitheologové nevydají překlad i výklad Sušilův? Stačilo by upravit jej jen jazykově... Čekají snad, až věda řekne o Kristu poslední slovo? Ale já vím: brání jim pýcha (kam s tou flintou, Sušile?) a – pohodlíčko...

To máte jak s Jungmannovým *Slovníkem*, nebo jak s Polívkovou *Květenou*: „Je to

zastaralé“, a tak se vydává Masarykův *Slovník* a zbrusu nová *Botanika*, a snižuje se dílo „zastaralé“, aby se zastřelo, co se z něho krade... Jen když se „uplatní“ nové jméno...

„Novějších pavučinných výmyslů, jenž ve hlavách zhýralých a vybuchlých povstaly, právem se tu odtahujeme, ještě již již za své berou a co bubliny se rozpleskují, základu zhola žádného nemajíce“...

Věřu, nedivme se, že každý náš akademický kozel a salonní abbé vyhazují zadkem, čtouce v biblické exegezi tento a podobný *citový* výlev Sušilův, není to vědecké, není to studené, je to – příliš moravské, a věda chce jen líhové preparáty z Wittenberka a čistá vejce z Ženevy... Hoďme je do kotla!

Ten první svůj chřipkový dopis svěřil jsem Jiřímu Blažkovi, aby jej v Praze dal na poštu, že jej takto dostanete dřív, ale milý Jiřík přijel od nás do Prahy v sobotu, zapomněl, že mne kdys v lásce měl a tak dopis pro Vás dal na poštu až v – pondělí. Co se týče jeho *Sv. Terezičky*, ukázal jsem mu, že to není živá bytost, nýbrž *socha*, a pro tíhu toho dřeva nijak si nemůžeme představit, jakým divem trčí v řídkém povětří nad tím hřbitovem, že tedy má mít tělo *oslavené*, lehké jako duch, jak světelné zjevení, celé pohyblivé a víc nakloněné k zemi – a že by se toho všeho lépe dosáhlo *dřevorytem*, jak to dělal Fr[antišek] Bílek – světelný zjev, třeba i na černém pozadí – anebo docela jiný způsob kresby (když už kresbu!), primitivní jako v katakombách, nebo jak to dělal W[illiam] Blake etc. Také jsem mu řekl, co říkáte, že jeho *Svatá* je tradiční, pouťový obrázek, na němž není vynechána žádná podrobnost (jak pečlivý je ten krucifix!), ale to že nestačí, že je třeba organického spojení s tou zemí, ale na tom obrázku že světice je jako sama pro sebe, a ten hřbitov také sám pro sebe, nehledě ani k tomu, že architektura toho kostela a hřbotiva není správná, protože ji mistr dělal z paměti – to by konečně nevadilo, kdyby to neubíralo na kráse skutečnosti, když už jinak se akcentuje skutečnost etc. – Inu, Hanák jsem a Hanák budu, velké frňák nosit budu!

Ten Váš Capsiplast jsem si poslušně objednal, ale nikam nepřilepil, protože mne nic nebolí, jen kašlu, smrkám, kejchám, potím se a kdybych se neznásilnil, ve dne v noci bych ležel a spal. Když k Vám běžel ten druhý můj dopis, měl jsem v noci neodbytný pocit, že spím i nespím a že musím pořád psát... A pořád jsem psal Vám. A psal jsem prstem na duchnu i nad ní, a psal jsem zřetelně jako perem a při tom jsem chvílemi jakoby procital, ale psal jsem dál, ač jsem si uvědomoval, že píšu jen prstem v povětří, ale já musel psát, a dopisoval jsem řádky a upravoval slova, ani tečky, ani čárky jsem si nikde neodpustil, tak jako bych psal na papíře perem, také jsem

některou písmenku opravil, docela jak to dělám za bdění na papíře. Ba ty věty jsem si i polohlasně odříkával... A sotvaže jsem si připomněl, že vlastně nepíšu, už zase jsem musel psát a ač mne to už silně namáhalo, nemohl jsem tuto mašinerii zastavit, byl jsem jako v magnetickém proudu, který mne unášel i proti mé vůli... A přece myslím, že jste tento můj magický dopis dostal – a co je směšné, těsnal jsem i slova a ohýbal řádek, aby se mi na tu duchnu ještě vešel, neb jsem byl se svým prstem už na kraji...

Tato můra mne pronásledovala celou noc, potom t. j. ve dne jsem si vzpomněl, že něco podobného se stalo i Pavle Kytlicové, tehdy v Karlových Varech, jenže tehdy slyšela jen hlasy, a síla jejich se stupňovala, až prý to byla jako bouře hlasů, tak prudká a sluch trhající, že z toho byla pí Pavla na pokraji šílenství... To se jí zjevily verše O[tokara] Březiny, které jsem jí doma nahlas recitoval... Ale tehdy v Karlových Varech byla v nemocničním pokojíku sama, opuštěná a smrtí přímo ohrožená, ty jeptišky Němky se na ni nepřišly v noci ani podívat a také ve dne ji zanedbávaly, protože ji omylem považovaly za židovku (u židovky totiž bydlela, než ji odvezli do té nemocnice – tehdy řekl doktor židovce: honem ji odvezte do nemocnice, než vám tady umře, ta do rána nevydrží) – Ty hlasy. Paní Pavle připadalo, že se s praskotem řítí celý svět, že nastal Poslední soud... Však mi židovka také poslal depeši, abych ihned přijel, že je zle. Člověk žasne, co snese srdce, když je neponechá Bůh sobě samému.

Ale ty sluchové nebo zrakové nebo prstové halucinace nejsilněji si člověka půjčí v agonii. Hrne se to jak Rudé moře na faraona.

Ještě něco z naší malé domácnosti. Mlle si poslala, jak obvykle, narazit sekeru ke kolářovi. On jí vzkázal, že opravovat nástroje má úředně zakázáno. Téhož dne odpoledně přišel ke mně kovář Zahradník a prosil mne o *Mohylu* pro jednoho pána z Prahy, který je tam v jakémsi Kovomatu a vydává zboží kovářům. Jak tam Zahradník přisvědčil, že je z Tasova, dostal ten pán zálsusk na *Mohylu*. Jendo, povídám, kolář nám nechce narazit sekero. – Já vám jo narazím, déte to sem! A Jenda ještě povídá: „Já tam má páne z vokreso skoro keždé den, a pořád do mě hučijó, abech jim vedal všecke svy nástroje. Já že ne. Tak nevím, co se mnó odělají!“ A Jenda toto všecko říká sine ira et studio, asi jako krava, která se nechá podojit jen od hospodyně. Jenda pracuje jak ras, nepije, nekouří, má půl tuctu dětí a je šťasten. Neumí se zlobit, neumí naříkat. Má už několik patentů! Do školy chodil, ale jen do obecné. Rozumí dobře motorům a studním a vodovodům. Ve své kovárničce má všecko zařízeno na elektriku. Co tomu říká Kovář Lešetinský? Ale Jenda Zahradník miluje i stromy a – knížky! Z výhonků mých balsamových topolů už si u potoka vypěstoval obry, jako jsou ti moji...

A když tu nedávno byla řeč o bývalém tasov[skému] faráři Pospíšilovi (dva panáčci

byli při tom), povídá Mlle Rosa: „Chudák pan farář, ten je teď na tom nejhůř: nemá koho neposlouchat!“

Tímto cukrlátkem bych tedy končil. Kéž bych Vám už nikdy nepsal tak duchně. Když prý se takový záchvat opakuje, je to smrtelné a nepomůže už ani Capsiplast...

Tímto slovem že bych měl skončit svou literární dráhu a život? Děj se vůle Boží!

J. D.

---

**Frater non redimit** – „Bratr nevykupuje“ (lat.)

**Samuel Verner** (1897–1976) – básník a překladatel, bratr J. A. Vernera, tak řečeného Skautíka (vystupuje v několika Demlových dílech, například v *Zapomenutém světle* nebo *Smrti Pavly Kytlicové*). Samuel Verner publikoval pod pseudonymem Jozef Tkadlec, podílel se na Šlápějích XIX a XX, v nichž otiskl své překlady Rilka a Baudelaira.

První moderní český katolický překlad **Nového zákona** obstaral dominikán **Pavel Škrabal**. Překlad, který vychází z řeckého textu Nového zákona jako ze své jediné předlohy, vyšel poprvé v roce 1948. Dominikán **Ondřej Petřů**, jež po emigranci žil převážně v Římě, tento text revidoval a později využil jako základ ke svému vlastnímu překladu. Překlad evangelií v překladu Škrabalově a v revizi Ondřeje Petřů vyšla roku 1951 v Římě, *Skutky apoštolů* v překladu Petřů v letech 1954–1955 a celý *Nový zákon* v překladu Petřů pak vyšel roku 1969, oba překlady taktéž v Římě.

„...věda chce jen líhové preparáty z Wittenberka a čistá vejce z Ženevy...” – Deml naráží na křesťanské reformační hnutí – ve Wittenberku prvně zveřejnil své teze Martin Luther (1483–1546), v Ženevě započal svou reformační činnost Jan Kalvín (1509–1564).

**William Blake** (1757–1827) – anglický básník, malíř a mystik. Z jeho děl: knihy básní *Písně nevinnosti* (*Songs of Innocence*, 1789), *Písně zkušenosti* (*Song of experience*, 1794).

**sine ira et studio** – „bez hněvu a zaujatosti“ (lat.)

75.

[bez data]

Custos, quid de nocte?

Dnes, milý pane Timothee, abych se nespletl, budu referenda číslovat. Ergo:

I

Když jedeme od Tasova do Medřiče, je pod oborou při silnici nová dřevěná bouda,

čekárna pro lidi z Petrávče a z Fořtavně. Ta bouda tam dosud nebyla, ale postavil ji nějaký obecní předák z Petrávče, jménem Sysel. Každá novinka láká kluky školáky, a tak jeden z nich jakýmsi černidlem namaloval na tu boudu velký nápis: SYSLUVEŇ – Co říkáte tomuto predikátu po stránce gramatické? U nás se říká „palireň“ místo palírna – ale Trávníček nám i toto rozřeší.

## II

A minimo jsme tedy incipovali, nunc procedamus ad maiora. Die 2. Januari čteme v breviáři o bl. Zdislavě: „Vix septennis in nemus aufugit“, t. j. aby se více oddala Bohu. Kalista Zdeněk tvrdí, že to není pravda a že je to zbožný výmysl baroka.

Viro nupsit Gallo... principi, genere quidem et copiis clarissimo, sed ob animi inclementiam Zdislavae gravissimo, quae tamen molestias ab eo sibi illatas patientissime sustinuit. – Kalista i Svatoš říkají, že ani toto není pravdy, nýbrž že si tady Dalimil Zdislavu zbásnil podle slavné Alžběty Duryňské, aby ani Čechové neměli světici menší než Němci... Takto tedy mluví *věda* 1948, a tak mluví v breviáři II. nokturn 1907...

Ty dominikánky incumbunt in me, ut aliquid ad cultum B. Zdislavae addam, když prý je to dokonce má krajanka. Tento čtvrtek přednesl jsem svá desideria medřickému panu faráři Bohumilu Burianovi, řka, že Palacký nemá ani o Zdislavě, ani o jejích rodičích ani slova – a o tom Havlovi, manželi Zdislavy, vlastně také nic, ačkoli bojoval u Hostýna proti Tatarům a ve Svaté Zemi proti Mohamedovi... P. Burian vytáhl Wolnyho a tam našel, že matka Zdislavina Sibylla se svým manželem Přibyslavem vystavěli klášter Johanitům (i kostel) ve Žďáře. Jiného zase nic.

Kalista a věda rovněž prohlašují za nepravdu či lež, že by se byla někdy Zdislava a setkala s dominikánem bl. Česlavem, jak tvrdí ten II. Nokturn... „Dnes přijde P. Fibich, ten by Vám mohl udat něco bližšího o těchto věcech“, řekl mi P. Burian. Měli jsme ten den rekolekci; když jsme tedy post Confessionem vycházeli z kostela, přidružil jsem se k P. Alfonsu Fibichovi, jenž je farářem v Křižanově, tedy v rodišti („údajně“! zatraceně proslulé slovo!) bl. Zdislavy – je mu dnes sedmdesát šest let a je naším děkanem. Nic zlého netuše, řekl jsem mu, co se ode mne žádá pro bl. Zdislavu a má-li v archivu nějaké prameny...

Milý pan děkan asi docela zapomněl, že jde od zpovědnice a že začíná svatý půst, nejprve zbledl jako člověk, který dostal palicí do hlavy, potom zrudl co krocán, když se mu udá červený hadr zříti, vyvalil oči, zanevřel na svět a vychrlil asi toto: „Dominikáni!“ (toužil očividně říci: zatraceny svině!)

„Když jsem před lety chtěl šířit úctu k bl. Zdislavě a žádal jsem je v té věci o pomoc, sprostě mne odbyli, že s tím nechťejí nic mít, že *Zdislava byla Němka* – a teď najednou z ní dělají největší *Češku*, slávu našeho Pohraničí, Hraničářku, patronku českého Pohraničí...

A když jsem dominikánského provinciála před lety prosil, aby do kostela v Křižanově ráčil darovat nějakou relikvii bl. Zdislavy, sprostě mne odbyl – až se nad námi smíloval *Němec*, profesor praž[ské] university X. Y. a ten nám to opatřil...“ Svou řeč zakončil pan děkan slovy: „Nechci o tom ani slyšet! Jak uslyším slovo Zdislava, tak bych klel a zuřím!“

A což kdyby se dověděl (na štěstí o tom neví), jak dominikáni obsazovali to Jablonné... Bylo uvolněno, mohli i měli je obsadit, ale milý provinciál (Dittl?) nechal to plavat – teprve až se tam zahnízdil cizí, světský kněz (asi 1945), ulekli se, že by na to poutní místo ztratili nárok (jaký zdroj příjmů, svatý Dominiče!) – a vrabce z hnízda vystrnadili... Nastala jiná konjunktura, nebyl – (či byl?) po ruce Parkus, ó svatý Dominiče!

*Zdislava Berkiana*. To je prý taky lež, protože s těmi Berky nemá prý ona nic společného...

Na těchto místech byl dopis přerušen návštěvou novomanželů z Olomouce, jak uvidíme níže.

\*

Ty dominikány chtějí na mně, jak patrně, píseň o bl. Zdislavě. Dalimil i s těmi pěti mrtvými mně neimponuje, jediný anhaltspunkt bych měl: Pia X. Multum – ale stačí \* na písničku? Leda o neznámém vojínu...

### III

Dnes ráno odvezla kriminálka našeho kováře Jana Zahradníka. Nemůže se pochybovat, že se dopustil velkého zločinu, jak jsem i vyrozuměl z řeči lidí, kteří byli zároveň se mnou s konvičkou pro mlíko a tu věc přetřásali. Zajisté těžce se provinil už tím, že ohrozil plynulé zásobování a distribucionování Kovomatů, an dobrovolně nechťel úřadům vydat svůj soustruh, ve svém simplicissimu asi proto, že mu na jeho zakoupení půjčila sestra 30 000Kčs k tomu, co sám na to mohl dát; je prý to velmi dokonalý, všestranný soustruh, a on ho nechťel vydat, tak jako dítě nechce vydat nikomu svou novou hračku a do krve se za ni bije s bratříčkem – inu, děti, nechápou příkaz nového sociálního uspořádání světa, a potom arcit' chtěj nechťej musejí zaslouženě nést všechny následky, neb je nabíledni a posléze se i zjistí a ukáže, že jen s poctivostí se nejdál dojde, jinými slovy: že tu bylo buď nějaké slovo nebo,

což ještě horší: nějaké postranní kupování kovářských potřeb etc. etc. Náš kolář Vorel musel minulý týden také odevzdat mašiny svého řemesla, jenže on konečně pochopil, že pětiletka není nějaká bezduchá fráze a že je krásné a šlechetné i rozumné, aby se jednotlivec podřídil Celku, a že nic při tom neztratí, naopak! A tak Vorel to udělal bez následků a každý dobrý občan ho za to musí ctít a chválit!

\*

#### IV

Tlačil jsem se nedávno mezi lidmi u Demlů v obchodě, a jedna ženská povídá: „Prosím vás, co je to tam za auto před obecním úřadem?“ – Na to slovo ale pět párů očí se zahledělo k pekařovému na silnici. „*Není to zas nějaká kontrola?*“ povídá nějaký smělec ostrostřelec. „*Ne, povídá jiný.*“ – „*Jakpak ne, dyť je těch chlapů tam ale pět!*“ – *Rozhodl ten nechutný spor svým pověstným vtipem můj synovec: „Stréčko, nescete si kópit nějaké vobraz? Téch pět či kolik pánů v tem autě só malíři a prodávají vobraz. Tade už beli a ted'ka jedó na fáro!“*

Na to navázala jiná osoba a povídá: „To meslim prodávají vobraz pana prezidenta.“ A poněvadž venkovani rádi se rozpovídají do všech úhlů světa, začala vykládat, jak soused Sláma, když nás obsadil Hitler, ze strachu honem spálil obrazy Masaryka a Beneše. Ale tudle sem bela na svatbě v Klobókách, a tam v našem kostele ešče dodneška visijó vobraz Masaryka a Beneše! Nevím, proč to řekla (ona je protestantka a jmenuje se Kačírkovka – patří také do nenapsaného románu Pavly Kytlicové, o tom jindy), snad si myslela, že vynáší nějaký triumf, bůhví...

#### V

Koncem masopustu byl u nás „*Babský bál*“. Samy to tak nazvaly, vdané ženy pořadatelky, které na ten účel utvořily ze sebe výbor a měly předběžné schůze. Členek výboru bylo více a usnesly se, že a) každá půjde v kroji, jaký tady nosily na prababičky, babičky a ještě i moje matka... b) každá udělá do bufetu nějaký dort; a budou se tam prodávat obložené chlebičky (kousek sýra, kolečko salámu, rybí ocásek, kysaná okurka – dílec, kousek vařeného vejce) – a ne lacino!

Tento bál byl v neděli, a hned v úterý před polednem byl Tasov *překvapen* novinkou, jaká zde od potopy světa nebyla: týž babský výbor kráčel v *čele maškarád*, jaké dosud každý rok „pořádali“ vejrostei a kluci. Dvě ty „dámy“ nebyly ani maskované, snad aby se vědělo, že se jim do pokladničky nemůže dát jen nějaká pětikorunka... Jedna z nich byla žena stárka (vedoucího) ze mlejna, paní Marková, druhá: paní Chalupová, žena tasovského varhaníka, sestra pí Rousové... Lidé vyvalovali oči, a jeden soused mně povídá: „Bode konec světa! Nebo to tade ešče nebelo, abe se naše

žensky tak zahodile!“ Řeklo se něco ještě mnohem horšího, ale když už ten Lamminger nadiktoval Psohlavcům *silentium*, proč bych zrovna já nastrkoval tomu slabšímu pohlaví psí hlavu? Vidíte, že z toho už koktám!

A potom bále a po té maškarádě (byla s muzikou a s veškerým aparátem toho bláznivého úterý) zase měly ženy schůzi, a zjistilo se, že po zaplacení všech výloh zbývá ještě mnoho peněz. Co s nimi? I byly tu tři směry života a proudy: jedna skupina navrhovala, aby se za to koupila obecní *pračka*; druhá skupina usilovala uplatnit ten názor, že by se za to měly postavit pro školáky *záchody*; konečně třetí skupina, v čele s pí varhaníkovou, žádala, aby se za ty peníze koupilo do kostela nové *antependium*. Kdybych měl do toho co mluvit, navrhl bych, aby se za to koupilo Haceldama, ale s tou klauzulí, že nesmí být vyvlastněno, leč by to žádal veřejný zájem...

## VI

Tuto sobotu večer štěkal u branky Bača, i vyhlédnuv z okna, vidím kohosi, jak se k nám marně dobývá. Slečna Rosa klepala svého Févala, i letím k brance sám, volaje se schodů, že ten pes nekouše. Jdou mi po schodech v ústrety dva mladí lidé, ona a on, a z její rozjasněné tváře (ať nedím rozpražené náruče) musím usoudit, že tyto příchozí už mám dávníčko znát. Nechtěl jsem se hned ptát, jak se jmenují, abych se nemusel stydět, jestliže je mám dávníčko znát, i řku směle: A kdo Vás poslal? Dí ona a to vesele: Nikdo! Tak pojďte dál! Odháněje Baču, který se do každého našeho návštěvníka zamiluje na první pohled, vedu hosty chodbou do své pracovny. Sl. Rosa je nad svým překladem v kuchyni, ale bojím se jí zvěstovat, že máme hosty, neboť ráno jsem jí řekl: Dnes přijdou hosti! Vyřítla se na mne: Kdo? Jářku, nevím, ale jsem jak velbloud, který do dálky větrí vodu.

Usadil jsem je a bylo ptaní. Že prý jdou pěšky z Bíteše, protože O[tto] F[rantišek] Babler jim řekl, že do Tasova jiného spojení není. Jdou od autobusu. Jsou a jedou z Olomouce a jsou manželé. On se jmenuje Ludvík Durkalec (což prý je asi původu polského), a ona Jana (Hana) rozená Zavdilová z Kroměříže. On byl redaktorem *Lidových novin*, ty byly teď zrušeny, on je teď bez místa, ale snad prý ho vezmou do *Lidové demokracie*. Ona studuje medicinu. Bydlí v Olomouci na Masarykově nám[ěstí] č. dvanáct. Její otec byl u mne v Tasově, když už pí Pavla na smrt ležela... Byl recitátorem a přednášel verše našich básníků na středních školách, vyšších ústavech a snad i na univerzitách. Dokud jsem neslyšel jeho přednes, tak jsem se ho nebál. On mi pro radost recitoval z paměti prolog k Březinovým *Rukám*. Byl jsem na rozpacích, co si s tím člověkem mám počít. On ty verše ze sebe střílel, nedbaje interpunkce, nedbaje smyslu: letěl přes ně jak vzteklý pes, který pádí k neviditelné vodě. Div nefrkal po komínu, div neštěkal po psímu, celý a

všecek v povětří, pomínutý, krvežíznivý, říkající a řvoucí Pégas... Nabral dechu a všecko to vychrlil, zas nabral dechu a zas všecko vychrlil – zrak jeho pýcha a vůle země? Ne! Zrak jeho, zrak kozáckého hřebce mláceného nagajkou, pěna u huby, boky rozedrané ostruhami, hříva letí od krku...

Ministerstvo osvěty mu potom tuto činnost odňalo, jen na bohoslovecké fakultě mu ještě prý dovolovali vystoupit. Paní Jana mi ukazovala fotografie svých rodičů, i říkám docela po přátelsku, že mně ta rodina silně připomíná Coulonovy z Févalových Dětských románů. Pana Zavadila uštkla zmije Umění. Na gymnáziu také jsem k tomu neměl daleko.

Ten pan redaktor Durkalec skoro vůbec nemluvil, je hubený, bledý, jako TBC, asi má také něco s nohou. Paní Jana je jako pivoňka; pohyblivá, řečnivá a nadšená. Jenom mne překvapilo, co mi řekla o Piu XI., že prý byl svobodný zednář. Má to od Bablera? Ona totiž (a její muž) mají v Olomouci vlastně jen dvě známosti: Pana Bablera a pí Boženu Mršítkovou.

Když už seděli do tmy, ptali se mne, zdali by v Tasově dostali nocleh. A jak prý je daleko do Medřiče, že by tam šli na nocleh... Sl. Rosa jim ustlala v knihovně, jemu na pohovce, jí na posteli; večeri jim dala, ráno byli na mši sv[até] a po snídani odputovali do Budišova na vlak.

Z toho ze všeho se mám dovítit, že jsem slavný a že si musím nechat všecko líbit, vždyť i Babler „to se mnou myslí dobře“, neb těmto Olomoučáčkům řekl, že jsem moc dobrý a moc a moc pohostinný ... Nechci vědět (ač vím!), zač se mně tak mstí...

Deus Te adjuvet!

J. D.

Tu slepeckou přílohu mi prosím nevracejte!

P. S.

Stevensonovu *Katrionu* mám jen jeden svazek, a ve dvou exempl[ářích] Prosím Vás, nemáte i druhý? Či snad druhý vůbec nevyšel? Já mám vydání Noskovo, Praha 1930.

Ten výbor z biblických exegesí Sušilových je nápad výborný! Kromě té *Samaritánky* ten *Slepec od narození* – *Kornelius* – *Ananiáš a Safira* – etc. etc.

Přečtl jsem teď Klostermana *Mlhy na Blatech*. Ty mlhy jsou tu opravdu Persona dramatis. Překvapilo mne, že Klosterman *umí* psát; učil se u Stiftera? Tak mi připadá. A v těch *Mlhách* není ani jediné slovíčko ani o jediném knězi. Že táhli s pány a on jich šetřil?

---

Dopis nebyl datován, v Zemském archivu byl řazen k dopisům z přelomu let

1951/1952. Křižanovský farář **Alfons Fibich** (1876–1960) slavil sedmdesáté šesté narozeniny v roce 1952, list tedy pochází ze začátku tohoto roku. Deml v dopise popisuje události v Tasově spojené s masopustem („*Koncem masopustu byl u nás ,Babský bál‘.*“), popeleční středa (konec masopustu) vyšla roku 1952 na den 26. února. Dopis tedy musel být napsat koncem února nebo začátkem března, čemuž napovídá dopis 76. z 4. března 1952, v jehož úvodu Deml píše: „Včera 3. III. jsem Vám poslal těžké psaní doporučeně. Váš poslední dopis, dávaný u Vás na poštu 25. II. jsem dostal 27. II.“

**Custos, quid de nocte?** – „Strážce, kolik zbývá z noci?“ (lat.), část biblického berše z knihy Izajáš (Iz 21,11).

**ergo** – „a proto“ (lat.)

**František Trávníček** (1888–1961) – jazykovědec, spoluautor *Slovníku spisovné češtiny* a autor *Mluvnice spisovné češtiny*.

**a minimo** – „od nejmenšího“ (lat.)

**Nunc procedamus ad maiora** – „Nyní přistupme k větším věcem“ (lat.)

**die 2. Januari** – „dne 2. února“ (lat.)

**Vix septennis in nemus aufugit** – „Sotva v sedmi letech do háje přibíhá“ (lat.)

**Viro nupsit Gallo... principi, genere quidem et copiis clarissimo, sed ob animi in clementiam Zdislavae gravissimo, quae tamen molestias ab eo sibi illatas patientissime sustinuit.** – „Provdala se za Kelta... prince, rodem a bohatstvím přeslavného, ale duchem v porovnání se Zdislavinou laskavostí velmi rázného, od něhož mrzutosti trpělivě snášela.“ (lat.)

**Zdeněk Kalista** (1900–1982) – český historik, básník, literární kritik, editor a překladatel. Ve svých historických pracích (*Z legend českého baroka*, 1934; *České baroko*, 1941; *Tvář baroka*, 1982) se zabýval českým barokem, a znovu tak obnovil zájem o něj.

**Incumbunt in me, ut aliquid ad cultum B. Zdislavae addam** – „Doléhají na mě, abych něco přidal ke kultu blahoslavené Zdislavy“ (lat.)

**Sv. Alžběta Duryňská** – narozena roku 1207, dcera uherského krále Ondřeje II., provdána za duryňského prince, patronka františkánského řádu. Její osud se podobá životu sv. Zdislavy z Lemberka – obě byly vzornými matkami a milosrdnými k chudým.

**Gregor Wolny** (1793–1871) – benediktin, historik a spisovatel, autor učebnic dějepisu a především šestnáctisvazkové historické práce *Markrabství moravské* (první svazek vyšel roku 1835).

**post Confessionem** – „po vyznání“ (lat.)

**anhaltspunkt** – „opěrný bod“ (něm.)

**multum** – „mnoho“ (lat.)

ve svém **simplicissimu** – „ve své jednoduchosti“ (lat.)

**Lamminger**, zvaný Lomikar – potlačil chodské povstání, nechal popravit Jana Kozinu, jedna z postav Jiráskova románu *Psohlavci*.

Nadiktoval Psohlavcům **silentium** – „Nadiktoval Psohlavcům mlčení.“ (lat.)

**antependium** – správně antependium, výraz antependium je ale často používán; jde o ozdobný závěs na přední straně oltáře.

**Otto František Babler** (1901–1984) – překladatel, spisovatel, básník, literární historik. Překládal z jihoslovanských jazyků, ruštiny, němčiny, angličtiny, francouzštiny a italštiny. Jeho životním dílem je překlad Dantovy *Božské komedie*, na kterém spolupracoval s Janem Zahradníčkem. V Olomouci studoval německé reálné gymnázium a posléze zde působil jako knihovník Univerzitní knihovny (1948–1956).

**Deus Te adjuvet!** – „Bůh Ti pomůže“ (lat.)

Historický román **R. L. Stevensona** (1850–1894) *Katriona* (*Catriona*) vyšel poprvé roku 1893 a je volným pokračováním románu *Únos* (*Kidnapped*, 1886).

**Klostermannovy *Mlhy na blatech*** (románová kronika) vyšly poprvé roku 1909.

**persona dramatis** – „dramatická postava“ (lat.)

Sbírka **Ruce** Otokara Březiny vyšla poprvé roku 1901.

Févalovy ***Dětské romány*** – nepodařilo se dohledat.

76.

4. III. 1952

Včera 3. III. jsem Vám poslal těžké psaní *doporučeně*. Váš poslední dopis, dávaný u Vás na poštu 25. II. jsem dostal 27. II.

V Praze vyschl pramen. Amen. O tom jindy. Příložený dopis s obrázkem bl. Zdislavy jsem Vám včera neposlal, nemohl jsem jej najít.

Už tady máme špačky a skřivany.

Napište mi, prosím, lístek, zdali jste včerejší mé rekomando obdržel – snad i to, zdali Vás mé psavství nijak neobtěžuje (Tibi sat).

---

**Tibi sat** – „Tobě dosti“ (lat.)

77.

12. III. 1952

Carissime, poněvadž Vám moje údaje nestačily, posílám Vám ty čtyři svazky Stevensona, o které běží, příležitostně je můžete sl. M. R. J. vrátit – kéž zas jednou osobně, byť třeba jen v Brně!

Toho kováře Zahradníka vyslechli, snad i nějaký protokol s ním sepsali a poslali ho s náležitým poučením domů ke kovářině. A to s ním učinili prý *jen* proto, že kdesi mu vyjel z huby jazyk. Já sám se na nic nevyptávám, já jen poslouchám, jak se sluší na poslušného poddaného.

*Zatím jen* toto, abyste věděl, že Vaše rekomando ze sv. Tomáše Akvin[ského] došlo me bez úrazu dne 10. III.

Váš J. D.

Tento dopis i se Stevensonem posílám na sv. Řehoře, tedy 12. března 1952

P. S. Prosím Vás, co je to „Orplid“? V žádném slovníku jsem to nenašel – není to název nějaké gnóze – či podle Sušila nějakého goétství aneb vlčevnictva? Ten německý „Orplid“ tím smrdí...

78.

4. IV. 1952

Carissime,

pro rozčerení mysli posílám ty listy vytrhané z *Kalendáře sokolského dorostu* – z první republiky...

On ten Tyrš, jak víte, napsal také „evangelium“, z něhož Vám tuto vynímám pudlovo jádro:

Co všechen lid nezná, nikdo nezná! Co lid ještě nedoved, nikdo nedoved! Co lidem se nestalo, nikým se nestalo!

Patet a patrně jest, že Tyrš byl nejen evangelistou, nýbrž i prorokem, protože citované jeho slovo tělem se stalo 1918–1948.

Tyrš byl *dovršitel* našich „národních buditelů“ a kdyby ho byl Herder nepobláznil k počestění“, byl by zůstal Němcem a byl by nanejvýš „pravou rukou“ Jahnovou, malou hvězdičkou na černožlutočerveném nebi Bismarckovém. Takto však se musel utopit v Oetzu, aby dokázal, že „po ovoci poznáte je“.

Dále vidíte, že všichni slepí nejsou smutní, to jsou ti s Křídlem.

Konstantin Miklík, abych se ještě na minutu vrátili, napsal podrobný, tedy velký filologický i filozofický rozbor nauky Tyršovy, měl ten rukopis v různých katol[ických] nakladatelstvích, ale nikde mu to nechtěli vydat, aby si nepozlobili „lid“ a nevystavili se jeho zubům, nehtům a podpatkům: nemáte tušení, kde by ten rukopis mohl být? Já jej četl, a bylo to pro Tyrše vražedné, P. Konstantin dokázal, že Tyrš vůbec neuměl česky a že jeho novojazyk jsou nepřirozeně všelijak zkroucené houžve – jako ta těla odsouzenců na kolech, na křížích a jiných mučidlech. Já už dávno vidím, že všechno sokolování je *proti duchu* našeho národa a že se to *mělo* nechat komediantům a neničit jejich živnost...

O[tokar] Březina, odsuzuje *Panenky* Jaroslava Durycha, řekl: „Kdyby raději napsali lidu kostelní písně!“ To se lehko řekne, ale dovedl to jen Jacopone, Doktor Angelicus a náš Barok. „Naše doba není vhodná pro zakládání nových církví,“ řekl týž O[tokar] Březina, když Dr. Farský založil „církev“ č[esko]sl[ovenskou]...

Lidé, kteří napsali dobré kostelní písně, nejezdili v autobusech a nebylo jim zatěžko putovat pěšky do Jeruzaléma, do Kompostelly, do Říma – sine pera, sine baculo, sine calceamentis... Také neznali oblectamenta hujus saeculi, slivovici, čibuk, berní úřad, finanční úřad, paragraf proti žebrotě a tuláctví – ty písně spolutvořil poutnický rytmus, kněží ještě neměli „úřední hodiny“, nebyli uměle odtrženi od věřících, tvořili s nimi celek tvořivý, nečtly se noviny etc. etc.

Podle rady Březinovy a na žádost těch sester dominikánek pokusil jsem se napsat takovou píseň, a vidíte, jak je to statické a vlašné – neboť do pevné formy se musí dát pevná víra, osobní svoboda – učenost a svatost, jinak to klechtá a vznikají při nejlepším hluchá místa. Je to jako v sochařství. A tak „naše doba není vhodná pro napsání nových duchovních písní“. Co se zdá Vám? Vždyť de facto zanikly i písně národní, zároveň s národním krojem – a Vítězslav Nezval tuto nivelizaci nezastaví, jsa docela *mimo* lid, tak jako Tyrš a vůbec všichni, kteří tak urputně akcentují a vzývají lid... Co tu učiniti?

Toho Févala dopřeložila Rosa už před měsícem, teď pilně pokračuje v Theotimovi a kvůli *Witikovi* studuje Palackého, jenže by chtěla i ty *Poznámky* k jeho *Dějínám*, a já jich nemám, a asi se nikde nedostanou.

To by tedy bylo zatím tak všecko, ačkoli skoro denně si říkáme: Toto nesmím zapomnět napsat p. Timotheovi – a hle, teď jsem nadobro zapomněl všecko! Škoda, mohl jste se nasmát... A tak: radostné svátky!

J. V. D.

---

**patet** – „je jasné“ (lat.)

**Miroslav Tyrš** (1832–1884) utonul roku 1884 při ozdravném pobytu v Oetzu v Tyrolských Alpách. Některé zdroje uvádí, že šlo o nehodu, jiné tvrdí, že Tyrš spáchal sebevraždu kvůli syfilidě, kterou trpěl.

**Durychova sbírka *Panenky*** vyšla roku 1923.

**Karel Farský** (1880–1927) – původně římskokatolický kněz, zakladatel a první patriarcha **Církve československé husitské**. Ta vznikla na přelomu let 1919 a 1920 odštěpením od církve římskokatolické.

**Sine pera, sine baculo, sine calceamentis** – „Bez brašny, bez hole, bez opánků“ (lat.)

**Obletamenta hujus saeculi** – „Potěšení (pl.) tohoto světa“ (lat.)

**Theotimmus** – „Bohabojný“ (lat.), vlastní jméno.

79.

7. V. 1952

Carissime,

včera jsem v Jinošově do hrobu uložil svou sestru Františku Kryštofovou, vdovu, matku Borka Kryštofa, hostinského tamtéž. Tento Boreček, známý Vám z prvních *Šlépějí*, vzal si rozvedenou a má s ní čtyři děti. Na pohřeb se sešla všechna přízeň. Myslím, že to byla má poslední cesta do Jinošova. Pan farář jinošovský měl nad hrobem proslov, ve kterém správně ocenil a zdůraznil dvě ctnosti mé sestry, milosrdnost a obětavost – pro každého. Tedy velkodušnost, což je vzácné u hospodské a manželky řezníka. Ale její muž byl zrovna takový, a těžko říci, který z obou víc. *Beati misericordes, quia misericordiam consequuntur*. Má sestra Františka odpočívá vedle svého muže Jana Nepomuc[kého] pod pomníkem Františka Bílka, je to Panna Maria s nápisem „Utonula jsem v Tvé Jedinosti“. Tehdy byl mistr Bílek ještě v Církvi, a když ten pomník v Jinošově tesal, byl při tom i Otokar Březina.

Sestra Františka ležela v třebíčské nemocnici, a když jsem jí tam týden před její smrtí řekl, že se (už) dost napracovala a pro cizí, řekla: „Pracovala bech zas!“ To „cizí“ vynechala, a při tom měla kratičký dech – a v těch slovech byla její poslední naděje, a znamenalo to: Pro Boha, pomozte mně, abych zas pracovala...

V sobotu třetího máje o čtvrté hodině ráno měl jsem sen: sestra má Františka stála na okraji hluboké tmavé řeky a lovila tam rybu: chytila ji a aby jí neunikla, podbírala ji

jakousi opálkou, která byla dosti poddajná; rybu už měla v té opálce, ale ryba vyskakovala, i volám: Sevři tu opálku, ať ti neuteče! Sevřela ji vrchem, ryba byla chycena, ale v tom jsem procítl, a tak jsem neviděl, jak ji vytáhla či vynesla z řeky té temnočerné... Téhož dne jeli jsme s Rosou sestru v nemocnici navštívit, ale tam nám řekli: „Už s ní mluvit nebudete, dnes ráno o čtyřech hodinách zemřela.“ Nikdy předtím se mi o ní nezdálo... Co se mi zdálo o sestře Matylce, která je také pochována v Jinošově, a také má náhrobek od Františka Bílka, to už víte. – Jinak nic nového. „Vyšehrad“ je v likvidaci. A téhož třetího máje měli členové Strany výborovou schůzi (v Tasově) a jeden podal návrh, aby byl přijat pro tuto pětiletku závazek, že se pátr Deml vypoví z bytu. Sl. Rosa o tom neví... Ten návrh byl podán, ale nikdo z přítomných prý k tomu neřekl ani slova. A ten návrh podal traktorista Fučík, který má pěkný domek na té silnici k Heřmanicím a pěknou zahrádku. Byl traktorem veездеjším lihovaře, a vypadá, že neumí pět počítat, však je i nemluvný a vždycky mne uctivě zdravil. Jisto podle mého je: 1. že si chce šplhnout a že 2. je nastrčen... *Sondují* mandarini! Ale nejsměšnější je, že jiný člen Strany, Otto Teplý (víckrát trestaný) posilňoval ten návrh poznámkou, že jsme se nedívali z okna, když prvního máje šel s hudbou průvod Svazu mládeže na hřiště, které je teď na té mé dolní straně. V čele toho průvodu šli všichni tasovští potentáti...

Z Prahy jsem nedostal už skoro dva měsíce ani haléře, ale to jen tak říkám, aby mé písmo mělo nějaké amen, neboť nic netušící sl. Rosa mne zrovna volá k obědu – a chci to ještě zalepit.

Váš Jakub Deml

P. S. Za týden bude u nás děkanská visitace (děkan je nový) a po 1. červnu mám v Praze sezdávat dva grafiky: Jiřího Blažka s Hanou Hruběšovou.

---

**První svazek *Šlépějí*** vydal Deml vlastním nákladem roku 1917 v Jinošově na Moravě.

**Beati misericordes, quia misericordiam consequentur.** – „Blaze milosrdným, neboť oni dojdou milosrdenství“ (lat.), verš z Matoušova evangelia (Mt 5,7).

80.

11. VII. 1952

Milý pane Timothee,

připojuji svůj pozdrav Vám i mamince. Četl jsem teď Balbína o sv. Janu

Nepomuckém a žalobu Jana z Jenštějna proti Václavu IV. a *Historii pronásledování provincie africké* od Sv. Viktora biskupa utického. Odjakživa stále tytéž příčiny (a nástroje) pronásledování Církve: chlast a cizoložství. Němci to říkají onomatopoieticky: Frass und Prasserei... Ten Václav IV. byl jablko padlé daleko od stromu. Rozmazlili ho. Šalamoun nebyl ve svých synech šťastnější než Karel IV. Delirunt reges, plectuntur Bohemi.

V *Zemědělských novinách* jsem tento týden četl, že Jan Zahradníček byl odsouzen na třináct let pro velezradu. Také Kalista, Křelina, Kuncíř, Prokůpek, Hověžák aj.

U nás řadí sucho, nestačíme zalévat, já sám vadnu. Můj zubolékař Dr. Keprt potřebuje pro můj chrup 4 g zlata; napsal jsem to Jiřímu Blažkovi a on mi na ten účet poslal zlatý řetízek, dědictví otců... Kdo má peníze? To se neví. Kdo má srdce? To se ví!

---

Balbínův spis o životě a umučení sv. Jana Nepomuckého byla roku 1680 otištěna v edici *Acta Sanctorum* v Antverpách. Tímto biografickým počinem se Balbín výrazně přičinil na šíření kultu Jana Nepomuckého.

**Delirunt reges, plectuntur Bohemi.** – „Králové blouzní, Čechové jsou trestáni.“ (lat.)

**Jan Zahradníček** byl zatčen v červnu 1951 a v červenci 1952 odsouzen ve vykonstruovaném procesu s „protistátní skupinou“, v níž byli mj. spisovatelé **Josef Knap** (1900–1973), **František Křelina** (1903–1976), literární kritik, esejista a bývalý ředitel nakladatelství Vyšehrad **Bedřich Fučík** (1900–1984), historik a básník **Zdeněk Kalista** (1900–1982), nakladatel **Ladislav Kuncíř** (1890–1974), prozaik **Václav Prokůpek** (1902–1974) nebo ředitel vinařského družstva **Václav Hověžák**. Zahradníčkovi byl vyměřen trest třinácti let vězení. V plném rozsahu byl rehabilitován až posmrtně roku 1966. Vězněn byl v Brně a v Praze na Pankráci, v Leopoldově a na Mírově. V roce 1956 mu byl trest snížen na devět let (patrně na základě intervence Jaroslava Seiferta u prezidenta Antonína Zápotockého).

81.

7. IX. 1952

A. M.

Myslím, že jsme se nesetkali pozdě. Nebylo možno dřív, a není to vina prozířetelnosti, mnohem víc nemalý dar milosrdenství.

Než jsem dnes pro Vás „sáhl k péru“ (to pero nemám rád, také následek školy, která má jednu péro, potom diktuje pero, potom posílá, potom zas posílá, takže nakonec i Březina školou povrhl), hrabal jsem se ve stolku, abych našel tento papír, ale sotva jsem otevřel stolek, hned navrchu bylo parte Emanuela Frynty a na něm tato má poznámka: Zemřel přesně za dvacet let po Otokaru Březinovi a Ing. Emilu Šmrhovi. Ve Vašem *Deníku* čtl jsem také jeho jméno a zaradoval jsem se, je to zrovna tak, Vaše vzpomínky na něj „kryjí se“ zouplna s mými. A raduji se.

Včera jsem *Deník* dočtl, trvalo mi to několik dní, ale už mezi četbou jsem se krotil, abych Vám nepsal dřív. Den první končil se mi nočním snem, ve kterém byla postava neznámého a zároveň jaksi známého muže, jehož dvouslabičné jméno bylo v druhé slabice

...man –

procitl jsem a ihned jsem zase usnul, a sen se opakoval ještě dvakrát, byl jsem líný, abych si to jméno zapsal, nechtělo se mi vstát pro tužku a papír, neb jsem si říkal to jméno, abych si je zapamatoval, a tak jsem se ujistil, že je nezapomenu. A zapomněl jsem. Ale nezapomněl jsem ten nápis, který byl před koleny toho muže na způsob těch textů na gotických iluminacích nebo dřevorytech, a ten jasný text byl:

*Procedamus in viam pacis*

Ještě si pamatuji, že jsem se o tento text s tím mužem (stál vzpřímený, za ním bylo temné šero jako za člověkem, který drží v noci lucernu) nějak přel. Žádný jsme se nepoddal.

Z deníku bych nevyloučil ani řádky. Pro mne to má i v těch návratech „obyčejnosti“ takovou cenu jako v *Smrti Pavly Kytlicové* třeba ty záznamy termometrické, které chtěl Josef Florian z té knihy mít vyhozeny, ale kdo miloval, jistě skutečnosti nevidí, bere to literárně, čili jako ti úředníci, kteří chtěli jen čistou pšenici a chtěli vytrhat koukol a chrpu. Myslí, že Florian měl dobrý postřeh, ale ne takové srdce, vždycky ho také nutilo spíše něco vytknout než ocenit. Polemika a diskuse byla u něho, byť povědomě, dědictvím Masarykovým, nebo jak to kdosi napsal o jezuitě: že defensor fidei vždycky něco přijímá od svých protivníků a že to jde od zbraní a Metod až i do ducha. Něco na tom je, ale jistě to nestačí na sv. Augustina nebo na Doktora andělského, a ovšem musí být nějaký rozdíl mezi rosničkou a kosem, ačkoli oba požírají hmyz.

Z Vašeho *Deníku* dalo by se (tak jako ze *Šlépějí*) rýžovat zlato, ale ve mně je to v tomto „údobí“ milejší s pískem a s úlomky škeblí nebo račích klepet a olšových kořínků, vždyť ani ta žena by se byla tak neradovala z nálezů drachmy, kdyby ji byla neztratila – a takový už je některý člověk, že je mu milejší hříbky hledat nežli jíst. V poezii právě toto

může být i zákonem stylu. Jinak by nebyl možný ani humor, ani hra na slepou bábu, ochudila by se radost, která je také nástrojem Nejvyššího, přesto, že jí používá i ďábel, ačkoli jeho jediným živlem je smutek. Hastrman je mimo vodu bezmocný...

\*

9. IX. Co jsem toto psal, přišel poutník z Vysokých Tater a odputoval k Praze včera odpoledne. Výborně ministruje a výborně žije. Je svobodný a má asi třicet let. Prozřetelnost jej udržuje v úřadě, ač své světlo nestahuje jako kočka dráčky...

Ten Váš *Deník* mne ustavičně zaměstnává, je to bytost živá a vyvolává na sta asociací. Abyssus abyssum invocat. Svědomí a Bůh. Přirozené se svým porušením a nadpřirozené s milostí. Mors et vita duello conflixere mirando. Tato četba je víno silných. Věky ho chránily na vinicích před mrazem. Úrodná, čerstvější apologie chudoby. Chudoby fyzické, ale i té: Beati pauperes spiritu. Chápe se tu, co je blahoslavenství a poklad pokorných. A to čistě světské nebo tělesné je jako antipedium stromu po Dušičkách, po prvním mrazu: listí visí na posledním vlákně života, a když vyrazí slunce, opadává. Někdy ale často také jako hrubě tesaný podstavec sochy. Tento kontrast měl rád František Bílek: z neforemného špalku vyrůstá krásná lidská hlava; spojení mezi přírodou a uměním, přirozeným a nadpřirozeným *není* přerušeno (tendence i mého stylu), ale duch se svým zákonem vládne. A tím více a dokonaleji vládne, čím více je napojen světlem Ducha svatého. Čím více se prohlubuje číše pokory. Puká a dřaví jen pýchou, a to je tragický osud nejen mnohých výtvarníků: cisterny rozpukané, nemohoucí udržet vodu. Láska a přátelství se krmí a sílí jen tímto poznáním. Kdo nepřijímá potravu, nebo jí i pohrdá, slábne. Je nutno poznat a uznat, že Bůh nikdy není vinný. Myslím, že je to první stupeň poznání a uznání: že Bůh nikdy nenechá na holičkách dobrou vůli: *et eum, qui venit ad me, non ejiciam foras*. Váš obraz tohoto zápasu – poznání je jasný, proto

*Imprimatur!*

*Vacillantes confirmaverunt sermones tui et genua tremantia confortasti*. To by mohlo být Motto i Vašeho *Deníku*, za který jsme Vám pro lásku Boží vděční

J. D.

Nevím, zdali Vám to psala sl. Rosa: její otec přeložil Retifa de la Bretonne *Život mého otce*: můžeme Vám ten překlad poslat, či přijedete si jej přečíst sem? Podle mého je to dílo velmi užitečné!

---

**Emanuel Frynta** (1888–1949) – učitel, překladatel a katolický intelektuál, otec básníka a překladatele Emanuela Frynty (1923–1975).

**Vodičkův Deník** – jedná se o rukopis Vodičkova zápisníku s poznámkami a úvahami, čemuž nasvědčuje dopis M. R. Junové Timotheu Vodičkovi ze dne 8. IX. 1952: „Ty úžasné postřehy o lidech a knihách (Turgeněv, Dostojevský) naprosto správné, bez jediné slabiny. To vidění sociální, vidění komunismu a Stalina, Stalina mimo hranice Ruska.“ Kromě reakcí Demla a Junové se nepodařilo dohledat jiné informace o *Deníku* Timothea Vodičky.

**Procedamus in viam pacis** – „Vydejme se na cestu pokoje.“ (lat.)

**Smrt Pavly Kytlicové** – Demlovo zamyšlení nad životem a posledními dny jejího života vyšlo v květnu roku 1932, jen pár měsíců po její smrti v lednu 1932. Knihu vytiskli Kryl a Scotti v Novém Jičíně.

**Defensor fidei** – „Obránce víry.“ (lat.)

**Abyssus abyssum invocat** – „Bezdná tůň na tůni volá.“ (lat.), část biblického verše z knihy Žalmů (Ž 42,8).

**Mors et vita duello conflixere mirando** – „Se smrtí život utkal se v podivuhodném zápase.“ Dvojverší z velikonoční mešní sekvence „Victimae paschali laudes“ (Wipo von Burgund: *Sequentia paschalis*, v. 9–10).

**Beati pauperes spiritu** – „Blaze chudým v duchu.“ (lat.), část verše z Matoušova evangelia (Mt 5,3).

**Et eum, qui venit ad me, non ejiciam foras** – „Kdo ke mně přijde, toho nevyženu ven.“ (lat.), část verše z Janova evangelia (Jan 6,37).

**Vacillantes confirmaverunt sermones tui et genua tremantia confortasti** – „Tvé domluvy byly oporou klopýtajícímu, chvějícím kolenům jsi dodal sílu.“ (Job 4, 4).

**Rétif de la Bretonne** (1734–1806) – francouzský prozaik a knihtiskař, vedle markýze de Sade nejvýznamnější představitel francouzské erotické literatury 18. století. Autor románů *Pan Nicolas* (*Monsieur Nicolas*, 1794–97), *Fanuščina nožka* (*Le Pied de Fanchette*, 1769) vzpomínkové prózy *Pařížské noci aneb Noční chodec* (*Les Nuits de Paris ou le Spectateur nocturne* 1788). Biografický román **Život mého otce** (*La Vie de mon père*, 1779) v českém překladu knižně nevyšel.

## Nezařazené dopisy:

82.

[pohlednice]

Co se dá rychlou cestou na mezi urvat: kvíteček světlíku lékařského: Valeas! A brzy na shledanou!

Jakub Deml

Do Olomouce přijedu definitivně 8. října, pak začne se zase přebývání naše společné. A rivederci.

P. Braitto

---

Datum na poštovním razítku nečitelné, rozmazané.

**Valeas** – „Bud’ zdrav!“ (lat.)

83.

[pohlednice]

Sít' proti mouchám aptissema est ad repellendas muscas et culices, nondum autem ad repellenda pericula decretorum judiciorumque populariorum. Conventus Noster in statum dissolutionis pervenit. Jacobus Minim.

Admiratus scutum tuum coribos culices et eiusmodi insecte, contristatus fui satis. Quamobrem migro Pragam. Visita me cito. Debes grates tibi solvere pro dno doctore Hoffmann, quem valde bene affecisti. Vale! Ego sum P. [nečitelné slovo].

M. R. Junová

---

Sít' proti mouchám „je velmi vhodná k odehnání much a komárů, avšak už ne k odehnání nebezpečí lidových dekretů a soudů. Náš konvent se dostal do stavu rozpuštění. Jakub Nejmenší.

Užasnul nad tvou ochranou před komáry a podobným hmyzem, dosti jsem se zarmoutil. To je důvod, proč se stěhuji do Prahy. Navštiv mě brzy. Musíš poděkovat panu doktoru Hoffmannovi, na nějž jsi velmi dobře zapůsobil. Měj se dobře! Tvůj P. [nečitelný podpis, snad by mohlo jít o P. Konstantina Miklíka].

M. R. Junová

Datum na poštovním razítku nečitelné, stejně jako podpis na „Tvůj P.“

84.

[pohlednice]

Zítřka budu s p. Dr. Miklíkem vařit sami, Rosa odjede na den do Brna. Stále lituji, že tady nejste, považte, ani p. Dr. Miklík, neque Rosa nejsou žádní zpěváčci a pořád je jim do zpěvu – a pan Doktor pje falsetem: Mů – dy, ach Můdy! což je Kosename našeho Mudrce, ale já ho tak nejmenuji ... Včera v noci jsme hráli tarokový preferanc – teď už je také noc, i vypijem stupečku samohonky na Vaše zdraví (odpoledne jsme ji dostali). Také jsme byli společně my tři na svatbě dívky, kterou jsem před čtrnácti roky přijal do Církve a které byla Pavla Kytlicová za kmotru biřm[ovací].

---

Pohlednice není označena datem, nebyla patrně poslána poštou samostatně, nýbrž byla přiložena k některému listu.

**Kosename** – „důvěrná přezdívka“ (něm.)

**neque** – „ani“ (lat.)

85.

[pohlednice]

Gratias altissimas pro Chesterton, cuius liber de Aquinate me quasi in extasim rapuit. Opus vere reale unaque sublimissimus. Translator ejusdem Moravus silentio me obruit de expeditione in Colchidem Visogradii, ita ut timere cogor Ipsum a Kyrca delusum teneri. Cetera Tibi pater Silvester enna vavit, uti spero. Salve.

---

„Nejhlubší díky za Chestertona, jehož kniha o Akvinském mě uchvátila jako v extázi. Dílo vskutku pravdivé a zároveň nejsubtilnější. Jeho moravský překladatel [Vodička – pozn. ed.] mě uklidnil ohledně expedice do Vyšehradské Kolchidy, tak (takovým způsobem) (tak jak) ve mně rostl strach, že Onen bude Kyrké udržován v klamu. Další Ti [poví] otec Silvestr, jak doufám. Buď zdrav.“ (lat.)

Vodičkův překlad G. K. Chestertonova *Sv. Tomáše Akvinského* vyšel roku 1946.

**Kolchida** je antický název pro oblast dnešní Gruzie. Podle řecké mytologie pocházela z Kolchidy princezna Médea, hrdinka mýtu o Iásonovi a Argonautech. Na ostrově kouzelnice **Kirké**, sestry kolchidského krále Aiéta a teta Médey, Argonauti se zlatým rounem přistáli. Kirké dále vystupuje v Homérově eposu *Odyssea*. Z latinského výrazu „Kyrca“ není jednoznačně zřejmé, zda má Deml na mysli právě Kirké (správný latinský tvar je „Circe“), nejspíše jde ale o Demlovo přepsání – osobu jménem Kyrca se nepodařilo dohledat a do kontextu zprávy Kirké zapadá.

Datace na poštovním razítku je nečitelná. Mohlo by se jednat o reakci na Demlovu návštěvu u Bedřicha Fučíka, popisovanou v dopise 42. ze dne 22. října 1947, ale nelze to tvrdit s určitostí, proto text řadím sem.

86.

[korespondenční lístek]

In novissimo Numero periodici *Dopisy*, quamvis polliticus sit, rev[erendissimus] Dr. Habáň ne mentionem quidem facit de *Stavitelé věží*, eo minus librum defendit commendatque.

Sezona bramorová.

---

Datum na poštovním razítku je nečitelné.

„V nejnovějším čísle periodika *Dopisy*, ačkoli je politické, zmiňuje se důstojný pán Dr. Habáň právě o *Stavitelích věží*, ale málo v něm knihu brání a doporučuje.“ (lat.) *Stavitelé věží* vyšli roku 1947.

87.

[lístek]

P. Dokulil mně řekl, že Občanská tiskárna udělá se mnou na překlad z toho Bellarmina smlouvu, ale jedna z podmínek bude, že v knize té *nesmí být uvedeno moje jméno*, leda prý nanejvýš iniciálami J. D. a lze prý to vykládat jako Jan Dokulil ... Quid de hacce re Tibi videtur?

---

Lístek není datován. Blíže jej lze zařadit pouze k dopisům z roku 1948, Demlův

překlad **sv. Bellarmina** *O vystupování myslí k Bohu po žebřících věcí stvořených* totiž vyšel roku 1948.

**P. Jan Dokulil** (1910–1974) – kněz, básník, překladatel (viz poznámka u dopisu č. 38).

**Quid de hacce re Tibi videtur?** – „Co z této věci vidíte?“ (lat.)

88.

[bez data]

Josef Florian mne upozornil, že někteří kněží se zmenšují, když jsou u oltáře. Tehdy mínil staroříšského faráře P. Evermoda Petrů. Možno je umenšovat se z pokory, z vědomí nicoty, nehodnosti, nebo viny. Pokud si pamatuji, jistý kněz modernista (myslím, že to byl Bedřich Konařík, titul toho románu i jeho děl jsem dávno zapomněl, tehdy mne to nezajímalo – dnes teprve ne – příliš malinký Sombreal!) ve svém románě líčí kněze, který se při celebrování za svá paramenta stydí; cítí, že je směšný, že mu to nepatří... Jisto je, že nikterak na své výšce neztrácel sv. Jan Křtitel, když říkal: „On musí růst, já však se menšit.“ Když padají kroupy a není možno honem se skrýt, každý se krčí. Také při lijavci. Ten český románový celebrant se zmenšoval k vůli přítomnému děvčeti. Zvláštní smysl má zde slovo Ježíšovo k plačícím ženám na cestě křížové: „Tehdy počnou říkati horám: Padněte na nás; a pahorkům: Přikryjte nás“. Přečtěte si Apollinairovo *Zmizení Honoré Subraca*, popřípadě snad i mé *Orly*.

\*

Na poutních místech si pan Florian z uctívané studánky omýval oči a vodu pil. Dělal to zbožně, ne bez tiché modlitby. On míval oči zanícené, protože je namáhal.

---

Apollinairovo *Zmizení Honoré Subraca* (*La Disparition d'Honoré Subrac*, 1910) je jednou z povídek ze souboru *Kacíř a spol.* (*L'hérésiaque et Cie*, 1910), který v češtině vyšel poprvé roku 1926 v překladu Jaroslava Starého.

Deml snad myslí svůj proslov proti Orlům a orelské organizaci přednesený v rámci sokolských přednášek v červenci 1923 ve Velké Bíteši, za nějž byl následně odsouzen k pokutě pěti set korun za urážku na cti.

## EDIČNÍ KOMENTÁŘ

V této práci bylo použito osmdesát osm dopisů, korespondenčních lístků a pohlednic odeslaných Jakubem Demlem Timotheu Vodičkovi.

Rukopisy korespondence Jakuba Demla a Timothea Vodičky jsou uloženy v olomoucké pobočce Zemského archivu v Opavě v Pozůstalosti Timothea Vodičky s písemnostmi Jakuba Demla. Vodičkovu písemnou pozůstalost, jež obsahuje téměř kompletní vzájemnou korespondenci Demla a Vodičky z let 1944–1961 a další odkázané Demlovy písemnosti, předala do úschovy archivu Marie Vodičková dne 22. června 1967. Vodičkův osobní fond zpracoval roku 1969 dr. M. Kouřil.

Vodičkova pozůstalost obsahuje vzájemnou korespondenci z let 1944–1961, která celkově čítá dvě stě dva korespondenčních jednotek, v této práci je korespondenční soubor zkrácen na období let 1944–1952. Důvodem je rozsahová omezenost bakalářské práce a předpoklad, že prozatím vynechaný soubor dopisů z let 1953–1961 zpracuji v magisterské diplomové práci. Zpracovávanou část korespondence uzavírám rokem 1952, protože v následujících letech se výrazně proměňuje podoba Demlových dopisů – především pro dopisy z let 1953 a 1954 jsou charakteristické dlouhé a členité dopisy. Texty podobné formy se objevují i v korespondenčním souboru z let 1944–1952, zvláště pak koncem roku 1952, ne však v takové míře jako po začátku roku 1953. Proto jsem pomyslnou dělicí čáru umístila na přelom let 1952/1953.

Korespondenční soubor začíná dopisem z 9. června. 1944, který je také jediným dopisem z tohoto roku. Z následujícího roku 1945 pochází čtyři listy. Rokem 1946 je datováno šestnáct dopisů a rokem 1947 dvacet devět dopisů. Práce dále obsahuje deset listů z roku 1948 a jediný dopis z roku 1949. Následují tři listy z roku 1950 a tři z roku 1951. Roku 1952 píše Deml Vodičkovi čtrnáct dopisů. Nezařazených zůstalo sedm dopisů.

Frekvence dopisů je nejvyšší v letech 1946 a 1947, což je způsobeno jednak vzájemnou spoluprací na Demlových *Sebraných spisech*, jednak komunikací ohledně Vodičkových publikací vycházejících nebo připravovaných v nakladatelství M. R. Junové. Nejméně dopisů pochází z doby těsně po komunistickém převratu.

Některé dopisy chybí, Deml sám se během let 1946 a 1947 pozastavuje nad tím, že ne všechny z posílaných dopisů se k Vodičkovy dostaly. Na příklad v dopise č. 15 ze dne 18. listopadu 1946 upozorňuje Vodičku, že: „ ...*ten výstřižek z Rovnosti (z 5. XI.), kde mne nejsprostším a nejhulvátštějším způsobem napadli, jsem Vám 6.*

*XI. poslal v dopise, sám vlastní rukou jsem ten dopis dal v Medřiči do pošto[vní] schránky na hlavní poště. Proto žasnu a obstupeskuj, že jste tento můj dopis nedostal! ... A nevypadl vám snad ten výstřížek Rovnosti z mého dopisu, když jste jej otevřel? Nemohu pochopit – že by i na mou korespondenci české rudé gestapo číhalo! Ale je prý to možno...).* Podobně se vyjadřuje i v dopise 40. ze dne 22. října 1947: „Dostal-li jste mou exegezi veršů Fischerových, neptal jsem se jen tak! Chci totiž vědět, zdali Vám na poště dopisy nekradou!“.

Dopisy jsou psány na dopisních papírech různých formátů. Deml používal kvalitní dopisní papíry formátu A4 nebo A5, které většinou popisoval oboustranně. Využíval také listy kancelářského papíru s hlavičkou nakladatelství Marie rosy Junové. Korespondenční soubor dále obsahuje dopisy, jež jsou tvořeny několika lístky formátu A6 (jako například dopis z Vánoc 1951). Pro psaní těchto krátkých vzkazů používal Deml obrázky svatých (v korespondenčním souboru se několikrát opakuje obrázek Jana Nepomuckého) či fotografie své tasovské vily a jejího okolí, které z druhé strany popisoval. Mimo to korespondenční soubor obsahuje šestnáct pohlednic a čtyři korespondenční lístky.

Převážná většina korespondence je psána ručně, černým a výjimečně modrým inkoustem, pouze část dopisu ze dne 21. července 1947 (dopis č. 38), kterou se k pozdravu Timotheu Vodičkovi přidala Marie Rosa Junová, je psán strojopisně. Na několika místech připojuje Deml do textu dopisů vsuvky psané tužkou po bocích stran listů. Podle Demlova naznačení hvězdičkou jsem dané vsuvky doplnila do textu. Obálky byly u dopisů přiloženy jen zcela výjimečně.

Deml většinu listů datoval, přesto na několika listech datum uvedeno není. Jejich zařazení je odůvodněno vnitřními souvislostmi, většinou mu napomohly Demlovy poznámky o určitých člancích nebo událostech, podle kterých jsem mohla dopis relativně přesně zařadit. Nedatováno je také několik drobných lístků, které byly patrně přiloženy k některému z delších dopisů. Pokud bylo možné vzhledem ke kontextu přiřadit lístek k určitému datu, učinila jsem tak. Datace na třech pohlednicích a jednom korespondenčním lístku je natolik nečitelná, že datum jejich napsání nebylo možno určit, a ani jejich obsah blíže nenapovídal době jejich vzniku, proto jsem je umístila mezi nezařazené dopisy.

Díky Demlovým odkazům na konkrétní články jsem zařadila dopis č. 8, který je reakcí na článek Tomáše Blánka v *Národní obrodě* ze dne 8. června 1946, proto je umístěn mezi listy z února a srpna roku 1946. Relativně přesné zařazení umožnily odkazy na dohledatelné události nebo výročí, jako například v dopise č. 27, ve

kterém Deml vzpomíná na blížící se úmrtní den Pavly Kytlicové, tedy 29. leden, a navíc se pochvalně vyjadřuje o Vodičkovu článku *Tažení proti katolickým spisovatelům*. Zařazení dopisu č. 30 napomohlo autorovo konstatování, že *Stavitele věží* četl v den, kdy zemřel arcibiskup Prečan (2. března 1947), proto je vřazen mezi dopisy z 23. února a 10. března roku 1947. V dopise č. 75 se Deml zmiňuje o šedesátinách křižanovského faráře Fibicha a o oslavách masopustu. Díky těmto informacím mohla být určena doba jeho napsání, a to na konec února nebo začátek března 1952. Popeleční středa (konec masopustu) totiž roku 1952 vyšla na den 26. února. Zařazení dopisu potvrzuje i dopis 76. z 4. března 1952, v jehož úvodu Deml píše: „*Včera 3. III. jsem Vám poslal těžké psaní doporučeně. Váš poslední dopis, dávaný u Vás na poštu 25. II. jsem dostal 27. II.*”

Deml někdy místo přesného data používá časové označení podle církevních svátků, jako například u dopisů č. 67 (*K+M+B+1952*), nebo č. 55 (*Velký pátek 1948*). V těchto případech jsem doplnila uvedené časové určení příslušným datem. Dataci korespondenčních lístků a pohlednic, které nebyly explicitně označeny v textu, jsem doplnila podle datací na poštovních razítkách.

V korespondenčním souboru nalezneme obsahově a rozsahově různorodé texty. Od kratičkých vzkazů na lístcích a pohlednicích přes informativní dopisy popisující, jaký článek kde pisatel četl či kdo Demla v Tasově navštívil nebo pojednávající o jednáních s nakladatelstvím *Vyšehrad* a upřesňující detaily o vydávaných knihách, až po obsáhlé, mnohostránkové listy členěné do odstavců a kapitol. Všemi těmito texty se táhnou společné tematické prvky, které společně tvoří mozaiku Demlova života v poválečných letech: Tasov, reakce na dobové články, vyprávění o návštěvách, úvahy a zamyšlení, glosy o politice a situaci v církvi, popisy snů, vzpomínky na Otokara Březinu, Pavlu Kytlicovou, Josefa Floriana a další postavy Demlova života a Demlových knih.

Vedle sebe tak stojí texty charakteru dokumentárního a texty, jež se vyznačují expresívností a až beletristickým způsobem psaní. První mapují Demlovy peripetie spojené s jeho obviněním z kolaborace a spory se Syndikátem českých spisovatelů a které dále svědčí o fungování tasovského nakladatelství a přípravách *Sebraných spisů*. Beletristické postupy pronikají do Demlova korespondenčního stylu při líčení vzpomínek na Otokara Březinu, v popisech snů a v dlouhých dopisech ze závěru roku 1952, ve kterých jsou mozaikovitě uskupeny vzpomínky, zprávy o dění v Tasově a okolí nebo o návštěvách Demlových přátel.

V dopisech nacházíme postupy pro korespondenci nezvyklé a narušující běžnou strukturu dopisů. Deml porušuje dialogický charakter dopisů, některé jsou tvořeny monologickými texty. Nebýt několika formálních znaků, jako je úvodní a závěrečné oslovení adresáta, nebyly by žádné jiné známky korespondenčního stylu.

K odchylování od korespondenční formy dochází v dopisech, ve kterých Deml přímo reaguje na články zabývající se jeho obviněním z kolaborace, jako příklad za všechny může posloužit text „*Jak se Otokar Březina ode mne ,distancoval'...*“ (dopis č. 19 ze dne 8. prosince 1946), ve kterém se Deml detailně rozpomíná na poslední společnou cestu k Anně Pammrové.

V těchto listech naprosto převažuje vyprávěcí postup nad komunikační funkcí dopisů. Struktura listů je obdobná – jde o jednolitá vyprávění s detailními popisy, chybí jim oslovení či jakýkoli jiný typ kontaktu s adresátem dopisu.

Druhým extrémem jsou pak obsáhlé členité polytematické dopisy z konce roku 1952. Asociativně řazené příhody i delší příběhy z Tasova, záznamy dialogů v horáckém nářečí, prokládané vzpomínkami na Otokara Březinu nebo Pavly Kytlicovou, které rozčleňuje Deml číslováním či kresbami na jednotlivé kapitoly, se svým pojetím blíží Demlovým *Šlépějím*. Toho, že ve své korespondenci Timotheu Vodičkovi Deml navazuje na asociativní prózy, si všímá i Blanka Kostřicová v recenzi výboru Demlových dopisů z let 1940–1961 *Píšu to při světle nočním*<sup>7</sup>, kde poukazuje na „téměř úplné odhlédnutí od adresáta“ a potvrzuje pojetí Demlovy korespondence z těchto let jako pokračování *Šlépějí*.

V korespondenčním souboru tak proti sobě stojí dva rozdílné autorské přístupy. Na straně jedné dokumentárnost, se kterou se Deml snaží obhájit proti útokům tisku a s níž popisuje a vysvětluje své postoje a vztah vůči Otokaru Březinovi, na straně druhé pak expresivní a umělecké texty řadící se po bok Demlových děl.

Pro dokumentární podtržení edice jsem zvolila vypracování obsáhlého poznámkového aparátu mapujícího Demlovu polemiku s tiskem v letech 1946–1948 a objasňující dále problematiku vydávání Demlových *Sebraných spisů* a historický podtext událostí, které se Demla osobně dotýkaly, především útlaku katolické církve a jejích duchovních i intelektuálních představitelů.

---

<sup>7</sup> Kostřicová Blanka. *Noční světlo Jakuba Demla*. Host r. 16 (2000), č. 5, příl. Recenzní příloha s. 4–5.

V rámci zachování Demlova expresivního projevu jsem jednotlivě přistupovala k řešení ortografických i formálních oprav textu korespondence. Při jeho přípravě jsem postupovala podle zásad publikace *Editor a text* (2006), porovnávala jsem také způsob ediční úpravy textů Jakuba Demla ve výboru jeho korespondence *Píšu to při světle nočním* (1998), který uspořádali Jiří Olič a Marek Nekula, a ediční poznámku Jindřich a Chalupeckého a Milady Chlěbkové ke sborníku *Sen jeden svítí* (1991).

Rukopisy Demlovy korespondence jsou po grafické stránce velmi výrazné. Text obsahuje množství podtržených výrazů, slov zdůrazněných velkými písmeny, interpunkčních znamének, apoziopézí a výpustek naznačených v rukopise pomlčkami (v některých případech pěti i více za sebou). Delší dopisy Deml dělí na odstavce a jakési kapitoly pomocí hvězdiček nebo drobných kreseb květín, ptáčků a jiných motivů.

Slova v rukopise podtržená byla nahrazena kurzívou, velkými písmeny psané výrazy zůstaly zachovány.

Demlovy kresby jsem nahradila hvězdičkou, k jejich úplnému vypuštění nemohlo dojít, protože by bylo narušeno Demlovo členění dopisů.

Pro snadnější orientaci jsem sjednotila hlavičky dopisů a dataci umístila do záhlaví dopisů v případech, kdy v rukopise bylo datum umístěno až v závěru listu. Deml často psal dopisy několik dní – postupným připisováním se tak v rámci jednoho listu sešlo několik dat najednou. Tyto objemné texty jsem od sebe neoddělovala podle jednotlivých dat, jsou zaznamenány vcelku jako jeden dopis, tak jak je Vodička dostal v jedné obálce. Jednotlivé odstavce jsou pouze odděleny datem. Formu datace jsem ustálila na zápisu měsíce římskými číslicemi, které Deml používá až na mizivé výjimky pokaždé, a rozepsání celého letopočtu. Deml totiž někdy datuje zkráceným zápisem letopočtu (např. 19. XII. 50), v takových případech jsem rok rozepsala (19. XII. 50 > 19. XII. 1950).

V úvodech dopisů se často vyskytují křížky různých velikostí a tvarů jako symbol žehnání. Pro tyto případy jsem zvolila jednotný znak †. Demlovo značení křížkem ve smyslu „zemřelý, mrtvý“ jsem v textu doplnila (*neter mého † [zemřelého] švagra*).

V dopise č. 43 ze dne 26. prosince 1947 použil Deml v přímé řeči označení pro repetici: |:To je těžká otázka:| – pro jasné pochopení textu jsem tyto značky, používané v notovém záznamu, odstranila a pro naznačení opakování jsem text umístěný v repetici dvakrát rozepsala.

Doplnila jsem chybějící závorky a uvozovky, jejichž podobu jsem sjednotila: >>Počkat!<< na „Počkat!“. Demlovo nejednotné používání uvozovek při označování názvů knih, článků, povídek, básní, časopisů a novin jsem sjednotila na označení kurzívou. Učinila jsem tak po porovnání edičního zpracování korespondence Bedřicha Fučíka s Mojzírem Trávníčkem v souboru *Listovní příležitosti* (2003), kde editor Jiří Hrabal postupuje obdobně. Díky tomu došlo k odlišení názvů děl, časopisů a novin od dalších slov označených uvozovkami. Ty totiž Deml velmi často využívá ke zdůraznění a grafickému odlišení výrazu, proto jsem toto značení zachovávala.

Časté nedokončené výpovědi, které jsou naznačeny dvěma tečkami nebo několika pomlčkami, jsem nahradila třemi tečkami.

Deml nadbytečně užívá čárky. Důvodem je Demlova snaha o rytimizaci textu – redundantní interpunkce se vyskytuje v místech nádechových pauz a intonačních předělů, tudíž jsem toto ortograficky chybné užití neopravovala. Naopak jsem doplnila chybějící čárky u přístavků, vytčených členů apod.

Nečitelná slova označuji (např. [nečit. slovo]).

Ponechávám netypické skloňování vlastního jména *Alois* a *Alfons* podle vzoru pán: *bez P. Aloisa, svátek sv. Alfonsa*, objevuje se pravidelně. Vodičkově křestní jméno Deml skloňuje jak podle vzoru muž, tak i pán (*milý pane Timothee, milý pane Timothei*), tyto rozdílné tvary ponechávám. Stejně tak neopravuji skloňování substantiv *únor*, *převrat* podle deklinačního podtypu les: *v únoře, po převratě*. Zachovány zůstaly také specifické tvary (např. *v kostelích*) a nepatřičně užitá dlouhá vokály ve slovech *vypráhlost*, *hřiště*, oba tvary Deml v dopisech opakuje minimálně dvakrát, nejde tudíž o autorovo přepsání se. Zachovávám i další specifické Demlovy tvary jako například *s díkami, nevhodno, záhodno, neupřímně*.

Číslice a zlomky, kromě údajů o hmotnosti či vzdálenosti doplněných jednotkou (*20 km od Medřiče na sever, 4 g zlata, 0,6 ha*), jsem nahradila slovními tvary.

Ponechávám Demlovu distribuci infinitivních koncovek *-ti* (*komentovati, býto milování, děkovati, vydávati*), stejně tak archaické dublety *čtl, přečtli, dočtl*, které Deml rovnoměrně střídá s progresivními tvary *četl, dočetl, přečetl*. Proto tvary těchto sloves nesjednocuji.

V 1. osobě plurálu můžeme ve zkracování koncovky *-me* sledovat vlivy obecné češtiny: *můžem, pozdravujem, zmiňujem*. Tyto tvary ponechávám podobně jako ostatní hovorové výrazy a tvary (*scíplými krysy*).

Slova přejatá z cizích jazyků jsem přizpůsobila současnému pravopisu (*essay > esej, villa > vila*). U slov přejatých z řečtiny a latiny nahrazuji přizpůsobují dvojici

souhlásek -th- dnešnímu úzu (*theologie* > *teologie*, *thematem* > *tematem*).

Tam, kde současná norma dovoluje dvě varianty psaní s/z ve slovech přejatých, volím nepříznakovou variantu (*stylisace* > *stylizace*).

Přísllovečné spřežky kvůli, *na příklad*, *nad to* byly opraveny podle dnešního pravopisu (*kvůli*, *například*, *nadto*).

Provedla jsem opravy u chybně zapsaných tvarů cizích jmen (*Stricko* > *Stritzko*, *Schulc* > *Schulz*, *William Blacke* > *Willam Blake*).

S přihlédnutím na poměr distribuce velkého a malého počátečního písmene u zkratky *mle* / *Mlle*, jsem se přiklonila k upřednostnění tvaru *Mlle*, který Deml používá častěji.

Velké písmeno u zájmena *Vám*, *Vás* používá Deml při oslovování Vodičky vždy, malé počáteční písmeno se v dopisech vyskytuje při Demlově tlumočení rozhovorů a situací, proto zachovávám autorovo rozrůznění *Vám* / *vám*, *Vás* / *vás*. Demlovo nahodilé používání velkých písmen u zájmných tvarů *My*, *Nás*, *Nám*, *Našeho* jsem opravila na malé písmeno.

Užití velkého a malého počátečního písmene u zkratky *sv.* / *Sv.* u Demla kolísá, proto její zápis sjednotuji na písmeno malé. Velké písmeno jsem ponechala pouze u zeměpisných názvů (*Sv. Hostýn*) a v názvech děl, ve kterých je použito velké písmeno (*Legenda o Sv. Borisu a Glebovi*).

Opravila jsem Demlovo užití velkých písmen v případech, u kterých velká iniciála nebyla použita s úmyslem zvýraznění či zdůraznění a jevila se jako redundantní (*k jakési SSSR Soutěži* > *k jakési SSSR soutěži*, v *Doplněném a opraveném seznamu katolických nakladatelů* > v *doplněném a opraveném seznamu katolických nakladatelů*, *ke Stolu Páně* > *ke stolu Páně*). Velká písmena jsem ponechala tam, kde jsou použita ke zdůraznění: *Přečetl jsem Váš Úvod k sebraným spisům Jakuba Demla. (Jsou, jak vidíte, stále Sebrané)*, nebo jinde: *Kritický jeho Měsíčník snad tedy otiskne tu Opravu podle zákona*.

Opravila jsem způsob zápisu zkratk *např.* a *popř.* z *na př.* > *např.*, *po př.* > *popř.* a doplnila jsem tečku v případech, kde za zkratkou chyběla: *např* > *např.*, *popř* > *popř.* Přiklonila jsem se k edičnímu rozepsání zkrácených tvarů, které se v dopisech hojně vyskytovaly. V původním tvaru jsem ponechala běžně používané zkratky jako *č.*, *sl.*, *Mlle*, *bl.*, *sv.* (tuto zkratku jsem rozepisovala jen ve spojeních *mše sv[atá]* a *Duch sv[atý]*), *např.* *popř.*, *t. j.*, *čsl.*, *fy*. Nerozepsanou jsem také ponechala iniciálové zkratky jména Marie Rosy Junové (*M. R. J.*, *MRJ*), protože jde o zkratku z kontextu jasně vyvoditelnou, navíc Demlem pravidelně používanou. Nerozepsané iniciály ponechávám

v Demlových podpisech (J. D.). Způsob edičního rozepisování zkratk jsem zvolila s přihlédnutím ke zpracování edice korespondence Františka Halase a Jana Zahradníčka *Není dálky* (2003), ve kterém jsou podobně ošetřeny zkratky čteně využívané právě Halasem.

Deml ve svém projevu poměrně často využívá tzv. horáckého nářečí, jak se můžeme přesvědčit například v dopise č. 30: „*A me Horáci říkáme, že takové přival, prutrž mračen a vubec prudké dyšč je málo platné, protože taková voda se po zemi jen smekne, voda vodteče a zem z toho nic nemá.*“ Užití nářeční projevy tudíž ponechávám a neopravuji, jsou totiž typickým znakem Demlova projevu.

Dialekt na Velkomeziříčsku spadá do západní středomoravské okrajové podskupiny, k typu kunštátsko-budějovickému. Tvoří přechodový pruh mezi jižní středomoravskou skupinou a nářečími jihovýchodních Čech. Je tak ovlivněno vlivy obou sousedních nářečních skupin. V nářečí převažuje pětičlenný systém krátkých samohlásek se změnou původního  $y > e$  (*rebe*) a zpravidla zachovaným  $u$ . Někde nastala změna  $y > e$  a  $u > o$  jen v koncovkách (*ribe*, *lusk* × *hracho*), někde posun krátkých samohlásek nenastal vůbec (*ribi*, *lusk*, *hrachu*). Soubor dlouhých samohlásek je na severu pětičlenný (*í, é, á, ó, ú*), na jihu trojčlenný (*é, á, ó*). Deml si tasovského nářečí všímá, jak to dokazuje například v *Kronice městečka Tasova*: „*V Tasově říkáme: šrůtka uzeneho; ale v Čechách tomu říkají: párek masa. Snad proto, že se to z celého prasete odpáralo. Tasovská nadávka: „Te mlacáko!“ t. j. jako „ty sprostáku“. Mlavák je asi ten, kdo sprostě mlátí hubou.* (Deml 1991: 168)

Užití horáckého nářečí hraje v Demlově korespondenci důležitou roli. V první řadě jej Deml využívá při líčení tasovských událostí, nebo když Vodičkovi tlumočí zaslechnuté rozhovory. Rodné nářečí se však pro Demla stává i nástrojem k vyjádření ironického postoje, jindy Deml využije dialekt v rozmarné, veselé náladě pro navození familiérní a přátelské atmosféry: „*Vás na tu milou okolnost, že 25. VII. slavím jmeniny a čekáme na pevno už v sobotu Jana Zahradníčka. Rakija be bela. Že beste teda te Sve dva dni určil na to soboto a nedělo, to besme prosili, esli nemůžete brigádit o nás dyl.*“ (dopis č. 60 ze dne 19. července 1948).

Charakteristickým znakem Demlovy korespondence s Vodičkou je také používání latiny. Vodičku latinsky oslovuje (*Carissime, Dilectissime*), používá ji při žehnání, v souvislostech s katolickou liturgií nebo při citování biblických veršů. Vkládáním jednotlivých latinských výrazů i celých vět dochází k ozvláštnění a vytvoření stylizovaného makarónského textu, typického pro Demlův korespondenční styl.

## ANOTACE

Autor práce: Kateřina Ševčíková  
Katedra: Katedra bohemistiky  
Fakulta: Filozofická fakulta  
Vedoucí práce: Mgr. Petr Komenda Ph.D.  
Počet znaků: 344 062  
Počet použitých pramenů: 43  
Počet titulů použité literatury: 50  
Počet internetových zdrojů: 12

### Klíčová slova:

Jakub Deml, Timotheus Vodička, edice korespondence, Sebrané spisy Jakuba Demla, Tasov, kolaborace, komunismus, potírání katolické církve, Moravec.

Tato práce edičně zpracovává korespondenci básníka Jakuba Demla s jeho přítelem a redaktorem jeho díla Timotheem Vodičkou. Samotná korespondence je otištěna s malými ortografickými zásahy a doplněna o historicko-kritický úvod. Ten nastiňuje politické a společenské pozadí doby, kdy korespondence vznikala a vlivy těchto událostí na podobu Demlova korespondenčního stylu. Za korespondenčním souborem následuje ediční poznámka, která vysvětluje pravopisné zásahy a podává informace o způsobu zpracování edice.

## PRAMENY:

BĚHOUNEK, Václav. *Co hledají v české kultuře?*. Kulturní politika r. 1 (1945/46), č. 8, s. 1 a 4.

BĚHOUNEK, Václav. *Koho budeme vydávat?*. Kulturní politika r. 1 (1945/46), č. 17, s. 3.

BĚHOUNEK, Václav. *Kolaborant před kolaboranty*. Kulturní politika r. 1 (1945/46), č. 12, s. 4.

BENEŠ, K. J. *A také odhmyzit*. Kulturní politika r. 1 (1945/46), č. 14, s. 4.

BLANÍK, Tomáš. *Timotheus Vodička: Co je filosofie*. Národní obroda r. 2 (1946), č. 124, s. 3.

BLANÍK, Tomáš. *Timotheus Vodička: Katolická akce*. Národní obroda r. 2 (1946), č. 133, s. 3.

BLANÍK, Tomáš. *Timotheus Vodička: Sociální otázky a přirozená morálka*. Národní obroda r. 3 (1946), č. 130, s. 3.

BOCHOŘÁK, Klement. *Z duchovní četby*. Národní obroda r. III. (1947), č. 254, s. 5.

BRAITO, Silvestr M. *Karel Schulz: Kámen a bolest*. Na hlubinu r. XVIII (1943), č. 4, s. 255.

BRAITO, Silvestr M. *Morálka a umění*. Na hlubinu r. XVIII (1943), č. 5, s. 311–315.

BRAMBORA, Josef. *Básník a gestapákova bota*. Čin: zemský orgán Československé sociální demokracie na Moravě r. II. (1946), č. 11., s. 6.

BRAMBORA, Josef. *Nepochopitelný klíč – K Strakošovu mlčení před sv. Václavem*. Kulturní politika r. 2 (1946), č. 4, s. 8.

BRAMBORA, Josef. *Vynucená polemika*. Kulturní politika r. II. (1947), č. 52, s. 3.

DACÍK, Reginald. *Katolický spisovatel píše o Církvi*. Na hlubinu r. XVIII (1943), č. 6, s. 372–374.

DACÍK, Reginald. Pohoršení oprávněné. Na hlubinu r. XXII (1948), č. 1, s. 17–18.

DEML, Jakub. *Kdo se to ščuří?*. Akord r. XIV. (1947/48), č. 2, s. 71.

DVOŘÁK, Miloš. Dozvuky soudu nad protektorátní vládou. Akord r. XIII (1946/47), č. 2, s. 67–69.

HÁJEK, Josef. *Byl sv. Václav ženat?*. Katolík r. X. (1947), č. 41, s. 3.

*Hezká charakteristika Alfréda Fuchse*. Katolík r. X (1947), č. 8, s. 4.

Inzert nakladatelství M. R. Junové. Katolík r. X. (1947), č. 8., s. 3.

*Jeden, který unikl spravedlnosti*. Rovnost: list komunistické strany Československa na Moravě r. 71 (1946), č. 254, s. 3.

KAJPR, Adolf. „*Integrální katolíci*“. Katolík r. X (1947), č. 6, s. 2.

MIKLÍK, Konstantin. *Byl svatý Václav ženat?* 1. vyd. M. R. Junová. Tasov 1947.

*Návrh smlouvy s nakladatelstvím Vyšehrad o vydávání Díla Jakuba Demla*. Podepsáno Demlem dne 31. X. 1947 v Tasově (uloženo v Zemském archivu v Opavě, pobočka Olomouc).

Omluva redakce časopisu Dopisy Timotheu Vodičkovi. Dopisy r. III. (1948), č. 1., s. 18.

*Proč vystoupil Jakub Deml ze Syndikátu českých spisovatelů*. Akord r. XIV (1948), č. 5, s. 187–190.

*Timotheus Vodička: Kronika o Sv. Johance z Arku*. Dopisy r. II. (1947), č. 4–5, s. 4.

VODIČKA, Timotheus. *Bohdan Chudoba a české dějiny*. Na hlubinu r. XX (1946), č. 11, s. 310–313.

VODIČKA, Timotheus. „*Deml revidimus*“. Akord r. XIV (1947/48), č. 3–4, s. 141–142.

VODIČKA, Timotheus. *Historický román Karla Schulze*. Na hlubinu r. XVIII

(1943), č. 8., s. 497–504.

VODIČKA, Timotheus. *Chléb a slovo: sborník pro katolickou kulturu*. Díl I. M. R. Junová. Tasov 1948.

VODIČKA, Timotheus. *Chléb a slovo: sborník pro katolickou kulturu*. Díl II. M. R. Junová. Tasov 1948.

VODIČKA, Timotheus. *Kámen a bolest podruhé*. Na hlubinu r. XXII (1948), č. 1, s. 25.

VODIČKA, Timotheus. „*Katolík*“ a *koncil kostnický*. Na hlubinu r. XX (1946), č. 11, s. 304–307.

VODIČKA, Timotheus. *Několik otázek pro Kritický měsíčník*. Akord r. XIV (1947/48), č. 5, s. 186–187.

VODIČKA, Timotheus. *Obraz, maska a pečeť*. vyd. Brno 1946.

VODIČKA, Timotheus. *Pan Brambora odpovídá*. Akord r. XIV (1947/48), č. 2, s. 71–73.

VODIČKA, Timotheus. *Pan Brambora neodpovídá*. Akord r. XIV (1947/48), č. 5, s. 186.

VODIČKA, Timotheus. „*Pravda umělecká*“ a *pravda obecná*. Na hlubinu r. XVIII (1943), č. 5, s. 311—315.

VODIČKA, Timotheus. *Řád morální a řád umělecký*. 1. vyd. Marie Rosa Junová, Tasov 1948.

VODIČKA, Timotheus. *Stavitelé věží*. 1. vyd. M. R. Junová. Tasov 1947.

VODIČKA, Timotheus. *Tažení proti katolickým spisovatelům*. Akord r. 13 (1946/47), s. 177–185.

*Znaky pravé zbožnosti*. Našinec r. LXXX. (1947), č. 253, s. 3.

## LITERATURA:

BARTOŇ, JOSEF. *K dějinám českého biblického překladu*. In: *Informace královéhradecké diecéze* 12/2006. Hradec Králové 2006, s. 6-8.

BĚLIČ, Jaromír. *Nástin české dialektologie: vysokoškolská dialektologie*. 1. vyd. Státní pedagogické nakladatelství. Praha 1972.

*Bible* (ekumenický překlad). 11. vyd. (9. přeprac.). Česká biblická společnost. Praha 1998. ISBN 80-85810-19-0.

*Biblia sacra : iuxta vulgatam versionem*. 4. vyd. Deutsche Bibelgesellschaft. Stuttgart 1994. ISBN 3438053039.

BINAR, Vladimír a FUČÍK, Bedřich. *Zpráva o uspořádání Díla Jakuba Demla*. *Revolver revue*, č. 42 (2000), s. 179–241.

BINAR, Vladimír. *Čin a slovo. Kniha o Jakubu Demlovi*. 1. vyd. Triáda. Praha 2010.

BRABEC, Jiří (uspoř.) aj. *Slovník zakázaných autorů*. 1. vyd. SPN. Praha 1991. ISBN 80-04-25417-9.

BRABEC, Jiří. *Panství ideologie a moc literatury. Studie, kritiky, portréty (1991–2008)*. 1. vyd. Akropolis. Praha 2009. ISBN 978-80-87310-02-1.

BUDKA, Alexandr et al. *Církevní procesy padesátých let: sborník příspěvků z konference, Praha, 21.–22. 5. 2002*. Karmelitánské nakladatelství. Kostelní Vydří 2002. ISBN 80-7192-797-X.

ČERNÝ, Václav. *Paměti III (1945–1972)*. 2. rozš. vyd. Atlantis. Brno 1992. ISBN 80-7108-036-5.

DEML, Jakub. *Dílo Felixe Jeneweina*. 1. vyd. Výtvarný odbor Umělecké besedy. Praha 1928.

DEML, Jakub. *Kronika městečka Tasova*. 1. vyd. Jota & Arca JiMfa. Brno 1991. ISBN 80-900281-5-2 (Jota), 80-900280-5-5 (JiMfa).

DEML, Jakub. *Píšu to při světle nočním: výbor z korespondence z let 1940–1961*. 1.

vyd. Torst. Praha 1998. ISBN 80-7215-065-0. Editoři M. Nekula aj. Olič.

DEML, Jakub. *Sen jeden svítí*. 1. vyd. v tomto uspořádání. Odeon. Praha 1991. ISBN 80-207-0309-8.

DEML, Jakub. *Zapomenuté světlo*. 3. vyd. Jota & Arca JiMfa. Brno 1991. ISBN 80-900281-2-8 (Jota), 80-900280-2-0 (Arca JiMfa).

DOKOUPIL, Blahoslav, et. al. *Slovník českých literárních časopisů, periodických literárních sborníků a almanachů 1945–2000*. 1. vyd. Host. Brno 2002. ISBN 80-7294-041-4.

DVOŘÁK, Miloš. *Příspěvek k dialogu o Jakubu Demlovi*. Kulturní tvorba, r. 6 (1968), č. 30, s. 10.

FUČÍK, Bedřich. *Píseň o zemi*. 1. knižní vyd. Melantrich. Praha 1994. ISBN 80-7023-178-5.

FUČÍK, Bedřich. *Čtrnáctero zastavení*. 1. knižní vyd. Melantrich. Praha 1992. ISBN 80-7023-109-2.

FUČÍK, Bedřich. *Nechod'me mlčky kolem nepravd*. Literární noviny r. 16 (1967), č. 31, s. 4.

HANUŠ, Jiří. *Malý slovník osobností českého katolicismu 20. století s analogií textů*. 1. vyd. Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK). Brno 2005. ISBN 80-7325-029-2.

HIŠEM, Cyril. *Církev v novovzniknutej Československej republike*. In: *Církev v české a slovenské historii*. Společnost pro dialog církve a státu, Olomouc 2004. ISBN 80-239-3653-0.

HORA, Petr. *Kámen a bolest v recepci revue olomouckých dominikánů Na hlubinu*. In: *Literární archiv: sborník Památníku národního písemnictví „Ale mne tato doba bolí...“: Karel Schulz – básník, prozaik a novinář: k 100. výročí narození*. R. 31 (1999), s. 71—83. 1. vyd. Památník národního písemnictví. Praha 1999. ISBN 80-85085-44-5.

CHALUPECKÝ, Jindřich. *Expresionisté*. 1. vyd. Torst. Praha 1992. ISBN 80-8563-900-9.

JANÁČKOVÁ, Jaroslava et al. *Řeč dopisů, řeč v dopisech Boženy Němcové*. 1. vyd. ISV. Praha 2001. ISBN 80-85866-83-8.

Kol. autorů. *Editor a text*. 2. vyd. Paseka. Praha-Litomyšl 2006. ISBN 80-7185-653-3.

Kol. autorů. *Slovník spisovatelů německého jazyka a spisovatelů lužickosrbských*. 1. vyd. Odeon. Praha 1987.

KOSTŘICOVÁ, Blanka. *Autorský mýtus Jakuba Demla*. Host r. 16 (2000), č. 3, příl. Recenzní příloha s. 2.

KOSTŘICOVÁ, Blanka. *Esence „demlovství“*. Host r. 16 (2000), č. 2, příl. Recenzní příloha s. 5.

KOSTŘICOVÁ Blanka. *Noční světlo Jakuba Demla*. Host r. 16 (2000), č. 5, příl. Recenzní příloha s. 4–5.

KOSTŘICOVÁ, Blanka. *Radost a svoboda v roce 1939*. Host r. 15 (1999), č. 2, příl. Recenzní příloha s. 4.

KOSTŘICOVÁ, Blanka. *Solitérův dialog se světem*. Host r. 14 (1998), č. 9, s. 88–89.

KOSTŘICOVÁ, Blanka. *Typicky „demlovské“ Šlépěje*. Host r. 15 (1999), č. 8, příl. Recenzní příloha s. 3.

KROUPOVÁ, Libuše, et al. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost: s Dodatkem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky*. 4. vyd. Academia. Praha 2005. ISBN 80-200-1347-4.

LOPATKA, Jan. *Předpoklady tvorby*. 1. vyd. Československý spisovatel. Praha 1991. ISBN 80-202-0258-7.

NOVÝ, Jan. *Nechod'me kolem zrady mlčky!* Večerní Praha r. 13 (1967), č. 128, s. 3.

NOVÝ, Jan. *Paměť nemá oslí uši aneb Po šlépějích básníkovy zrady*. Kulturní tvorba

r. 6 (1968), č. 24, 25, s. 8–9.

OLIČ, Jiří. *Čtení o Jakubu Demlovi*. 1. vyd. Votobia. Olomouc 1993. ISBN 80-85619-48-2.

*Proces proti vatikánským agentům v Československu: Biskup Zela a společníci*. 1. vyd. Ministerstvo spravedlnosti nákladem Orbisu 1950.

PUTNA, Martin C. *Česká katolická literatura v evropském kontextu 1848–1918*. 1. vyd. Torst 1998. ISBN 80-7215-059-6.

ROTREKL, Zdeněk. *Skrytá tvář české literatury*. 4. vyd. Blok. Brno 1993.

SCHULZ, Karel. *Kámen a bolest*. NLN. Praha 2002. ISBN 80-7106-544-7.

TRAPL, Miloš. *Vývoj římskokatolické církve na Moravě v letech 1918–1938*. In: *Acta Universitatis Palackianae Olomucensis*. Univerzita Palackého v Olomouci. Olomouc 2002. ISSN: 0139-6080 \* 0472-8947

TRÁVNÍČEK, Mojmír. *Sdílet věčné: studie, profily a kritiky*. 1. souborné vyd. Periplum. Olomouc 2002. ISBN 80-86625-05-6.

TRÁVNÍČEK, Mojmír. *Timotheus Vodička*. In: *Proglas*, r. 6 (1995), č. 6/7, s. 58-61.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená: Kronika katolické církve v Československu po 2. svět. válce. Díl 1*. 1. vyd. Zvon. Praha 1990. ISBN 80-7113-035-4.

VAŠKO, Václav. *Neumlčená: Kronika katolické církve v Československu po 2. svět. válce. Díl 2*. 1. vyd. Zvon. Praha 1990. ISBN 80-7113-035-4.

*Víra a výraz: sborník z konference „--bývalo u mne zotvíráno--“: východiska a perspektivy české křesťanské poezie a prózy 20. století*. 1. vyd. Host. Brno 2005. ISBN 80-7294-163-1. Editoři Kubíček T. A Wiendl J.

VLČEK, Vojtěch. *Perzekuce mužských řádů a kongregací komunistickým režimem (1948–1964)*. 1. vyd. Matice cyrilometodějská. Olomouc 2004. ISBN 80-7266-179-5.

VODIČKA, Stanislav. *Básník Jakub Deml v Tasově*. Vyd. v tomto uspořádání 1.

Torst. Praha 2001. ISBN 80-7215-131-2.

## INTERNETOVÉ ZDROJE:

*Bible Study Tools*. Dostupné z: <http://www.biblestudytools.com/>

*Co lze u nás číst o Apokalypse*. Dostupné z: <http://janjandourek.wz.cz/apok.htm>

*Česká provincie Tovaryšstva Ježíšova*. Dostupné z:  
<http://www.jesuit.cz/vzpominka.php?id=76> (4. 2. 2010)

GAZDÍK, Jan; NAVARA, Luděk. *Špion pomohl Gottwaldovi vyhrát Únor. Sám pak skončil ve vězení*. Dostupné z: [http://zpravy.idnes.cz/spion-pomohl-gottwaldovi-vyhrat-unor-sam-pak-skoncil-ve-vezeni-psu-/domaci.asp?c=A080225\\_083851\\_domaci\\_mr](http://zpravy.idnes.cz/spion-pomohl-gottwaldovi-vyhrat-unor-sam-pak-skoncil-ve-vezeni-psu-/domaci.asp?c=A080225_083851_domaci_mr)

Lednická Blanka – *Rodopisné stránky / Církevní kalendář*. Dostupné z:  
[http://rodokmen.psinec.com/materialy/cirkevni\\_kalendar.htm](http://rodokmen.psinec.com/materialy/cirkevni_kalendar.htm)

*Otevřená knihovna*. Dostupné z: <http://openlibrary.org/>

*Slovník české literatury po roce 1945*. Dostupné z:  
<http://www.slovníkceskeliteratury.cz/>

*Slovník českých nakladatelství 1849–1949*. Dostupné z: <http://www.slovník-nakladatelství.cz/>

*Souborný katalog České republiky (CASLIN)*. Dostupné z:  
[http://sigma.nkp.cz/F/HEPYS2U6XNM4MRQ78E1V3GATGDT1A1PALBISTMAHPI81DFP59M-48308?func=file&file\\_name=find-b&local\\_base=SKC](http://sigma.nkp.cz/F/HEPYS2U6XNM4MRQ78E1V3GATGDT1A1PALBISTMAHPI81DFP59M-48308?func=file&file_name=find-b&local_base=SKC)

*Šaloun: Kdo byl kdo v našich dějinách do roku 1918*. Dostupné z:  
<http://www.libri.cz/databaze/kdo18/list.php?od=s2&count=20&start=1>

*Ústav pro českou literaturu AV ČR*. Dostupné z: <http://www.ucl.cas.cz/>

Timotheus Vodička: *Tažení proti katolickým spisovatelům*. Dostupné z:  
[www.ucl.cas.cz/edice/data/antologie/zdejin/1/vodicka.pdf](http://www.ucl.cas.cz/edice/data/antologie/zdejin/1/vodicka.pdf).